

20-04-2010	(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)	A
NTK/		10:30
20-04-2010	(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)	A-1
NTK/ SBT/ ST/		10:30

(सभापतीस्थानी तालिका सभापती श्री.रमेश शेंडगे)

पृ.शी.: राज्यामध्ये महिलांवरील बलात्काराच्या वाढलेल्या घटना

मु.शी.: राज्यामध्ये महिलांवरील बलात्काराच्या वाढलेल्या घटना या विषयावर डॉ. नीलम गोऱ्हे, सर्वश्री पांडुरंग फुंडकर, दिवाकर रावते, रामदास कदम, डॉ.दीपक सावंत, सर्वश्री किरण पावसकर, परशुराम उपरकर, अॅड. अनिल परब, श्री.संजय दत्त, श्रीमती वंदना चव्हाण, श्रीमती अलका देसाई, श्रीमती उषाताई दराडे, श्रीमती मंदा म्हात्रे, श्रीमती मधु जैन, सर्वश्री विनोद तावडे, चंद्रकांत पाटील, जयंत प्र.पाटील, वि.प.स. यांनी उपस्थित केलेली अल्पकालीन चर्चा.

तालिका सभापती : या अल्पकालीन चर्चेसंबंधी औपचारिक प्रस्ताव मांडता येणार नाही. ही अल्पकालीन चर्चा 10.30 ते 11.30 पर्यंत होईल. मंत्री महोदयांच्या उत्तरासाठी अर्ध्या तासाचा वेळ देण्यात आलेला आहे. सूचना देणाऱ्या सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गोऱ्हे आपली सूचना वाचतील आणि भाषण करतील.

डॉ.नीलम गोऱ्हे (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, सन्माननीय विरोधी पक्ष नेते श्री.पांडुरंग फुंडकर तसेच सर्व सन्माननीय महिला सदस्य आणि अनेक सन्माननीय सदस्यांच्यावतीने मी नियम 97 अन्वये आपल्या अनुमतीने पुढील विषयावर अल्पकालीन चर्चा उपस्थित करते.

"सिलिकॉन संगणक प्रणाली कंपनी चाकण (जि.पुणे) येथे नोकरी करणारी मयत सौ. नयना पुजारी यांच्यावर दिनांक 9 ऑक्टोबर, 2009 रोजी सामूहिक बलात्कार करणे तसेच पिंपरी-चिंचवड परिसरात राजपूत रायफल्सच्या जवानांनी एका महिलेवर सामूहिक बलात्कार करणे, हिंजवडी पुणे येथे प्रवासासाठी लिफ्ट मागणाऱ्या उच्च शिक्षित युवतीला मोटारीत नेवून तिच्यावर दिनांक 1 एप्रिल,

2010 रोजी सामूहिक अत्याचार करणे, या घटनेतील प्रमुख आरोपी सुभाष

2...

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

A-2

NTK/ SBT/ ST/

डॉ.नीलम गोन्हे.....

भोसले याने यापूर्वी एका महिलेस कौटुंबिक समस्यांमध्ये मदत करण्याचा बहाणा करून तिच्यावर अत्याचार करणे, आरोपीची तडीपार नोटीस रद्द करण्याबाबत दिनांक 16 फेब्रुवारी ते 30 मार्च, 2010 या दरम्यान पुणे शहर पोलीस आयुक्तालयापासून ते पोलीस स्टेशन स्तरापर्यंत दुर्लक्ष होणे, तसेच पुणे येथील एका आय.पी.एस. अधिकाऱ्याचे कुटुंब मराठवाड्यातील परळी-वैजनाथ देवदर्शनावरून परत येत असताना आठ दिवसांपूर्वी कारागृहामधून सुटलेल्या गुंडाने व त्याच्या साथीदाराने निर्मनुष्य ठिकाणी कुटुंबातील तीन व्यक्तींना दिनांक 11 एप्रिल, 2010 रोजी बेदम मारहाण करून महिलेवर सामूहिक बलात्कार करणे, दिनांक 17 एप्रिल, 2010 रोजी पुण्यातील कर्वे नगर येथील रघुकूल सोसायटीमधील नंणद व भावजय यांचा भरदिवसा खून होणे, त्यामुळे राज्यातील जनतेमध्ये पसरलेले भितीचे व तीव्र चिंतेचे वातावरण, सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक 13 ऑगस्ट, 1997 रोजी निकाल पत्रानुसार मार्गदर्शक तत्वे निश्चित करणे, परंतु त्याची अंमलबजावणी न होणे, त्यासोबत छेडछाड, बलात्कारविरोधी कायदानुसार दोषी व्यक्तींविरुद्ध कडक कारवाई व प्रतिबंधात्मक उपायांची आवश्यकता, यावर शासनाने करावयाची उपाययोजना विचारात घेण्यात यावी."

सभापती महोदय, संपूर्ण महाराष्ट्रातील गुन्ह्यांची आकडेवारी पाहिली तर विनयभंगाची प्रकरणे 2006 मध्ये 3479 होती, 2008 मध्ये 3619 झाली, लैंगिक अत्याचाराची प्रकरणे 984 होती, त्यात वाढ होऊन 1091 झाली, बलात्काराच्या घटना 1500 घडल्या होत्या, त्यात वाढ झाली असून ही संख्या 1558 पर्यंत गेली आहे. म्हणजे अशाप्रकारच्या गुन्ह्यांमध्ये 7.37 टक्क्यांनी वाढ झाली आहे. आज विधानपरिषदेत व विधानसभेमध्ये या प्रश्नावर चर्चा होत असताना मला वाटते की, महाभारतामध्ये एका द्रौपदीचे वस्त्रहरण झाले होते. त्याच्यावरून महाभारत घडले. द्रौपदीला वस्त्र पुरविणारे श्रीकृष्ण होते. परंतु आज कोणत्याही महिलांना दिलासा देणारी यंत्रणा अस्तित्वात आहे किंवा नाही असा प्रश्न निर्माण होतो. दुःशासनाचे वंशज प्रत्येक गावागावामध्ये त्या त्याठिकाणी महिलांवर अत्याचार करण्यासाठी दबा धरून बसले आहेत. अशा परिस्थितीत आम्ही नियम 289 अन्वये सूचना दिली होती. ती स्वीकारून सन्माननीय सभापती महोदयांनी या

3...

NTK/ SBT/ ST/

डॉ.नीलम गोन्हे....

अल्पकालीन चर्चेला परवानगी दिली त्याबद्दल मी त्यांचेही आभार मानतो. त्याचप्रमाणे शिवसेना भारतीय जनता पक्षाच्या सर्व सन्माननीय सदस्यांचेही मी आभार मानणार आहे. सगळ्यात जास्त अस्वस्थ करणारे मुद्दे आहेत त्याकडे मी लक्ष वेधण्याचा प्रयत्न करणार आहे. संपूर्ण महाराष्ट्रातील नागरिकांचे व महिलांचे लक्ष या चर्चेकडे लागले आहे. नगर व बीड जिल्हयातून मला शेकडो फोन आले आहेत. बीडमध्ये ही जी घटना घडली आहे त्या नराधामांच्या चेह-यावर जे काळे बुरखे घातलेले आहेत ते बुरखे प्रथम काढले पाहिजेत. ही कोण माणसे आहेत ? नगर जिल्हयातील आरोपींना कायद्याचे संरक्षण मिळाल्यानंतर जामिनावर सुटले असून पुन्हा गुन्हा करण्यासाठी मोकळे झाले आहेत. आज आष्टी येथील कोर्टामध्ये या गुन्हेगारांना हजर केले जाणार आहे. अशा गुन्हेगारांना जामीन मिळता कामा नये.

यानंतर श्री.शिगम.....

त्यासोबत शिक्षेमध्ये आपण बदल करू इच्छित आहोत. शिक्षेमध्ये बदल झाला पाहिजे. त्या शेवटच्या मुद्याकडे येण्या अगोदर मला येथे सांगितले पाहिजे की, गेल्या काही वर्षांमध्ये लहान मुलींवरील अत्याचारांच्या घटनांमध्ये वाढ झालेली दिसते. 1998 पासून आतापर्यंत या 10 वर्षांमध्ये या गुन्ह्यांमध्ये 49.37 टक्के वाढ झालेली आहे. पोलिसांचा 2008 सालचा जो अहवाल आहे त्यामध्येच ही आकडेवारी दिलेली आहे. आज देखील मुंबईमध्ये एका छोट्या मुलीवर बलात्काराची घटना घडलेली आहे. या विधिमंडळाच्या विधानसभा आणि विधानपरिषदेमध्ये चर्चा चालू असताना पुण्यातील सांगवी भागामध्ये अल्पवयीन मुलीवर बलात्कार करण्याचा प्रकार झाल्यानंतर आसपासचे लोक मधे पडले आणि त्यांनी कायदा हातात घेतला.

विनयभंगाच्या बाबतीत मुंबई पहिल्या क्रमांकावर आहे. बुलढाणा दुस-या क्रमांकावर आहे, ठाणे शहर तिस-या क्रमांकावर आहे, अमरावती चौथ्या क्रमांकावर आहे, ठाणे (ग्रामीण) पाचव्या क्रमांकावर आहे आणि वर्धा सहाव्या क्रमांकावर आहे. बलात्काराच्या घटनांमध्ये मुंबई पहिल्या क्रमांकावर आहे. एकूण घटनांच्या 14 टक्के घटना मुंबईमध्ये घडतात. दुस-या क्रमांकावर पुणे आहे. ठाणे तिस-या क्रमांकावर आहे, चौथ्या क्रमांकावर ठाणे ग्रामीण आहे. पुणे ग्रामीण पाचव्या क्रमांकावर आहे. त्यानंतर सोलापूर आणि नंतर नागपूरचा क्रमांक लागतो. अशा प्रकारे बलात्काराच्या घटनांच्या आकडेवारीचा क्रम आहे. मी महिला संस्थेच्या स्त्री आधार केन्द्राचे काम करते. माझ्या स्मरणप्रमाणे मी 400 बलात्कार पीडित मुलींशी बोलले. त्या पैकी जवळ जवळ 100 प्रकरणामध्ये न्याय मिळवून देण्यामध्ये यश मिळाले. 20-25 वर्षांच्या काळातील ही आकडेवारी आहे. सभापती महोदय, परिस्थिती अशी आहे की, 70 पैकी एकच बलात्कार नोंदविला जातो आणि 69 गप्प रहातात. रोज 42 स्त्रियांवर बलात्काराच्या घटना होतात म्हणजे 35 मिनिटाला एक बलात्कार होतो आणि या बाबतीत कायद्याची किंवा पोलीसांची जरब पाहिली तर बलात्कार करणा-या पैकी 20 टक्के गुन्हेगारांना शिक्षा होते. म्हणजे फक्त एक हजार पैकी 3 जणांना शिक्षा होत असल्याचे दिसून येते. सिलिकॉन संगणक प्रणाली कंपनी, चाकण, जि. पुणे येथे नोकरी करणारी सौ. नयना पुजारी हिच्यावर 9 ऑक्टोबर 2009 रोजी सामूहिक बलात्कार झाला. पुण्यातील आय.टी.कंपनीतील ज्योतीकुमारी चौधरी हिचा कार्यालयातीलच ड्रायव्हरने बलात्कार करून तीचा

..2..

(डॉ. नीलम गो-हे....

खून केला होता. त्यावेळी पुणे ग्रामीण पोलीस अधीक्षक श्री. विश्वास नागरे पाटील हे होते. मुंबईमध्ये त्यांचे रेप्युटेशन आहे. या ज्योतीकुमारी चौधरीची बलात्काराची घटना झाल्याबरोबर पोलिसांकडून मेडियांपर्यन्त अशी माहिती पोहोचविली गेली की ती मोबाईलवर बोलत होती त्यामुळे तिचे रस्त्यावर लक्ष राहिले नाही, त्यामुळे बलात्कार झाला. मला असा प्रश्न उपस्थित करावयाचा आहे की, बलात्कार पीडित महिलेच्या संदर्भात विपर्यस्त माहिती काही तासात मेडियाला कशी काय पोहोचली जाते ? जसे हिंजवडीच्या घटनेमध्ये त्या महिलेने लिफ्ट मागितल्याचे सांगितले जाते. ती महिला टॅक्सीमध्ये बसलेली होती, ती कशा अवस्थेमध्ये असेल. 6 तास ती टॅक्सी फिरत होती, मग त्या महिलेने ओरडा करून ती गाडीतून का उतरली नाही, असे काही प्रश्न विचारले गेले. परंतु मला काही महिलांनी सांगितले की, त्या महिलेच्या अंगावरचे खालील भागाचे कपडे ठेवले होते का ? कदाचित त्या महिलेचे अर्धे कपडे काढून ठेवलेले असल्यामुळे तीने आरडाओरडा केला नसावा. सभापती महोदय, स्त्रिया कोणत्या गोष्टीला सर्वात जास्त भीत असतील तर त्या आपल्या बेअब्रूला भीतात. त्यामुळे त्या काही बोलत नाहीत. त्या न बोलण्याचा फायदा आरोपींना कसा मिळेल या दृष्टीने आपली पोलीस यंत्रणा काम करणारी आहे असे म्हटले तर ते चुकीचे होणार नाही. धुळ्यावरून आलेल्या एका तरुणीला फुरसुंगी येथील कुकाई टेकडीवर नेऊन चार जणांनी बलात्कार केला. कोणालाही या मुलीला भेटू दिले जात नव्हते. मी स्वतः ग्रामीण अधीक्षक पोलीस यांना भेटले आणि पुनर्चौकशीची मागणी केली.

...नंतर श्री. भोगले....

डॉ.नीलम गोन्हे....

ही आयबीएमची केस पुणे ग्रामीण विभागातील आहे. आयबीएम कंपनीने सहा महिने जहांगीर रुग्णालयातील खर्च केला. अचानक तिला डिस्चार्ज देऊन जहांगीरमधून हलविण्यात आले. तिच्या वडिलांनी या धक्क्यामुळे आत्महत्या केली. तिची आई शिलाईचे काम करित होती, ती घरी परत आली. तिचा धाकटा भाऊ इंजिनिअरिंगचे शिक्षण घेत आहे. तो 20 वर्षांचा मुलगा जमेल ती नोकरी करून तिच्या उपचाराचा खर्च भागवित आहे. मी या मुलीची भेट घेतली. माझे मन भरून आले. ती मुलगी मला नावाने ओळखत होती. तिने खूण करून सांगितले की, मी जबाब देऊ शकत नसले तरी मी लॅपटॉप चालवू शकते. दहशतीमुळे तिची वाचा गेली असली तरी मोबाईलवरून खूण करून ती मला सांगत होती की, मला लॅपटॉप आणून दिला तर मी त्या माध्यमातून तक्रार नोंदवू शकते. ती केस पुढे गेली नाही. तिच्या मागे कंपनी उभी राहिली नाही. सरकार तिच्यामागे उभे राहिले नाही. अशा वेळेला जीव जळतो. ही आयबीएमची केस रिओपन करून चौकशी केली जावी.

सभापती महोदय, नैना पुजारीच्या केसमध्ये कंपनीने भूमिका घेतली की, आमची टॅक्सी नव्हती. ती कामावरून घरी जायला निघाली तेव्हा आम्ही वाहन उपलब्ध करून द्यायला तयार होतो. ते वाहन तिने का घेतले नाही? अशी उलट भूमिका कंपनीने घेतली. आज महाराष्ट्रामध्ये 24 लाख दावे प्रलंबित आहेत. त्यातील सर्वात जास्त 4.25 लाख दावे पुण्यातील आहेत. नागपूरमधील 2.93 लाख दावे आहेत. अशा पध्दतीने बीड जिल्हयापर्यंत क्रम आहे. त्याचबरोबर दरोडे, बलात्कार या घटनांबाबत मी संबंधित अधिकाऱ्यांची भेट घेते. पुण्याला मी पोलीस अधीक्षकांना भेटले. त्यांनी सांगितले की, आम्ही व्यवस्थित चौकशी केली आहे. तुम्ही महिला आमदार का भेटायला येता? मला वेळ होता म्हणून मी आले असे गृहित धरा असे मी त्यांना म्हणाले. नंतर मी एफआयआर वाचला. त्यामध्ये पहिले वाक्य असे होते की, दरोडेखोर आले, त्यांनी आमची अब्रू लुटली. त्यांनी आल्याबरोबर दिव्यावर तडाखा मारला म्हणून आम्हाला चेहरे दिसले नाहीत. मी त्या महिलेला विचारले, लाईट घरी होता की नाही. ती अशिक्षित महिला होती. अशा वेळेला अशिक्षित बाईचा लाईट नव्हता म्हणून आम्हाला चेहरे दिसले नाहीत असा जबाब नोंदवून घेणे योग्य वाटत नाही. पोलिसांनी केसमध्ये गडबड केलेली असते. पोलिसांनी

...2...

डॉ.नीलम गोन्हे...

कशा पध्दतीने केस नोंदविली पाहिजे यावर निगराणी असणे अतिशय गरजेचे आहे. काही वेळेला न्याय मिळताना उशीर होत असल्यामुळे लोकांनी कायदा हातात घ्यायला सुरुवात केली आहे. नागपूरच्या प्रकरणात कोर्टात महिलांनी गुंडगिरीवरून अक्कू यादवला मारुन टाकले. परभणीच्या ज्ञानेश्वरी फड या महिलेजवळ शस्त्र परवाना होता. एकतर्फी प्रेमातून तिने खून केला. आता ती सुटली आहे. परंतु कायदा हातात घेण्याचे मी समर्थन करीत नसले तरी महिलांची इच्छा असेल तर त्यांना शस्त्र दिले पाहिजे अशी मागणी मला या निमित्ताने करावयाची आहे. या खेरीज मी आठ मागण्या करीत आहे. वेळेअभावी मी वर्णन करणार नाही. परंतु महाराष्ट्राच्या प्रत्येक महसुली विभागामध्ये कमिशनर ऑफ वुमन्स राईट्स या पदासाठी आयपीएस दर्जाच्या महिला पोलीस आयुक्तांची नेमणूक महाराष्ट्राच्या सहाही विभागामध्ये करण्यात यावी. महिला विषयक तक्रारी नोंदविल्या गेल्या की नाही, गुन्हे नोंदविले गेले की नाही, त्यामध्ये चार्जशीट दाखल होताना व्यवस्थित सगळे मुद्दे आले की नाहीत, 12 वर्षांच्या आतील मुलगी असेल तर तिचा जबाब नोंदविताना कोणी महिला अधिकारी स्वतः उपस्थित आहे की नाही आणि सगळ्यात महत्वाचे म्हणजे चार्जशीट दाखल झाल्यापासून कोर्टात केस उभी होईपर्यंत त्या मुलीला संरक्षण मिळणे आणि आरोपींनी पुन्हा या पध्दतीचा गुन्हा करू नये म्हणून त्यांच्यावर नियंत्रण ठेवण्याचे काम त्या त्या महसूल विभागामधील या महिला पोलीस आयुक्त करतील.

सभापती महोदय, नगर जिल्हयामध्ये श्री.विजय चव्हाण पोलीस अधीक्षक आहेत. बीडच्या घटनेमधील जे आरोपी आहेत ते जामिनावर सुटल्यानंतर अपिलात जाण्याचे काम श्री.विजय चव्हाण यांचे होते. परंतु श्री.विजय चव्हाण यांनी त्या केसमध्ये अपील केले नाही. आरोपी नगर जिल्हयातील असून ते आरोपी राजरोसपणे फिरत होते. श्री.विजय चव्हाण यांच्याविरुद्ध अनेक तक्रारी आहेत. पुण्याचे पोलीस आयुक्त श्री.सत्यपाल सिंह यांच्याविरुद्ध अनेक तक्रारी आहेत. त्यामुळे अशा महिला पोलीस आयुक्तांना कमिशनर ऑफ वुमन्स राईट्सचे अधिकार असले पाहिजेत.

नंतर डी.1...

डॉ. नीलम गोन्हे

विशाखा विरुद्ध सर्वोच्च न्यायालय या केसमध्ये ज्याचा मी प्रस्तावामध्ये उल्लेख केला आहे त्यानुसार यासंदर्भात वारंवार जी मार्गदर्शक तत्वे आखून दिलेली आहेत त्यांची अमलबजावणी व्हावी म्हणून याकडे शासनाने लक्ष दिले पाहिजे. त्यानंतर शिवशाहीच्या सरकारमध्ये राज्यात सहा स्वतंत्र न्यायालये सुरु करण्यात आली होती. त्यामध्ये बलात्कार, छेडछाड, एकतर्फी प्रेम प्रकरणातून घडलेल्या हत्या, हुंडाबळी, अपहरण आणि बालकांचा व्यापार या विषयांसाठी ही स्वतंत्र न्यायालये पुन्हा सुरु करण्यात यावीत. पुण्याचे पोलीस आयुक्त श्री. सत्यपाल सिंह यांची बदली झाली पाहिजे. तसेच आय.टी. क्षेत्राबाबत ज्या मार्गदर्शक सूचना आहेत, शासनानेच या गार्डलाईन्स आखून दिलेल्या आहेत, त्यांची अमलबजावणी त्या त्या आस्थापनांकडून होत नाही. त्यात प्रामुख्याने महिला कर्मचाऱ्यांच्या जाण्या-येण्याची व्यवस्था होत नाही, ड्रायव्हर्सवर लक्ष ठेवले जात नाही अशा सर्व गोष्टींवर देखरेख ठेवणे आवश्यक आहे. ओळख परेडची कार्यपध्दती बदलली पण अल्पवयीन मुलींसाठी "अमृता" नावाची जी योजना आम्ही केली त्यात जिचे वय 12 वर्षांच्या आत आहे तिचे पुढील शिक्षण झाले पाहिजे व त्यादृष्टीकोनातून मदतीची गरज आहे. त्याचबरोबर हे जे गुन्हेगार आहेत त्यांच्यासाठी कायदाविषयक बदल करताना आयपीसी, सीआरपीसी यातील बदलाबरोबरच इव्हिडन्स ॲक्टमध्ये सुध्दा बदल करण्याची गरज आहे. लॉ कमिशनचा 84 वा अहवाल माझ्याकडे आहे, त्याची लिंक सुध्दा मी आपणास देते म्हणजे आपल्यालाही तो मिळू शकेल. या अहवालात अनेक मुद्दे आले आहेत. त्यात कुठले कुठले बदल प्रस्तावित आहेत ते कायदा आयोगानेही मान्य केले. या गुन्हेगारांना फाशी देणे जसे आवश्यक आहे त्याबरोबरच मी आज बऱ्याच महिला कार्यकर्त्यांशी बोलले आणि त्यातील अनेक जणींनी मानवी अधिकारात बसत नसले तरी त्यांनी सांगितले की, अशा नराधमांची धिंड काढली पाहिजे. त्याप्रमाणेच काही लोकांनी सांगितले की, अशा गुन्हेगारांचे "कॅस्ट्रेशन" म्हणजे लिंग विच्छेद करून टाकले पाहिजे, या मतापर्यंत लोक आलेले आहेत. म्हणजे यासंबंधात लोकांच्या भावना किती तीव्र आहेत हे मलाही सभागृहात बोलताना संकोच वाटतो पण आज रस्त्यावर सुशिक्षित माणसेच सुध्दा हेच बोलत आहेत. जेणेकरून पुन्हा पुन्हा हेच गुन्हे करण्यास असे गुन्हेगार उद्युक्त होणार नाहीत. अशा प्रकारच्या कठोर शिक्षेबरोबरच या महिलांच्या बाबतीत दिरंगाई करणारे पोलीस

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

D-2

PFK/ SBT/ ST/

पूर्वी श्री. भोगले

10:45

डॉ. नीलम गोन्हे.....

अधिकारी जे असतील त्यांची फक्त बदली करणे पुरेसे नाही तर त्यांच्या कॉन्फिडेन्शियल रिपोर्टमध्ये नोंद घेण्यात यावी. तसेच अशा अधिकाऱ्यांच्या बढत्या व प्रमोशन्स थांबविले जाणे आवश्यक आहे. त्यानंतर सायबर क्राईम किंवा इतर गुन्ह्यांच्या बाबतीत वेळेअभावी मी बोलले नसले तरी दरोडे आणि बलात्कारसारख्या गुन्ह्यांमध्ये मात्र स्वतंत्र व द्रुतगती न्यायालये त्या त्या जिल्ह्यांमध्ये सुरु करणे आवश्यक आहे आणि उज्ज्वल निकम यांच्याप्रमाणे जे जे कोणती सरकारी वकील म्हणून काम करण्यास तयार असतील त्यांच्या बाबतीत जिल्ह्यामध्ये विचार होणे आवश्यक आहे, अशी सूचना करते आणि माझे भाषण संपविते.

....3....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. पांडुरंग फुडकर (विरोधी पक्षनेते) : महोदय, नियम 97 अन्वये जो प्रस्ताव सभागृहात चर्चेसाठी आलेला आहे त्या प्रस्तावाला पाठिंबा देण्यासाठी मी उभा आहे.

महोदय, या राज्यात ज्या ज्या वेळेस अशा घटना घडतात त्या त्या वेळेस सभागृहात त्यासंबंधीची चर्चा होते. माझ्या माहितीप्रमाणे एकही अधिवेशन असे गेले नसेल की ज्यामध्ये विनयभंग, बलात्कार, लैंगिक शोषण अशा महिलांवरील अत्याचारांबाबतची चर्चा झाली नाही, असे कधी घडले नाही. सन्माननीय सदस्या डॉ. नीलम गोऱ्हे यांनी यापूर्वी सुध्दा सभागृहात चर्चा घडवून आणली होती त्याला उत्तर देताना माननीय गृहमंत्री श्री. आर.आर.पाटील म्हणाले होते की, महिलांवरील अत्याचाराला समाजातील घसरत असलेली नैतिकता हे सुध्दा कारणीभूत आहे. तरी देखील महिलांच्या सुरक्षेसाठी गृह विभाग नेहमीच गंभीर आहे. पुण्याच्या हिंजवडी भागातील घटना ज्यावेळेस घडली त्यावेळेस पोलीस स्टेशनमधील गुन्द्याची नोंद केल्यानंतर शाई सुकली नसेल तोच बीड जिल्ह्यात एक भयंकर घटना घडली आणि गृहमंत्र्यांनी सांगितले की, महिलांच्या बाबतीत गृह विभाग गंभीर आहे. त्यांनी पुढे सांगितले की, सन 2008 मध्ये बलात्काराचे 1440 गुन्हे घडले होते तर सन 2009 मध्ये ही संख्या 1370 वर आली. याचा अर्थ फक्त 70 ने ही संख्या कमी झाली याचे कौतूक मंत्री महोदयांनी केले होते....

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री. पांडुरंग फुंडकर

सभापती महोदय, सन 2008 मध्ये विनयभंगाच्या 3437 गुन्हे घडले व 2009 मध्ये 3116 गुन्हे घडलेले आहेत. छेडखानीचे गुन्हे सन 2008 मध्ये 1489 घडले असून 2009 मध्ये 1473 गुन्हे घडलेले आहेत. म्हणजे 100-150 ने गुन्हे कमी झालेले आहेत. हुंडाबळीचे गुन्हे सन 2008 मध्ये 6853 घडले असून सन 2009 मध्ये 7215 गुन्हे घडलेले आहेत. 100-200 ने गुन्हे कमी दाखल झालेले म्हणून गृहविभागाने फार मोठी बहादुरकी केली, असे काही नाही. गृह खात्याने खूप चांगले काम केलेले आहे, असे म्हणून गृहविभाग आपलीच पाठ आपल्या हाताने थोपटून घेत असेल तर ते योग्य नाही.

मानव जातीच्या आरंभापासून मातृत्वाची महिमा अगाध असल्याची महिमा आपल्या समाजात रुढ झालेली आहे. श्रेष्ठ व्याकरणकार व भाष्यकार महर्षी पातांजली यांनी केलेल्या व्याख्येनुसार स्त्रीच्या मातृत्वाची समर्पकता अधिक स्पष्ट होते. त्यांच्या व्याख्येनुसार स्त्री आई झालेली नसली तरी ती मातेच्या वात्सल्याने भरलेली असते. आपल्या धार्मिक ग्रंथांमध्ये, पुराणांमध्ये, मनुस्मृतीमध्ये सुद्धा स्त्रीचा आदर सन्मान केलेला आहे. आपल्या देशामध्ये स्त्रीयांना सन्मान दिला जात होता. द्रौपदीच्या वस्त्राला दुर्योधनाने हात लावल्यामुळे या देशात महाभारत घडले होते. सीतामाईचे रावणाने अपहरण केल्यामुळे या देशात रामायण घडलेले आहे. हा आपल्या हिंदुस्तानचा इतिहास आहे. ज्या महाराष्ट्रात आपण राहतो त्या महाराष्ट्रात या घटना घडलेल्या असल्या तरी आपल्या महाराष्ट्रात शिवछत्रपतींचे राज्य असतांना त्यांनी एक प्रकारचा आदर्श आपल्या राज्यात घालून दिला होता. कल्याणच्या सुभेदाराची सून ज्यावेळेला लुटीत मिळाली त्यावेळेस कल्याणच्या सुभेदाराच्या सुनेचा सन्मान याच महाराष्ट्राच्या मातीमध्ये छत्रपती शिवाजी महाराजांनी केलेला आहे. शिवाजी महाराजांनी कल्याणच्या सुभेदाराच्या सुनेचा सन्मान ज्या पध्दतीने केला तो कौतुकास्पद आहे. छत्रपती शिवाजी महाराजांनी कल्याणच्या सुभेदाराच्या सुनेला सांगितले की, "माझी आई तुमच्या एवढी सुंदर असती तर मी सुद्धा तुमच्या इतका सुंदर झालो असतो". छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या नावाने राज्य करणारे आपले सरकार आहे. माननीय बागवे साहेब, आपण छत्रपतींच्या राजधानीच्या जवळ राहतात. मी छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या संदर्भात थोडा इतिहास सांगतो. छत्रपतींच्या रायगडाच्या खाली रांझा नावाचे एक गाव होते. त्या गावच्या पाटलाने एका स्त्रीवर बलात्कार केला होता. ही गोष्ट जेव्हा छत्रपतींना समजली तेव्हा ते त्यांना सहन झाले

श्री. पांडुरंग फुंडकर

नाही. छत्रपती शिवाजी महाराजांनी रांझा गावच्या पाटलाला दरबारात हजर राहण्याचे आदेश केले. त्यावेळी छत्रपती शिवाजी महाराजांनी आदेश दिला की, या पाटलाचे हातपाय तोडून, चौरंगा करून गडावरून कडेलोट करून द्या. गृहमंत्री श्री. पाटील साहेबांनी "विनय भंगाची शिक्षा एक वर्षावरून दोन वर्षापर्यंत वाढवण्याची" शिफारस केंद्र सरकारला केलेली आहे. आपण अशा प्रकारे छत्रपती शिवाजी महाराजांचा आदर्श घेतलेला आहे. महाराष्ट्र हे या देशातील पुरोगामी राज्य असेल, स्त्रीचा सन्मान करणारे राज्य असेल, महाराष्ट्र ही जर संताची भूमी असेल, देवादिकांची भूमी असेल, महाराष्ट्र ही छत्रपती शिवरायांची भूमी असेल, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची भूमी असेल, महात्मा ज्योतिबा फुलेंची, छत्रपती शाहू महाराजांची भूमी असेल तर या भूमीने संपूर्ण देशात एक चांगला आदर्श घालून दिला पाहिजे. त्यामुळे मी मागणी करतो की, बलात्काराचा गुन्हा सिध्द झाल्यावर गुन्हेगाराला फाशी दिली गेली पाहिजे, अशी शिफारस केंद्र सरकारला करावी. आपण याप्रमाणे कायदा करणार आहात काय, असा माझा सवाल आहे.

यानंतर श्री.भारवि.....

(सभापतीस्थानी माननीय उप सभापती)

श्री.पांडुरंग फुंडकर...

पोलीस ठाणी,आयुक्तालये वाढवून हा प्रश्न सुटणार नाही. दिवसेंदिवस समाजामध्ये विकृत मनोवृत्ती वाढत आहे. याची समाजाला कीड लागत चालली आहे. त्यावर योग्य बंदोबस्त केल्याशिवाय काहीही होणार नाही. परवा बीड येथे घडलेल्या घटनेचा उल्लेख माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते यांनी केला. श्री.रावते साहेब म्हणाले की, संबंधितांचे एन्काऊंटर करा. स्त्रीचा सन्मान होणार नसेल तर योग्य नाही. दिवसाढवळ्या पती समोर बलात्काराची घटना घडते. तिने काय गुन्हा केला होता. ती भगिनी देवाच्या दर्शनाला आपल्या पती सोबत गेली होती. शंभु महाराज देखील त्या महिलेचे रक्षण करायला येऊ शकले नाही. एवढ्या राक्षसी पद्धतीने तिच्यावर बलात्कार करण्यात आला. 4 दिवसापूर्वी सुटलेल्या गुंडाने तिच्यावर बलात्कार केला. त्याच्या तडीपारीला स्टे कोणी दिला ? हॉटेलपासून 35 कि.मी.पर्यंत त्या परिवाराचा पाठलाग करत गाडी अडविली जाते. मारहाण केली जाते. पैसे व दागिने हिसकावून घेतले जातात. नवऱ्याच्या समोर पत्नीला ओढून, मुलाच्या समोर आईला ओढून शिवारात नेले जाते आणि सामूहिक बलात्कार होतो, या पेक्षा दुर्दैव महाराष्ट्राचे असू शकत नाही. नवऱ्याच्या समोर बायकोवर, मुला समोर आईवर बलात्कार म्हणजे अंगावर शहारे आणणारा प्रकार आहे. हाच प्रकार आमच्यावर आला असता तर काय झाले असते ? म्हणून मी यावर जास्त बोलणार नाही. या निमित्ताने मी एकच मागणी करणा आहे. या सर्व गोष्टीचा बंदोबस्त करायला पाहिजे. स्त्री दाक्षिण्य सांभाळले पाहिजे म्हणून छत्रपतींच्या महाराष्ट्रामध्ये धाक निर्माण झाला पाहिजे. आमच्या भगिनींकडे कोणीही वाईट नजरेने बघू नये असा धाक शासनाने निर्माण केला पाहिजे. यासाठी भारतीय दंड विधानमध्ये दुरुस्त्या करता येतील तेवढ्या करा. बलात्कार करणाऱ्याला फाशीची शिक्षा झाली पाहिजे अशी मी या निमित्ताने मागणी करीत आहे. असा कायदा आणल्यानंतर एकमताने तो सभागृहात मंजूर होईल. महिलांचा सन्मान चांगल्या पद्धतीने करावा. महिलांकडे कोणी वाईट नजरेने पाहिले, तिच्या शीलाला होत लावला तर फाशी होऊ शकते अशा प्रकारचा कायदा अग्रक्रमाने आणून देशामध्ये आदर्श घालावा. या राज्यात, देशात महिलांचा सन्मान झाला पाहिजे अशा प्रकारची मागणी करून मी उरलेला वेळ आमच्या भगिनींना देऊन माझे वक्तव्य संपवितो.

.....

यानंतर श्री सरफरे....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धिपाठी नाही

श्रीमती मंदा म्हात्रे (विधानसभेने निवडलेल्या) : सभापती महोदय, माननीय सदस्या डॉ. नीलमताई गोन्हे यांनी नियम 97 अन्वये उपस्थित केलेल्या अल्पकालीन चर्चेला पाठिंबा देण्याकरिता मी याठिकाणी उभी आहे.

एकीकडे महाराष्ट्रामध्ये सावित्रीच्या लेकी सक्षम होत असतांना दुसरीकडे मन विदारक होईल असे चित्र निर्माण होत आहे असे मला याठिकाणी खेदाने नमूद करावेसे वाटते. याठिकाणी माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी सांगितल्याप्रमाणे माता, भगिनीच्या अनेक रूपामधून महिला जात असते. आईचे, मुलीचे, बहिणीचे, पत्नीचे कर्तव्य ती निभावीत असते. हे कर्तव्य निभावतांना महाराष्ट्राच्या शैक्षणिक, सामाजिक व आर्थिक अशा सर्व क्षेत्रामध्ये आज महिला सक्षमपणे काम करीत आहेत. त्याठिकाणी त्यांचे मानसिक शोषण होत आहे. त्याचबरोबर त्यांच्यावर अत्याचार, बलात्कार होत आहेत. याबाबत या सभागृहामध्ये अनेक वेळा चर्चा झालेली आहे. परंतु मला आपणास सांगितले पाहिजे की, आज स्त्रीला आपण सुरक्षित आहोत असे वाटत नाही. प्रत्येक स्त्रीला आपण ज्याठिकाणी काम करीत आहोत तेथील अधिकारी, वरिष्ठ अधिकारी यांच्याकडून सुध्दा मानसिक त्रास होत असतो. त्याचप्रमाणे लहान बालिकांवर सुध्दा बलात्कार केल्यानंतर ती आपल्याला ओळखेल म्हणून तिला मारुन टाकले जाते. एका मजूर बाईची मुलगी तिच्या बाजूला झोपलेली असतांना देखील गुंडांनी त्या मुलीला उचलून नेले, तिच्यावर बलात्कार करुन तिला मारुन रेतीमध्ये पुरुन टाकले. त्याचप्रमाणे काल बीडमध्ये घडलेली घटना अंगावर काटे आणणारी आहे. त्या महिलेवर सामूहिक बलात्कार करण्यात आला अशाप्रकारचा विचार सुध्दा अंगावर काटे आणणारा असतो. आज त्या महिलेवर जी परिस्थिती उद्भवली आहे. त्या घटनेचा मिडियाच्या माध्यमातून ऊहापोह केला जात आहे. परंतु ज्या महिलेच्या बाबतीत ही घटना घडली आहे, तिचे आयुष्य उध्दवस्त झाले. घटना घडल्यानंतर त्या महिलेने दोन-चार दिवस तक्रार केली नाही. तिला वाटले की, तक्रार केल्यानंतर समाज, घरातील माणसे तिला स्वीकारणार नाहीत. त्यामुळे तिची अवस्था वाईट होते. याठिकाणी जी आकडेवारी सांगण्यात आली. त्यामध्ये बलात्कार झाल्याच्या प्रकरणांची टक्केवारी अधिक आहे. त्याचप्रमाणे लैंगिक शोषण, हुंडाबळीची प्रकरणे सुध्दा यामध्ये समाविष्ट आहेत. यामध्ये महिलेवर किंवा मुलींवर बलात्कार झाल्यानंतर त्या अशाप्रकारचा गुन्हा नोंदवीत नाहीत. याचे कारण पोलिसांकडे गेल्यानंतर तेथील अधिकारी विचारतात की, तुला कुठे हात लावला? कसे केले? काय केले? असे प्रश्न विचारले जात असल्यामुळे काही महिला असे प्रकार

DGS/ SBT/ ST/

डॉ. नीलम गोन्हे...

घडल्यानंतर स्वतःहून तक्रार करण्यासाठी पुढे येत नाहीत. समाजामध्ये त्या महिलेला इज्जत रहात नाही, बलात्कारित स्त्री म्हणून त्या दृष्टीकोनातून तिच्याकडे पाहिले जाते. याकरिता या महिला तक्रार करण्यासाठी पुढे येत नाहीत. माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी सांगितल्याप्रमाणे छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या काळात कल्याणच्या सुभेदाराची सून पळवून आणण्यात आली.त्यावेळी छत्रपती शिवाजी महाराज म्हणाले की, "अशीच अमुची आई असती सुंदर रुपवती". छत्रपतींनी त्या सुभेदाराच्या सूनच्या बाबतीत असे उद्गार काढले व तिला सन्मानाने परत पाठविले. परंतु त्यांच्या राज्यामध्ये जे सेवक होते ते तशाप्रकारे वागत होते काय? त्यांनी सुभेदाराच्या सूनला उचलून आणले होते त्याप्रमाणे याठिकाणी माननीय गृहमंत्री किंवा आपले शासन कितीही कठोरपणे हे शासन चालवीत असले, कायदे करीत असले तरी त्यांची अंमलबजावणी करणारे अधिकारी प्रामाणिकपणे त्याची अंमलबजावणी करतात काय? त्याप्रमाणे ते वागत आहेत काय? त्यांची जबाबदारी नाही काय? असे मला याठिकाणी खेदाने नमूद करावेसे वाटते.

सभापती महोदय, उल्हासनगर येथे एका मुलावर अत्याचार करण्यात आले. त्याठिकाणी एका दारु प्यायलेल्या ड्रायव्हरने धाब्यावरून एका मुलाला गाडीमध्ये घालून नेले. त्याच्या गुप्तांगावर चटके दिले, त्याच्यावर लैंगिक अत्याचार केले, त्याच्यावर पाशवी बलात्कार केला. अशा घटना या राज्यामध्ये घडत असतांना आपण याठिकाणी चर्चा कशासाठी आणि कुणासाठी करीत आहोत? यामधून काही निष्पन्न होणार आहे काय? असे माझ्या मनाला सारखे वाटते. माननीय विरोधी पक्षनेते व माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी सांगितल्याप्रमाणे अशा लोकांना जागेवरच शूट केले पाहिजे. या लोकांची अशाप्रकारची मानसिकता निर्माण झाली आहे, तिला अशाच पध्दतीने उत्तर दिले पाहिजे. महिलांवरील अशाप्रकारच्या अत्याचारांच्या संदर्भात आपण आत्मचिंतन करणार आहात की नाही. आज स्त्री अत्याचार प्रतिबंधक कायदा आहे, परंतु त्या कायद्याची अंमलबजावणी होऊन महिलांना न्याय मिळत नाही अशाप्रकारची भावना त्यांच्या मनामध्ये निर्माण झाली आहे. कोणत्याही महिलेच्या कपाळावर आय.ए.एस.ऑफिसर, आमदार, खासदार असले लिहिलेले नाही. अशाप्रकारचे प्रसंग महिलांवर आल्यावर नंतर मला अनेक महिलांकडून फोन करून सांगण्यात आले. या प्रस्तावावर अनेक महिला सदस्यांना बोलावयाचे असल्यामुळे मला एवढेच सांगावयाचे आहे की, नागपूर येथील अधिवेशनामध्ये माननीय सदस्या डॉ. नीलमताई गोन्हे यांनी या विषयावरील चर्चेच्यावेळी मागणी केली होती.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धिपाठी नाही

श्रीमती मंदा म्हात्रे

त्यानुसार समिती झाली पाहिजे. जे माजी सरन्याधीश असतील, त्यांची समिती नियुक्त केली पाहिजे. याबाबतीत सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलमताई गोन्हे यांनी सांगितले की, जे वकील असतील, ज्यांना काम करण्याची इच्छा असेल अशा लोकांना त्यामध्ये समाविष्ट करून घेतले पाहिजे. तसेच कायद्यामध्ये देखील बदल करावयास पाहिजे. जोपर्यंत कायद्यामध्ये बदल होत नाही, आणि यातून एक प्रकारचा वचक निर्माण होत नाही. त्यामुळे असे कृत्य करणारे लोक जामिनावर सुटतात, कोणीतरी नेते तेथे जातात, पुढारी जातात आणि असल्या लोकांना सोडविले जाते. त्यानंतर ते पुन्हा असले अत्याचार करण्यासाठी मोकळे होतात. अशा लोकांसाठी कायद्यामध्ये कडक तरतूद करण्याची गरज आहे. तसेच या लोकांचे चेहेरे समाजाला दिसले पाहिजेत. लोकांना समजले पाहिजे की, अशा प्रकारची कृत्ये करणारे हेच लोक आहेत. कारण अशा लोकांचा चेहेरा समाजातील लोकांना दिसत नाही, तोपर्यंत लोकांना देखील हे अत्याचार करणारे कोण आहेत हे समजणार नाही. मग उद्या हे लोक सुटल्यानंतर कोणत्या तरी धाब्यावर जाणार, दारू पिणार आणि अशा प्रकारची कृत्ये करीत रहाणार. त्यामुळे अशा लोकांचे चेहेरे समाजासमोर आले पाहिजेत. या लोकांचा इतिहास, त्यांच्या कुटुंबांचा इतिहास समाजासमोर आला पाहिजे. जोपर्यंत कायदा कडक होत नाही, अशा लोकांवर कडक कारवाई होत नाही, तोपर्यंत हे लोक अशाच प्रकारचे गुन्हे आणि अत्याचार करीत रहाणार आहेत. यासाठी आपण सर्वानी केंद्र शासनाकडे यासंबंधातील कायद्यामध्ये बदल करण्यात यावा अशी मागणी करावयास पाहिजे आणि त्याप्रमाणे नियमामध्ये बदल करून अशा लोकांना जास्तीतजास्त शिक्षा कशी होईल यादृष्टीने प्रयत्न करावयास पाहिजे आणि त्यासाठी प्रयत्न करण्यात यावा अशी विनंती करून माझे भाषण संपविते. धन्यवाद .

. . . .एच-2

अॅड.वंदना चव्हाण (पुणे स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, आज सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलमताई गोन्हे यांच्या पुढाकाराने अत्यंत महत्वाच्या अशा विषयावर चर्चा घडवून आणली, त्याबद्दल मी त्यांचे मनापासून आभार मानते.

सभापती महोदय, आता याठिकाणी छत्रपती शिवाजी महाराजांचा उल्लेख करण्यात आला. त्यांच्या राजवटीमध्ये सुभेदाराची सून देखील सुरक्षित होती. त्याच महाराष्ट्रात आज महिला अतिशय भयभीत झाल्या असल्याची स्थिती दिसत आहे. महाराष्ट्र हे पुरोगामी राज्य समजले जाते. विशेष करून ज्या पुणे शहरामधून मी येथे निवडून आले, जेथे माझा जन्म झाला, जेथे माझे शिक्षण झाले आहे. त्या पुण्याच्या बाबतीत सांगावयाचे तर आम्ही आतापर्यंत कुठेही देशामध्ये किंवा देशा बाहेर गेलो तरी अभिमानाने सांगत होतो की, Pune is the safest city in the World. पण आपण गेले दोन वर्षे पाहिले तर सातत्याने विशेष करून गेल्या वर्षभरामध्ये अत्यंत घृणास्पद आणि संताप येणाऱ्या घटना पुण्यामध्ये महिलांच्या बाबतीत झाल्याचे दिसून येते. मला याठिकाणी चार मुद्दे मांडावयाचे आहेत. या विषयाच्या संबंधातील जी आकडेवारी आहे, ती सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलमताई गोन्हे यांनी दिलेली आहे, त्यामुळे मी त्याचा पुनरुच्चार करित नाही. पण मला मनापासून वाटते की, पोलिसांची सेन्सेटीव्हिटी ही कुठेतरी कमी पडत आहे. मग ती नयना पुजारीची केस असेल किंवा ज्योतिकुमार चौधरीची केस असेल, हिंजवडी येथे एका मुलीने लिफ्ट घेतली आणि त्यानंतर जो प्रकार झाला ती केस असेल, परवा घडलेली केस असेल किंवा तुकाई टेकडीची केस असेल, या सर्व केसेसमध्ये असे दिसून येते की, पहिल्यांदा पोलिसांकडून पेपरमध्ये जी माहिती दिली जाते, ती अशीच येते की, "त्या मुलीने लिफ्ट मागितली" म्हणून हा प्रकार झाला. तसेच ती मुलगी फोनवर, मोबाईलवर बोलत होती म्हणून हा प्रकार झाला. पण नंतर त्या केसच्या डेथमध्ये गेल्यानंतर, अगदी परवाच्या केसच्या बाबतीत सुध्दा असे लक्षात येते की, त्या मुलीने नुसती लिफ्ट मागितली नव्हती. तर तिला बस मिळाली नाही, तेथे ती गाडी टॅक्सी म्हणून उभी होती आणि म्हणून त्या टॅक्सीमध्ये बसण्यासाठी ती गेली. तेथे दोन लोक होते, त्यापैकी एक ड्रायव्हर होता आणि दुसऱ्याने स्वतःच्या बाबतीत असे दर्शविले की, मी सुध्दा यातून प्रवास करणारा एक पॅसेंजर आहे. तसेच पुण्यामध्ये सुरक्षेच्या दृष्टीकोनातून कोणताही प्रॉब्लेम नसल्यामुळे ती मुलगी त्या टॅक्सीमध्ये बसली. पण पोलीस पहिले जे इम्प्रेशन निर्माण करतात, ते अत्यंत चुकीचे आहे. त्यामुळे समाजासमोर एक चुकीची दिशा जाते की, या मुलीच कुठेतरी चुकत आहेत. ज्यावेळेला ...

. . . .एच-3

अॅड.वंदना चव्हाण

आपण डेथमध्ये जातो, तेव्हा असे समजते की, प्रत्यक्षात अशी स्थिती नाही, तर पोलिसच त्यामध्ये इन्सेन्झेटीव्ह आहेत. मला आपल्या निदर्शनास आणून द्यावयाचे आहे की, बऱ्याचशा देशांमध्ये जेव्हा एखाद्या महिलेच्या बाबतीत अशी परिस्थिती ओढवते, तेव्हा तिला कशा प्रकारे प्रश्न विचारावेत, तिला कोणत्या टाईपच्या रुममध्ये बसविण्यात यावे, तेथे लाईट्स कसे असावेत, तेथील भिंतीचा रंग कसा असावा, सायकॉलॉजिकली त्या महिलेला स्वतःला अॅटरेस्ट कसे करता येईल यापध्दतीचे इम्प्युट्स दिले जातात. आपल्या येथे असे वाचावयास मिळते की, एखादी अत्याचारित महिला असेल किंवा मुलगी असेल तर तिला तासन्तास पोलीस स्टेशनमध्ये बसविले जाते. मध्यंतरी पुण्यामध्ये जी केस घडली, त्यासंबंधात आदरणीय गृहमंत्री श्री.आर.आर. पाटील साहेब यांनी सी.पी.साहेबांच्या ऑफीसमध्ये पुणे येथे एक बैठक घेतली. त्यावेळी तेथील आमदारांना देखील तेथे बोलविण्यात आले होते. याला सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलमताई गोन्हे देखील दुजोरा देतील, त्यावेळी एकंदरीत चर्चेवरून असे लक्षात आले की, त्याठिकाणी पोलिसांनी माननीय मंत्री महोदयांना अशी माहिती दिली होती की, ती मुलगी आरोपींबरोबर आठ तास फिरत होती. म्हणजे एवढी इन्सेन्झिव्हिटी कशी होऊ शकते हे मला समजत नाही. कारण एखादी मुलगी त्यांच्याबरोबर बसून आठ तास कशी फिरू शकेल ?

यानंतर कु.थोरात

अॅड. वंदना चव्हाण....

प्रत्येकजण वेगळा बनलेला असतो. मागे पुण्यामध्ये एक अशीच केस झाली होती. एक्सप्रेस हाय-वेवरून ती मुलगी टॅक्सीने जात होती तिला असेच डांबून ठेवले होते. पण तिच्या प्रेझन्स ऑफ माईंडमुळे किंवा ती धीट असेल किंवा तिला संधी मिळाली असेल त्यामुळे ती दार उघडून पळून गेली. पण एखादी दुसरी मुलगी तशीच रिअॅक्ट होईल असे आपल्याला सांगता येत नाही तिच्यावर काय परिस्थिती आली हे आपल्याला माहित नसते. त्यामुळे पोलिसांनी या पध्दतीची विधाने करणे आणि माननीय मंत्रिमहोदयांना अशा प्रकारची माहिती देणे हे सुध्दा अत्यंत चुकीचे आहे असे मला याठिकाणी आवर्जून सांगावयाचे आहे.

सभापती महोदय, पुणे हे आय.टी. चे शहर आहे. त्याच मिटिंगमध्ये आमच्या काही लोकप्रतिनिधींनी असे सांगितले की, पुणे शहराला आय.टी.चे शहर म्हणून खूप नावलौकिक मिळत आहे म्हणून हे शहर मागे यावे असा काही जणांचा डाव आहे की, काय? सभापती महोदय, मिडियाने याला निष्कारण ब्लो-अप केलेले आहे. माननीय सभापती महोदय, ही सेन्सिटिव्हिटी पोलीस विभागात आणि लोकप्रतिनिधीमध्ये असेल तर मला वाटते ही अत्यंत गंभीर बाब आहे. त्यामुळे ही सेन्सिटिव्हिटी कशी वाढेल, आणि त्या महिलेच्यादृष्टीने कसा विचार करण्यात येईल या दृष्टिकोनातून निश्चितपणे ठोस पाऊले उचलण्याची गरज आहे.

माननीय सभापती महोदय, माझा दुसरा मुद्दा इन्फ्रास्ट्रक्चरच्या बाबतीत आहे. मिटिंगमध्ये मुद्दे मांडत असताना मी आदरणीय मंत्रिमहोदयांना सांगितले होते की, 100 नंबर लगेच लागत नाही. मला माननीय मंत्रिमहोदय, श्री. आर.आर.पाटील यांचे मनापासून अभिनंदन करावयाचे आहे की, माझे वाक्य संपण्याच्या आधी त्यांनी 100 नंबरला फोन लावला. मला कल्पना नव्हती की त्यांनी 100 नंबरला फोन लावला आहे. कारण याठिकाणी सगळे सीनिअर ऑफिसर्स होते आम्ही सर्व आमदार मंडळी बसलो होतो. 100 नंबर त्यांना पहिल्या झटक्यात लागलाच नाही म्हणून त्यांनी परत दुसऱ्यांदा प्रयत्न केला. दुसऱ्यांदा सुध्दा लागला नाही. तिसऱ्यांदा ज्यावेळी त्यांना 100 नंबर लागला त्यावेळी आमच्या सगळ्यांचे म्हणणे मांडणे संपत आले होते. म्हणजे खूप वेळाने तो 100 नंबर लागला होता. 100 नंबरला जर हा रिस्पॉन्स टाईम असेल तर एखादी महिला कशी काय संरक्षणाची अपेक्षा करणार आहे? सभापती महोदय, मी असे बिलकुल मानत नाही की, प्रत्येकीला 100 नंबरवर फोन करण्याची ॲपॉर्च्युनिटी असेल. कदाचित तिचा फोन काढून घेतला जाईल

...2..

अॅड. वंदना चव्हाण...

कदाचित फोन करण्याची तिची परिस्थिती नसेल, मनःस्थिती नसेल पण एखादीला फोन करण्याची संधी मिळणार असेल आणि 100 नंबरवरून हा रिस्पॉन्स मिळणार असेल तर सभापती महोदय, एखाद्या महिलेच्या किंवा कोणाच्याही बाबतीत या पध्दतीची घटना झाली तर तिला कशी काय रिड्रेसल मिळणार आहे. त्यामुळे सभापती महोदय, मला आपल्या माध्यमातून गृह विभागाला सांगावयाचे आहे 100 नंबर बरोबरच, मुंबईमध्ये 103 नंबर आहे किंवा आणखी कुठलाही तीन आकड्यांचा नंबर असेल तो महिलांच्या बाबतीत स्पेशल केला गेला पाहिजे. त्याला रिस्पॉन्स टाईप ताबडतोब असला पाहिजे. नुसताच रिस्पॉन्स टाईम नाही तर फोन केल्यानंतर तो फोन नंबर लागला नाही तर परत फोन आला पाहिजे या पध्दतीची सिस्टिम आपल्याला करायला पाहिजे.

सभापती महोदय, काही इन्सिडन्स हे आय.टी.च्या सेक्टरमध्ये हिंजवडीच्या बाजूला झालेले आहेत. आज चांदणी चौकात जिथे मुंबईकर पुण्यामध्ये येतात त्याठिकाणी एन.डी.ए.च्या रोडवर अनेक जोडपी बसलेली असतात. नदीच्या काठी अनेक जोडपी बसलेली असतात. जर ट्राफिक पोलीस ड्रायव्हिंग लायसन्स तपासण्यासाठी नाकाबंदी करीत असतील तर या ठिकाणी ही नाकाबंदी का करण्यात येत नाही? हे मला समजत नाही. त्यामुळे तेथे नाकाबंदी करण्याच्या दृष्टिकोनातून यंत्रणा कामाला लावणे अत्यंत गरजेचे आहे.

सभापती महोदय, अशा प्रकारच्या घटना खूप वाढत आहेत. म्हणून मला याबाबतीत शासनाला विनंती करावयाची आहे की, सेवा निवृत्त जजची एक समिती स्थापन करण्यात यावी तसेच या प्रकारचे गुन्हे होऊ नयेत या दृष्टिकोनातून यंत्रणा वाढविली पाहिजे. एवढेच नव्हे तर या आरोपीचे सायकॉलॉजिकल प्रॉब्लेज जाणून घेणे महत्वाचे आहे. सभापती महोदय, मी वेबसाईट्स पाहिलेल्या नाहीत पण मला खूपजण असे सांगतात की, अत्यंत घृणास्पद अशा वेब-साईट्स इंटरनेटवर उपलब्ध आहेत. एवढेच नाही तर आपण पोस्टर्स बघतो त्या बाबतीत सेन्सॉर बोर्डने पुन्हा एकदा विचार केला पाहिजे की, how we can be more serious and strict about this kind of exposure of bodies of women. या गोष्टी करणे अत्यंत गरजेचे आहे.

सभापती महोदय, माझा शेवटचा मुद्दा असा आहे की, मुळात लोक पोलिसांकडे जायलाच घाबरतात. कदाचित हा मुद्दा डायरेक्टली नसेल पण मला याठिकाणी आवर्जून सांगावयाचे आहे की, परवाचीच एक घटना आहे. दिनांक 14 एप्रिल, 2010 रोज आंबेडकर जयंती होती.

यानंतर श्री. बरवड...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

अॅड. वंदना चव्हाण

त्या दिवशी एका व्यक्तीचा फोन आला की, आम्ही ज्या सहकार नगर निवासी भागामध्ये राहतो त्या ठिकाणी मोकळ्या जागेमध्ये बेकायदेशीर ट्रकचे लोडींग आणि अनलोडींगचे काम चालते. हे काम रात्री चालते. कारण दिवसा पुण्यामध्ये ट्रक आणण्यास परवानगी नाही. त्या ठिकाणी जे लोडींग आणि अनलोडींग चालते ते बेकायदेशीर आहे. कारण तो निवासी एरिया असल्यामुळे त्या ठिकाणी तसे करण्यास परवानगी नाही. मी त्या व्यक्तीला सांगितले की, मी त्या माणसाला सांगण्याचा प्रयत्न करते. त्यांना मी विनंती करते. त्यांनी ते थांबविले तर बघू. पण त्यांनी ते थांबविले नाही. मी एसएमएस करून विचारले की, तो प्रकार थांबला का ? दोन रात्री काही झाले का ? मला त्यांचे जे दोन तीन एसएमएस आले ते महत्वाचे आहेत आणि ते मला वाचून दाखवावयाचे आहेत. हाच माणूस नाही तर एकंदर नागरिकांची मानसिकता कशी आहे हे त्यावरून दिसून येईल. एका एसएमएसमध्ये असे म्हटले आहे की, " No Madam, both nights after our talk, there was full activity in the godown between 10:00 to 11.30 p.m. and again 3:00 a. m. to 8:00 a.m. Fully loaded 10 m.t. trucks were being loaded and unloaded with huge noise. I was to contact you today." मी त्यांना सांगितले की, तुम्ही सगळे नागरिक एकत्र व्हा आणि तक्रार करा. त्यांनी पुढचा जो एसएमएस केला त्यामध्ये असे लिहिले आहे की, " Everyone is scared to go to police as he openly says that he has contacts with them and also he has said that his vehicles can just dash our family members when they move on road, if we complain." या पध्दतीचे लोक जर आपल्या समाजामध्ये असतील तसेच राजरोसपणे पोलीस त्यांच्या गॅरेजवर जाऊन बसत असतील तर त्यामुळे सामान्य माणूस भयभीत होतो. महिलाच नव्हे तर कोणताही पुरुष सुध्दा तक्रार देणार नाही. मी त्यांना सांगितले की, तुम्ही सगळे एकत्र व्हा, तुम्हाला भीती वाटण्याचे कारण नाही. त्यांनी याबाबतीत एसएमएस मध्ये असे लिहिले की, "We only two of us are willing to fight it by meeting constitutional authorities. We do not see hope of others joining us. We have been trying for last 6 months, they are all troubled but are afraid of him." ही जर समाजाची परिस्थिती असेल तर आपल्या

...2...

RDB/ SBT/ ST/

अॅड. वंदना चव्हाण

राज्याचे अवघड आहे. म्हणून पोलिसांबद्दल विश्वास कसा वाढेल हे आपल्याला बघावे लागेल. माझी आपल्याला शेवटची कळकळीची विनंती आहे की, आपण सेवानिवृत्त न्यायाधीशाची एक समिती स्थापन करून महिलांवर जे अत्याचार होत आहेत त्याबाबतीत संपूर्ण अभ्यास करून नेमकी आचारसंहिता काय करावयाची हे बघावे. हे केले तर त्याचा उपयोग होईल. एवढे बोलून मी माझे भाषण संपविते.

...3...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

RDB/ SBT/ ST/

श्रीमती अलका देसाई (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी माझे दुर्दैव समजते की, आमच्या सारख्या महिलांना अत्यंत घृणास्पद विषय या ठिकाणी आणावा लागतो. प्रगतिशील महाराष्ट्रामध्ये, छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या राज्यामध्ये, राज्य कोणाचेही असो पण यामधून कोणीही सुटलेला नाही. सन्माननीय सदस्या डॉ. नीलम गोन्हे यांनी ही जी चर्चा उपस्थित केलेली आहे त्यावर बोलत असताना मी माझे काही मुद्दे या ठिकाणी मांडण्याचा प्रयत्न करते.

सभापती महोदय, या महाराष्ट्रामध्ये छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या संदर्भात असे म्हटले जाते की, अशीच अमुची आई असती सुंदर रुपवती, आम्हीही सुंदर झालो असतो वदले छत्रपती. ही उक्ती जर आपण सगळ्यांनी खरी करावयाची ठरविली असती, आपल्या संस्कृतीचे जतन करून ती संस्कृती महाराष्ट्रामध्ये पुढे न्यावयाचे ठरविले असते तर आज जे लहान मुलींवर बलात्कार होतात, शिकलेल्या महिलांवर बलात्कार होतात, अशिक्षित महिला ओरडूही शकत नाही, अशा पध्दतीचे विदारक चित्र आपल्याला महाराष्ट्रामध्ये बघावयास मिळाले नसते, अशा गोष्टी ऐकावयास मिळाल्या नसत्या. सिलिकॉन संगणक प्रणाली कंपनीमध्ये काम करणाऱ्या महिलेवर ऑक्टोबर महिन्यामध्ये सामूहिक बलात्कार झाला आणि त्यामध्ये ती मयत झाली. मी मुद्दाम त्या महिलेचे नाव घेणार नाही. दुसरा जो बलात्कार झाला त्यामध्ये ज्यांच्यावर देशाच्या संरक्षणाची जबाबदारी आहे, ज्यांनी हा देश सुरक्षित ठेवला पाहिजे अशा जवानांनी महिलेवर बलात्कार करावा यापेक्षा दुसरी वाईट गोष्ट असू शकत नाही, असे मला वाटते. मध्यंतरी एक रिपोर्ट वाचला त्यामध्ये असे म्हटले होते की, जे जेलमध्ये असतील किंवा जे संरक्षण खात्यामध्ये काम करीत असतील त्यांच्या पत्नींना थोड्या फार फरकाने काही दिवस त्यांच्याबरोबर राहण्याची परवानगी द्यावी. कदाचित त्यामध्ये ही देखील एक बाब असू शकेल.

यानंतर श्री. खंदारे

श्रीमती अलका देसाई....

तिसरे मला असे सुचवावयाचे आहे की, परदेशातून उच्च शिक्षण घेऊन येणारी भगिनी आपल्या बहिणीकडे येते. पुण्यासारख्या सुशिक्षित व सुविद्य शहरामध्ये येते. लिफ्ट मागण्याच्या बहाण्याने तिच्यावर बलात्कार होतो, तिची विटंबना केली जाते. त्याचबरोबर पुण्यातील रघुकूल सोसायटीतील नणंद भावजयचा चोरीच्या उद्देशाने गळे चिरून खून होतो. अशाप्रकारच्या गुन्ह्यांच्या संदर्भातील प्रस्ताव सभागृहामध्ये आणला जातो त्यावेळी या घटनांना आजची सिनेमा संस्कृती, आजची टी.व्ही.संस्कृती कारणीभूत आहे. त्यामध्ये आमलाग्र बदल करण्याची गरज आहे. एखादी दुर्दैवी घटना घडल्यावर त्याची दृश्ये वेगवेगळ्या तऱ्हेने दाखविली जातात. सभापती महोदय, एक आय.पी.एस.अधिका-याचे कुटुंबिय परळी-वैजनाथ येथून दर्शन घेऊन परतत होते. नव-याच्या खांद्यावर डोके ठेवून बायको नेहमी सुरक्षित असते असे म्हटले जाते. या दुर्दैवी घटनेच्या वेळी तिचे मिस्टर बरोबर होते. त्याचबरोबर आणखी एक कुटुंब होते. असे असताना त्या गुंडांनी गाडीतील महिलेला धरून घेऊन गेले, परंतु ते दोन पुरुष आपल्या त्या महिलेचे संरक्षण करण्यामध्ये कमी पडले. त्यांच्याकडे आयपीएस ही पदवी आहे. परंतु त्यांना अशा परिस्थितीत काही करता आले नाही.

सभापती महोदय, परभणीमध्ये 9 वर्षांपूर्वी एका महिलेवर बलात्काराची घटना घडली. त्या बलात्कारित गुंडांना हायकोर्टात जामीन मिळाला होता. ते गुंड आज उघड माथ्याने संबंध शहरामध्ये फिरत आहेत. ही केस कशी लागणार नाही यासाठी तजवीज करीत आहेत. कायद्याचे राज्य आहे असा सातत्याने कंठशोष करीत असताना अशा घटना वारंवार घडत आहेत. सन्माननीय गृहमंत्री श्री.आर.आर.पाटील हे नेहमी म्हणतात की, माझा पोलीस स्टेशनला फोन गेल्यावर मदत मिळेल. परंतु मी त्यांना सांगू इच्छिते की, पोलीस स्टेशनचा एक तरी फोन चालू असल्याचे दाखवावे आणि माझ्या कडून बाक्षिस घेऊन जावे असे मी जाहीर करीत आहे. हे मी जबाबदारीने बोलते. पोलीस स्टेशनमध्ये एकही फोन चालू नसतो. आमच्या सारख्या महिला तर 4-4 वर्षे पोलीस स्टेशनचे तोंड बघत नाही. देवाच्या दयेने तशी वेळ आमच्यावर येत नाही. परंतु सार्वजनिक कामाच्या निमित्ताने पोलीस स्टेशनमध्ये जावे लागते. शासन पोलीस स्टेशनमधील फोनबाबत काही व्यवस्था करणार आहे की नाही ?

2...

श्रीमती अलका देसाई....

सभापती महोदय, आजच्या वर्तमानपत्रामध्ये भोकरदन येथे बलात्कार झाल्यामुळे त्या मुलीने आत्महत्या केल्याची बातमी पहिल्याच पानावर छापून आलेली आहे. त्या मुलीला एका मुलाने कुटुंब ओळखीचे असल्यामुळे माझ्या आईने तुला बोलविले आहे असे सांगून आपल्या घरामध्ये नेऊन तिच्यावर बलात्कार केला. ती मुलगी सुसंस्कृत व खानदानी घराण्यातील होती. त्यामुळे तिने आत्महत्या करण्याचा पर्याय निवडला. सभापती महोदय, समाजामध्ये विकृतीचे दर्शन घडविणारे दुसरे उदाहरण असू शकत नाही. आपल्याला काय बदल पाहिजे असे कोणी विचारले तर मी सांगेन की, पूर्वी तालुका स्तरावर पोलीस समिती होती, जिल्हा स्तरावर पोलीस समिती होती, राज्य स्तरावर पोलीस समिती होती. या समितीची महिन्यातून एक बैठक होत होती. एक महिन्यामध्ये जिल्ह्यात वा तालुक्यामध्ये काय घडले आहे त्याचा आढावा घेतला जात होता. त्यानंतर त्याबाबत निर्णयाप्रत येत होते. परंतु आता तशा पोलीस समित्या नाहीत, चर्चा होत नाहीत. आज पोलीस स्टेशनमध्ये नामचिन गुंडांचा वावर असतो, बिल्डर्स मंडळींचा वावर असतो, भूमाफिया तेथे बसलेले असतात.

यानंतर श्री.शिगम.....

MSS/ KTG/ D/ SBT/ ST/ पूर्वी श्री. खंदारे

11:25

(श्रीमती अलका देसाई...

सर्वसामान्य माणसाला पोलीस स्टेशनची पायरी चढणे अत्यंत कठीण झाले आहे. या बाबतीत हे सभागृह आणि सरकार काही उपाययोजना करणार आहे की नाही, असा माझा आपणा सर्वासमोर सवाल आहे.

सभापती महोदय, अशा नराधमांना आपण काय शिक्षा करणार आहात ? या नराधमांना जेलमध्ये बंद करू नका, तर या नराधमांची गाढवावरून धिंड काढून त्यांना फासावर लटकवा, अशी मी मागणी करते. जो पर्यंत कोणी एखादा नराधम अशा तऱ्हेने फासावर जात नाही तोपर्यंत महिलांवरचे अत्याचार कमी होणार नाहीत असे वाटते. म्हणून माझी ही मागणी लावून धरण्यासाठी आपण सर्वांनी माझ्या मागणीला पाठिंबा द्यावा. एका बाजूला आपण म्हणतो की, कल्पना चावला अवकाशात गेल्या, एका बाजूला आपण असे म्हणतो की या देशाच्या पंतप्रधान स्त्री होत्या, आता राष्ट्रपतीही आहेत. मग असे असताना पुरुष विकृतीने का पछाडलेला आहे, याचे संशोधन होण्याची गरज आहे. सभापती महोदय, आजकाल सिनेमा आणि दूरदर्शन वाहिन्यांवरून दाखविली जाणारी जी भडक दृश्ये आहेत त्यांना कोठेतरी पायबंद घातला गेला पाहिजे. सन्माननीय सदस्या श्रीमती वंदना चव्हाण यांनी सांगितले की, कमी कपड्यांमध्ये नाचणा-या बारबालांचे बार बंद झाले असले तरी सिनेमातील प्रकार का बंद होत नाहीत, याचा देखील गांभीर्याने विचार केला पाहिजे. तेव्हा या चर्चेच्या माध्यमातून या नराधमांना फासावर लटकविण्याची मी जी मागणी केलेली आहे ती मागणी पुरी करावी अशी मी या सभागृहाला विनंती करते आणि माझे दोन शब्द संपविते.

...2..

श्री. दिवाकर रावते (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गो-हे यांनी पहिल्यांदाच हा विषय या सभागृहामध्ये आणला अशातला भाग नाही. हा विषय त्यांना या सभागृहामध्ये सातत्याने मांडावा लागत आहे ही महाराष्ट्रासाठी शरमेची बाब आहे.

सभापती महोदय, या चर्चेमध्ये पहिल्यांदा सर्व महिला सन्माननीय सदस्यांना त्यांच्या भावना व्यक्त करण्याची संधी दिली त्याबद्दल मी आपला आभारी आहे. सभापती महोदय, अशा प्रकाराबाबत राग आणि चीड कशी व्यक्त करायची ? कोठेवाडी येथील सामूदायिक बलात्कार प्रकरणी सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गो-हे यांनी पीडित महिलांना सतत भेटून, वकिलांचे कौन्सिलिंग करून त्याबाबतीत पाठपुरावा करून आरोपींना कशी शिक्षा होईल हे पाहिले. तसेच त्या पीडित महिलांना मानसिक बळ दिले. कालच एका पोलीस अधिका-याने स्वतःला गोळ्या झाडून आत्महत्या केली. त्याने चिड्डी लिहून ठेवली होती. हा विषय देखील विचित्र आहे. सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदाताई म्हात्रे यांनी महिलांच्या मानसिक शोषणाचा मुद्दा मांडला. त्यांच्या मानसिक शोषणामुळे त्यांना आत्महत्या करावी लागली. ज्ञानेश्वरी फड नावाच्या शिक्षिकेने तिला त्रास देणा-या गुंडाला शेवटी गोळ्या घातल्या.

...नंतर श्री. भोगले....

श्री.दिवाकर रावते.....

तिला रिव्हॉल्वरचे लायसन्स दिले. मी त्या एस.पी.ना धन्यवाद दिले. त्यांनी मनोधैर्य वाढविण्याचे काम केले. रिव्हॉल्वर लायसन्स दिले. श्रीमती ज्ञानेश्वरी फंड या महिलेने येऊन माननीय श्री.उध्दवजी ठाकरे यांची भेट घेतली आणि त्यांना राखी बांधून माझे संरक्षण करा अशी विनंती केली. आम्ही तिच्या पाठीशी उभे राहिलो. तिला वकील मिळवून दिला. स्वसंरक्षणासाठी तिने गोळीबार केला. तो नराधम तिला सतत सतावत होता. ती सहा महिन्यापूर्वी निर्दोष सुटली. एखादी आपद्ग्रस्त महिला असते तिला मानसिक आधार देणे हा महत्वाचा भाग आहे. ते आपण करू शकलो तर फार बरे होईल. कायदा कायद्याचे काम करणार आहे. तुम्ही आम्ही त्यादृष्टीने काय करू शकतो हे महत्वाचे आहे. फाशी द्या हा त्यावरचा मार्ग नाही. कायदा ते मानत नाही, मला एवढेच म्हणावयाचे आहे. काल पुण्याजवळ बलात्काराची घटना घडली. गुंड सुटले. त्या महिलेचे दुर्दैव असे की, तिला जो पती लाभला तो तिचे संरक्षण करू शकला नाही. तो पुढे आला असता तर मेला असता. हे असतेच हो. मी त्याचे समर्थन करणार नाही. दुर्दैव असे झाले की, वर्णन कसे झाले. वर्णन असे झाले की, पती बरोबर होता.....(अडथळा).... सन्माननीय सदस्या श्रीमती अलका देसाई यांनी विषय मांडला की, नवरा तिथे होता. तो काय करीत होता? वृत्तपत्रात आणि टी.व्ही.च्या माध्यमातून वर्णन सगळे समोर येते. त्या महिलेबरोबर तिचे कुटुंब होते, तिचा पती होता. महत्वाचा मुद्दा असा की, उच्च न्यायालयाने एक निर्णय दिला. त्या निर्णयाचे तुम्ही काय समर्थन करणार? कैद्यांना वर्षातून एकदा त्यांच्या पत्नीचा सहवास द्यावा. कोणाही वकिलाने याचा निषेध केला नाही. जेलमध्ये जाणारे कैदी असतात, ते गुन्हेगार असतात. त्यांच्या दृष्टीने उच्च न्यायालय निर्णय देते त्याबद्दल कोणी अवाक्षर काढले नाही. ही परिस्थिती आहे या सिस्टीमची. मागण्याकरिता वकील रस्त्यावर येतात. या निर्णयाबाबत रस्त्यावर आले नाहीत. असा निर्णय दिल्यानंतर सरकारने त्यावर अद्याप अपील केले नाही. कोणतेही सरकार असो. ही सिस्टीम आहे. आपण याठिकाणी फक्त बोलतो.

सभापती महोदय, या सदन्याच्या माध्यमातून संदेश केला पाहिजे. सरकारच्या वतीने गुन्हेगारीपणाचे काय करणार आहात? जे पुण्यामध्ये घडले ते फार गंभीर आहे. न्यायालयातील सगळे खटले बाजूला ठेवून हे दोनच खटले आठ-पंधरा दिवस नॉनस्टॉप चालवून जो निर्णय द्यायचा तो निर्णय द्यावा. तरच जरब बसेल. कायद्यामध्ये फाशी देण्याबद्दल बदल करण्याची गरज

..2..

श्री.दिवाकर रावते.....

नाही. सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गोन्हे यांनी जे सांगितले ते करायला पाहिजे. बलात्कार केल्यानंतर शिक्षा काय असली पाहिजे तर त्या नराधमाच्या लिंगाचे विच्छेदन करण्याचा प्रकार सांगितला तेच करावे लागेल. अशा पध्दतीने गुन्हा केला तर शेवटी आपल्यावर ती पाळी येईल अशी गुन्हेगारांवर जरब बसेल. ते सहन करण्यासारखे नसते. मंत्रीमहोदयांच्या उत्तरामध्ये हे सर्व आम्हाला अपेक्षित आहे. फाशी देणे किंवा गाढवावरून धिंड काढणे ही शिक्षा न देता छत्रपतींच्या महाराष्ट्रामध्ये महिलेवर बलात्कार केल्यानंतर चौरंगा होतो असा धाक निर्माण करणारी व्यवस्था तुम्ही निर्माण करणार आहात का? तसा मॅसेज या चर्चेच्या माध्यमातून बाहेर समाजामध्ये गेला तर त्याला महत्व प्राप्त होईल. म्हणून आवर्जून हे सांगण्याकरिता मी उभा राहिलो. शेवटी शासनाने बलात्काराची व्याख्या जाहीर केली पाहिजे. बलात्कार कशाला म्हणायचे हे जाहीर करा. वर्षभर महिलेचे शोषण होते आणि बलात्कार झाला म्हणून गुन्हा दाखल केला जातो. म्हणून बलात्काराची व्याख्या जाहीर करा. चांगल्या पध्दतीने समाजामध्ये धाक कसा निर्माण होईल हे मंत्रीमहोदय सांगणार आहेत का? या राज्यामध्ये महिलांवरील अत्याचाराच्या ज्या घटना घडलेल्या आहेत त्या इतक्या दुर्दैवी आहेत की, शासनाने महिला वर्गाची जाहीर माफी मागितली तरी ते कमीच होईल एवढे सांगून मी माझे भाषण संपवितो.

नंतर एम.1...

श्री. रमेश बागवे (गृह राज्य मंत्री) : महोदय, महिलांवरील अत्याचाराच्या संदर्भात सन्माननीय सदस्या डॉ. नीलम गोन्हे यांनी नियम 97 अन्वये चर्चा उपस्थित केली. यासंदर्भात बोलत असताना त्यांनी ज्या सूचना केल्या त्याबद्दल मी त्यांचे मनापासून आभार मानतो. कारण गेल्या अनेक वर्षांपासून मी त्यांना अगदी जवळून ओळखतो. आम्ही कॉलेज जीवनात पाहिले आहे की, माननीय नीलमताईंचा, महिलांवर अत्याचार झाल्यानंतर सतत धडपडणाऱ्या कार्यकर्त्या म्हणून त्यांचा नावलौकिक होता. त्याचप्रमाणे सदनातील अन्य महिला सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदाताई म्हात्रे, श्रीमती वंदना चव्हाण, श्रीमती अलका देसाई आणि माननीय विरोधी पक्षनेते श्री. पांडुरंग फुंडकर व सन्माननीय श्री. दिवाकर रावते या सर्वांनी आपल्या भाषणातून अत्यंत मौलिक विचार मांडले व ज्या भावना व्यक्त केल्या त्याबद्दल मी त्यांचाही आभारी आहे. सन्माननीय सदस्या डॉ. नीलम गोन्हे यांनी त्यांच्या भाषणातून, महिला पोलीस अधिकाऱ्यांची नेमणूक करण्यात यावी, सर्वोच्च न्यायालयाच्या मार्गदर्शक तत्वांची अमलबजावणी करण्याची गरज, ओळख परेडमध्ये बदल करण्याची गरज, आयपीसी व सीआरपीसी बरोबरच इव्हिडन्स ॲक्टमध्ये करावयाची सुधारणा अशा अनेक महत्वाच्या व मौलिक सूचना केल्या आहेत. त्याचबरोबर सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी देखील अशा गुन्हेगारांचे लिंग विच्छेदन करावे अशी प्रमुख मागणी केली. ही गोष्ट खरी आहे की, अशा प्रकारच्या ज्या घटना घडल्या मग त्यात सिलीकॉन संगणक प्रणाली, चाकण (जि.पुणे) येथील घटना असेल, देशाचे रक्षण करणाऱ्या जवानांनी केलेला बलात्कार असेल, हिंजवडी क्षेत्रातील अत्याचाराची घटना किंवा कर्वेनगर येथील ज्येष्ठ महिलांच्या खुनाची घटना असेल आणि नुकतीच बीड मध्ये कुप्रसिद्ध गुंडांकडून परळी-वैजनाथ येथे देवदर्शनासाठी गेलेल्या महिलेवर झालेल्या पाशवी बलात्काराची घटना असेल अशा प्रकारे महिलांवर वेगवेगळ्या ठिकाणी वेगवेगळ्या प्रकारे अत्याचाराच्या घटना घडलेल्या आहेत. अशा घटना ऐकल्यानंतर खरोखरच असे वाटते की, या गुन्हेगारांना शिक्षा देण्यासाठी प्रचलित जो कायदा आहे तो अपुराच आहे. या कायद्यात बदल करून केलाच पाहिजे परंतु त्याचबरोबर सभागृहात चर्चेच्या दरम्यात ज्या अनेक सूचना केल्या आहेत, त्यात मग अशा नराधमाची गाढवावरून धिंड काढणे, फाशी देणे अशा शिक्षा देखील अत्यंत योग्य आहेत परंतु याहीपेक्षा भयानक काही करता येईल काय हे सांगताना मी शासनाचा प्रतिनिधी म्हणून वचन देऊ इच्छितो की, अशा गुन्हेगारांना जरब बसावी म्हणून कायद्यात

श्री. रमेश बागवे

जेवढा जास्तीत जास्त बदल करता येईल तो देखील करण्याचा शासनाचा प्रयत्न राहिल. तसेच या नराधमांना फाशी दिली पाहिजे हे जरी येथे सांगण्यात आले असले तरी अन्य सदस्यांनी असेही सांगितले की, या गुन्ह्यांच्या बाबतीत सर्वोच्च न्यायालयाच्या सेवानिवृत्त न्यायाधीशांच्या अध्यक्षतेखाली एक समिती नेमण्यात यावी व त्या समितीने अशा गुन्हेगारांचा विचार समोर ठेवून प्रचलित कायद्यात काय काय बदल करता येऊ शकतात त्यादृष्टीने बदल सुचविण्याची विनंती करावी. त्यावेळेस त्यांनी माननीय श्री. धर्माधिकारी सारख्या महान व्यक्तित्वाचा नावाचाही उल्लेख या कामासाठी केला. त्याचबरोबर अशा प्रकारे बलात्कार झाल्यानंतर तेथे चौकशी करण्यासाठी महिला पोलीस अधिकारीच असल्या पाहिजेत, तसेच चौकशी सुध्दा "इन कॅमेरा" झाली पाहिजे, ओळख परेडमध्ये सुधारणा केली पाहिजे, न्यायाधीश सुध्दा महिलाच असली पाहिजे आणि अशा गुन्हेगारांना जामीन असता कामा नये अशा बाबींची तरतूद करण्याबाबत प्रचलित कायद्यात बदल करताना करता येईल काय याचाही विचार करावा अशा सूचना सुध्दा करण्यात आल्या आहेत. कारण अशा गुन्हेगारांना जामीन मिळाला तर त्यांच्यावर वचक राहत नाही आणि अशा गुन्ह्यांमधील गुन्हेगार हे सराईत गुन्हेगारच असतात.

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री. रमेश बागवे...

काही चुका पोलीस खात्याकडून देखील झालेल्या आहेत हे मी मान्य करतो. ज्या गुन्हेगारांवर मोक्का सारखा कायदा लावावयास पाहिजे होता तो लावला न गेल्यामुळे या गुन्हेगारांचे मनोधैर्य वाढले. परंतु या सर्व गोष्टी लक्षात घेऊन त्याबाबत विचार करण्यात येईल. मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, या चर्चेच्या माध्यमातून ज्या ज्या मागण्या सुचवण्यात आलेल्या आहेत त्या सर्व मागण्या शासनाच्या माध्यमातून पूर्ण करण्याचा प्रयत्न केला जाईल. या ठिकाणी सन्माननीय सदस्या श्रीमती मंदा म्हात्रे यांनी सांगितले की, महिलांचा सन्मान होत नाही, महिलांचे मानसिक शोषण होते, महिला तक्रार करण्यास पुढे येत नाही तसेच पोलीसांची संवेदनाशीलता तपासली गेली पाहिजे. पुणे हे आयटीचे शहर आहे. हे शहर बदनाम करण्यासाठी लोकप्रतिनिधी आणि पोलीस अधिकारी जे वक्तव्य करतात ते चुकीचे आहे. सन्माननीय सदस्या मंदाताईच्या मताशी मी देखील सहमत आहे. अशा प्रकारे जर पोलीस अधिकारी वक्तव्ये करणार असतील, पर्यायी मार्ग सांगत असतील तर ते चुकीचे आहे. अशा पोलीस अधिका-यांची चौकशी करून त्यांच्यावर कारवाई करण्याची आता गरज निर्माण झालेली आहे. या ठिकाणी सन्माननीय सदस्यांनी पोलीस स्टेशनच्या 100 नंबरचा उल्लेख केलेला आहे. हा 100 नंबर बहुतेक वेळा लागत नाही असा मला देखील अनुभव आलेला आहे. या ठिकाणी सन्माननीय सदस्य श्री. विनोद तावडे यांनी सांगितले की, "बघा तुमचे पोलीस अधिकारी काय करतात ते". सभापती महोदय, हे लोकशाही राज्य आहे. अनेक वर्षांपासून चालत आलेली जी सिस्टीम आहे त्या सिस्टीममध्ये ज्या उणिवा आहेत त्या काही एकाएकी जाणार नाहीत. त्यामुळे सर्व सन्माननीय सदस्यांनी यासंदर्भात सहकार्य केले तर कायद्यामध्ये बदल करून, नवीन सुधारणा करून कायदे कडक ठेवण्यासाठी प्रयत्न केला जाईल.

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, या ठिकाणी सन्माननीय मंत्रीमहोदयांनी सांगितले आहे की, 100 नंबरचा फोन लागत नाही. परंतु त्यांना मंत्री म्हणून अनुभव आलेला आहे काय ? त्यांनी 100 नंबरचा फोन फिरवून देखील तो लागला नसेल तर आपण संबंधितांवर काही कारवाई केलेली आहे काय ?

श्री. रमेश बागवे : मंत्री म्हणून 100 नंबरचा फोन फिरवल्यानंतर लागला नाही याचा मला देखील अनुभव आलेला आहे. यासंदर्भात मी माहिती घेतली असता त्या ठिकाणी फोनच्या लाईनचे काम सुरु होते त्यामुळे हा फोन लागला नव्हता. टेक्निकल फॉल्ट असल्यामुळे कारवाई करता आली नाही.

श्री. राम पंडागळे : सभापती महोदय, पोलीस अधिकारी पोलीस स्टेशनमधील फोन जाणूनबुजून बाजूला उचलून ठेवत असतात. फोन न चालू होण्यास हे एक महत्वाचे कारण आहे.

श्री. रमेश बागवे : सभापती महोदय, ही जी सिस्टीम आहे ती चेंज करण्यासाठी आपल्याला खालपासून वरपर्यंत सर्व काही बदल करावे लागणार आहेत व जे कोणी दोषी आढळून येतील त्यांच्यावर कडक कारवाई झाली पाहिजे.

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, सन्माननीय मंत्रीमहोदयांचे संरक्षण काढले ही बातमी जेव्हा सर्व महाराष्ट्रात गेली तेव्हा जनतेला असे वाटले की, "एका मंत्र्याचे संरक्षण काढता म्हणजे काय पोलीस खाते आहे"? मंत्री म्हणून आपण 100 नंबर फिरवला व तो लागत नसेल तर आपण मंत्री आहात आपला अधिकार आहे त्यामुळे फोन न उचलणा-या अधिका-याला किंवा कर्मचा-याला ऑन दि स्पॉट सस्पेंड करण्याचा आपल्याला अधिकार आहे त्यामुळे आपण हा अधिकार वापरला का ? असा मी प्रश्न विचारला आहे. माननीय आबा आणि माननीय उत्तमराव ढिकले साहेब नाशिकमध्ये गुप्तवेशात पोलीस स्टेशनमध्ये गेले होते अशी आम्हाला माहिती मिळाली होती. त्यामुळे माननीय आबा आणि ढिकले साहेबांना नाशिकमध्ये कोण ओळखत नाही ?

उपसभापती : आबांना चेह-यावरून नाही परंतु उंचीवरून सर्व महाराष्ट्र ओळखतो.

श्री. रमेश बागवे : सभापती महोदय, यासंदर्भात मी जेव्हा चौकशी केली तेव्हा त्या ठिकाणी टेलिफोन लाईन खोदण्याचे काम सुरु होते असे मला उत्तर देण्यात आले होते. परंतु लोकांना 100 नंबरचा अनुभव योग्य नाही, समाधानकारक नाही ही वस्तुस्थिती आहे. त्यामुळे या सिस्टीमध्ये लक्ष घालून ही सिस्टीम कशी सुधारता येईल याचा प्रयत्न केला जाईल. सामान्य नागरिकांनी फोन केल्यानंतर त्यांना सत्वर सेवा कशी मिळेल हे पाहिले जाईल. 100 नंबरवर पिडीत महिलांनी फोन केल्यानंतर एक फोन बंद पडला तरी त्या ठिकाणी दुस-या फोनची व्यवस्था

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

O-3

SGJ/ D/ KTG/

11:40

श्री. रमेश बागवे....

करण्याच्या संदर्भात प्रयत्न केला जाईल हे मी या चर्चेच्या निमित्ताने सांगू इच्छितो. या ठिकाणी सन्माननीय सदस्यांनी फास्ट ट्रक कोर्टच्या संदर्भात मुद्दा उपस्थित केलेला आहे. महिलांवर जे अत्याचार होतात त्या केसेस फास्ट ट्रक कोर्टात चालवल्या गेल्या पाहिजेत अशी सदस्यांनी मागणी केलेली आहे.

यानंतर श्री.भारवि.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री.रमेश बागवे..

फास्ट ट्रॅकसंबंधी हे शासन कटिबद्ध राहिल असे मी सांगू इच्छितो. महिलांवर अत्याचार, बलात्कार होतात. त्यास प्रतिबंध करण्यासाठी, कठोर कारवाई करण्यासाठी शासनाने उपाययोजना केलेली आहे. आरोपींना कठोर शासन व्हावे म्हणून शीघ्र न्यायालय स्थापन व्हावे म्हणून नियोजन केले आहे. कायद्यातील कलम 155(4) मध्ये सुधारणा करणे, सीआरपीसी 309 नुसार अशा केसेसची दैनंदिन सुनावणी करणे, अशा प्रकारचे दोषारोप 7 दिवसांच्या आत सादर करणे, दोषारोप दाखल केल्यानंतर 30 दिवसांच्या आत सुनावणी सुरू करणे, वैज्ञानिक सहायक प्रयोगशाळेकडे नमुने दिल्यास अभिप्राय 3 आठवड्यात सादर करणे, अशा केसेसची सुनावणी इन कॅमेरा करणे, सीआरपीसी 327 (3) नुसार कोर्टाच्या परवानगीशिवाय या केसेसच्या सुनावणीची प्रसिद्धी करण्यास प्रतिबंध करणे, कायद्यामध्ये जास्तीतजास्त शिक्षेची तरतूद करण्यात येणार आहे. तसेच तपास जलदगतीने व कार्यक्षम व्हावा म्हणून सर्व पोलीस गटप्रमुखांना शासनाने खालीलप्रमाणे सूचना केलेल्या आहेत. अत्याचारित महिला किंवा मुलगी यांची डीएनएची चाचणी करण्यात यावी.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, अशा घटना होऊ नये म्हणून कोणती प्रतिबंधात्मक कारवाई करण्यात येईल याबाबत मंत्रिमहोदय काहीच सांगत नाही. आम्ही 15 मिनिटे नुसते पुराण ऐकतो आहोत.

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय, मी सन्माननीय सदस्य श्री.विनोद तावडे यांच्या मताशी सहमत आहे. ही गंभीर बाब आहे. शासन गुन्हेगाराला पाठीशी घालत नाही. अशा गुन्हेगारांना मोक्का अंतर्गत कारवाई करावी अशी तरतूद आम्ही करीत आहोत.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, बीडमध्ये घटना घडली आहे. त्या गुन्हेगाराला आपण मोक्का लावला का ?

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय, मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, या प्रकरणी संबंधित गुन्हेगारांना मोक्का लावण्यात येईल अशा प्रकारचे आश्वासन मी काल सभागृहात दिलेले आहे. त्यावेळी सन्माननीय सदस्य सभागृहात नव्हते.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, माननीय मंत्रिमहोदयांनी घोषणा केली, पण मोक्का लावला नाही. हा गंभीर विषय आहे. त्याप्रमाणे उत्तर आले पाहिजे.

उप सभापती : मी सभागृहाला अवगत करू इच्छितो की, काल माननीय सदस्य श्री.मोहन जोशी यांनी औचित्याचा मुद्दा उपस्थित केला होता. त्यावेळी मंत्रिमहोदयांना मोक्का लावण्यात येईल,असे सांगितले होते. मोक्का लावण्यापूर्वी कार्यवाही पूर्ण करावयाची असते.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, या प्रकरणी अधिकारी संबंधिताला मोक्का का लावत नाही ?

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय,गुन्हेगाराला मोक्का लावण्याची परिस्थिती असेल आणि यात अधिकाऱ्यांनी हलगर्जीपणा केला असेल तर त्याच्यावरही कारवाई करण्यात येईल. सरकार गुपचूप बसणार नाही, सरकार येथे कोणालाही पाठीशी घालणार नाही. आम्ही आता मोक्का लावण्याची तरतूद करणार आहोत.

श्री.राम पंडागळे : सभापती महोदय, शासन किती दिवसात मोक्का लावणार आहे ?

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय, लवकरात लवकर मोक्का लावण्यात येईल. मोक्का लावण्याची कार्यवाही करण्यासाठी कोठल्याही प्रकारची कमतरता ठेवण्यात येणार नाही. जलदगतीने हे काम करण्यात येईल, असे वचन मी सभागृहाला देऊ इच्छितो. या गुन्हेयांना आळा बसण्यासाठी, भविष्यामध्ये असे प्रकार होऊ नये म्हणून संबंधितांना कडक शासन होण्याच्या दृष्टीने वरिष्ठ न्यायाधिकाऱ्यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती नेमण्यात येईल. ही समिती कायद्यामध्ये बदल कसा करता येईल हे या संबंधीचा अभ्यास करेल.

(विरोधी पक्षातील काही माननीय सदस्य एकाच वेळी बोलण्याचा प्रयत्न करतात.)

उप सभापती : माझी सन्माननीय सदस्यांना विनंती आहे की, आधी मंत्रिमहोदयांना उत्तर पूर्ण करू द्यावे. त्यानंतर मी आपल्याला संधी देईन. आता सन्माननीय सदस्यांना खाली बसावे.

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गोन्हे यांनी पोलीस आयुक्त, पुणे यांचा मुद्दा उपस्थित केला आहे. पुण्यात नजिकच्या काळात गुन्हे वाढले आहेत. चोरी, दरोडा, बलात्कार, खून, फायरिंग इत्यादी गुन्हेयांमध्ये वाढ झालेली आहे. ज्या पोलीस आयुक्ताच्या काळात गुन्हेयांमध्ये वाढ झालेली आहे त्याची शासनाने गंभीर दखल घेतली असून त्यांची त्वरित बदली करून

यानंतर श्री.गायकवाड...

श्री.रमेश बागवे

तेथे चांगल्या, सक्षम आणि गुन्हेगारावर वचक ठेवील अशा आयुक्तांची नेमणूक करण्यात येईल. त्याचबरोबर त्या भागातील सराईत गुन्हेगारांची देखील वेळोवेळी तपासणी केली जाईल आणि त्यांच्यावर प्रतिबंधात्मक कारवाई करण्यात येईल. तसेच येथून पुढच्या काळात पुण्यातील कायदा व सुव्यवस्थेची स्थिती चांगली राहण्यासाठी गुंडा पथक, खंडणी विरोधी पथक, कमांडो पथक सक्षम करण्यात येईल त्याचप्रमाणे त्या ठिकाणी जादा पोलीस तैनात करून पुणे शहरातील बिघडत चाललेले जे वातावरण आहे त्यात बदल करून पुणे शहरातील नागरीकांना दिलासा मिळेल यादृष्टीने प्रयत्न करण्यात येतील. महाराष्ट्रातील लोकांच्या मनात पोलिसांबद्दल जी इमेज निर्माण झालेली आहे त्यात बदल करण्यासाठी संपूर्ण राज्यात पुण्यासारखा प्रयत्न करण्यात येईल. राज्यामध्ये अशा प्रकारचे गुन्हे करणारे जे गुन्हेगार आहेत त्यांच्याविरुद्ध मोक्का लावण्यात येईल आणि अशा प्रकरणातील गुन्हेगाराविरुद्ध मोक्का लावण्यासंबंधी ज्या अधिका-यांनी हलगर्जीपणा केला आहे त्यांच्याविरुद्ध कडक कारवाई करण्यात येईल. इतकेच नव्हे तर त्या अधिका-याना निलंबित देखील केले जाईल. कोणत्याही गुन्हेगारांना पाठीशी घालण्यात येणार नाही एवढेच मी या चर्चेच्या निमित्ताने सांगू इच्छितो. त्याचबरोबर जो काही प्रकार घडला आहे त्याबद्दल मी खेद व्यक्त करतो. या चर्चेच्या निमित्ताने सन्माननीय सदस्यांनी ज्या मागण्या मांडल्या आहेत त्यातील जास्तीत जास्त शासनाच्या वतीने मान्य करण्यात येतील आणि गुन्हेगारांना घालण्याच्या दृष्टीने कडक कायदे करण्यात येतील असे मी वचन देतो आणि माझे भाषण संपवितो.

डॉ.नीलम गोन्हे : सभापती महोदय, मला प्रश्न विचारावयाचा आहे.....

उपसभापती : सन्माननीय सदस्यांना मी सांगू इच्छितो की, आपण नियम 97 खाली चर्चा उपस्थित केली आहे त्या चर्चेसंबंधी सन्माननीय सदस्यांना प्रश्न विचारता येणार नाही.

डॉ.नीलम गोन्हे : सभापती महोदय, पुणे शहरातील पोलीस आयुक्तांची बदली करण्यात येणार असल्याचे माननीय मंत्री महोदयांनी जाहीर केलेले आहे. तेव्हा ही बदली केव्हा करण्यात येणार आहे? त्याचबरोबर अहमदनगर जिल्ह्यातील पोलीस अधीक्षक श्री विजय चव्हाण यांनी बीड मधील गुन्हेगारातील गुन्हेगाराविरुद्ध कारवाई करण्यामध्ये दिरंगाई केलेली असल्यामुळे त्यांची देखील चौकशी करावयास पाहिजे. ही चौकशी करण्यात येणार आहे काय? श्री.सत्यपालसिंह यांची बदली केव्हा करण्यात येणार आहे?...?

2..

उपसभापती :सन्माननीय सदस्यांना प्रश्न विचारता येणार नाही.

डॉ.नीलम गोन्हे : सभापती महोदय, या प्रस्तावासाठी 12.00 वाजेपर्यंत वेळ दिला असल्यामुळे मला प्रश्न विचारू द्यावा. अहमदनगर जिल्हा पोलीस अधीक्षकांची चौकशी केली पाहिजे. या चर्चेच्या निमित्ताने माननीय मंत्री महोदयांनी समिती नेमण्याचे जाहीर केले त्याचप्रमाणे खेदही व्यक्त केला आहे परंतु दर महिन्याला सातत्याने यासंबंधीचा आढावा घेतला गेला पाहिजे. तो घेण्यात येणार आहे काय ? त्या प्रकरणाबद्दल माननीय गृह राज्यमंत्र्यांना चुकीची माहिती अधिका-याकडून दिली गेली आहे असे सन्माननीय सदस्या श्रीमती वंदना चव्हाण यांनी सांगितले आहे. तेव्हा श्री. सत्यपाल सिंह यांचे जे कोणी सहकारी असतील त्यांची देखील चौकशी करण्यात आली पाहिजे अशी मी मागणी करते.

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्या श्रीमती वंदना चव्हाण यांनी जो मुद्दा उपस्थित केला होता त्या प्रकरणातील संबंधित अधिका-याची चौकशी करून जे दोषी असतील त्यांच्याविरुद्ध निश्चित कारवाई करण्यात येईल.

उपसभापती : अल्पकालीन चर्चा आता संपली आहे.

आता सभागृहाची विशेष बैठक स्थगित होत आहे. सभागृहाची नियमित बैठक दुपारी 12.15 वाजता पुनः भरेल.

(सभागृहाची बैठक 11 वाजून 53 मिनिटांनी दुपारी 12.15 पर्यंत स्थगित झाली)

नंतर श्री.सरफरे

(सभापतीस्थानी माननीय सभापती)

पृ.शी./मु.शी.: तोंडी उत्तरे

विदर्भातील अविकसित भागामध्ये कृषी मालावर प्रक्रिया करण्यासाठी
औद्योगिक धोरण ठरविण्याबाबत करावयाची कार्यवाही

(१) * २७०१ श्री.पांडुरंग फुंडकर, श्री.नितीन गडकरी, श्री.सव्यद पाशा पटेल, श्री. एस. व्ही. जमा, श्री.राजन तेली, श्री.चरणसिंग सप्रा : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) विदर्भातील अविकसित भागामध्ये कृषी मालावर प्रक्रिया करण्यासाठी राज्याचे कृषी औद्योगिक धोरण माहे जानेवारी, २०१० च्या अखेरीस जाहिर करण्यात येणार होते, त्याची निश्चिती व प्रसिध्दी झालेली नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या कृषी धोरणात कोणत्या बाबींचा समावेश आहे व त्या राबविण्यासाठी निधीची किती तरतूद करण्यात आली आहे वा येत आहे,
- (३) विदर्भात कृषि आधारित प्रकल्प उभारण्याबाबत मा.मुख्यमंत्री यांनी दिनांक ७ जानेवारी, २०१० रोजी दिलेल्या आश्वासनानुसार शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) वरुड (ता. मोर्शी, जि.अमरावती) येथील प्रस्तावित संत्रा प्रकल्प कार्यान्वयित करण्याबाबत शासन स्तरावर काय कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची काय कारणे आहेत ?

श्री. सचिन अहिर, श्री.राजेंद्र दर्डा यांच्याकरिता : (१), (२) व (३) कृषि मालावर प्रक्रिया करण्यासाठी राज्याचे कृषि औद्योगिक धोरण अंतिम करण्याची प्रक्रिया प्रगतीपथावर आहे. कृषी औद्योगिक धोरण निश्चित झाल्यानंतर त्यानुसार निधीची तरतूद होऊ शकेल. सदर धोरण ठरविताना विदर्भातही कृषी उद्योगांना चालना देण्याच्या दृष्टीने विचार करण्यात येत आहे. सद्यस्थितीत विदर्भासह राज्यातील कृषी आधारित उद्योगांना केंद्र शासनामार्फत उपलब्ध होणाऱ्या सवलती व्यतिरिक्त सामुहिक प्रोत्साहन योजना, २००७ अंतर्गत पात्रतेनुसार विविध प्रोत्साहने / सवलती देण्यात येतात.

(४) वरुड ता. मोर्शी जि.अमरावती येथे संत्रा प्रकल्प सध्या प्रस्तावित नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री. पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, हा प्रश्न विचारण्यामागील मूळ उद्देश असा होता की, डिसेंबरच्या हिवाळी अधिवेशनामध्ये शेवटच्या दिवशी समारोप करित असतांना माननीय मुख्यमंत्र्यांनी सभागृहामध्ये असे निवेदन केले होते की, "या अधिवेशनाचा समारोप होत असतांना विदर्भाच्या विकासाच्या बाबतीत महत्वाचे निर्णय या सभागृहाला अवगत करावयाचे आहेत. या निर्णयामुळे विदर्भाच्या विविध विकास कामांना चालना मिळेल. त्या संदर्भात मी माझ्या भावना व्यक्त करण्यासाठी उभा आहे" असे त्यांनी म्हटले. माननीय मुख्यमंत्र्यांनी दिनांक 23.12.2009 रोजी असे घोषित केले की, "कृषी औद्योगिक धोरणाच्या संदर्भात याठिकाणी चर्चा झाली आहे. राज्याच्या कृषी मालाच्या आधारावर राज्यात उद्योग आणता आले पाहिजेत. विशेषतः विदर्भाच्या अविकसित भागामध्ये कृषी मालावर प्रक्रिया करणाऱ्या उद्योगाची अपेक्षा आहे. त्यामुळे राज्याचे कृषी औद्योगिक धोरण जानेवारी महिन्याच्या शेवटपर्यंत आणले जाईल. या धोरणामुळे अॅग्रो प्रोसेसिंगला मोठ्या प्रमाणात फायदा होऊ शकतो. संत्रा, कापूस, सोयाबीन, धान या मालासाठी नवीन धोरणाचा निश्चितपण फायदा होईल." असे माननीय मुख्यमंत्र्यांनी जाहीर केले होते. आता एप्रिल महिना संपत आला. याठिकाणी मंत्रिमहोदयांनी उत्तर देतांना सांगितले की, "कृषी मालावर प्रक्रिया करण्यासाठी राज्याचे कृषी औद्योगिक धोरण अंतिम करण्याची प्रक्रिया प्रगतीपथावर आहे." म्हणजे काय आहे? गेले चार महिने सरकारने हे धोरण जाहीर केले नाही. त्यामुळे ते प्रसिध्द होऊ शकले नाही. हे धोरण आपण केव्हा जाहीर करणार आहात? माननीय मुख्यमंत्र्यांनी केलेली घोषणा सुध्दा पूर्णत्वाने येत नाही. जानेवारी अखेरपर्यंत हे धोरण जाहीर केले जाईल असे सांगितले असतांनाही एप्रिल महिना संपत आला तरी धोरण जाहीर होत नाही. त्यामुळे सुरुवातीपासून विदर्भाच्या जनतेबद्दल अशाच प्रकारची भावना असल्यामुळे आज वेगळा विदर्भ मागण्याची पाळी विदर्भातील लोकांवर आली आहे. तेव्हा हे धोरण आपण किती दिवसात जाहीर करणार आहात? या धोरणामध्ये कोणकोणत्या बाबींचा समावेश असेल?

श्री. सचिन अहिर : सभापती महोदय, कृषी उत्पादनाशी संबंधित उद्योगांना चालना देण्याचे काम आपल्याला करावयाचे आहे. म्हणून निव्वळ घोषणा करून चालणार नाही तर कृषी उत्पादनाशी संबंधित प्रॉडक्शन तयार करून त्यावर प्रक्रिया करून नंतर ते विकण्याचा, त्यामध्ये फळे असतील तर त्यावर प्रक्रिया करणारे धोरण आपल्याला आणावयाचे आहे. यापूर्वी कृषी विभागाच्या माध्यमातून

ता.प्र.क्र. 2701...

श्री. सचिन अहिर...

धोरण करण्याचे प्रस्तावित होते. परंतु नंतर असा निर्णय घेण्यात आला की, केवळ कृषी विभागाकडे ही जबाबदारी देऊन चालणार नाहीतर कृषी व उद्योग दोन्ही एकत्रित करून धोरण आणण्याचा राज्य शासनाचा मानस आहे. लेखी उत्तरामध्ये म्हटल्याप्रमाणे हे काम अंतिम स्तरावर आहे. यामध्ये नवीन नवीन नाविन्यपूर्ण गोष्टी आपण करू शकतो. त्यांना प्रोत्साहन देण्याचे काम आपण करू शकतो. उदा. सामूहिक प्रोत्साहन योजना 2007 अंतर्गत इंडस्ट्रीजला चालना देण्यासाठी वॉटमध्ये 25 टक्के प्रोत्साहन अनुदान देण्याचे काम करता येईल. तसेच, विद्युत शुल्क माफी, मुद्रांक शुल्क माफी, जकात कर, प्रवेश कर परतावा असेल या सर्व गोष्टींचा समावेश करून एक चांगले आकर्षक पॅकेज असेल, जेणेकरून येणाऱ्या काळामध्ये 1 मे रोजी प्राथमिक ड्राफ्ट आपणासमोर आणण्याचे काम विभागाच्या माध्यमातून केले जाईल.

श्री. अरुण गुजराथी : सभापती महोदय, ज्या पध्दतीने महाराष्ट्रात दोन तीन जिल्ह्यामध्ये टेक्स्टाईल पार्कचे धोरण स्वीकारले आहे. त्या पध्दतीने विकासाच्या काही भागामध्ये, खानदेश व मराठवाडयामध्ये कृषी औद्योगिक पार्क निर्माण करून त्याठिकाणी प्रक्रिया करणारे उद्योग निर्माण होतील. त्यासाठी त्यांना सर्वप्रकारच्या सुविधा दिल्या जातील अशाप्रकारचे धोरण शासन स्वीकारील काय?

(यानंतर सौ. रणदिवे)

श्री.सचिन अहिर : सभापती महोदय, शासनाने निश्चितपणे अशा प्रकारचे धोरण स्विकारलेले आहे. म्हणून आपण फूड पार्कची देखील कल्पना केलेली आहे आणि ही कल्पना करित असताना निव्वळ राज्य शासनाच्या माध्यमातून नाही तर केंद्र शासनाच्या फूड प्रोसेसिंग या मंत्रालयाकडून देखील मोठया प्रमाणावर सबसिडी मिळवण्याच्या बाबतीत आपण प्रयत्न केलेला आहे. आपण तशा प्रकारचे फूड पार्क बुटीबोरी येथे केले होते आणि त्याला मोठया प्रमाणात प्रतिसाद मिळेल अशी अपेक्षा होती. तूर्त तरी याला मोठया प्रमाणत प्रतिसाद मिळाला नसला तरी देखील फूड पार्कची कार्यवाही सुरु झालेली आहे आणि पुढच्या काळामध्ये राज्य शासन त्याच दृष्टीकोनातून धोरण स्वीकारील.

श्री सय्यद जमा : माननीय सभापति जी, महाराष्ट्र शासन योजना बनाने और पॅकेज अनाउंस करने में बहुत आगे है लेकिन अभी तक अनुभव यह है कि उन पर अमल कम हो रहा है. यहां पर माननीय विरोधी पक्ष नेता और मंत्री जी ने कहा कि विदर्भ में एगो बेस्ड इंडस्ट्री बढ़ी हैं. मेरा कहना है कि जिस तरह से आपने दूसरी इंडस्ट्रीज को स्पेशल पॅकेज दिया है उसी तरह से इन इंडस्ट्रीज को भी स्पेशल पॅकेज देना बहुत अनिवार्य है. अभी यहां पर माननीय मंत्री जी ने घोषणा की कि एक मई को ड्राफ्ट आएगा. मुझे पूछना है कि इस ड्राफ्ट को तैयार करते समय लोक प्रतिनिधियों की राय ली गयी है या नहीं ? या यह ड्राफ्ट बनने के बाद माननीय आमदारों से इस बारे में कोई चर्चा की जाएगी या नहीं ? दूसरी बात मैं यह पूछना चाहूंगा कि भारत सरकार की ओर से फूड प्रोसेसिंग या फूड पार्क के लिए जो सब्सिडी मिलती है वह सब्सिडी महाराष्ट्र को कितनी मिली है ? क्योंकि विदर्भ के पिछड़े इलाके बुटीबोरी में ये फूड पार्क खोले गए हैं. एक बात मैं जानना चाहूंगा कि आप जो एगो बेस्ड इंडस्ट्री की योजना बना रहे हैं उसमें राईस मिल, दाल मिल या ऑयल मिल इत्यादि इंडस्ट्रीज आती हैं इसलिए मुझे पूछना है कि ग्रामीण अर्थ व्यवस्था को मजबूत करने के लिए इन इंडस्ट्रीज को इकोनामिक सपोर्ट या आर्थिक सहायता देने की कोई योजना आप बनाएंगे क्या ?

श्री.सचिन अहिर : सभापती महोदय, सुरुवातीलाच सांगितल्याप्रमाणे आपण ड्राफ्टच्या संबंधात सर्व विभागांशी आणि विशेष करुन सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली जी समिती केली होती, त्याची पहिली बैठक दि.19-12-2009 रोजी झाली.त्यानंतर दि.19-01-2010 रोजी झाली आणि आता ...

. . . .एस-2

ता.प्र.क्र.2701

श्री.सचिन अहिर

दि.10-03-2010 रोजी संबंधित मंत्री महोदय आणि आम्ही सर्वांनी मिळून एक बैठक घेऊन याला अंतिम स्वरूप दिलेले आहे. ड्राफ्ट बदल वेगवेगळ्या संघटनांना देखील विश्वासात घेण्याच्या बाबतीत सचिवांच्या स्तरावर कारवाई झालेली आहे. याबाबतीत जर सन्माननीय सदस्यांच्या काही सूचना असतील तर आपण त्याचा निश्चितपणे विचार करू. सेंट्रल गर्व्हमेंटने देखील

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, आता माननीय मंत्री महोदयांनी सांगितले की, सचिवांच्या समितीने वेगवेगळ्या संघटनांना देखील विश्वासात घेतलेले आहे. या संघटना कोणत्या आहेत ? याबाबतीत लोकप्रतिनिधींच्या काही सूचना मागविलेल्या आहेत काय ? तसेच आता सन्माननीय सदस्य श्री.सय्यद जामा यांनी सांगितले त्याप्रमाणे याबाबतीत शासन लोकप्रतिनिधींकडून देखील सूचना मागविणार आहे काय ?

श्री.सचिन अहिर : सभापती महोदय, विदर्भ इंडस्ट्री उद्योग असोसिएशन, नागपूर, याशिवाय वेगवेगळ्या इन्स्टीट्यूट्स आहेत की ज्या अँगो इंडस्ट्रीमध्ये काम करीत आहेत, अशा लोकांकडून प्राथमिक सूचना घेतलेल्या आहेत. तसेच मी मघाशी सांगितल्याप्रमाणे सन्माननीय सदस्यांचेही काही मत असेल तर तेही विचारात घेऊन ड्राफ्ट केला जाईल. सन्माननीय सदस्यांनी जो दुसरा प्रश्न विचारलेला आहे, त्याप्रमाणे आपण केंद्र शासनाकडून देखील मोठ्या प्रमाणावर सबसिडी घेण्याच्या बाबतीत यशस्वी झालो आहोत. त्या दृष्टीकोनातून अन्न प्रक्रिया उद्योगाच्या माध्यमातून कोल्ड चेन असेल, पॅकेजिंग असेल, ट्रान्सपोर्ट असेल, प्री-कुलींग असेल एवढेच नाहीतर नॅशनल हॉल्टील्वर बोर्डाच्या माध्यमातून आपण वॉशिंग, ड्राईंग रिपींग आणि कोल्ड स्टोअरेज, ग्रेडींग आणि पॅकींग हे युनिट्स आणि येणाऱ्या काळामध्ये पणन विभागाच्या माध्यमातून देखील मार्केट यार्ड आणण्याचा मानस राज्य शासनाचा आहे.

प्रा.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, याठिकाणी विदर्भातील अविकसित भागासंबंधात प्रश्न विचारलेला आहे आणि माननीय मंत्री महोदयांनी राज्याच्या कृषी औद्योगिक धोरणाच्या संबंधात उत्तर दिलेले आहे. तसेच याठिकाणी प्रश्न क्र.1, 2 व 3 बाबत उत्तर देताना असे म्हटलेले आहे की, "सदर धोरण ठरविताना विदर्भातही कृषी उद्योगांना चालना देण्याच्या दृष्टीने विचार करण्यात येत आहे" असे सुंदर उत्तर आलेले आहे. सभापती महोदय, ही गोष्ट लक्षात घेतली पाहिजे की,...

. . . . एस-3

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

S-3

ता.प्र.क्र.2701

प्रा.बी.टी.देशमुख

विदर्भातही नाही तर विदर्भातील कृषी औद्योगिक धोरणाच्या बाबतीत स्वतंत्रपणे विचार करण्याची गरज यासाठी आहे की, दांडेकर समितीने एक लाख लोकसंख्येमध्ये किती फॅक्टरी एम्प्लॉयमेंट मिळते याची राज्य सरासरी काढली असून, विदर्भातील एक जिल्हा सोडला तर बाकीचे सर्व जिल्हे हे सरासरीच्याखाली आहेत, नव्हे तळातून खालच्या क्रमांकावर आहे.

सभापती : सन्माननीय सदस्य प्रा.बी.टी.देशमुख यांनी प्रश्न विचारावा.

प्रा.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, माझे म्हणणे असे आहे की, एखाद्या भागाला सातत्याने इतकी अन्यायपूर्ण वागणूक देणे बरोबर नाही.

यानंतर कु.थोरात

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

ता.प्र.क्र.2701.....

प्रा. बी.टी.देशमुख....

कृषि औद्योगिक मालाच्या प्रोसिंगच्या बाबतीतील निर्णय चांगला आहे निदान वरवर तरी असे दिसते. अता साऱ्या राज्याचे धोरण ठरेल आणि तेथे तो माल कसा पोहचेल हा प्रश्नच आहे. सभापती महोदय, माझा पॉईंटेड प्रश्न असा आहे की, औद्योगिकदृष्ट्या मागासलेपणाचे निकष आहेत. एक लाख लोकसंख्येच्या मागे किती लोकांना फॅक्टरी एम्प्लॉयमेंट मिळतो हे पाहिल्यानंतर एक जिल्हा सोडला तर विदर्भातील बाकीचे सगळे जिल्हे मागासलेले आहेत हे लक्षात घेता सुवर्णमहोत्सवी वर्षामध्ये या जिल्हयांना राज्याच्या सरासरीवर नेण्याच्या दृष्टीने तेथे कोळसा नेऊन शेतीचे पाणी लुबाडणे असे प्रकार न होता कृषि औद्योगिक मालाच्या दृष्टीने पाणी न गिळणारे उद्योग येण्याच्या दृष्टीने प्राथम्य देऊन विदर्भासाठी स्वतंत्र धोरण अंतिम करण्यात येईल काय आणि ते केव्हा अंतिम करण्यात येईल? या प्रश्नाचे उत्तर देण्यात आलेले नाही. 1 मे ला ड्रॉफ्ट तयार करण्यात येणार आहे असे याठिकाणी सांगण्यात आलेले आहे. माझे म्हणणे असे आहे की, हे विचार लक्षात घेऊन याबाबतीतील मसुदा केव्हा अंतिम करण्यात येईल?

श्री. सचिन अहिर: सभापती महोदय, मी थोड्या वेळापूर्वी सांगितल्याप्रमाणे आणि सन्माननीय सदस्यांनी सांगितले त्याचप्रमाणे हा संबंधित उद्योग सिझनल बेसड आहे. भात असेल, डाळ असेल, तूरडाळ असेल, किंबहुना सोया असेल हे सर्व सिझनल असल्यामुळे त्या त्या दृष्टीकोनातून तो उद्योग सिझनल असतो आणि बाकीच्या महिन्यामध्ये ती इंडस्ट्री रिसेशनमध्ये जाते. म्हणून याबाबतीत कॉम्पोझिट रीतीने, क्लस्टर डेव्हलपमेंटच्या दृष्टिकोनातून किंवा इंटिग्रेटेडच्या दृष्टिकोनातून विचार करवा लागेल. निव्वळ पॅकेजची घोषणा केली आणि त्यातून रिस्पॉन्स आला नाही तर असे होणार नाही कारण आपण आता असे बघितले की, बुटीबोरिला फुडपार्क केले. पण फुडपार्क केल्यानंतरही पाहिजे तेवढा प्रतिसाद मिळाला नाही म्हणून यामध्ये इंटिग्रेटेड दृष्टिकोनातून विचार करण्याची गरज आहे. तेच या ड्रॉफ्टमध्ये टाकण्याचे काम केलेले आहे. विशेषतः विदर्भाच्या दृष्टिकोनातून.....कारण विदर्भामध्ये सोया जास्त प्रमाणात पिकतो. आणि सोयावर फक्त ऑईलची प्रक्रिया होते. सभापती महोदय, मी विदर्भाच्या दौऱ्यावर गेलो होतो त्यावेळी असा प्रश्न विचारला होता की, सोयापासून फक्त ऑईल का काढण्यात येते? सोयापासून दूध कां होऊ शकत नाही.? आंतरराष्ट्रीय स्तरावर त्याला एक बाजारपेठ आहे. अशा वेगवेगळ्या

..2..

ता.प्र.क्र.2701....

श्री. सचिन अहिर.....

योजना आणि नवीन नवीन इन्व्हेंटरी आपण करू शकतो का यादृष्टिकोनातून सर्वसमावेशक अशा प्रकारचे धोरण आणण्याचा प्रयत्न करण्यात येणार आहे. 1 मे ला ड्राफ्ट जरी जाहीर रीतीने आला तरी पॉलिसीचा दृष्टिकोन ठेवूनच तो ड्राफ्ट जाहीर केला जाईल आणि त्याचे इम्प्लेमेंटेशन लवकरात लवकर केले जाईल.

श्री. सख्यद पाशा पटेल : सभापती महोदय, वरुड ता.मोर्शी, जिल्हा अमरावती येथे संत्रा प्रकल्प सध्या प्रस्तावित नाही असे उत्तरात म्हटले आहे. मग दुसरा कुठला प्रकल्प प्रस्तावित केलेला आहे काय? अन्यथा कापूस विदर्भात आणि सूतगिरण्या पश्चिम महाराष्ट्रात तसे संत्रा विदर्भात आणि त्यावरील प्रोसेसिंग युनिट पश्चिम महाराष्ट्रात निघणार आहे काय? याबद्दलचा खुलासा करण्यात यावा. सभापती महोदय, संत्रा पिकणाऱ्या भागामध्ये जर प्रोसेसिंग युनिट होणार नसेल तर कुठे होणार आहे याचा खुलासा झाला पाहिजे.

श्री. सचिन अहिर : सभापती महोदय, हे कारखाने शासन काढणार नाही. कारखाने काढण्यासाठी शासन प्रोत्साहन देते. कारखाने काढण्याची जबाबदारी शासनाची नाही शासन त्यांना आकर्षित करून विशेषतः मागासलेल्या भागाला जास्तीत जास्त इन्सेन्टिव्ह देण्याचा प्रयत्न करतो. परंतु अनेक वेळा असा प्रश्न आपल्या समोर येतो की, संत्रा विदर्भात तयार होतो आणि त्यावरील फुडग्रेन्स किंवा त्याचे प्रोसेसिंग दुसरीकडे होते. हा विषय शासनाशी संबंधित नाही. खाजगीरित्या जे कारखाने येणार आहेत त्यांच्या ट्रान्स्पोर्टच्या दृष्टिकोनातून तसेच त्याला आपला माल एक्सपोर्ट करावयाचा असेल तर पोर्ट एरिया जवळ असला पाहिजे या सर्व गोष्टीची पूर्तता त्याला पाहिजे. सभापती महोदय, या असलेल्या अॅग्री इंडस्ट्रिजच्या बेसमधून याच भागात जास्तीत जास्त कसे कारखाने उभे करता येतील यादृष्टिकोनातून नवीन धोरण आणण्याचा प्रयत्न शासन करीत आहे.

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, उत्तरामध्ये असे म्हटले आहे की, वरुड ता. मोर्शी जि. अमरावती येथे संत्रा प्रकल्प सध्या प्रस्तावित नाही. काटोल आणि मोर्शी येथे कारखाने आहेत त्यांच्याकडे अद्ययावत यंत्रसामुग्री आहे. मी तेथील कारखान्यांना तीन वेळा भेट दिली आहे. आज पर्यंत तेथे एकाही संत्र्याचा रस निघालेला नाही. हे कारखाने सहकारामध्ये होते पण त्यानंतर ते खासगीकडे वळते केले. तेथे कारखाने अस्तित्वात आहेत आणि संत्री पण आहेत ते चालू करण्याच्या संदर्भात शासन काय उपाययोजना करणार आहे?

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

T-3

ता.प्र.क्र.2701...

श्री. सचिन अहिर : सभापती महोदय, या अगोदर देखील याबाबतीत आपण प्रयत्न केला. पण यामध्ये खाजगी व्यक्तित्वाच्या प्रतिसादातून हे कारखाने चालवता येतील काय यादृष्टिकोनातून एक कारखाना खाजगी वक्तिला देण्याचा प्रयत्न केला पण खाजगी व्यक्ती देखील तो कारखाना व्यवस्थित चालवू शकलेली नाही. म्हणून या पुढच्या काळात धोरण करित असताना या सर्व बाबीचा विचार करावा लागणार आहे. शेतीपासून तयार होणारे जे फुड प्रॉडक्ट असतील ते करून त्याला प्रोसेस करून त्याला आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठ देखील उपलब्ध करून द्यावयास पाहिजे

यानंतर श्री. बरवड...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

ता. प्र. क्र. 2701

श्री. पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, या ठिकाणी विदर्भातील अविकसित भागासंबंधी प्रश्न विचारला होता. या ठिकाणी उत्तर देत असताना राज्याच्या कृषी औद्योगिक धोरणाबाबत सांगण्यात आले. माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या भाषणामध्ये राज्याचा समतोल विकास करण्यासाठी त्या भागामध्ये जे जे कृषी उत्पादन होते त्यावर प्रक्रिया करणारी कारखानदारी काढणे याबाबत उल्लेख करण्यात आला होता. विदर्भामध्ये कापूस पिकतो. विदर्भामध्ये ज्वारी होते. विदर्भामध्ये संत्रा होतो, सोयाबीन होते. विदर्भामध्ये तूर पिकते.. जिनिंग, प्रेसिंग, सूतगिरण्या, ऑईल मिल्स, डाळ निर्माण करणाऱ्या दाल मिल्स, संत्र्यावर प्रक्रिया करणारी कारखानदारी या ठळक बाबी आहेत. विदर्भात अविकसित भागामध्ये ही कारखानदारी उभी राहिली पाहिजे. कापूस विदर्भामध्ये पिकतो आणि सूतगिरण्या कोल्हापूर, इचलकरंजी भागामध्ये निर्माण होतात. त्या ठिकाणी 150 विंटल सुध्दा कापूस तयार होत नाही. असा असमतोल विकास झाला तर विदर्भाला कधीही न्याय मिळणार नाही. विदर्भाच्या अविकसित भागासाठी राज्याचे जे कृषी औद्योगिक धोरण जाहीर होणार आहे त्यामध्ये त्याचा समावेश करून 10 जानेवारीपर्यंत शासन धोरण जाहीर करणार होते. आता माननीय मंत्रिमहोदय 1 मे रोजी ड्राफ्ट जाहीर होईल असे सांगत आहेत. सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील समितीच्या फक्त दोन बैठका झाल्या. आता ड्राफ्ट जाहीर होणार मग त्यावर चर्चा कधी होणार आणि धोरण केव्हा जाहीर होणार ? हे धोरण जाहीर करून त्याची कार्यवाही लवकरात लवकर करण्याच्या दृष्टीने शासन काय करणार आहे ?

श्री. सचिन अहिर : सभापती महोदय, 1 मे रोजी ड्राफ्ट जाहीर केला जाईल आणि तीन महिन्यांमध्ये पूर्ण धोरण आणून त्याची पूर्तता करण्याच्या कार्यवाहीस सुरुवात करण्यात येईल.

...2...

RDB/ ST/ KTG/ SBT/ D/

**राष्ट्रीय महामार्ग क्र.६ शेजारील कय्यूम देशमुख नगरात गॅस गळती होवून
लागलेल्या आगीत २६ घरे बेचिराख झाल्याची घडलेली घटना**

(२) * ३६२७ डॉ.नीलम गोन्हे, श्री.परशुराम उपरकर, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय गृह मंत्री
पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राष्ट्रीय महामार्ग क्र.६ शेजारील कय्यूम देशमुख नगरात दिनांक १९ जानेवारी, २०१० रोजी वा त्यासुमारास गॅस गळती होवून लागलेल्या आगीत २६ घरे बेचिराख झाली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी चौकशी करण्यात आली आहे काय,
- (३) असल्यास, चौकशीचे स्वरूप काय आहे व त्यानुसार आगीत ज्यांची घरे बेचिराख झाली आहेत त्यांना शासनाने आर्थिक मदत केली आहे काय,
- (४) नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत ?

श्री. रमेश बागवे, श्री.आर.आर. पाटील यांच्याकरिता : (१) अंशतः खरे आहे.

सदर आगीत २६ घरे बेचिराख झाली नसून, २१ घरे बेचिराख झाली आहेत.

(२) होय.

(३) दिनांक १९.१.२०१० रोजी कय्यूम देशमुख नगरातील एका घरात लोड शेडींग नंतर इलेक्ट्रीक पुरवठा सुरु होताच अचानक आग लागली. सदर आग गॅस सिलेंडरच्या गळतीमुळे झाल्याचे चौकशीत निष्पन्न झाले आहे. सदर घटनेबाबत एमआयडीसी पोलीस ठाण्यात अकस्मात आग क्र.१/१० अन्वये नोंद घेण्यात आली आहे.

सदर आगीत ज्यांची घरे बेचिराख झाली त्या प्रत्येक कुटुंबियांना जास्तीत जास्त रु.५०००/- याप्रमाणे एकूण रु.८५,०००/- एवढी आर्थिक मदत देण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

डॉ. नीलम गोन्हे : सभापती महोदय, ज्याला आपण संशयास्पद म्हणू शकतो अशा आगी महाराष्ट्रामध्ये अनेक भागामध्ये लागत आहेत. प्रश्नाला दिलेल्या उत्तरामध्ये असे म्हटले आहे की, वीज पुरवठा सुरु होताच अचानक आग लागली. आग लागल्यानंतर वीज पुरवठा खंडित करा याबद्दल वारंवार फोन करून सुध्दा कोणतीही प्रक्रिया न आल्यामुळे मध्ये अर्धा-पाऊण तास वेळ गेला. या आगीच्या कारणाच्या संदर्भात गॅस सिलेंडरची गळती झाल्यामुळे आग लागली की, जमीन रिकामी करण्यासंबंधीचा घातपात होता याबाबत शासन खुलासा करील काय ?

श्री. रमेश बागवे : सभापती महोदय, कय्यूम देशमुख नगरात जी चाळ आहे त्या चाळीमध्ये लाकडी पार्टिशनच्या ११ खोल्या होत्या. त्या ठिकाणी इलियास मगदूम देशपांडे नावाचे जे भाडेकरू राहतात त्यांच्या घरामध्ये गॅस गळती झाली. त्या भागामध्ये दुपारी ३.३० ते सायंकाळी ६.३०

...3...

RDB/ ST/ KTG/ SBT/ D/

ता. प्र. क्र. 3627

श्री. रमेश बागवे

वाजेपर्यंत लोडशेडिंग होते. 6.30 वाजता वीज पुरवठा सुरु झाला तेव्हा शॉर्ट सर्किट होऊन तसेच गॅस सिलंडरची गळती या कारणांमुळे ही आग लागलेली आहे. सन्माननीय सदस्यांनी फोन लागला नाही त्यामुळे त्या ठिकाणी अडचण निर्माण झाली असे सांगितले. त्या आगीमध्ये कोणत्याही प्रकारची जीवितहानी झालेली नाही आणि कोणीही जखमी झालेले नाही. पोलीस तीन मिनिटांमध्ये घटनास्थळी पोहोचले. फायर फायटर देखील लवकरात लवकर आले आणि आग विझविण्यात आली. या आगीमध्ये कोणीही जखमी झालेले नाही आणि कोणाचाही मृत्यू झालेला नाही.

प्रा. सुरेश नवले : अशा आगी लागून जे नुकसान होते त्यासंदर्भात किती मदत द्यावयाची बाबतीत शासनाचे काय धोरण आहे ?

श्री. रमेश बागवे : अशा आगग्रस्त प्रत्येक कुटुंबांना 5 हजार रुपयांचे सानुग्रह अनुदान देण्यात येते. त्याप्रमाणे त्यांना सानुग्रह अनुदान देण्यात आले आहे.

श्री. रामनाथ मोते : सभापती महोदय, खरे म्हणजे या घटनेमध्ये कोणाचाही दोष नाही. यामध्ये नैसर्गिक आपत्तीतून 21 कुटुंबांचे नुकसान झालेले आहे. सन्माननीय सदस्य प्रा. सुरेश नवले यांनी मदतीच्या संदर्भात प्रश्न विचारला. त्या ठिकाणी 21 कुटुंबे बेघर झालेली आहेत. त्यांचे संपूर्ण घर बेचिराख झालेले आहे, हे शासनाने मान्य केलेले आहे. या 21 कुटुंबांसाठी फक्त 85 हजार रुपये एवढी आर्थिक मदत देण्यात आलेली आहे. ही रक्कम फार कमी आहे, अत्यल्प आहे.

यानंतर श्री. खंदारे

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

V-1

NTK/ SBT/ ST/

प्रथम श्री.बरवड

12:35

ता.प्र.क्र.3627.....

श्री.रामनाथ मोते...

यानिमित्ताने मी शासनाला विचारु इच्छितो की, ही जी 21 आपद्ग्रस्त कुटुंबे आहेत त्यांना मदत देण्यासाठी शासन काय करणार आहे, या आगीसाठी कोणीही व्यक्ती दोषी नसल्यामुळे आपद्ग्रस्तांना मदत करण्यासंबंधी शासन नवीन धोरण आखणार आहे काय ?

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय, तहसीलदार, जळगांव यांनी मुख्यमंत्री निधीतून या आपद्ग्रस्त कुटुंबांना मदत मिळण्यासाठी प्रस्ताव दिलेला आहे. मुख्यमंत्री निधीतून त्यांना जास्तीत जास्त मदत देण्याचा प्रयत्न राहणार आहे.

2...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

NTK/ SBT/ ST/

राज्याला केंद्र शासनाकडून साखरेचा कोटा मिळण्याबाबत

(३) * ३६८१ श्री.दिवाकर रावते, श्री.रामदास कदम, श्री.गोपीकिसन बाजोरिया, श्री.किसनचंद तनवाणी : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) केंद्र शासनाने महाराष्ट्र राज्याला केवळ साडेतीन लाख टन साखर म्हणजे गेल्यावर्षीच्या तुलनेत दोन लाख २७ हजार टन साखर कमी पुरविण्यात आल्यामुळे साखरेच्या भावातील तेजी माहे डिसेंबर, २०१० पर्यंत कायम राहिल असे राज्य सहकारी साखर संघाचे व्यवस्थापकीय संचालकांनी माहे जानेवारी, २०१० मध्ये वा त्यादरम्यान जाहिर केले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास साखरेच्या साठ्याच्या ११ ते १२ टक्के कोटा केंद्र शासनाकडून दिला जातो, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, साखरेचा कोटा वाढवून मिळण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली आहे, व त्याचे स्वरूप काय आहे ?

श्री.प्रकाश सोळंके, श्री.हर्षवर्धन पाटील यांच्याकरिता : (१) नाही. तथापि, अशा स्वरूपाची बातमी वृत्तपत्रात आली होती.

(२) होय.

(३) साखर कारखान्याकडील साठ्याच्या प्रमाणात ११ ते १२ टक्के खुल्या साखरेचा कोटा दिला जातो. त्यानुसार फेब्रुवारी, २०१० व मार्च, २०१० मध्ये अनुक्रमे ४.३७ लाख मे.टन व ५.०४ लाख मे.टन कोटा प्राप्त झाला आहे. तो गतवर्षाच्या कोट्याच्या तुलनेत सुसंगत आहे.

श्री.प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने लेखी उत्तरामध्ये दुरुस्ती करू इच्छितो. "फेब्रुवारी, २०१० व मार्च, २०१० मध्ये अनुक्रमे ४.३७ लाख मे.टन व ५.०४ लाख मे.टन कोटा प्राप्त झाला आहे असे नमूद केले आहे." याऐवजी "फेब्रुवारी, २०१० व मार्च, २०१० मध्ये अनुक्रमे ४.३७ लाख मे.टन व ४.२६ लाख मे.टन कोटा प्राप्त झाला आहे" असे वाचावे. उर्वरित उत्तर छापल्याप्रमाणे.

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, मूळ प्रश्नामध्ये "केंद्र शासनाने महाराष्ट्र राज्याला केवळ साडेतीन लाख टन साखर म्हणजे गेल्या वर्षीच्या तुलनेत दोन लाख २७ हजार टन साखर कमी पुरविण्यात आल्यामुळे साखरेच्या भावातील तेजी माहे डिसेंबर, २०१० पर्यंत कायम राहिल असे राज्य सहकारी साखर संघाचे व्यवस्थापकीय संचालकांनी माहे जानेवारी, २०१० मध्ये वा त्यादरम्यान जाहिर केले हे खरे आहे काय असे विचारले होते, त्याला "नाही, तथापि, अशा स्वरूपाची बातमी वृत्तपत्रात आली होती असे उत्तर दिले आहे." साखर संघाचे व्यवस्थापकीय

3...

ता.प्र.क्र.3681....

श्री.दिवाकर रावते....

संचालक स्वतःहून प्रेसमध्ये जाहीर करतात. त्यावेळी साखरेच्या भावातील तेजी डिसेंबर, 2010 पर्यंत कायम राहिल असे त्यांनी जाहीर केले होते. मग ही बातमी चुकीची आहे काय ? महाराष्ट्रामध्ये गेल्या वर्षापेक्षा यावर्षी कमी साखर मिळाली आहे हे बरोबर नाही का ? महाराष्ट्र राज्याची साखर उत्पादित करण्याची क्षमता किती आहे ? यावर्षी साखरेचे उत्पादन प्रचंड प्रमाणात कमी होणार आहे. त्यामुळे लेव्ही साखरेचा प्रश्न निर्माण होणार आहे. हा लेव्हीचा कोटा वाढविणार आहे काय आणि आयातीसाठी पडलेली साखर कारखान्यांनी नाकारली आहे त्या साखरेवर पुन्हा प्रक्रिया करण्यासाठी त्यांना भाग पाडणार आहे काय ?

श्री.प्रकाश सोळंके : अशाप्रकारची बातमी वर्तमानपत्रामध्ये आली हे मी सांगितले आहे. साखर संघाच्या व्यवस्थापकीय संचालकांकडून यासंदर्भात खुलासा मागविला होता. त्यांनी अशाप्रकारची वर्तमानपत्रामध्ये मुलाखत दिलेली नाही असे खुलाशात सांगितले आहे. म्हणून तसे लेखी उत्तर दिलेले आहे. सन्माननीय सदस्यांनी त्यांचा दुसरा प्रश्न पुन्हा विचारावा.

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, साखर संघाच्या व्यवस्थापकीय संचालकांकडून खुलासा मागविला असे सांगितले आहे. त्यांनी अशी मुलाखत मी घेतली नाही असे सांगितले आहे. मूळ प्रश्न असा आहे की, गेल्या वर्षी 5 लाख 90 हजार मे.टन साखर उपलब्ध झाली. यावर्षी 3.62 लाख मे.टन साखर कमी मिळाली आहे हे खरे आहे काय असे विचारले होते. त्यांनी हे नाकारले आहे. राज्याची साखर उत्पादनाची क्षमता किती आहे आणि त्याचा विचार करता यावर्षी किती साखर उत्पादित होणार आहे ? साखरेचे उत्पादन कमी झाल्यामुळे लेव्हीचा कोटा 10 टक्क्यांनी वाढविला जाणार आहे काय, कारण सामान्य माणसांना साखर मिळणार नाही.

श्री.प्रकाश सोळंके : या कालावधीमध्ये साखरेचा कोटा मिळालेला आहे. मागील वर्षाची तुलना करता यावर्षी 2 लाख 9 हजार मे.टन साखर कमी मिळाली आहे.

यानंतर श्री.शिगम.....

हा जो कोटा मिळतो तो साधारणतः साखर कारखान्यांचा जो शिल्लक साठा असतो त्याच्या 11 ते 12 टक्के रिलिज कोटा मिळतो. हा उत्पादनावर आधारित रिलिज कोटा आहे. त्यामुळे उत्पादनाच्या प्रमाणात हा कोटा कमी जास्त होतो. उत्पादनाच्या 10 ते 11 टक्के कोटा केन्द्र शासनाच्या माध्यमातून मिळतो. उत्पादनावर आधारित असल्यामुळे कोटा कमी जास्त होतो.

श्री. दिवाकर रावते : प्रश्न भाग (1) ला "नाही." असे उत्तर दिलेले आहे. कोटा कमी आला का ? असा माझा प्रश्न होता आणि त्याला "नाही" असे उत्तर दिलेले आहे. 2.9 लाख मे.टन कोटा कमी आलेला आहे. गेल्या वर्षीच्या तुलनेत साखर कमी पुरविण्यात आलेली आहे.

श्री. प्रकाश सोळंके : केन्द्र शासनाने महाराष्ट्र राज्याला केवळ साडेतीनलाख टन साखर म्हणजे गेल्या वर्षीच्या तुलनेत दोन लाख 27 हजार टन साखर कमी पुरविण्यात आल्यामुळे साखरेच्या भावातील तेजी माहे डिसेंबर 2010 पर्यंत कायम राहिल असे राज्य सहकारी साखर संघाचे व्यवस्थापकीय संचालकांनी माहे जानेवारी 2010 मध्ये वा त्या दरम्यान जाहीर केले होते काय ? अशा प्रकारचा प्रश्न विचारलेला आहे आणि त्यास "नाही" असे उत्तर देण्यात आलेले आहे.

श्री. जयंत प्र. पाटील : गतवर्षी किती कोटा ठरविण्यात आला होता ? ही बातमी कोणत्या वृत्तपत्रात प्रसिध्द करण्यात आली ? ही बातमी आल्यानंतर संबंधित अधिका-यांनी वृत्तपत्रात खुलासा केला होता काय ? सरकारी यंत्रणा आणि प्रसिध्दी खाते कोणत्याही गोष्टीचा खुलासा करीत नाहीत. ही खुलासा करण्याची प्रथा बंद पडलेली आहे काय ? असल्यास, ती पुन्हा सुरु करण्यात येईल काय ?

श्री. प्रकाश सोळंके : महाराष्ट्र राज्य सहकारी साखर संघ ही साखर कारखान्यांची शिखर संस्था असल्यामुळे जो बाजार भाव असेल, साठा असेल किंवा पुढे होणारे उत्पादन आणि मागणी या संदर्भात साखर कारखान्यांना मार्गदर्शन करण्याची भूमिका या साखर संघाची असते. ही बातमी दिनांक 1 जानेवारी 2010 च्या दै."सकाळ" वृत्तपत्रात आलेली आहे.

...2....

**मे.राज लान्सर या कंपनीच्या आराम बसवर नागठणे ते
शेंद्रे रस्त्यावर दरोडेखोरांनी टाकलेला दरोडा**

(४) * ४२७८ श्री.चंद्रकांत पाटील, श्री.विनोद तावडे : सन्माननीय गृह मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) खासगी प्रवासी वाहतूक करणाऱ्या कोल्हापूर जिल्ह्यातील काशीळ येथील मे.राज लान्सर या कंपनीच्या आराम बसवर पुणे-बंगलूर महामार्गावर नागठणे ते शेंद्रे रस्त्यावर दिनांक ३ डिसेंबर, २००९ रोजी वा त्या सुमारास सहा दरोडेखोरांनी दरोडा टाकून सुमारे १९ लाखांचा ऐवज लुटल्याची घटना घडली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकरणी चौकशी करण्यात आली आहे काय,

(३) असल्यास, त्याचे निष्कर्ष काय आहेत व त्यानुसार कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. रमेश बागवे, श्री.आर.आर.पाटील यांच्याकरिता : (१) सदर घटना दिनांक ४ डिसेंबर, २००९ रोजी घडली आहे. सदर घटनेत एकूण १३ आरोपी सहभागी असून त्यांनी रु.१,१४,००,५८०/- रक्कमेचा ऐवज लुटला आहे.

(२) होय.

(३) सदर घटनेबाबत बोरगांव पोलीस ठाणे (जि.सातारा) येथे गु.र.नं.११६/२००९, भा.दं.वि.सं.क. ३९५, ३९७, ४०२, २०१ आर्म अॅक्ट कलम ३/२५, ४/२७ प्रमाणे गुन्हा नोंद करण्यात आला आहे. सदर दरोड्यात १३ जण सहभागी आहेत. त्यापैकी ९ आरोपींना दिनांक १२/१२/२००९ रोजी व २ आरोपींना दिनांक १४/१२/२००९ रोजी, तर १ आरोपीस दिनांक १२/३/२०१० रोजी अटक करण्यात आली आहे, तर एक आरोपी फरार आहे. आरोपींनी गुन्हा करण्यासाठी वापरलेल्या वस्तूंसह एकूण रु.९९,४६,७४०/- एवढ्या रक्कमेचा माल त्यांच्याकडून जप्त करण्यात आला आहे. घटनेचा तपास करून १२ आरोपीविरुद्ध दिनांक ६/३/२०१० रोजी मा.दुसरे प्रथम वर्ग न्यायदंडाधिकारी, सातारा यांच्या न्यायालयात आरोपपत्र दाखल करण्यात आले आहे. प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री. चंद्रकांत पाटील : ४ डिसेंबर २००९ रोजी कोल्हापूर-मुंबई या बसवर साता-या जवळ दरोडा पडला. त्यामध्ये १.१४ कोटीची रक्कम दरोडेखोरांनी पळविली असून त्याचा तपास लागून गुन्हेगारांना अटक झाल्याचे उत्तरामध्ये नमूद केलेले आहे. ही पहिलीच घटना नाही तर सातवी घटना आहे. कोल्हापूरला जाताना साता-या जवळ ह्या घटना घडलेल्या आहेत. आंगडिया हे खाजगी बस मधून मोठी कॅश घेऊन जातात. तेव्हा या खाजगी बसवाल्यांची आणि दरोडेखोरांची काही लिंक आहे काय ? आंगडियांना अशा प्रकारे मोठ्या प्रमाणावर कॅश नेण्यास परवानगी आहे काय ?

...3..

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

W-3

MSS/ SBT/ ST/

पूर्वी श्री. खंदारे

12:40

(ता.प्र.क्र.4278...

श्री. चंद्रकांत पाटील...

आपण हवाला बंद केलेला आहे. मग एवढी रक्कम अंगडिया कशी काय नेतात ? या अंगडियाबरोबर बस मधील सर्वसामान्य प्रवाशानाही लुटले जाते.

श्री. रमेश बागवे : मे.राज लान्सर ही ट्रान्सपोर्ट कंपनी आहे. हनुमंत बबलू कदम हा आरोपी आहे. तो त्याच कंपनीमध्ये काम करतो. त्याला या कंपनीची कॅश केव्हा जाणार आहे हे माहीत होते. त्यामुळे त्याने कट रचून संगनमताने हा दरोडा टाकलेला आहे.

...नंतर श्री. भोगले....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

त्यांनी दरोडा घातला त्याचा तपास पूर्ण होऊन आरोपींना अटक करण्यात आली आहे. अशा प्रवास मार्गाने रोख रक्कम नेता येते की नाही असा प्रश्न उपस्थित केला आहे. कोल्हापूर ते मुंबई या मार्गावर प्रवासी वाहतूक करणारी श्री.ईश्वरलाल व श्री.अमृतलाल कांतीलाल यांची कंपनी आहे. हे मालक सामान व प्रवासी वाहतुकीचा व्यवसाय राज लान्सर कंपनीच्या आराम बसच्या माध्यमातून करीत होते. अशा बसमधून हवालाप्रमाणे रोख रक्कम नेली जाते की नाही याची माहिती तपासून घेण्यात येईल.

डॉ.नीलम गोन्हे : सभापती महोदय, याच मार्गावर बस लुटण्याची ही दुसरी घटना घडली आहे. 6 एप्रिल रोजी नीता ट्रॅव्हल्स कंपनी बस लुटली गेली होती. मुंबई-बंगळुरु हायवेवर ज्या ज्याठिकाणी पोलीस चौक्या आहेत, त्यांचा विचार करता सातत्याने या मार्गावर दरोड्यांच्या घटना घडतात. या संदर्भात धोरणात्मक कोणती पावले उचलली पाहिजेत? सन्माननीय गृहमंत्री सभागृहात उपस्थित आहेत. पेठनाका सुरक्षित असल्याचे समजत होतो. परंतु सातत्याने तेथे अशा घटना घडत आहेत.

श्री.आर.आर.पाटील : साधारणतः सहा दरोडे या भागामध्ये दरम्यानच्या काळात घालण्यात आले, त्या सर्व सहा दरोड्यांचा पोलीसांनी तपास लावला असून आरोपींना अटक केली आहे. सहाच्या सहा दरोड्यांचा तपास लागला आहे. या घटनेमध्ये या कंपनीतील एक कर्मचारी पाळत ठेवून लोकांना टीप देण्याचे काम करीत होता. इतकी इतकी मोठी रक्कम बसमधून नेली जाणार आहे अशी माहिती दिली गेली. यापूर्वी गुन्हेगारी प्रवृत्ती नसलेले लोक देखील यामध्ये सामील आहेत. मिलिटरी मॅन, सरपंच होते अशा लोकांचा समावेश आहे. 12-13 जणांनी कोल्हापूर येथून बसमधून येऊन ठरलेल्या ठिकाणी बस थांबवून धाक दाखवून मालमत्ता लुटली. परंतु पोलीसांनी चांगले डिटेक्शन केले. एकूण 13 आरोपींपैकी 12 आरोपी पकडले आहेत. मोठ्या प्रमाणात मालमत्ता हस्तगत केली आहे. ज्यांच्यावर आजपर्यंत कोणताही गुन्हा दाखल नव्हता अशा लोकांनी हे धाडस केले आहे.

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी स्पेसिफिक प्रश्न विचारला होता. या कंपनीच्या बसेसवरील दरोड्यांचे प्रमाण दिवसेंदिवस वाढत चालले आहे. त्याला मुख्य कारण म्हणजे आंगडीया सेवेच्या माध्यमातून हवालाप्रमाणे पैसे पाठविले जातात. याची माहिती

..2...

ता.प्र.क्र.4278....

श्री.पांडुरंग फुंडकर.....

दरोडेखोरांना दिली जाते. या प्रवासी बसमधून अशाप्रकारे सोन्याचे दागिने आणि पैशाच्या वाहतुकीला मनाई करणार का? मनाई केली नाही तर असे प्रकार दिवसेंदिवस वाढत जाणार आहेत.

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय, या कंपनीतील कर्मचारी या दरोड्याबाबत नजर ठेवून होता. त्याने संगनमत करून दरोडा टाकल्याची कबुली दिली आहे. अशा बसमधून पैसे किंवा दागिने वाहतूक करण्यावर बंदी घालण्यात येईल का? असा प्रश्न विचारला आहे. नक्की अशा प्रकारची दक्षता घेऊन.....

श्री.आर.आर.पाटील : सभापती महोदय, मोठी रोख रक्कम किंवा दागिने वगैरे घेऊन जात असताना योग्य तो बंदोबस्त ठेवूनच प्रवास करावा. ट्रान्सपोर्टेशनच्या माध्यमातून एका ठिकाणचे सोने दुसऱ्या ठिकाणी न्यायचे नाही म्हटले तर व्यापार थांबू शकतो.

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, प्रवाशांच्या दागिन्यासंबंधी मी प्रश्न विचारला नाही. आंगडीयांच्या माध्यमातून रोख रक्कम एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी पाठविली जाते. त्याबाबत मनाई करणार का?

श्री.आर.आर.पाटील : कायदेशीर बाबी तपासून बघितल्या जातील.

असुधारित प्रत

नवी मुंबईत ग्राहकांची फसवणूक केल्याप्रकरणी

चार बिल्डरांना केलेली अटक

(5) * 4433 प्रा.सुरेश नवले, श्री.संजय दत्त, श्रीमती मधु जैन : सन्माननीय गृह मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (1) नवी मुंबईत ग्राहकांची फसवणूक केल्याप्रकरणी चार बिल्डरांना अटक केल्याचे माहे जानेवारी 2010 च्यासुमारास निदर्शनास आले हे खरे आहे काय,
- (2) असल्यास, सदर प्रकरणी चौकशी करण्यात आली आहे काय,
- (3) असल्यास, चौकशीचा तपशील काय आहे व त्या अनुषंगाने सदर बिल्डरांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (4) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रमेश बागवे, श्री.आर.आर.पाटील यांच्याकरिता : (1) व (2) होय.

(3) व (4) या प्रकरणी खारघर पोलीस स्टेशन येथे गु.र.नं.228/2009 भा.दं.वि.क-420, 465,468,471,34 प्रमाणे गुन्हा दाखल करण्यात आलेला आहे. सदर गुन्हात फिर्यादीची रु.24,96,000/- ची फसवणूक झालेली आहे. सदर गुन्हात 7 आरोपी निष्पन्न झाले असून त्यापैकी 5 आरोपींना अटक करण्यात आली आहे. दोन आरोपींनी न्यायालयात अटकपूर्व जामीनासाठी अर्ज दाखल केला व त्याबाबतची सुनावणी झाली आहे. यातील फिर्यादीने बिल्डरबरोबर समझोता केल्याने बिल्डरवरील खटला काढून टाकण्याचे मात्र ब्रोकरवरील खटला सुरु ठेवण्याचे आदेश न्यायालयाने दिलेले आहेत. सदर गुन्हाचा तपास सुरु आहे.

प्रा. सुरेश नवले : याप्रकरणात सात आरोपी निष्पन्न झाल्याचे म्हटले आहे. या आरोपींची नावे काय आहेत ? तसेच फिर्यादी आणि बिल्डर यांच्यात जी समझोता एक्सप्रेस धावली त्यात कोणता गुप्त समझोता झाला आहे ?

श्री. रमेश बागवे : महोदय, यामध्ये दिनेश केशवजी पटेल, सुनील केशवजी गाला, गंगा उर्फ शंकरजी कल्याणजी भानुशाली, कर्नल राका पटेल, प्रमोद नारायण मित्तल, विजयरावजी गजरा, सोहेल नवीन गाला असे आरोपी निष्पन्न झालेले आहेत. त्यात सुनील मिश्रा नावाचा जो फिर्यादी आहे त्याने ब्रोकरच्या माध्यमातून बिल्डरकडे फ्लॅट बूक करण्यासाठी पैसे रोख व चेकने

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

Y-2

PFK/ SBT/ ST/

पूर्वी श्री. भोगले.....

12:50

श्री. रमेश बागवे

ता.प्र.क्र.4433.....

दिले होते. परंतु बिल्डर आणि ब्रोकरने संगनमत करुन खोटी कागदापत्रे तयार केली व श्री. सुनील मिश्रा यांचे बुकिंग रद्द झाल्याचे सांगितले व त्याची फसवणूक केली म्हणून श्री. सुनील मिश्रा यांनी तक्रार केली. अशा प्रकारे श्री. मिश्रा यांचा फ्लॅट बिल्डरने ब्रोकरला दिला व ब्रोकरने तो डॉ. राजेश यांना विकला. त्यानंतर हे प्रकरण कोर्टात गेले. त्यानंतर बिल्डरबरोबर समझोता होऊन बिल्डरने फिर्यादीला 35 लाख रुपये देण्याचे कबूल केले व कोर्टाने असे आदेश दिले की, बिल्डरवरील केस कोर्टातून काढून टाकावी परंतु ब्रोकरवरील केस चालू ठेवावी.

....3...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

राज्यातील पतसंस्थांच्या ठेवीदारांसाठी जाहिर केलेले पॅकेज देण्यात होणारी दिरंगाई

(6) * 4520 श्री.किरण पावसकर, श्री.परशुराम उपरकर, अॅड.अनिल परब, डॉ.दिपक सावंत : सन्माननीय **सहकार मंत्री** पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(1) सन 2007 मध्ये राज्यातील 462 संस्था गैरव्यवहारांमुळे बुडित निघाल्याने या पतसंस्थांतील विधवा, परिचालक व सेवा निवृत्ती धारक ठेविदारांना 200 कोटी रुपयांचे पॅकेज देण्याचे शासनाने मान्य केले होते, हे खरे आहे काय,

(2) असल्यास, पॅकेजची रक्कम संबंधित पतसंस्थांमार्फत ठेविदारांना देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली आहे,

(3) अद्याप कार्यवाही केली नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. प्रकाश सोळंके, श्री.हर्षवर्धन पाटील यांच्याकरिता : (1), (2) व (3) राज्यातील अडचणीतील पतसंस्थांमधील दारिद्र्य रेषेखालील विधवा व परित्यक्ता, सेवानिवृत्तीधारक ठेवीदारांच्या रु.10000/- पर्यन्तच्या ठेवी परत करण्यासाठी शासनाने दिनांक 4/8/2009 अन्वये रु.200 कोटीचे अर्थसहाय्य उपलब्ध करून देण्याचा निर्णय घेतला आहे. त्यापैकी रु.32.79 कोटी दिनांक 22/2/2010 अन्वये उपलब्ध करून दिले असून सदर निधी जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँके मार्फत पतसंस्थांमधील ठेवीदारांना वितरित करण्यात येत आहेत.

श्री. किरण पावसकर : महोदय, बुडित पतसंस्थांच्या बाबतीतील हा प्रश्न असून राज्यात अशा एकूण 17 हजार नागरी व ग्रामीण बिगरशेती पतसंस्था आहेत. बँकापेक्षा या पत संस्थांमधून लवकर कर्ज मिळते म्हणून अशा पत संस्थांमधून शेतकरी कर्ज घेतात. सन 2007 मध्ये 462 पत संस्थांमध्ये गैरव्यवहार झाला व त्यातील बेजबाबदार कारभारामुळे या संस्था बुडित निघाल्या असे शासनाच्या निदर्शनास आणून दिले आहे. त्यानुसार शासनाने 4 ऑगस्ट, 2009 रोजी 200 कोटीचे पॅकेज जाहीर केले. मंत्री महोदयांनी उत्तरात म्हटले आहे की, त्यापैकी 32.79 कोटी दि. 22.2.2010 अन्वये जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांच्या वतीने पत संस्थांना देण्यात येतील. सन 2007 मध्ये असा गैरकारभार झाला आणि त्यात ज्या ठेवीदारांनी आपले डिपॉझिट्स ठेवले त्यात प्रामुख्याने विधवा, परित्यक्ता व सेवानिवृत्त महिलांचा समावेश जास्त प्रमाणात आहे. अशा प्रकारे सन 2007 पासून आजपर्यंत तीन वर्षे होऊन गेली. या तीन वर्षात शासनाने 200 कोटीचे पॅकेज

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

Y-4

PFK/ SBT/ ST/

पूर्वी श्री. भोगले.....

12:50

श्री. किरण पावसकर

ता.प्र.क्र.4520.....

दिले आणि आणखी काही दिवसानंतर 32 कोटी मिळतील असे सांगितले. ही उर्वरित रक्कम या डिपॉझिटर्सना कधी मिळणार आहे ? तसेच या पतसंस्थांच्या संचालकांनीच असा गैरव्यवहार केला म्हणून शासनाने त्यांच्याकडून ही वसुली करण्याबाबत तशा केसेस दाखल केल्या आहेत काय ? त्यानुसार आजपर्यंत किती वसुली झालेली आहे ? आणि अशा बेजबाबदार सहकारी संस्थांच्या संदर्भात शासन कोणती ठोस भूमिका घेणार आहे ?

श्री. प्रकाश सोळंके : महोदय, अडचणीत आलेल्या पतसंस्थांच्या संदर्भातील हा प्रश्न विचारलेला असून बीपीएल, विधवा, परित्यक्ता तसेच सेवानिवृत्त ठेवीदारांनी जी रक्कम अशा पत संस्थांमध्ये ठेव म्हणून ठेवली होती त्यांना 10 हजारपर्यंतची रक्कम परत मिळावी म्हणून या संस्थांना 200 कोटी रुपये कर्जाच्या रूपाने देण्याबाबतचा निर्णय दि. 4.8.2009 रोजी झालेला आहे. यासंदर्भात सहकार आयुक्तांकडे उपरोक्त ठेवीदारांकडून राज्यभरातून जे क्लेमस प्राप्त झाले ते फक्त 32.79 कोटीचेच प्राप्त झालेले आहेत. त्यांना ही रक्कम वितरित करण्याचे काम पूर्ण झाले असून ठेवीदारांना त्यापैकी जवळपास 19 कोटीच्या ठेवी परत करण्यात आल्या आहेत.

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री. प्रकाश सोळंके ...

जसे जसे क्लेम येतील त्या प्रमाणे इतरांना सुध्दा ठेवी देण्याचे काम सुरु आहे. सन्माननीय सदस्यांनी वसुलीसाठी कायदेशीर कारवाई काय केलेली आहे असा प्रश्न विचारलेला आहे त्यामुळे यासंदर्भात मी सांगू इच्छितो की, या 462 संस्थापैकी चाचणी लेखा परीक्षण करण्याचे आदेश 422 संस्थावर दिलेले आहे. यापैकी प्रत्यक्षात लेखा परीक्षण 396 संस्थांचे झाले असून, लेखा परीक्षण पूर्ण झालेल्या संस्थांची संख्या 355 असून गंभीर दोष आढळून आलेल्या संस्था 201 असून त्यापैकी कलम 88 अंतर्गत 161 संस्थांवर कारवाई केलेली आहे. फौजदारी गुन्हे दाखल केलेल्यांची संख्या 144 असून संचालक व अधिकारी मिळून 2111 केसेस दाखल झालेल्या आहेत. जबाबदारी निश्चित करून 1021 व्यक्तींवर 355.86 कोटी रुपयांची जबाबदारी फिक्स करण्यात आलेली आहे. कलम 98 अन्वये वसुली 3.87 कोटी रुपये झालेली आहे.

श्री. जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, आपण या संस्थांना 200 कोटी रुपयांचे पॅकेज देणार आहात त्यामुळे पॅकेज वितरण करण्याचे नॉर्स काय राहणार आहेत ? कोणत्या पतपेढीला आपण किती पॅकेज देणार आहात व त्याची रिकव्हरी आपण कशी करणार आहात ? पतसंस्थेच्या ज्या संचालकांनी पैसे बुडविले ते संचालक आता आपली मालमत्ता नातेवाईकांच्या नावावर करण्याचा प्रयत्न करीत आहेत त्यामुळे हे थांबवण्यासाठी संचालकांच्या प्रॉपर्ट्या आपल्या ताब्यात ठेवण्यासाठी किंवा त्या पॉपर्टीवर बोजा ठेवण्याची प्रक्रिया शासन जलदगतीने सुरु करेल काय ?

श्री. प्रकाश सोळंके : सभापती महोदय, सेवानिवृत्त, विधवा, परित्यक्त्या तसेच बीपीएलमधील लोकांना प्रत्येकी 10 हजार रुपयापर्यंतच्या ठेवी परत करण्याच्या बाबतीत हा निर्णय झालेला आहे. संचालक आणि जे काही जबाबदार अधिकारी आहेत त्यांच्यावर कारवाई करण्यात आलेली आहे तसेच त्यांच्या मालमत्ता जप्त करण्याच्या कारवाया देखील झालेल्या आहेत. हायकोर्टातून कारवाईला स्टे आलेले आहेत अशी जी काही तुरळक प्रकरणे आहेत त्यामुळे वसुली करण्यामध्ये अडचणी आलेल्या आहेत.

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, हा प्रश्न गंभीर असल्यामुळे मी काळजीपूर्वक आपल्याला प्रश्न विचारतो आहे. गेल्या 10 वर्षांमध्ये सहकार खात्याकडून कारवाया होऊन त्या कारवाया पेलतिरी लावल्याचे माझ्या तरी ऐकिवात नाही. आपण कारवाया परंतु मध्येच ती प्रकरणे हिंदोळे खात असतात. मला काय म्हणावयाचे आहे हे माननीय मंत्रीमहोदयांना समजले आहे. या पतसंस्थेमध्ये दारिद्र्य रेषेखालील विधवा, परित्यक्त्या आणि सेवानिवृत्त लोक अडकलेले आहेत. जीवन कसे जगावे या चिंतेत असणा-यांच्या या ठेवी आहेत त्यामुळे हा विषय गांभीर्याचा आहे. यामध्ये आपण वचक निर्माण करणार का असा प्रश्न आता उपस्थित होत आहे. अधिका-यांपेक्षा संचालकांनीच यामध्ये 300 कोटी रुपयांचा भ्रष्टाचार केलेला आहे. आपण आतापर्यंत यांच्याकडून केवळ 3 टक्के रक्कम वसूल केलेली आहे म्हणजे आपण आतापर्यंत केवळ एक टक्काच रक्कम वसूल केलेली आहे. या पतसंस्थांच्या भ्रष्टाचारामुळे आपण अडीच ते तीन हजार फौजदारी गुन्हे दाखल केलेले आहेत. यामध्ये मोठ्या संख्येने लोक अडकलेले आहेत. त्यामुळे या पतसंस्थेमध्ये ज्या गरिबांचा पैसा अडकला आहे त्यांना तो परत मिळण्यासाठी विशेष न्यायालय निर्माण करावयास पाहिजे. हे सर्व गुन्हे विशेष न्यायालयात गेले तर या प्रकरणाचा निकाल लागेल नाही तर यामध्ये अडकलेले लोक हाय कोर्टात, सुप्रीम कोर्टात जातील व त्यामुळे या प्रकरणाला न्याय मिळणार नाही. या पतसंस्थांनी गोरगरिबांचे पैसे बुडवलेले आहेत. या पतसंस्थांनी गरिबांचे, विधवांचे, परित्यक्त्यांचे पैसे बुडवलेले आहेत. त्यामुळे विशेष न्यायालय स्थापन करून त्या ठिकाणी ही प्रकरणे गेली तरच गरिबांना न्याय मिळू शकेल अन्यथा न्याय मिळू शकणार नाही.

यानंतर श्री. गायकवाड.....

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

AA1

VTG/ ST/ SBT/

प्रथम श्री.जुन्नरे

13.00

ता.प्र.क्र.4520 श्री.दिवाकर रावते

गेल्या दहा वर्षांपासून जे चालू आहे तेच पुढेही चालू राहिल तेव्हा असे होऊ नये म्हणून विशेष न्यायालये नेमून त्यांच्याकडे ही प्रकरणे देण्यात येणार आहेत काय ?

श्री.प्रकाश सोळंके : सन्माननीय सदस्यांनी जी सूचना केली आहे तिचा विचार केला जाईल.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

AA2

VTG/ ST/ SBT/

प्रथम श्री.जुन्नरे

13.00

माका ते निंबनांदुर (ता.शेवगांव, जि.अहमदनगर) येथील उपअभियंता व
कार्यकारी अभियंता यांनी केलेला गैरव्यवहार

(७) * ४८९८ श्री.संजय दत्त, प्रा.सुरेश नवले, श्री.मोहन जोशी, श्री. एस. क्यू. ज़मा : सन्माननीय उप
मुख्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) माका ते निंबनांदुर (ता.शेवगांव, जि.अहमदनगर) येथील उपअभियंता व कार्यकारी अभियंता यांनी कार्यकारी अभियंता यांच्या संगनमताने सार्वजनिक बांधकाम, रो.ह.यो.च्या खाली केलेले काम अत्यंत निकृष्ट दर्जाचे असून त्यांनी ठेकेदारांना हाताशी धरून लाखो रुपयांचा गैरव्यवहार माहे ऑक्टोबर ते जानेवारी, २००९ मध्ये केलेला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, गैरव्यवहाराच्या अनेक तक्रारी शासनाकडे आल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाने वरील प्रकरणाची चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यात त्यांना काय आढळून आले व त्यानुसार शासनाने संबंधित दोषी असणाऱ्या व्यक्तींवर कोणती कारवाई केली आहे, वा करण्यात येत आहे,

(४) अद्याप, कोणतीच कारवाई केली नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.छगन भुजबळ : (१) नाही.

माका ते निंबनांदुर या दोन गावांच्या ३,८०० कि.मी. लांबीत सन २००८-०९ मध्ये कोणतेही काम झालेले नाही.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.संजय दत्त :सभापती महोदय, माका ते निंबनांदुर (ता.शेवगाव जिल्हा अहमदनगर) या दोन गावाच्या हद्दीतील रस्त्याचे काम २००८-२००९ च्या अगोदर रोजगार हमी योजनेमधून करण्यात आले होते काय ,असल्यास त्यावेळी किती रकमेचे काम करण्यात आले होते ?

श्री.छगन भुजबळ : सभापती महोदय सन्माननीय सदस्यांनी लेखी प्रश्न असा विचारला होता की," माका ते निंबनांदुर (तालुका शेवगाव,जिल्हा अहमदनगर) येथील उपअभियंता व कार्यकारी अभियंता यांनी कार्यकारी अभियंता यांच्या संगनमताने सार्वजनिक बांधकाम , रो.ह.यो.च्या खाली केलेले काम अत्यंत निकृष्ट दर्जाचे असून त्यांनी ठेकेदारांना हाताशी धरून लाखो रुपयांचा गैरव्यवहार माहे ऑक्टोबर ते जानेवारी २००९ मध्ये केलेला आहे, हे खरे आहे काय ?" या दोन गावामध्ये वरील कालावधीमध्ये कोणत्याही प्रकारचे काम झालेले नाही २००८-२००९ मध्ये किंवा ऑक्टोबर २००८ ते जानेवारी २००९ या कालावधीमध्ये ३.८ किलोमिटरच्या रस्त्यावर कोणत्याही प्रकारचे काम प्लॅन अंतर्गत किंवा नॉन प्लॅन अंतर्गत झालेले नाही त्यामुळे याप्रश्नाचे उत्तर " नाही " असे देण्यात आलेले आहे. सन्माननीय सदस्यांनी कालावधीचा उल्लेख

3...

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

AA3

VTG/ ST/ SBT/

प्रथम श्री.जुन्नरे

13.00

करुन आणि दोन गावांची नावे टाकून अंत्यत स्पेसिफिक प्रश्न विचारलेला आहे .त्यामुळे पूर्ण चौकशी करुनच उत्तर देण्यात आलेले आहे.

-----९

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

4...

AA4

VTG/ ST/ SBT/

प्रथम श्री.जुन्नरे

13.00

**बिबवेवाडी (जि.पुणे) येथील सह दुय्यम निबंधक
कार्यालयातून गहाळ झालेली फ्रॅकिंग मशिन**

- (८) * ४९३४ श्री.मोहन जोशी : सन्माननीय गृहमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
(१) बिबवेवाडी (जि.पुणे) येथील सह दुय्यम निबंधक कार्यालयातून गहाळ झालेल्या पावणेसात कोटीच्या फ्रॅकिंग मशिनला जवजवळ एक वर्ष पूर्ण होऊनही पोलीसांना तपास कामात यश मिळाले नाही, हे खरे आहे काय,
(२) असल्यास, सदर प्रकरणाच्या तपास कामाबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे,
(३) असल्यास, या प्रकरणी तपासाचे काम त्वरीत पूर्ण करण्याबाबत शासनाने काय कार्यवाही केली आहे,
(४) अद्याप, कोणतीच कार्यवाही केली नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रमेश बागवे, श्री. आर.आर.पाटील : (१) होय.

(२), (३) व (४) या प्रकरणी स्वारगेट पोलीस स्टेशन येथे गु.र.नं. ४७७/०८ भा.द.वि.क. ३७९ अन्वये गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. सदर गुन्ह्यात कार्यालयातील कर्मचाऱ्यांच्या निष्काळजीपणामुळे रु. १,२९,०००/- ची फ्रॅकिंग मशीन (ज्यामध्ये रु.६,७६,९९,९८७/- चे लोडींग शिल्लक होते) चोरीस गेली आहे. सर्वतोपरी प्रयत्न करूनही सदर गुन्ह्यातील आरोपी निष्पन्न न झाल्याने सदर गुन्हा "अ" समरी करण्यात आला आहे.

प्रा.सुरेश नवले : सभापती महोदय, उत्तरामध्ये असे म्हटलेले आहे की, "सदर गुन्ह्यात या कार्यालयातील कर्मचाऱ्यांच्या निष्काळजीपणामुळे १,२९,००० रुपयांची फ्रॅकिंग मशीन (ज्यामध्ये रु ६,७६,९५,१८७ चे लोडींग शिल्लक होते) चोरीस गेलेले आहे या निष्काळजीपणाबद्दल संबंधित कर्मचाऱ्याविरुद्ध कोणती कारवाई करण्यात येणार आहे ?

श्री. रमेश बागवे : सभापती महोदय, ज्या कर्मचाऱ्याने निष्काळजीपणा केला आहे त्यांना सह जिल्हा निबंधक वर्ग एक यांनी हलगर्जीपणाबद्दल दोषी धरून दुय्यम निबंधक श्री.चटवाल यांना निलंबित करण्यात आले आहे आणि इतर आठ दोषी कर्मचाऱ्यांची विभागीय चौकशी चालू आहे.

सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात चिपी विमानतळासाठी संपादित केलेल्या
जमिनीचा एमआयडीसीने केलेला गैरवापर

(९) * ५०३० श्री.परशुराम उपरकर, श्री.रामदास कदम, श्री.किरण पावसकर, अॅड.अनिल परब :
सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात चिपी विमानतळ २७१ हेक्टर जमिन संपादनासाठी शासनाकडून रु.१५/- प्रति गुंठा दराने एमआयडीसी ने घेवून त्यावर कोणत्याही सुधारणेचे काम न करता सदर जमिन ९५ वर्षांच्या कराराकरिता प्रति गुंठे रु. ८०००/- दराने सुमारे २२ कोटीचा व्यवहार एका खाजगी कंपनीशी केला हे खरे आहे काय,
(२) असल्यास, हा व्यवहार करताना काही जमिन मालक पूर्वीच कमी दर मिळाल्याने न्यायालयात गेले, हे ही खरे आहे काय,
(३) असल्यास, या व्यतिरिक्त ९३४ हेक्टर जमिन शासनाने संपादित करण्यासाठी सात बारावर एमआयडीसी करिता संपादन अशा प्रकारची पेन्सिलने नोंद केली, हे ही खरे आहे काय,
(४) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यानुसार संबंधितांविरुद्ध कोणती कारवाई करण्यात आली आहे वा येत आहे ?

श्री.सचिन अहिर,श्री.राजेंद्र दर्डा यांच्याकरिता: (१) चिपी विमानतळासाठी २७१ हेक्टर जमीन महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाने जमीनीची प्रतवारी विचारात घेऊन रुपये ३५,०००/- ते रुपये ७७,०००/- प्रती हेक्टर दराने महाराष्ट्र औद्योगिक विकास अधिनियम १९६१ मधील तरतूदीनुसार संपादन केली आहे. सदर विमानतळ खाजगी विकासकामार्फत विकसित करण्यासाठी महामंडळाने निविदा प्रक्रियेद्वारे प्राप्त दराने रु.२०,७०,१०,४०९/- इतकी अधिमूल्याची रक्कम घेऊन मे.आय.आर.बी. इन्फ्रास्ट्रक्चर डेव्हलपर्स लि. या कंपनीस भाडेपट्ट्याने देण्यात आला आहे.

- (२) हे खरे नाही.
(३) होय, हे खरे आहे.
(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.सचिन अहिर : सभापती महोदय, या प्रश्नाच्या उत्तरामध्ये मला आपल्या परवानगी पुढील सुधारणा करावयाची आहे.

दुस-या प्रश्नाला "हे खरे नाही" असे उत्तर देण्यात आलेले आहे त्याऐवजी "हे खरे आहे आणि या प्रकरणी दोन न्यायालयीन दावे दाखल करण्यात आले आहेत" असे वाचावे.

श्री.परशुराम उपरकर :सभापती महोदय, विमानतळासाठी त्या भागातील शेतक-यांनी 272 हेक्टर जागा दिलेली आहे. त्याच बरोबर त्या गावातील शेतक-यांची 953 हेक्टरस जमीन एम.आय.डी.सी.साठी घेण्यात येणार असल्याची नोंद पेन्सिलने केलेली आहे. पेन्सिलने जी नोंद

6..

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

AA6

VTG/ ST/ SBT/

प्रथम श्री.जुन्नरे

13.00

ता.प्र.क्र.5030 श्री.परशुराम उपरकर....

करण्यात आली होती ती नोद रद्द करण्यात यावी यासाठी लोकांनी आंदोलन केले होते त्या गावातील लोकांनी विमानतळासाठी जमीन दिलेली आहे तेव्हा पुन्हा एम.आय.डी.सी.करिता जी जमीन संपादित करण्यात येणार आहे त्यातून ही जमीन वगळण्यात येणार आहे काय ?

श्री.सचिन अहिर : सभापती महोदय, आपणा सर्वाना हे माहित आहे की ,ज्यावेळी एखाद्या ठिकाणी विमानतळ प्रस्तावित केले जाते त्यावेळी फक्त विमानतळापुरतेच मर्यादित राहून चालणार नाही.

नंतर श्री.सरफरे

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

ता.प्र.क्र. 5030...

श्री.सचिन अहिर...

त्या विमानतळाच्या आजूबाजूच्या परिसरामध्ये पर्यटनच्या दृष्टीने, औद्योगिक दृष्टीने तरतूद करण्यासाठी जागा नियोजित करतो त्यावेळी केवळ विमानतळ डोळयासमोर न ठेवता आजूबाजूच्या परिसरामध्ये उद्योग यावेत, पर्यटनच्या दृष्टीकोनातून काही उद्योग यावेत म्हणून आपण ते विमानतळ प्रस्तावित केले आहे. ते करीत असतांना तूर्त तरी शासनाची स्पष्ट भूमिका आहे की, भविष्य काळात ती जमीन लागणार असल्यामुळे कोणत्याही प्रकारे त्यामध्ये सूट देता येत नाही.

श्री. राजन तेली : सभापती महोदय, मी मंत्रिमहोदयांना धन्यवाद देतो. माझा प्रश्न असा आहे की, आज प्रत्यक्षात या विमानतळाची सद्यस्थिती काय आहे? 271 एकर जागा दहा वर्षापूर्वी ताब्यात घेण्यात आली आहे. त्यामुळे हे विमानतळ केव्हा पूर्ण होईल. दुसरा प्रश्न असा की, गोव्याला मोपा येथे इंटरनॅशनल एअरपोर्ट व्हावयाचे होते, परंतु त्याला विरोध झाल्यामुळे ती जागा ताब्यात घेता आली नाही. तेव्हा याठिकाणी इंटरनॅशनल एअरपोर्टकरिता केंद्र शासनाकडे मागणी करण्याचा शासनाचा प्रयत्न राहिल काय?

श्री. सचिन अहिर : सभापती महोदय, जमीन घेतल्यानंतर इन्फ्रास्ट्रक्चरमध्ये काही प्रमाणात बदल करावा लागणार आहे. उदा. काही ठिकाणी मातीच्या भागाचे लेव्हलिंग करावयाचे आहे. त्याठिकाणी अनेक प्रकारच्या युटिलिटी करावयाच्या आहेत, त्यामध्ये टेलिफोन, इलेक्ट्रिक लाईन त्या परिसरातून बाहेर डायव्हर्ट करण्याचे काम करावे लागेल. त्या कामाला आपण सुरुवात केली आहे. त्यामुळे जून महिन्यापर्यंत हे काम पूर्ण झाल्यानंतर संबंधित असलेल्या व्यक्तींकडे जागा ताब्यात दिल्यानंतर कराराप्रमाणे 36 महिन्यामध्ये काम पूर्ण करणे अपेक्षित आहे. ते काम पूर्ण केल्यानंतर पुढील कार्यवाही केली जाईल. दुसरी गोष्ट अशी की, गोव्याच्या जवळपास एक विमानतळ प्रस्तावित केले होते. ते प्रस्तावित करण्याचे काम केल्यानंतर देखील अद्यापि त्या ठिकाणी जमीन घेण्याची प्रक्रिया पूर्ण न झाल्यामुळे तो प्रस्ताव रद्द करण्यात आला. त्यामुळे हा प्रस्ताव देखील आंतरराष्ट्रीय स्तरावर नेता येईल काय? याचाही विचार करण्यात येईल. परंतु हे करीत असतांना केवळ विमानतळापुरते इन्फ्रास्ट्रक्चर मर्यादित ठेवता येणार नाही. त्यासाठी कनेक्टिव्हिटी ठेवावी लागेल. गोव्यापासून या परिसरापर्यंतचे अंतर 100 किलोमीटर आहे. हे लक्षात घेऊन भविष्य काळात तशापध्दतीचे रस्ते व इतर सुविधा करण्याबाबत आपल्याला विचार

DGS/ ST/ SBT/

ता.प्र.क्र. 5030...

श्री. सचिन अहिर...

करावा लागणार आहे. त्यामुळे तूर्त तरी तसा विचार नसला तरी भविष्यात तो विचार नाकारता येणार नाही.

श्री. रामदास कदम : सभापती महोदय, गेल्या दहा वर्षांपासून शासनाने ही जागा घेऊन ठेवली आहे. खरे म्हणजे या विमानतळाचे तीन वेळा भूमिपूजन झाले आहे. माननीय सदस्य श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी साहेबांच्या म्हणण्याप्रमाणे या विमानतळाचे भूमिपूजन पाच ते सहा वेळा झाले आहे. हे शासन शेतकऱ्यांच्या मुळावर कां उठत आहे ? हे मला समजत नाही. प्रश्न असा आहे की, विमानतळासाठी 271 एकर जागा लागणार असतांना शासनाने 950 एकर जागा ताब्यात घेतली आहे. ज्यावेळी शासनाला जागा लागेल त्यावेळी शासनाने ती घ्यावी. आता घाई घाईने जागा कशासाठी घेत आहात? गेल्या दहा वर्षांपासून आपण जागा ताब्यात घेऊन ठेवली तिचा काहीही उपयोग केला नाही. विमानतळासाठी आवश्यक असलेली जागा ताब्यात ठेवून बाकीची शिल्लक राहिलेली जागा आपण शेतकऱ्यांना परत करावी. आणि ज्यावेळी तुम्हाला ती जागा लागेल त्यावेळी त्या भावाने शेतकऱ्यांकडून परत घ्या. सभापती महोदय, शासनाने 15 रुपये गुंठे या भावाने शेतकऱ्यांकडून जमीन घेतली आहे. आणि आता 8 हजार रुपये एकरने देत आहेत. त्यामुळे ज्यावेळी तुम्हाला आवश्यक लागेल त्यावेळी त्या भावाने आपण शेतकऱ्यांकडून जमीन घेणार काय?

श्री. सचिन अहिर : सभापती महोदय, शेतकऱ्यांवर कोणत्याही प्रकारे अन्याय करावयाचा नाही. यापूर्वी जे कॉर्पोरेशन देण्यात आले त्यामध्ये सर्वांचे समाधान झाले आहे. 1 हजार लोकांपैकी फक्त दोन लोकांनी कोर्टांमध्ये दावा ठेवला आहे. माननीय सदस्यांनी दुसरा प्रश्न विचारल्याप्रमाणे इतर जागेचे ठिकाण आपण प्रस्तावित केले आहे. आता आपण सेक्शन 6 प्रमाणे कारवाईला सुरुवात केली आहे. व सेक्शन 2 जी प्रमाणे सुध्दा कारवाई केली आहे. भविष्यकाळात हे विमानतळ तयार झाल्यानंतर आपल्याला पर्यटनासाठी जागा पाहिजे किंवा उद्योगांसाठी जागा पाहिजे असेलतर त्यावेळी पुन्हा जागा संपादित करण्यात येणार नाही. आणि म्हणून आता आपण जागेचा ताबा घेतलेला नाही. तूर्त शेतकरी ही जमीन वापरीत असून ती आपल्या ताब्यात नाही. त्यामुळे अतिरिक्त 934 एकर जागा प्रस्तावित आहे. ज्यावेळी विमानतळ तयार होईल त्यावेळी ही जागा घेण्याबाबत भूमिका घेतली जाईल.

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

BB 3

DGS/ ST/ SBT/

ता.प्र.क्र. 5030...

श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदय, माननीय सदस्य श्री. रामनाथ कदम यांनी विचारल्याप्रमाणे तुम्हाला त्याठिकाणी विमानतळ उभारणीसाठी जेवढी जमीन लागणार आहे,तेवढी जमीन तुम्ही 15 रुपये गुंटे भावाने घेतली आहे.

(यानंतर सौ.रणदिवे)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

सुप्रीम कोर्टाचा नियम आहे, जज्जमेंट आहे की, तुम्हाला ज्याठिकाणी जमीन विकत घ्यावयाची असेल तर तेथील जो बाजारभाव असेल, त्याप्रमाणे जमीन घेतली पाहिजे. शासन तेथे 15 रुपये प्रति गुंठा दराप्रमाणे जमीन घेते आणि दुसऱ्या माणसाला 8000 रुपये या दराने विकत आहात . .

सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी यांनी प्रश्न विचारावा.

अॅड.गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदय, याठिकाणी चिपी विमानतळ बांधण्याच्या बाबतीत गेल्या दहा वर्षांपासून चार-पाच वेळा भूमीपूजनाचे कार्यक्रम झाले आहेत. मात्र स्पेसिफिक प्रश्न असा आहे की, याठिकाणी विमानतळ होण्यासाठी एअरपोर्ट अॅथॉरिटी ऑफ इंडियाने परवानगी दिलेली आहे काय ? जर तशा प्रकारची परवानगी दिली असेल तर तसे सांगावे, नाहीतर आज ना उद्या विमानतळ होईल या आशेवर या भागातील लोकांना, आम्हाला कशासाठी ठेवत आहात ?

श्री.सचिन अहिर : सभापती महोदय, आपल्याला या विमानतळासाठी सिव्हील एव्हीएशनने परवानगी दिलेली आहे. त्यानंतरच आपण या सर्व गोष्टी करीत आहोत. याबाबतीत निविदा मागवून बी.ओ.टी.तत्वावर हे काम दिलेले आहे. सन्माननीय सदस्यांनी सांगितले की,शेतकऱ्यांकडून कमी दराने जमीन घेऊन काम करीत आहोत. पण याबाबतीत राज्य शासनाची स्पष्ट भूमिका आहे की, याबाबतीत शेतकऱ्यांबरोबर चर्चा, वाटाघाटी करूनच पुढच्या काळा मध्ये जमिनी घेतल्या जातील. शेतकऱ्यांना तुटपुंजी रक्कम देऊन त्यांच्याकडून जमीन घेतली जाणार नाही. वेळप्रसंगी बाजारभाव कमी असेल किंबहुना त्यापेक्षा जास्त असेल तर त्यानुसार जमीन घेण्याच्या बाबतीत राज्य शासनाची भूमिका रहाणार आहे.

श्री.किरण पावसकर : सभापती महोदय, महाराष्ट्रामध्ये कोणताही प्रकल्प येत असताना, त्याच्या आड शेतकरी का येतात ? याचे हे एक चांगले उदाहरण आहे. इंटरनॅशनल एअरपोर्ट करण्यासाठी 270 हेक्टर जागेची गरज आहे. शेतकऱ्यांनी आपल्याला 272 हेक्टर जमीन दिल्या नंतरही तिप्पटीपेक्षा जास्त दराने शासन सभोवतालचा एरिया घेत आहे आणि या सदनमध्ये माननीय महसूल मंत्री महोदयांनी उत्तर दिले आहे की, एअरपोर्टच्या बाबतीत ज्या इन्फ्रास्ट्रक्चर कंपनीला आय.आर.बी.ला हे काम बी.ओ.टी.तत्वावर दिलेले आहे

सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारावा.

. . . 2 सी-2

ता.प्र.क्र.5030

श्री.किरण पावसकर : सभापती महोदय, आय.आर.बी.ला.एअरपोर्टचे जे काम दिलेले आहे, त्यातून त्यांचा फायदा होणार नाही, म्हणून सभोवतालची तिप्पट जागा, जेथे असे चार एअरपोर्ट होऊ शकतील एवढी जागा आपण त्यांना या रेटने देत आहात आणि त्याच्यावर आतापासून पेन्सिलने मार्क करून पर्यटनासाठी राखीव जागा ठेऊन दिलेली आहे. माझा माननीय मंत्री महोदयांना एवढाच प्रश्न आहे की, तो पर्यटन जिल्हा आहे, तर स्थानिक लोकांना पर्यटनाच्या माध्यमातून रोजगार उपलब्ध करू द्या. त्या लोकांना इन्फ्रास्ट्रक्चर बनवावयास द्यावे. सरकार आय. आर. बी. कंपनीसाठी काम करीत आहे का ? त्या शेतकऱ्यांच्या ज्या सगळ्या जमिनी काढून घेतलेल्या आहेत, ज्या पेन्सिलने मार्क केलेल्या आहे, त्या त्वरित रद्द करणार आहात का ?

श्री.सचिन अहिर : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी याच प्रश्नाच्या संदर्भात नियम 93 अन्वये सूचना मांडली होती आणि त्याबाबत माननीय मंत्री महोदयांनी व्यवस्थित उत्तर दिलेले आहे. वाटल्यास, मी त्याबाबतचे सन्माननीय सदस्यांकडे प्रोसीडींग देखील पाठविण्यास तयार आहे. मुळामध्ये 271 हेक्टर जमीन एअरपोर्टसाठी लागणार आहे आणि आपण 271 हेक्टर जमिनीच्या संबंधातच बी.ओ.टी.तत्वावर टेंडर काढलेले आहे. आपण अद्याप 934 हेक्टर जमिनीचा ताबा घेतलेला नाही. त्यामुळे ती जमीन शेतकऱ्यांकडे आहे. एका बाजूला आपण असे सांगत आहात की, कोकणाचा विकास व्हावयास पाहिजे. येणाऱ्या कालावधीमध्ये तेथे इंडस्ट्री वाढली पाहिजे, पर्यटन वाढले पाहिजे आणि दुसऱ्या बाजूला आपण सर्वांनी मिळून हे थांबविण्याची भूमिका घेतली ते योग्य होणार नाही. आपण 934 हेक्टर जमिनीचा ताबा घेतलेला नाही. मी अगोदर सांगितल्याप्रमाणे शेतकऱ्यांवर कोणत्याही प्रकारे अन्याय होणार नाही, तर वाटाघाटीच्या माध्यमातून त्यांना जमिनीचा मोबदला दिला जाईल.

श्री सख्यद जमा : सभापति महोदय, माननीय मंत्री जी ने बताया कि, किसानों को उनकी जमीन का मुआबजा मार्केट रेट के अनुसार दिया जाएगा. लेकिन यह सच नहीं है, क्योंकि मंत्री जी पहले यह बताए कि आपने किसानों से जो जमीन एक्वायर की है, वह लैंड एक्वीजिशन एक्ट के अन्तर्गत ली है या एम.आय.डी.सी. एक्ट के अन्तर्गत ली है या प्राइवेट निगोशिएशन से ली है ? मेरा दूसरा प्रश्न यह है कि अगर लैंड एक्वीजिशन एक्ट के अन्तर्गत लैंड एक्वायर की गई है और वह सरकारी उद्देश्य के लिए जमीन ली है तो ठीक है लेकिन अगर यह B.O.T. के लिए ली

. . . .2 सी-3

ता.प्र.क्र.5030

श्री.सय्यद जमा

है या निजी कंपनी के लिए ली है तो, चूंकि किसानों से जमीन एडवांस में ली है लेकिन जमीन का कब्जा 10-15 साल बाद लिया जाएगा तो क्या आप किसानों को मार्केट रेट के आधार पर मुआवजा देंगे ? मेरा तीसरा प्रश्न यह है कि, जैसे नवी मुंबई में या मिहान (प्रोजेक्ट) के लिए 10-15 साल पहले पुराने रेट पर जमीन संपादित की है, चूंकि लैंड एक्वीजिशन एक्ट में मार्केट रेट के अनुसार मुआवजा देने संबंधी कोई प्रावधान नहीं है, और नागपुर में बहुत लंबे समय तक जमीन का इस्तेमाल नहीं हुआ होगा तो, क्या किसानों को उनकी जमीन वापस करने संबंधी कोई नीति है ?

यानंतर कु.थोरात

असुधारित प्रत / प्रसिद्धि प्राप्त है

श्री. सचिन अहिर : सभापती महोदय, या आगोदर देखील शासनाची धोरणात्मक भूमिका होती. आपण 1998 साली हे प्रस्तावित केले आणि मूळ ताबा 2005 साली घेतला त्यावेळी जिल्हाधिकारी यांनी अॅसेसमेंट करून घेऊन त्यावेळच्या परिस्थिती नुसार दर ठरवून निवाडा देण्याची जी रक्कम ठरविली ती देण्याचे काम केले. एमआयडीसी अॅक्ट चॅप्टर 6 प्रमाणे 2-जी च्या सेक्शनप्रमाणे कारवाई केलेली आहे आणि एमआयडीसी अॅक्टच्या अंतर्गत ही जमीन घेण्याचे काम केलेले आहे. तो डोमेस्टिक एअरपोर्ट आहे त्यामुळे तो सर्वांसाठी होणार आहे. निव्वळ कुठच्या तरी इंडस्ट्रीसाठी होणार नाही. सभापती महोदय, मी सन्माननीय सदस्यांच्या पहिल्या प्रश्नाचे उत्तर दिलेले आहे. दुसऱ्या प्रश्नाचे उत्तर असे की, पुढच्या काळात ज्यावेळी आपल्याला इंडस्ट्रियलझेशन करायचे आहे किंवा पर्यावरण करायचे आहे, त्यासाठी ज्या जमिनी घेतल्या जातील त्या वाटाघाटी करून घेतल्या जातील. सन्माननीय सदस्यांनी तिसरा प्रश्न वेगळ्या माध्यमातून विचारावा.

श्री. रामदास कदम : सभापती महोदय, विमानतळासाठी जेवढी 271 एकर जागा लागणार आहे तेवढी जागा घेण्यात यावी. तेवढी जागा शासनाने घेतली आहे पण बाकीच्या जागेच्या बाबतीत त्या शेतकऱ्यांच्या डोक्यावर टांगती तलवार का ठेवण्यात येत आहे? त्यांना त्या जागेवर काही करता येत नाही. विमानतळासाठी जागा घेऊन दहा वर्षे झालेली आहेत पण तेथे काहीही केलेले नाही. त्या जागेचे तीन वेळा भूमिपूजन करण्यात आलेले आहे. विमानतळ सोडून बाकीची जी शिल्लक जागा आहे ती ज्यावेळेला तुमचा प्रोजेक्ट तुमच्या डोळ्यासमोर निश्चितपणे येईल त्यावेळेला आपण ती जागा घ्यावी. पण तोपर्यंत शेतकऱ्यांना त्यातून मोकळे करणार काय? शेतकऱ्यांच्या डोक्यावर जी टांगती तलवार ठेवली आहे ती काढणार काय?

श्री. सचिन अहिर : कुठच्याही परिस्थितीत तूर्त देखील शेतकऱ्यांच्या जमिनीचा ताबा घेतलेला नाही आणि घेतला जाणार नाही. शेतकऱ्यांना त्या जमिनीवर शेती करावयाची असेल तर ती त्यांना करता येईल. या प्रोजेक्टच्या संदर्भातील पूर्ण कारवाई झाल्याशिवाय त्या जमिनीचा ताबा घेतला जाणार नाही. आणि पुढे ज्यावेळी एअर पोर्ट होईल त्यावेळी ती जमीन लागणार असेल तर प्रस्तावित केलेल्या जमिनीचा विचार त्यावेळी केला जाईल.

सभापती : प्रश्नोत्तराचा तास संपला आहे.

...2..

पृ.शी./मु.शी.: कागदपत्रे सभागृहासमोर ठेवणे.

श्री. रमेश बागवे (गृह राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने महाराष्ट्र राज्य मानवी हक्क आयोगाचे सन 2003-2004, 2004-2005 व 2005-2006 चे वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवण्यात आले आहेत.

श्री. पद्माकर वळवी (कामगार राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने माल वाहतूक कामगार मंडळ, मुंबई यांचा सन 2007-2008 चा सदतिसावा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवण्यात आला आहे.

श्री. पद्माकर वळवी : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने नाशिक माथाडी व असंरक्षित कामगार मंडळ, नाशिक यांचा सन 2007-2008 चा तेविसावा वार्षिक अहवाल (लेखापरीक्षण अहवालासह) सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवण्यात आला आहे.

...3..

पॉइन्ट ऑफ इन्फर्मेशनबाबत

श्री. सुभाष चव्हाण : सभापती महोदय, माझा पॉइन्ट ऑफ इन्फर्मेशन आहे.

सभापती : ठीक आहे. सन्माननीय सदस्यांनी तो मांडावा.

श्री. सुभाष चव्हाण : सभापती महोदय, आपण मला पॉइन्ट ऑफ इन्फर्मेशन मांडावयाला परवानगी दिली त्याबद्दल मी प्रथम आपले आभार मानतो.

सभापती महोदय, गेट ऑफ इंडियासमोरील छत्रपती शिवाजी महाराजांचा अश्वारूढ पुतळा हा पुतळा धोकादायक अवस्थेत असून तो केव्हाही कोलमडून पडण्याची शक्यता आहे.

या पुतळ्याचे प्रसिद्ध शिल्पकार श्री. सदाशिव साठे यांनी याबाबतचा संपूर्ण अहवाल मुंबई महानगरपालिकेला दिलेला आहे.

सभापती महोदय, पूर्णाकृती पुतळ्याच्या स्लॅबचा पृष्ठभाग पूर्णपणे उखडला गेला असून, त्याला भेगा पडल्या आहेत या भेगातून पावसाचे पाणी आत झिरपत असल्याने आतील लोखंड संपूर्णतः गंजू लागले आहे. त्यामुळे घोड्यांच्या तीन पायांवर उभा असलेल्या पुतळ्याचा तोल जाऊ लागला आहे. ही अत्यंत गंभीर बाब असून, याबाबत राज्य शासन आणि महानगरपालिका प्रशासनाने निवेदन करावे.

सभापती : सन्माननीय उपमुख्यमंत्री सभागृहात उपस्थित आहेत त्यांनी या प्रश्नाची नोंद घ्यावी.

श्री. छगन भुजबळ : सभापती महोदय, होय.

पृ.शी./मु.शी.: नियम 93 अन्वये सूचना.

सभापती : सन्माननीय सदस्य सर्वश्री पांडुरंग फुडकर यांनी " बूलढाणा जिल्ह्यातील खामगाव नागरपरिषदेच्या अनागोंदी गैरकायदेशीर व भ्रष्ट कारभाराबाबत मुख्य अधिकारी श्री. निलेश देशमुख यांचे विरुद्ध जिल्हाधिकारी नगरपालिका प्रशासन संचालक व नगरविकास विभागाच्या सचिवांकडे करूनही श्री. निलेश देशमुख यांचेविरुद्ध अद्याप कोणत्याही प्रकारची कारवाई केली नसल्याबाबत." या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारीत आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी "दिनांक 8 मार्च,2010 रोजी श्री. नंदकिशोर सोमाजी गडेकर यांची बृहन्मुंबई महानगरपालिका एल वार्ड,कुर्ला पश्चिम येथील कार्यालयात 2 पूर्व नियोजित कटानुसार गुढमयारित्या हत्या झाल्याबाबत " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारीत आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर श्री. बरवड...

श्री. दिवाकर रावते : हा विषय महत्वाचा आहे. हे निवेदन उद्या करावयास सांगावे. माझ्याकडे फोटो आहे तो मी आपल्याकडे पाठवतो.

सभापती : ठीक आहे.

श्री. पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, याबाबत उद्या निवेदन झाले पाहिजे. नियम 93 अन्वये दिलेल्या सूचनेबाबत काय करावयाचा याचा आपण विचार करावा. माझ्या जवळपास 14 सूचनांच्या बाबतीत आपण निवेदन करावयास सांगितले आहे. सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी जो आग्रह धरला तो बरोबर आहे. 20 मार्चला माझी पहिली सूचना मान्य केली आणि त्याबाबत निवेदन करावयास सांगितले होते. 26 मार्चची सूचना मान्य केली. 30 मार्चची सूचना मान्य केली. 31 मार्चची सूचना मान्य केली. 1 एप्रिलची सूचना मान्य केली. 5 एप्रिलची सूचना मान्य केली. 6 एप्रिलची सूचना मान्य केली, 7 एप्रिलची सूचना मान्य केली. 12 एप्रिलची सूचना मान्य केली. नियम 93 अन्वयेच्या इतक्या सूचनांवर आपण निवेदन करावयास सांगितले. अजून एकही निवेदन आलेले नाही. माझ्या 14 सूचनांवरील निवेदने यावयाची आहेत. आता अधिवेशन संपण्यास 3 दिवस राहिलेले आहेत. त्याची निवेदने कधी येणार ? नियम 93 अन्वये दिलेल्या सूचनांवरील निवेदने करण्याच्या बाबतीत कालमर्यादा ठरविली पाहिजे. नाही तर शेवटच्या दिवशी निवेदन येतात. अनेक मंत्रिमहोदयांकडून, खात्यांकडून आपल्या आदेशाची पायमल्ली होते. आपण निवेदन करावयास सांगता पण या ठिकाणी निवेदन होत नाही.

सभापती : नियम 93 अन्वये दिलेल्या सूचनेच्या निवेदनाच्या अनुषंगाने सन्माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी या ठिकाणी जी अडचण मांडली, जी व्यथा मांडली ती काही प्रमाणात जरूर खरी आहे. माझी अशी अपेक्षा आहे की, नियम 93 अन्वये दिलेल्या सूचनेच्या बाबतीत मी निवेदन करावयास सांगितल्यानंतर 6 दिवसात त्याबाबतचे निवेदन सभागृहासमोर येणे गरजेचे आहे असा निर्णय नियम समितीमध्ये घेतलेला आहे. परवा सुध्दा या अनुषंगाने मी आपल्याला या दृष्टीने सांगितले होते. मला असे वाटते की, उद्या या सभागृहामध्ये किती निवेदने आली, किती निवेदने राहिली, कोणाची निवेदने राहिली त्या दृष्टीने माहिती उपलब्ध होईल. माझी माननीय

RDB/ SBT/ ST/

सभापती

उपमुख्यमंत्र्यांना विनंती राहिल की, त्यांनी त्या त्या विभागांना कळवून उद्यापर्यंत जास्तीत जास्त निवेदने कशी येतील यादृष्टीने सूचना देणे गरजेचे आहे.

श्री. छगन भुजबळ : सभापती महोदय, ठीक आहे.

सभापती : यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री किरण पावसकर, परशुराम उपरकर यांनी "राज्यातील अंधेरी, परळ, मुलूंड येथील कामगार रुग्णालयाला मिळणारा तुटपूजा निधी, नियोजन व समन्वयाचा अभाव, अपुरा अधिकारी / कर्मचारी वर्ग व वापरण्यात येणारी जुनी यंत्रसामुग्री इत्यादीमुळे कामगार रुग्णालयाचे अस्तित्व धोक्यात आल्याबाबत " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री केशवराव मानकर, पांडुरंग फुंडकर, विनोद तावडे, जगदीश गुप्ता यांनी "राज्यात या वर्षी झालेल्या कमी पावसामुळे विदर्भातील धान परिपक्व झाला नसल्यामुळे कच्च्या धानाची भरडाई करताना तांदळाचा तुटवडा पडणे, त्यामुळे राईस मील धारकांनी धानाची भरडाई बंद केल्यामुळे विदर्भातील धान उत्पादकांना जबर फटका बसणे, विदर्भातील राईस मील धारकांनी व भारतीय खाद्य महामंडळाने खरेदी केलेले 300 कोटी रुपयांचे धान भारतीय खाद्य नियामक मंडळाच्या गोदामाबाहेर असुरक्षित ठिकाणी पडून राहिल्याबाबत " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी "दिनांक 11 एप्रिल, 2010 रोजी औरंगाबाद महानगरपालिकेच्या निवडणुकीत एकनाथ नगर प्रभाग क्र. 90 मधील उमेदवार उमेश दळवी यांना विद्यमान सभापती अब्दुल साजेद यांनी रिव्हॉल्वर रोखून जीवे मारण्याची धमकी दिल्याबाबत " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

...3...

RDB/ SBT/ ST/

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, हा विषय गंभीर आहे. याबाबतचे निवेदन उद्या-परवा आले तर योग्य होईल.

सभापती : एक दोन दिवसात निवेदन येईल. यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री चंद्रकांत पाटील, विनोद तावडे, भगवानराव सालुंखे यांनी " कोल्हापूर शहरामध्ये शासन व कोल्हापूर महानगरपालिकेच्या चुकीच्या नियोजनामुळे गेले चार दिवस पिण्याचे पाणी न आल्यामुळे शहरातील लोकांनी रास्ता रोको व निदर्शने केल्याबाबत " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री कपिल पाटील, व्ही. यू. डायगव्हाणे यांनी "मौजे कांदिवली, तरा. बोरिवली, जि. मुंबई उपनगर पश्चिम नगर भूमापन क्र. 128 अ/66/अ/3 मधील जमिनीवरील झोपडपट्टीस शासनाने झोपडपट्टी पुनर्विकास योजनेअंतर्गत मे. गोयंका बिल्डर्स यांना दिली असताना त्यांनी स्वतः पुनर्विकास न करता ती कॅन्युड एजन्सी प्रा. लि. यांना विकासक म्हणून दिल्यामुळे तेथील रहिवाशांची केलेली दिशाभूल " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर श्री. खंदारे

सभापती.....

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री जयंत प्र.पाटील, कपिल पाटील यांनी "मुंबईहून कर्जतला जाणा-या धावत्या लोकलमध्ये दि.18.4.2010 रोजी मध्यरात्री 1.20 मि. बदलापूर ते वांगणी या दरम्यान अज्ञात दरोडेखोरांनी शस्त्रांचा धाक दाखवून प्रवाशांकडील चीजवस्तू हस्तगत केल्याबाबत" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गोन्हे यांनी "सायबर गुन्हेगारीच्या घटनात गेल्या काही वर्षात सातत्याने वाढ होत असताना सामान्य नागरिकांच्या ऑनलाईन फसवणुकीच्या घटनाही मोठ्या प्रमाणात वाढलेल्या असणे, सध्या मोबाईलवरून बक्षिस लागल्याचे येत असलेले एसएमएस, सदर एसएमएस च्या माध्यमातून हजारो लोकांची होत असलेली फसवणूक" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री परशुराम उपरकर, किरण पावसकर यांनी " सिंधुदुर्ग जिल्हयातील मालवण शासकीय तंत्रनिकेतनामध्ये अपु-या वेतनावर काम करणा-या कंत्राटी अधिव्याख्यात्यांना खास बाब म्हणून शासन सेवेत सामावून घेण्याच्या मागणीकरिता दि.19.4.2010 रोजीपासून मालवण शासकीय तंत्रनिकेतनामधील 13 कंत्राटी अधिव्याख्यात्यांनी सुरु केलेले बेमुदत उपोषण" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री विनोद तावडे, रामनाथ मोते, चंद्रकांत पाटील यांनी "पुणे शहरातील पिंपरी-चिंचवड शहरात सन 1991-92 मध्ये महापालिकेचे तत्कालीन आयुक्त श्री.श्रीनिवास पाटील यांनी मीटर पध्दतीने पाणी बिल वाटपाची पध्दत बंद करून वार्षिक सरासरी पाणीपट्टी आकारण्यात आल्याबाबत" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

उर्वरित नियम 93 अन्वये दिलेल्या सूचनांना मी दालनात अनुमती नाकारली आहे.

2...

पृ. शी. : सांगली जिल्हयातील आरफळे-बांबवडे गावात तीव्र
स्वरुपाची पाणी टंचाई निर्माण होणे

मु. शी. : सांगली जिल्हयातील आरफळे-बांबवडे गावात
तीव्र स्वरुपाची पाणी टंचाई निर्माण होणे
याबाबत सर्वश्री जयंत प्र.पाटील, कपिल पाटील,
वि. प. स. यांनी दिलेली नियम 93 अन्वये
सूचना.

श्री.रामराजे नाईक-निंबाळकर (जलसंपदा (कृष्णा खोरे) मंत्री) : सभापती महोदय, सर्वश्री
जयंत प्र.पाटील, कपिल पाटील यांनी "सांगली जिल्हयातील आरफळे-बांबवडे गावात तीव्र स्वरुपाची
पाणी टंचाई निर्माण होणे" या विषयावर नियम 93 अन्वये जी सूचना दिली होती, तिला अनुलक्षून
आपण निदेश दिल्याप्रमाणे मला निवेदन करावयाचे आहे. निवेदनाच्या प्रती सदस्यांना अगोदरच
वितरित केलेल्या असल्याने मी हे निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

...3 ...

NTK/ SBT/ D/ ST/ KTG/

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, शेतकरी उपोषणाला बसल्यानंतरच त्या गावाला पाणी सोडले जाणार आहे काय ? ज्या विभागामध्ये पाणी सोडलेले आहे, त्याठिकाणी किती हेक्टर जमीन सिंचनाखाली येणार आहे आणि 11.4.2010 पासून सिंचनासाठी सोडलेले पाणी पुरेसे आहे काय ?

श्री.रामराजे नाईक-निंबाळकर : सभापती महोदय, श्री.पवार हे उपोषणाला बसले होते ही वस्तुस्थिती आहे. मार्च महिन्यामध्ये पाण्याची आवर्तन दिले आहे. ज्या भागासाठी पाण्याची मागणी करीत होते त्या भागाची पाण्याची मागणीच नव्हती. त्यामुळे मार्च महिन्यामध्ये पाणी सोडलेले नव्हते. परंतु श्री.पवार यांनी दिनांक 15.4.2010 रोजी उपोषणा सुरु केले होते. बांबवडे वितरिकाची कामे अपूर्ण राहिलेली आहेत, ही वस्तुस्थिती आहे. त्याचे खरे कारण असे आहे की, हे काम पूर्ण करीत असताना त्याला शेतक-यांचा विरोध झाला होता. हा वेगळ्या प्रकारचा विरोध आहे. जुना सातारा रस्त्याच्या पुढे 100-200 हेक्टरचा प्रश्न तयार झालेला आहे. तेथे कृष्णा नदीवर लिफ्ट केल्यामुळे तेथील शेतक-यांना इकडचे पाणी नको ही याबाबतची वस्तुस्थिती आहे. सन्माननीय सदस्यांनी तपशीलवार माहिती मागितली आहे ती माहिती सध्या माझ्याजवळ उपलब्ध नाही. ती पटलावर ठेवण्यात येईल. परंतु 4 वितरिका आणि सरळ विमोचनाद्वारे या भागाला पाणीपुरवठा करणे शक्य आहे. त्यामुळे त्यांना पुन्हा उपोषण करण्याची गरज भासणार नाही.

पृ.शी.: समाजकार्य महाविद्यालयातील प्राध्यापकांना सहाय्या वेतन आयोगाच्या शिफारशी लागू करणे

मु.शी.: समाजकार्य महाविद्यालयातील प्राध्यापकांना सहाय्या वेतन आयोगाच्या शिफारशी लागू करणे या विषयावरील तारांकित प्रश्नाला दिलेल्या चुकीच्या उत्तराबाबत प्रा.बी.टी.देशमुख यांनी सामाजिक न्याय मंत्र्यांविरुद्ध दिलेली विशेष हक्कभंगाची सूचना.

सभापती : सन्माननीय सदस्य प्रा.बी.टी.देशमुख यांनी "समाजकार्य महाविद्यालयातील प्राध्यापकांना सहाय्या वेतन आयोगाच्या शिफारशी लागू करणे "याबाबत सामाजिक न्याय मंत्र्यांविरुद्ध विशेष हक्कभंगाची सूचना दिली आहे. सदस्यांना त्यावर आपले म्हणणे मांडावयाचे असल्यास थोडक्यात मांडावे.

प्रा.बी.टी.देशमुख (अमरावती विभाग पदवीधर) : सभापती महोदय, आपण विशेष हक्कभंगाची सूचना उपस्थित करण्यासाठी परवानगी दिली आहे त्याबद्दल मी आपला आभारी आहे.

सभापती महोदय, सभागृहाचे सदस्य म्हणून आपण जेव्हा काम करित असतो. त्यावेळी सतत एका मागून एक असत्य माहितीचा धबधबा जर आपल्या अंगावर येऊन पडत असेल तर सदस्यांसमोर हक्कभंगाचा प्रस्ताव देणे हा एक मार्ग उपलब्ध असतो. सन्माननीय सामाजिक न्याय विभाग यांच्या विरोधात आम्ही नियम 240 अन्वये विशेष हक्कभंगाची सूचना निरनिराळ्या आठ पत्रांसह सादर केलेली आहे. सभागृहासमोर काय काय असत्य माहिती आली आहे ते सांगतो. शुक्रवार, दिनांक 19 मार्च 2010 रोजी विचारलेल्या 2599 या तारांकित प्रश्नातील भाग एक काय होता ते सांगतो.

यानंतर श्री.शिगम.....

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

GG-1

MSS/ SBT/ D/ ST/ KTG/ पूर्वी श्री. खंदारे

13:30

(प्रा. बी.टी.देशमुख...

प्रश्न भाग (1) असा होता की, "महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाचे प्रतिनिधी व महाराष्ट्र शासनाच्या वतीने माननीय उच्च शिक्षण मंत्री व मुख्य सचिव यांच्यात मंत्रालयातील माननीय मुख्य सचिवांच्या दालनात 26 ऑगस्ट 2009 रोजी झालेल्या चर्चेअंती निरनिराळ्या 10 मुद्यांवर मतैक्य झाले व अशा मुद्यांचे इतिवृत्त त्याच दिवशी उपभयपक्षी स्वाक्षरीत झाले, हे खरे आहे काय "या प्रश्नाचे उत्तर एका शब्दात धाडदीशी "नाही" असे माननीय सामाजिक न्याय मंत्र्यांनी दिले आहे. मी सहपत्र-1वर हे उत्तर दिलेले आहे. हक्कभंग सूचनेसोबत सहपत्र-3वर माननीय उच्च शिक्षण मंत्र्यांनी याच सभागृहामध्ये 1 एप्रिल 2010 रोजी तारांकित प्रश्न क्रमांक 2598ला याच प्रश्नाला एका शब्दात "होय" असे उत्तर दिलेले आहे. सभापती महोदय, सभागृहामध्ये शब्दशः त्याच प्रश्नाला "होय" आणि "नाही" असे उत्तर येणे ही गोष्ट अत्यंत चुकीची व दुर्दैवी आहे. विशेष गंमतीची गोष्ट अशी आहे की, माननीय सामाजिक न्याय मंत्र्यांनी "नाही" असे थाडकन उत्तर दिल्यानंतर त्या पुढे एक वाक्य लिहिलेले आहे. "सदर बैठक माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री यांच्याकडे झाली." हे त्यांचे विधान कल्पनाविलासावर आधारित आहे. याला वस्तुस्थितीचा काहीही आधार नाही. एवढ्यावरच ही गोष्ट थांबत नाही. आपण अनेकदा आपल्या आसनावरून सांगता की, एका पेक्षा जास्त विभागाचा प्रश्न असेल तर त्या मंत्र्यांशी सल्लामसलत करून आपण उत्तर द्या. आम्हीही आपणास अनेकदा विनंती करतो की, दोनही डिपार्टमेंटचा प्रश्न आहे, त्यांनी सल्लामसलत करून उत्तर द्यावे. मी याबाबतीत शोध घेतला असता यासंबंधात नियमच आहे असे मला आढळून आले. "The Maharashtra Government Rules of Business and Instruction issued Thereunder " या नियमावलीतील नियम 54चा त्यांनी सरळ सरळ भंग केल्यामुळे हे अपकृत्य झालेले आहे. तो नियम असा आहे की, "54.(1) Where a question asked by a member of the Legislative Assembly or Legislative Council concerns Departments which are in charge of different Ministers it shall be answered by the Minister-in-charge of the Department to which the question is sent by the Secretary, Maharashtra Legislature Secretariat"

..2

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

GG-2

MSS/ SBT/ D/ ST/ KTG/ पूर्वी श्री. खंदारे

13:30

(प्रा.बी.टी.देशमुख...

(2) Such Minister shall, before answering such question, consult Minister-in-charge of the other Departments concerned as to the reply to be given to those parts of the question which concern such departments".

सभापती महोदय, त्यांनी उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्र्यांशी या नियमाप्रमाणे सल्लामसलत केली असती या ठिकाणी सत्य उत्तर आले असते. पण त्यांनी त्याबाबतची काळजी घेतली नाही. त्यांचे हे वर्तन नियमाच्या विरुद्ध होते आणि त्यामुळे अशा प्रकारची असत्य माहिती या ठिकाणी आली.

सभापती महोदय, मी एक लहानसा मुद्दा आपल्या लक्षात आणून देऊ इच्छितो की, 19 मार्च 2010 ला तारांकित प्रश्न क्रमांक 2599मध्ये असे विचारले होते की, "प्रश्न भाग (1)मध्ये नमूद केलेले इतिवृत्त आणि 12 ऑगस्ट 2009 चा उच्च शिक्षण विभागाचा शासन निर्णय लक्षात आणून देऊन या बाबत सामाजिक न्याय विभागाने तत्परतेने कारवाई करावी अशी मागणी करणारे एक निवेदन नागपूर विद्यापीठ शिक्षक संघाच्या उपाध्यक्षांनी माननीय सामाजिक न्यायमंत्री यांना 10 सप्टेबर 2009 रोजी किंवा त्या दरम्यान सादर केले हे खरे आहे काय ?" ते निवेदन मिळालेले नाही आणि असे काही आमच्याकडे आले नाही, असे उत्तर दिले. सभापती महोदय, वस्तुस्थिती काय आहे ती मी आपणास सांगतो. रजिस्टर्ड पोस्टाने ते निवेदन पाठविल्याची पावती आमच्याकडे आहे आणि ती सहपत्र म्हणून मी जोडलेली आहे. ते पाचवे सहपत्र आहे. ही पावती कॉम्प्युटराईज्ड असल्यामुळे अतिशय स्पष्ट आहे. अनेकदा पोस्टाच्या पावत्या वाचता येत नाहीत. पण ही पावती कॉम्प्युटराईज्ड असल्यामुळे "Hon'ble Minister of Social Justice, Mantralaya Mumbai 440 032 " यांना खरे टाऊन, नागपूर येथून रजिस्टर्ड पोस्टाने पाठविलेली आहे. सदरहू पावती मी सोबत जोडलेली आहे. नुसते हे पावतीवरच थांबलेले नाही. Senior Superintendent of Post Nagpur City याचा दाखला देखील आम्ही सहपत्र 6 म्हणून सोबत जोडलेला आहे.

" Proof of delivery of Registered Letters with Acknowledgement with Transaction No. 42 on 10.09.2009 of Khare town post office is settled on 12.04.2009 with the following information that Registered Letter delivered to the addresses on 15.09.2009." त्यांना निवेदन सहपत्रासह पोहोचलेले असल्याचा हा

..3

20-04-2010 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

GG-3

MSS/ SBT/ D/ ST/ KTG/ पूर्वी श्री. खंदारे

13:30

(प्रा.बी.टी.देशमुख...

दाखला आहे. पण यांना त्याबाबत काहीच माहिती नाही. दुर्दैवाची गोष्ट अशी आहे की, त्यात मतैक्याच्या मुद्दापैकी आठवा एक असा मुद्दा होता की, मा. उच्च शिक्षणमंत्री, सामाजिक न्यायमंत्री यांना विनंती करतील की, आमच्या उच्च शिक्षण विभागातील महाविद्यालयांचा जी.आर. आम्ही काढतो आहोत. सामाजिक न्याय विभागांतर्गत

...नंतर श्री. खंदारे...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

प्रा.बी.टी.देशमुख.....

तुमच्या महाविद्यालयांचा जी.आर. तुम्ही काढा. ही समाजकार्याची महाविद्यालये दोन्हीकडे आहेत असे पत्र त्यांनी लिहिले. यांनी काय उत्तर दिले? यांनी उत्तर असे दिले की, "माननीय मंत्री, उच्च व तंत्रशिक्षण यांचे माननीय मंत्री, समाजकल्याण यांना पत्र प्राप्त झालेले नाही." आतापर्यंत तसे पत्र प्राप्त झाले नाही असे मा.सामाजिक न्यायमंत्री यांनी दिनांक 13 एप्रिल, 2010 रोजी उत्तर दिले आहे. याच सभागृहात माननीय उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री यांनी दिनांक 1 एप्रिल, 2010 रोजी ता.प्र.क्र.2598 ला उत्तर दिले, जे सहपत्र क्रमांक-3 वर आम्ही सूचनेसोबत जोडले आहे. त्यामध्ये काय म्हटले आहे? "मुद्दा क्रमांक-8 च्या अनुषंगाने माननीय मंत्री, सामाजिक न्याय यांना पत्र पाठविले आहे." आता याठिकाणी माननीय उच्चशिक्षण मंत्री असे उत्तर देतात की, "त्यांना पत्र पाठविले आहे" आणि माननीय सामाजिक न्यायमंत्री असे म्हणतात की, "ते पत्र मिळाले नाही." लहानसा मुद्दा आहे. आपल्या लक्षात आणून देऊ इच्छितो. याचे परिणाम काय होणार आहेत? 31 डिसेंबर, 2008 रोजी गव्हर्नमेंट ऑफ इंडियाने शासन निर्णय निर्गमित केला त्याला पंधरा महिने झाले. तो अजूनही सामाजिक न्याय विभागाला माहिती नाही. सव्वा वर्ष झाले. उच्च शिक्षण विभागाने तो निर्णय लक्षात घेऊन 12 ऑगस्ट, 2009 रोजी जी.आर.काढला. मंत्रालयातून निघालेला 12 ऑगस्ट, 2009 चा जी.आर. अजून सामाजिक न्याय विभागाला माहिती नाही. महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या अध्यक्षांनी दिनांक 16 सप्टेंबर, 2009 रोजी यांना निवेदन पाठवून या सान्या गोष्टी लक्षात आणून दिल्या. असे असताना हे म्हणतात, निवेदन मिळाले नाही. आम्ही शेवटचे आठ नंबरचे सहपत्र जोडले आहे. त्यावर उत्तम सहीशिकका ओळखू येईल असा उमटलेला आहे. आठ नंबरचे सहपत्र आहे त्यावर या खात्याचा सहीशिकका आहे. त्यांना निवेदन मिळाले आहे. याठिकाणी उत्तर दिले की, आम्हाला माहिती नाही. याचा परिणाम काय झाला? 2000 कोटी रुपयांचे अनुदान केंद्राकडून यासाठी मिळणार आहे त्यातील काही सामाजिक न्याय विभागाला मिळणार आहे पण त्याची यांना माहिती नाही. दुर्दैवाची गोष्ट अशी की, परवा सभागृहात मी वारंवार सांगत होतो, मंत्रीमहोदयांनी दिलेले उत्तर मी कोट केले आहे. तांत्रिकदृष्ट्या जबाबदारी मंत्रीमहोदयांची आहे. पण या विभागातील अधिकाऱ्यांनी काहीच काम करायचे नाही का? मंत्रीमहोदय म्हणाले की, "कागद आला नाही, बैठकीचा रिपोर्ट आला नाही. त्यामुळे आपल्याला कारवाई करता येणार नाही." असत्य माहिती वारंवार दिली जाते. सभागृहाची

..2..

प्रा.बी.टी.देशमुख.....

काही प्रतिष्ठा आहे की नाही? अधिकाऱ्यांनी काम केलेले नाही. आठ सहपत्रे आम्ही आता सूचनेसोबत जोडली आहेत. सभापती महोदय, आपण हक्कभंगाचा मुद्दा उपस्थित करण्यासाठी परवानगी दिली, म्हणजे ठराव मांडण्यासाठी परवानगी दिली असे नाही. आपण ती परवानगी देऊ शकता. आमचे म्हणणे ऐकून घेतल्यानंतर आपण तसा निर्णय देऊ शकता. हा एक मार्ग आहे आणि दुसरा मार्ग असा की, आपण संबंधित कॅबिनेट मंत्री आहेत त्यांच्याकडून या संदर्भातील स्पष्टीकरण मागवून त्यानंतर आपले समाधान झाले असेल तर प्रकरण विशेष हक्कभंग समितीकडे पाठविण्यासंबंधी ठराव मांडण्यासाठी आम्हाला परवानगी देऊ शकता. आपण जो निर्णय घाल तो आम्ही मान्य करू. परंतु याबाबत गांभीर्याने दखल घ्यावी एवढीच आमची विनंती आहे.

सभापती : मी मंत्रीमहोदयांचे स्पष्टीकरण मागवून घेतो, ते पाहतो आणि त्यानंतर मी माझा निर्णय देईन.

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, मी देखील एक हक्कभंगाची सूचना दिली होती.

सभापती : सन्माननीय सदस्य डॉ.दीपक सावंत यांनी या संदर्भात मला दालनात येऊन भेटावे. मुंबई प्राथमिक शिक्षण (सुधारणा) विधेयक, 2009 या विधेयकाच्या अनुषंगाने दिनांक 1 एप्रिल, 2010 रोजी सभागृहामध्ये चर्चा झाली. घटनात्मकदृष्ट्या जे काही मुद्दे उपस्थित केले गेले त्या अनुषंगाने त्यावेळी मी असा निर्णय दिला होता की, हा निर्णय मी राखून ठेवतो. या अनुषंगाने कायदेशीर बाबी तपासण्यात येतील. आवश्यक असेल तर अॅडव्होकेट जनरल यांचा अभिप्राय घेण्यात येईल. त्यानंतर मी निर्णय देईन असे जाहीर केले होते. तो निर्णय मी याठिकाणी देत आहे.

नंतर 2आय.1...

पृ.शी./मु.शी.: मुंबई प्राथमिक शिक्षण (सुधारणा) विधेयक, 2009

संबंधी माननीय सभापतींचा निर्णय

:: **निर्णय** ::

सभापती : गुरुवार, दिनांक 1 एप्रिल, 2010 रोजी विधान परिषद कामकाजात विधानसभेने संमत केलेले सन 2009 चे विधानसभा विधेयक क्रमांक 68 - मुंबई प्राथमिक शिक्षण (सुधारणा) विधेयक, 2009 - विचार, खंडशः विचार व संमत करणे या प्रयोजनासाठी दाखविले होते.

सदरहू विधेयकावर झालेल्या चर्चेच्या वेळी मा.विरोधी पक्ष नेते श्री.पांडुरंग फुंडकर, सर्वश्री. दिवाकर रावते, रामनाथ मोते, कपिल पाटील, गुरुनाथ कुलकर्णी, डॉ.दिपक सावंत, सर्वश्री.जयंत पाटील, अरुण गुजराथी इत्यादी सन्माननीय सदस्यांनी भाग घेतला.

सदरहू विधेयकातील तरतुदी असंविधानिक असल्यामुळे हे विधेयक पारित करण्याविषयी मुद्दे उपस्थित केले गेले त्यावेळी या विधेयकाच्या व्हायरसच्या संबंधात मी निर्णय देण्याचे घोषित केले होते. त्यानुसार मी खालीलप्रमाणे निर्णय देत आहे.

विधेयकाची उद्देश व कारणे आणि तरतुदीचा विचार केल्यास खालील वस्तुस्थिती स्पष्ट होते :

(1) मुंबई प्राथमिक शिक्षण अधिनियम, 1947 (1947 चा मुंबई 61) याच्या कलम 4 मध्ये प्राधिकृत नगरपालिकेच्या प्रत्येक क्षेत्रासाठी नगरपालिका शाळा मंडळ घटित करण्यासाठीची तरतूद करण्यात आली आहे. यामध्ये प्रत्येक नगरपालिका शाळा मंडळ बारापेक्षा कमी नाहीत व सोळापेक्षा अधिक नाहीत इतक्या सदस्यांचे मिळून बनलेले असेल, अशा सदस्यांपैकी दोनपेक्षा कमी नाहीत आणि तीनपेक्षा अधिक नाहीत इतके सदस्य राज्य शासनाकडून नेमले जातील आणि बाकीचे सदस्य प्राधिकृत नगरपालिका निवडून देईल.

(2) उक्त अधिनियमाच्या कलम 4 च्या पोट-कलम (4) मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे, नगरपालिका शाळा मंडळाच्या सदस्यांची किमान शैक्षणिक अर्हता ही, राज्य शासनाने नेमलेल्या सदस्यांच्या बाबतीत, मॅट्रिक परीक्षा उत्तीर्ण अशी आहे. उक्त कलम 4 च्या पोट-कलम (7) मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे, प्राधिकृत नगरपालिकेने निवडून घ्यावयाच्या अन्य सदस्यांच्या बाबतीत किमान शैक्षणिक अर्हता ही, प्राथमिक

...2...

सभापती.....

शाळा प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण अशी आहे, आणि त्याच्या पहिल्या परंतुकामध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती यांमधील व्यक्तींच्या बाबतीत ती निदान प्राथमिक चौथ्या इयत्तेची परीक्षा उत्तीर्ण अशी आहे, आणि त्याच्या दुसऱ्या परंतुकामध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे, काही अन्य सदस्यांच्या बाबतीत मॅट्रिक परीक्षा किंवा द्वितीय वर्ष प्रशिक्षण प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण अशी आहे.

(3) नगरपालिका शाळा मंडळाच्या सदस्यांच्या या किमान शैक्षणिक अर्हता 1947 या वर्षामध्ये निर्धारित करण्यात आल्या होत्या. राज्यातील शिक्षणाचा वाढलेला दर्जा आणि उच्च शैक्षणिक अर्हता असलेल्या उमेदवारांची उपलब्धता लक्षात घेता, राज्य शासनाने नेमलेल्या सदस्यांच्या बाबतीत पदवी स्तरापर्यंत आणि प्राधिकृत नगरपालिकेने निवडून घ्यावयाच्या सदस्यांच्या बाबतीत उच्च माध्यमिक शाळा प्रमाणपत्र परीक्षा स्तरापर्यंत नगरपालिका शाळा मंडळाच्या सदस्यांच्या किमान शैक्षणिक अर्हतांमध्ये वाढ करणे आणि या प्रयोजनासाठी उक्त पोट-कलम (4) मध्ये योग्य त्या सुधारणा करण्यात आल्या आहेत.

यानंतर श्री. जुन्नरे

सभापती ...

(4)त्याचप्रमाणे, याच कारणांसाठी, उक्त कलम 4 च्या पोट-कलम (7) च्या दुसऱ्या परंतुकामध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे, प्राधिकृत नगरपालिकेने निवडून द्यावयाच्या सदस्यांच्या बाबतीत, सदस्यांच्या किमान शैक्षणिक अर्हतेमध्ये मॅट्रिक परीक्षा किंवा द्वितीय वर्ष प्रशिक्षण प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण असण्यावरून त्यात पदवी स्तरापर्यंत वाढ करणे आणि या प्रयोजनासाठी उक्त पोट-कलम (7) मध्ये योग्य त्या सुधारणा करण्यात आल्या आहेत.

याबाबतीत सन्माननीय सदस्यांचे मुख्यत्वे करून असे आक्षेप दिसतात की, नगरपालिका शाळा मंडळाच्या निवडणुकीसाठी कोणत्याही प्रकारची अर्हता असू नये किंवा अशी अर्हता वाढविणे योग्य नाही व ही तरतूद घटनाबाह्य आहे.

विधान परिषद नियमांप्रमाणे शासकीय विधेयक पुरःस्थापित करण्याची अनुमती मागण्याबाबतचा प्रस्ताव ज्यावेळी चर्चेला येतो त्यावेळी सदर प्रस्तावावर, असे विधेयक सभागृहाच्या वैधानिक क्षमतेबाहेरील कायदा करण्यासंबंधी (विधिविधान) आहे किंवा कसे? असा आक्षेप घेता येतो. सदर आक्षेप योग्य वाटले तर त्यावर सर्वांगीण चर्चा करण्याची अनुमती देता येते. मात्र या विधेयकाच्या बाबतीत असा आक्षेप विधानसभेतही घेण्यात आला नाही वा विधान परिषदेतही विधेयक विचारात घेण्याच्यावेळी घेण्यात आला नाही. काही सन्माननीय सदस्यांनी हे विधेयक विधानसभेकडे पुर्नविचारार्थ परत पाठविण्यात यावे असेही मुद्दे मांडले. तथापि, नियमाप्रमाणे व संविधानातील तरतुदीप्रमाणे विधान परिषदेला, विधानसभेने संमत केलेले विधेयक परत पाठविण्याचा अधिकार नाही.

गुणवत्तेवर विचार केला तर हे विधेयक संपूर्णपणे संविधानाच्या तरतुदी अंतर्गतच आहे. विधिमंडळाला कायदे करण्याचे अधिकार कोणते व संसदेला कायदे करण्याचे अधिकार किंवा मर्यादा कोणत्या, यासंबंधी संविधानात विवक्षित अशा तरतुदी केलेल्या आहेत. संविधानाच्या भाग अकरा - संघराज्य आणि राज्ये यांमधील संबंध, प्रकरण एकमध्ये वैधानिक संबंध तसेच वैधानिक अधिकारांची विभागणी याबाबत सविस्तर ऊहापोह केलेला आहे.

सभापती ...

अनुच्छेद 245 (1) मध्ये संसदेने आणि राज्यांच्या विधानमंडळांनी केलेल्या कायदांची व्याप्ती तसेच, अनुच्छेद 246 मध्ये संसदेने आणि राज्यांच्या विधानमंडळांनी केलेल्या कायदांच्या विषयासंबंधीचा उल्लेख आहे.

सातव्या अनुसूचीतील सूची एकमधील विषयासंबंधी संसदेला कायदे करण्याचे संपूर्ण अधिकार आहेत, तर संसदेच्या कायद्याला अधीन राहून राज्य विधिमंडळाला सातव्या अनुसूचीतील सूची दोनमधील विषयासंबंधी कायदे करण्याचे अधिकार आहेत. तर समोवर्ती सूचीसंदर्भात संसद आणि राज्य विधिमंडळाला कायदे करण्याचे अधिकार आहेत.

या घटनात्मक तरतुदीच्या अनुषंगाने राज्य विधिमंडळाला शिक्षण या विषयावर संपूर्णपणे कायदा करण्याचा अधिकार आहे. कारण शिक्षण हा विषय सातव्या अनुसूचीतील सूची तीनमधील अनुक्रमांक 25 वर समाविष्ट आहे. त्यामुळे मुंबई प्राथमिक शिक्षण अधिनियम हा संपूर्णपणे सांविधानिक अधिनियम असून, राज्य विधिमंडळाला हा अधिनियम करण्याचा सांविधानिक अधिकार आहे.

सन्माननीय सदस्यांनी प्रामुख्याने या विधेयकाच्या संदर्भात खालीलप्रमाणे मुद्दे उपस्थित केलेले आहेत.

(1) मुलांना मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार कायदा 2009 (The Right of Children to Free and Compulsory Education Act,2009)

(No.35 of 2009) हा कायदा दिनांक 26 ऑगस्ट, 2009 रोजी देशात अंमलात आला आहे. या देशाच्या कोणत्याही नागरिकाला अवाक्षरही येत नसले तरी मुक्या, बहिऱ्या आणि आंधळ्या नागरिकालासुद्धा निवडणूक लढविता येते. ज्यांना वाचता येत नव्हते, सही करता येत नव्हती असे लोकही विधिमंडळाचे सदस्य झाले. या देशामध्ये प्रत्येकाला घटनेने शिक्षणाचा अधिकार दिलेला आहे, असे असतानाही या विधेयकात शिक्षणाची अट निवडणुकीसाठी टाकलेली आहे.

..3..

सभापती ...

- (2) पदवीधर मतदारसंघाच्या निवडणुकीसाठी उमेदवार पदवीधर असावा असा दंडक नाही. अशिक्षित उमेदवार आपणांस चालतो, मग या विधेयकामध्ये पदवीधर पात्रता कशाला हवी?
- (3) राजकीय निर्णय घेण्यासाठी शिक्षणाची अट घालण्यात आली नाही. तथापि, राज्य शासन सर्वाना शिक्षण पुरविण्याची आपली जबाबदारी पार पाडू शकले नाही. मग, या विधेयकातच ही अट कशाला? सर्वाना शिक्षण उपलब्ध करून देण्याची जबाबदारी या शासनाची आहे. घटनेने भारतीयांना शिक्षणाचा मुलभूत अधिकार दिलेला आहे. आपल्याला जर घटनेची पायमल्ली करावयाची असेल तर पदवीधर मतदारसंघात जी व्यक्ती निवडणूक लढवते, त्यासंदर्भात आपण विधेयक का आणले नाही?
- (4) एकंदरीतच हे विधेयक घटनाबाहय आहे. हे विधेयक घटनेनुसार नसल्यामुळे ते येथे मांडण्यात येऊ नये.

यासंदर्भात माननीय मंत्रिमहोदयांनी असे मत व्यक्त केले की, या विधेयकातील तरतुदी 1947 साली केलेल्या असून, नगरपालिका शाळा मंडळाच्या सदस्यांची किमान शैक्षणिक अर्हता 1947 सालीच निर्धारित करण्यात आली होती. राज्यातील शिक्षणाचा वाढलेला दर्जा आणि उच्च शैक्षणिक अर्हता असलेल्या उमेदवारांची उपलब्धता लक्षात घेऊन, एकंदरीतच शिक्षणाचा दर्जा वाढविण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने नेमलेल्या सदस्यांच्या बाबतीत पदवी स्तरापर्यंत आणि प्राधिकृत नगरपालिकेने निवडून द्यावयाच्या सदस्यांच्या बाबतीत उच्च माध्यमिक शाळा प्रमाणपत्र परीक्षा स्तरापर्यंत, नगरपालिका शाळा मंडळ सदस्यांच्या किमान शैक्षणिक अर्हतेमध्ये वाढ करणे आवश्यक आहे, असे प्रतिपादन केले आहे.

संविधानाच्या अनुच्छेद 21 (क) मध्ये शिक्षणाचा मुलभूत अधिकार दिलेला आहे. त्याप्रमाणे राज्य, सहा ते चौदा वर्षे वयाच्या सर्व बालकांसाठी, मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाची तरतूद करील, अशी तरतूद आहे. या संविधानातील तरतुदीच्या अनुषंगाने...

यानंतर श्री. गायकवाड...

सभापती...

वरील सहा ते चौदा वर्षे वयोगटाच्या मुलांसाठी सक्तीचे व मोफत शिक्षण हक्क कायदा, 2009 अंमलात आला आहे.

(1) सध्या सभागृहाच्या विचारार्थ असलेल्या प्राथमिक शिक्षण विधेयक व मुलांच्या मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा केंद्रीय अधिनियम याचा तसा संबंध नाही. हे एक विधानमंडळाच्या विचारार्थ असलेले विधेयक असून, दुसरा हा घटनेच्या तरतुदीच्या अनुषंगाने केंद्रीय कायदा आहे. शिवाय केंद्रीय कायदा हा सहा ते चौदा वयोगटातील मुलांच्या मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाच्या हक्काबाबत आहे. त्यामुळे केंद्रीय अधिनियम व सध्या विधान परिषदेसमोरील विचारार्थ विधेयक हे दोन्ही स्वतंत्र विषय आहेत.

(2) संविधानाप्रमाणे संसद किंवा राज्य विधिमंडळ सदस्यांच्या पात्रता संविधानातच विहित केलेल्या आहेत. त्याप्रमाणे एखादी व्यक्ती राज्याच्या विधानसभेची किंवा विधान परिषदेची सदस्य होण्याकरिताची पात्रता संविधानाच्या अनुच्छेद 173 मध्ये विहित केलेली आहे. राज्य विधिमंडळ सदस्यांकरिता, ती व्यक्ती भारताची नागरिक असली पाहिजे, तिने निवडणूक आयोगापुढे शपथ किंवा प्रतिज्ञा घेतली पाहिजे. विधानसभा जागांच्या बाबतीत, ती किमान 25 वर्षे वयाची असली पाहिजे, विधान परिषद जागांच्या बाबतीत, ती किमान 30 वर्षे वयाची असली पाहिजे व तिची पात्रता लोकप्रतिनिधीत्व अधिनियमाप्रमाणे असली पाहिजे.

(3) संविधानात राज्य विधिमंडळ किंवा संसद सदस्यांसाठी शैक्षणिक पात्रता विहित करण्यात आली नाही. त्यामुळे पदवीधर मतदारसंघासाठी निवडणूक लढवितांना कोणतीही शैक्षणिक पात्रता नसते. मात्र याचाच आधार घेऊन, स्थानिक स्वराज्य संस्था, शाळा मंडळ वा इतर कोणत्याही निवडणुकीसाठी शैक्षणिक पात्रताच असू नये, असा आग्रह धरणे उचित होणार नाही. कारण 1947 च्या प्राथमिक शिक्षण अधिनियमातच शैक्षणिक पात्रता विहित करण्यात आली आहे. या विधेयकाचा उद्देश फक्त अशा प्रकारची पात्रता वाढविण्याचा आहे. कारण राज्यातील शैक्षणिक दर्जा वाढला असून, त्या पात्रतेचे उमेदवारसुद्धा उपलब्ध होत आहेत. त्यामुळे सकृत्दर्शनी मला यात वावगे असे दिसत नाही.

सभापती...

(4) याबाबतीत मी सभागृहाचे लक्ष संविधानातील 73 व्या व 74 व्या घटना दुरुस्तीद्वारे नगरपालिका व पंचायती या संदर्भातील तरतुदीकडे वेधू इच्छितो. अनुच्छेद 243 मध्ये याबाबत तरतुदी करण्यात आल्या आहेत. यातील भाग नऊ-क मध्ये नगरपालिका संदर्भातील तरतुदी आहेत. त्यात नगरपालिका घटित करणे, नगरपालिकांची रचना, वॉर्ड समित्या घटित करणे व त्यांची रचना इत्यादींचा सविस्तर उल्लेख आहे. अनुच्छेद 243 (घ) मध्ये वॉर्ड समित्या घटित करणे, व त्यांची रचना इत्यादींचा अभ्यास केल्यास असे दिसून येते की, राज्य विधिमंडळाला कायद्याद्वारे वॉर्ड समित्यांची रचना व त्यांचे प्रादेशिक क्षेत्र, वॉर्ड समितीमधील जागा ज्या रीतीने भरावयाच्या, ती रीत यासंबंधात तरतूद करू शकेल असा उल्लेख आहे.

(5) या संबंधीचे अधिकार राज्य विधिमंडळाला कायद्याद्वारे प्रदान करण्यात आले. त्याच संदर्भातील तरतुदी पंचायती व रचनेसंबंधी आहेत. यात शैक्षणिक पात्रता विहित करू नये वा वाढवू नये, अशा कोणत्याही तरतुदी नाहीत. राज्य विधान मंडळाला याबाबत संपूर्ण अधिकार दिलेले आहेत.

एकंदरीतच घटनाकारांना अशाप्रकारच्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या किंवा शिक्षण मंडळाच्या निवडणुकांमध्ये शैक्षणिक पात्रता विहित करू नये, असे अपेक्षित नव्हते. म्हणून शैक्षणिक पात्रता विहित करण्यासंबंधी किंवा वाढविण्यासंबंधी कोणताही प्रतिबंध संविधानात केलेला नाही.

यानंतर श्रीमती रणदिवे ..

सभापती

कोणत्याही विधेयकाला संविधानाच्या तरतुदीप्रमाणे आक्षेप घ्यावयाचा असल्यास, सर्वसाधारणपणे खालील मुद्द्यांवर आक्षेप घेणे अपेक्षित असते.

- (1) हे विधेयक राज्य विधीमंडळाच्या विधिविधान विषयक अधिकार कक्षेतील नाही. म्हणजेच, अनुसूची सात मधील दुसऱ्या किंवा तिसऱ्या यादीत विधेयकाच्या विषयाचा समावेश नाही.
- (2) सदर विधेयक संविधानातील भाग तीन मधील मुलभूत अधिकारांच्या तरतुदींशी विसंगत आहे.

या दोन कसोट्यांवर विधेयकाची तपासणी केल्यास असे दिसून येते की, पहिल्या मुद्द्याबाबत, वरीलप्रमाणे सविस्तर उहापोह केल्याप्रमाणे विधेयकाचा विषय म्हणजेच प्राथमिक शिक्षण हे समोवर्ती सूचीतील नोंद 24 मध्ये असून, राज्य विधीमंडळाला प्राथमिक शिक्षणाच्या बाबतीत कायदे करण्याचा संपूर्ण हक्क संविधानाच्या अनुच्छेद 246 प्रमाणे प्राप्त आहे. त्यामुळे विधानमंडळाला या विषयाबाबत कायदा करण्याचा हक्क आहे.

दुसरा मुद्दा म्हणजे, हे विधेयक मुलभूत अधिकारांशी विसंगत आहे काय ? संविधानाच्या अनुच्छेद 14 मध्ये समानतेच्या अधिकाराचा उल्लेख आहे. (Right to Equality) याप्रमाणे राज्ये कोणत्याही व्यक्तीचा भारताच्या राज्य क्षेत्रात कायद्यापुढे समानता अथवा कायद्याचे समान संरक्षण नाकारणार नाही. (The State shall not deny to any person equality before the law or the equal protection of law within the territory of India) तथापि, या तरतुदीप्रमाणे वेगवेगळ्या घटकांसाठी वेगवेगळे कायदे करण्याचे अधिकार शासनास दिलेले आहेत. मात्र याबाबतचे वर्गीकरण हे सुयोग्य असावे. Reasonable classification is permitted under Constitution शिवाय, संविधानातील अनुच्छेद 15 मध्ये स्त्रिया व बालके यांच्याकरिता विशेष तरतुदी करणे तसेच सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागासलेल्या वर्गाच्या उन्नतीकरिता अथवा अनुसूचित जाती व अनुसूचित जनजाती यांच्याकरिता कोणत्याही विशेष तरतुदी करता येतात.

एकंदरीतच सदर विधेयकातील तरतुदी या संविधानातील मुलभूत अधिकारांशी विसंगत अशा सकृतदर्शनी दिसत नाहीत.

या संदर्भात मी तत्कालीन माननीय सभापतींनी दिलेले काही निर्णय उद्घृत करु इच्छितो.

. . . .2 एल-2

सभापती

On 3rd March, 1964, the then Chairman Hon. Shri V. S. Page had given following landmark ruling as regards vires of the Bill.

" As regards the point about the Vires of the Bill, I have made it clear before, and I would like to make it perfectly clear once again that the Chair does not enter into the Vires of a Legislation unless its provisions are patently unconstitutional. The Policy of the Legislature has always been not to kill a Bill in its infancy and such matters are better left to be dealt with by Courts as they are better qualified to deal with them. There is a string of precedents on this point. Therefore, the question Whether the Bill violates Article 19 of the Constitution or not is not for me to decide, either this way or that. I do not think I should stifle discussion on the Bill. I gave enough opportunity to the Hon. Member to argue his point, but I do not think I need give a ruling on this point, because, as I said, it is not for the Chair to decide such a point." (Vol. XII, Part II, pages 351-353, dated 3rd March, 1964)

As regards Vires as I said, the "Chair does not enter into the Vires of the provisions unless they are patently unconstitutional. The Policy of the Legislature has always been not to kill a Bill in its infancy and such matters are advisedly left to the Courts which are better equipped to deal with such matters."

I would also like to refer one Supreme Court Judgement reported in Supreme Court Yearly Digest 2008 in Karnataka Bank Ltd., V/s State of A.P. (2008) 2 SSC 254.

Arts.13(1) and 245(1)- Legislation - Constitutional Validity - Presumption in favour of - Interpretation which renders legislation

. . . .2 एल-3

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

LL-3

APR/ KTG/ D/

13:55

सभापती

unconstitutional to be avoided - while adjudicating validity, Court not concerned with wisdom of Legislation and Legislation, if within framework of the Constitution, must be upheld irrespective of Court's own view about it.

" There is always a presumption in favour of constitutionality, and a law will not be declared unconstitutional unless the case is so clear as to be free from doubt; to doubt the Constitutionality of a law is to resolve it in favour of its validity. Where validity of a Statute is questioned and there are two interpretations, one of which would make law valid and the other void, the former must be preferred and validity of law upheld. In pronouncing on the Constitutional validity of a Statute the Court is not concerned with the wisdom or unwisdom, the justice or injustice of the law. If that which is passed into law is within the scope of power conferred on a Legislature and violates no restrictions on that power, the law must be upheld whatever a Court may think of it."

यानंतर कु.थोरात

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नही

सभापती

तसेच या विधेयकावर राज्याच्या महाअधिवक्त्याचे कायदेशीर अभिमत घेण्यात आले असून त्यातील महत्वाचे मुद्दे खालीलप्रमाणे आहेत :-

(अ) सुधारणा करावयाच्या या तरतुदीद्वारे शाळा मंडळाच्या सदस्यत्वासाठी शैक्षणिक अर्हता विहित करण्याचा प्रयत्न करण्यात आला आहे. महाराष्ट्र राज्यातील अनिवार्य प्राथमिक शिक्षण आणि प्राथमिक शिक्षणाचे व्यवस्थापन आणि नियंत्रणासाठी अधिक चांगल्या तरतुदींशी संबंधित असलेल्या मुंबई प्राथमिक शिक्षण अधिनियम, 1947 च्या तरतुदी अन्वये शाळा मंडळाची स्थापना करण्यात आली आहे. प्राधिकृत नगरपालिकेमध्ये विहित असलेल्या सर्व प्राथमिक शाळांच्या व्यवस्थापनास व नियंत्रणास तसेच प्राधिकृत नगरपालिकेच्या क्षेत्रातील इतर सर्व मान्य शाळांच्या नियंत्रणास जबाबदार असणे हे मंडळाचे कार्य असल्याने नामनिर्देशित करावयाच्या व्यक्तीकरिता किंवा काही विवक्षित परिस्थितीनुसार मंडळाच्या निर्वाचित सदस्याकरिता आवश्यक असलेली किमान शैक्षणिक अर्हता अधिनियमामध्ये घालून देणे काही गैर नाही. सन 1947 मध्ये केलेल्या अधिनियमानुसार अशा सदस्यासाठी किमान शैक्षणिक अर्हता विहित केलेली आहे व कलम 4(4) तसेच कलम 4(7) च्या दुसऱ्या परंतुकातील शब्दरचनेनुसार राज्य शासन शाळा मंडळाच्या सदस्यत्वासाठी आवश्यक असणाऱ्या किमान शैक्षणिक अर्हतेमध्ये बदल करू शकते. याप्रमाणे राज्य शासनाचे धोरण ही सुधारणा चालू ठेवते जे धोरण सन 1947 पासून प्रचलित आहे. म्हणून प्रस्तावित सुधारणेमध्ये स्वेच्छानुसार असे काहीही नाही.

यानंतर श्री. बरवड...

सभापती

(ब) आक्षेपकांच्या म्हणण्यानुसार, किमान शैक्षणिक अर्हता ही फक्त शाळा मंडळाच्या निर्वाचित सदस्यांसाठी विहित केलेली आहे आणि अशी कोणतीही अर्हता विधान मंडळाच्या सदस्यांसहित इतर निर्वाचित प्रतिनिधींवर लादण्यात आलेली नाही. म्हणून, प्रस्तावित सुधारणा ही भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 14 चे उल्लंघन करणारी आहे. माझ्या मते, सर्व निर्वाचित प्रतिनिधी हे शैक्षणिक दृष्ट्या पुरेसे अर्हताप्राप्त असणे हे राज्यासाठी नक्कीच इष्ट आहे. तथापि, कोणतेही असे ध्येय एका रात्रीत साध्य होऊ शकणार नाही आणि शासनाला टप्प्याटप्प्याने आणि प्रायोगिक तत्वावर पुढे जावे लागेल. शासनाला समान धोरण आखता येईल. तथापि, कोणतेही असे धोरण एकाच टप्प्यात लागू केलेच पाहिजे अशी सांविधानिक आवश्यकता नाही. धोरणाची टप्प्याटप्प्याने अंमलबजावणी करता येऊ शकते. पन्नालाल बनोईलाल पाटील विरुद्ध आंध्रप्रदेश राज्य (अे आय आर 1996 एस.सी. 1023 परिच्छेद 4,12) ; जावेद विरुद्ध हरियाणा राज्य (अे आय आर 2003 एस.सी. 3057 परिच्छेद 16,17) या प्रकरणात सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयानुसार धोरणांची टप्प्याटप्प्याने अंमलबजावणी करणे हे भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 14 चे उल्लंघन ठरत नाही.

(क) राज्यातील शैक्षणिक सुविधा समाधानकारक नाहीत हा युक्तिवाद असमर्थनीय आहे आणि कोणत्याही परिस्थितीत तरतुदी असंविधानिक ठरविण्यासाठी कारण होऊ शकत नाही.

(ड) शिक्षण मंडळावर निर्वाचित होण्यासाठी किंवा सदस्य होण्यासाठी कोणताही मूलभूत अधिकार नाही. कोणताही व्यवसाय करण्याचा, कोणताही धंदा, व्यापार किंवा व्यवसाय करण्याच्या मूलभूत अधिकाराला संविधीमधील अटीमुळे बांधा पोहोचत नाही. असा मूलभूत अधिकार अनुच्छेद 19 (6) (1) अन्वये अजूनही अस्तित्वात आहे असे जरी गृहीत धरले तरी राज्य शासन कोणताही व्यवसाय करण्याचा, कोणताही धंदा, व्यापार किंवा व्यवसाय करण्यासाठी आवश्यक असलेली शैक्षणिक अर्हता विहित करण्यासाठी आणि वाजवी अटी लागू करण्यासाठी कायदा करू शकते. ज्या अटी लागू करण्याचा प्रयत्न करण्यात आला आहे त्या वाजवी असून सार्वजनिक हिताच्या आहेत. या सर्व कारणास्तव, प्रस्तावित सुधारणा ही संविधानातील तरतुदींचे उल्लंघन करणारी आहे या आक्षेपात कोणतेही तथ्य नाही.

RDB/ KTG/ D/

सभापती

वरील विवेचनावरून, तसेच तत्कालीन माननीय सभापती यांचे निर्णय, संविधानातील तरतुदी, विधेयकातील तरतुदी, माननीय सर्वोच्च न्यायालयाचे निर्णय व महाअधिवक्ता, महाराष्ट्र राज्य यांनी दिलेले अभिमत विचारात घेता मुंबई प्राथमिक शिक्षण अधिनियम, 1947 यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधान परिषदेत मांडण्यात आलेले सन 2009 चे विधानसभा विधेयक क्रमांक 68 यामधील प्रस्तावित सुधारणा या संविधानातील तरतुदींचे उल्लंघन करणाऱ्या नसल्याचे दिसून येते. त्यामुळे सदरहू विधेयक सभागृहाने पारित करणे उचित होईल असा मी निर्णय देत आहे.

श्री. कपिल पाटील : सभापती महोदय,...

सभापती : माझ्या निर्णयावर कोणतीही चर्चा होणार नाही. I am Sorry.

श्री. कपिल पाटील : सभापती महोदय, ...

सभापती : मी एकदा याबाबतीत निर्णय दिल्यानंतर सन्माननीय सदस्यांनी बोलू नये.

डॉ. दीपक सावंत : सभापती महोदय, हा लेखी निर्णय आम्हाला मिळेल काय ?

सभापती : ठीक आहे. आपल्याला हा निर्णय मिळेल. हा काही गोपनीय दस्तऐवज नाही.

श्री. सय्यद जमा : सभापती महोदय, माझी दुरुस्तीची सूचना आहे. आपण नावे वाचली त्यामध्ये माझे नाव नाही.

सभापती : आपले नाव समाविष्ट करण्यात येईल.

...3...

पृ. शी. : शासकीय वसाहत, बांद्रा पूर्व (मुंबई) येथील पुनर्विकासाची शासनाने जाहीर केलेली योजना

मु. शी. : शासकीय वसाहत, बांद्रा पूर्व (मुंबई) येथील पुनर्विकासाची शासनाने जाहीर केलेली योजना यासंबंधी अॅड. अनिल परब, सर्वश्री किरण पावसकर, परशुराम उपरकर, दिवाकर रावते, वि. प. स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

अॅड. अनिल परब (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय उपमुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"शासकीय वसाहत बांद्रा पूर्व (मुंबई) येथील पुनर्विकासाची योजना शासनाने माहे फेब्रुवारी, 2010 अखेर जाहीर करणे, वसाहतीचा पुनर्विकास करताना 4,850 कर्मचाऱ्यांना, अधिकाऱ्यांना हक्काची घरे मिळाली नाही तर विकासकाला पाय ठेवू न देण्याचा, शासकीय वसाहत रहिवाशी संघटनेने दिलेला इशारा, मंत्रीमंडळाच्या पायाभूत उप समितीने शासकीय वसाहतीच्या पुनर्विकासाला मंजूरी देणे, 96 एकर जमिनीचा विकास करताना अधिकारी व कर्मचाऱ्यांना सध्या राहत असलेल्या घरापेक्षा मोठी घरे देण्यात येणार असल्याचे आश्वासन देणे, तथापि सेवानिवृत्त कर्मचाऱ्यांना नियमानुसार या वसाहतीत घरे दिली जाणार नाहीत असे मा.उप मुख्यमंत्री यांनी जाहीर करणे, वसाहतीतील रहिवाशांनी शासनाच्या दराप्रमाणे घराच्या किंमतीनुसार 350 कोटी रुपये देण्याची संघटनेची तयारी, तथापि शासन व विकासक यांच्या संगमताने वसाहतीची करोडो रुपयांची जागा विकासकाला आंदण देण्याचा होत असलेला प्रयत्न, याप्रकरणी वसाहतीतील कर्मचारी व अधिकाऱ्यांमध्ये पसरलेला तीव्र असंतोष याबाबत शासनाने केलेली वा करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना तथा शासनाची प्रतिक्रिया."

श्री. छगन भुजबळ (उपमुख्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

यानंतर श्री. खंदारे

अॅड.अनिल परब : सभापती महोदय, शासकीय कर्मचाऱ्यांचा अतिशय जिद्दाळ्याचा हा प्रश्न आहे. वांद्रे येथील शासकीय वसाहत 1960 साली बांधण्यात आलेली आहे. जवळजवळ 50 वर्षे या वसाहतीला झालेली आहेत. या वसाहतीतील शासनाची इमानेइतबारे सेवा केलेली आहे. या इमारती आमच्या नावावर करून द्याव्यात याबाबत गेल्या 50 वर्षात अनेक प्रस्ताव आले आहेत. पण प्रत्येक वेळी शासनाने त्याला नकार दिला. परंतु पायाभूत सुविधा समिती आहे तिच्या माध्यमातून या संपूर्ण वसाहतीचा पुनर्विकास करण्याचे ठरले आहे. या वसाहतीचा पुनर्विकास का करणे आवश्यक आहे त्यासाठी कारणे दिली आहेत. यासंदर्भात गव्हर्नमेंट क्वार्टर्स रेसिडेंट्स असोसिएशनने तत्कालीन मुख्यमंत्री श्री.विलासराव देशमुख यांच्याकडे दिनांक 27.8.2007 रोजी प्रस्ताव सादर केला होता. या कर्मचाऱ्यांची तिकडे मागणी सादर केली की, या कर्मचाऱ्यांच्या आता ज्या सर्व्हिस क्वार्टर्स आहेत त्या नावावर न करून देता नवीन पुनर्विकास होत आहे त्यावेळी त्यांना माफक दरामध्ये घरे देण्यात यावी. मुंबई शहरामध्ये सर्व लोकांना घरे देण्यात आली. 15 वर्षापूर्वी त्याच जागेवर हा 138 एकरचा प्लॉट होता. या प्लॉटवर 15 वर्षापूर्वी आंध्र प्रदेशमधून आलेले जे लोक आहेत ते कचरा वेचत होते, भंगार विकत होते, त्यांना तेथेच घरे मिळाली. निवृत्त न्यायाधीशांच्या सोसायट्यांना घरे मिळाली. शासकीय प्रबंधकांच्या सोसायट्यांना घरे मिळाली. उच्च दर्जाच्या अधिकाऱ्यांना घरे मिळाली. परंतु 25-30 वर्षे शासकीय इमानेइतबारे नोकरी करणाऱ्या लोकांना निवृत्त झाल्यावर दहिसर, बोरीवली, अंबरनाथ याठिकाणी जावे लागते. म्हणून त्यांनी मागणी केली आहे की, त्याच जागेवर माफक दरामध्ये घरे द्यावीत. शासनाने निवेदनात असे नमूद केले आहे की, गव्हर्नमेंट क्वार्टर्स रेसिडेंट्स असोसिएशनने जो प्रस्ताव दिलेला आहे तो शासनाच्या धोरणाशी सुसंगत नाही. शासनाने आता फायदा तोट्याचा व्यवहार करण्यास सुरुवात केलेली आहे. कारण शासनाने या भूखंडाचा विकास करण्याचा प्रस्ताव दिलेला आहे, त्यामध्ये 'एच' भूखंड, 'आय' भूखंड, 'जे' भूखंड असे भूखंड विकसित केल्यावर शासनाला किती करोड रुपयांचा फायदा होणार आहे ? जे कर्मचारी शासनाची कित्येक वर्षे इमानेइतबारे सेवा करीत आहेत त्या सर्व लोकांचा विचार करून शासन त्यांना माफक दरामध्ये तेथेच घरे बांधण्यासाठी परवानगी देणार आहे की नाही आणि त्यासाठी भूखंड वितरित केला जाणार आहे काय ?

2...

श्री.छगन भुजबळ : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य अॅड.अनिल परब यांनी सांगितल्याप्रमाणे या इमारती 50 वर्षे जुन्या आहेत. या इमारतीच्या बाजूला वांद्रे कुर्ला कॉम्प्लेक्स, मुंबई विद्यापीठ हे नवीन परिसर विकसित करण्यात आले. त्यासाठी भराव टाकण्यात आला. त्यामुळे हा भाग खोलगट झाला. मागे या मुंबई शहरामध्ये पूर आला त्यावेळी या वसाहतीतील इमारतीच्या पहिल्या माळयावर पाणी गेले आणि ते साचून राहिले. त्यामुळे या इमारती तेवढ्याच नादुरुस्तही झालेल्या आहेत. त्याची दुरुस्ती करणेही खर्चिक झालेले आहे. अनेक इमारतींच्या आरसीसी भागालाही तडे गेलेले आहे. त्यामुळे या सर्व इमारतींची पुनर्बांधणी करणे आवश्यक झालेले आहे.

श्री.दिवाकर रावते (बसून) : या इमारतींचा पुनर्विकास करण्याचे टेंडर का काढले आहे ते मंत्री महोदय सांगत आहोत, आम्ही ते विचारलेले नाही.

श्री.छगन भुजबळ : सभापती महोदय, तेथे राहणा-या कर्मचा-यांनी शासनाकडे निवेदन दिलेले आहे, हे मान्य आहे. परंतु आपल्या सगळ्यांना कल्याण आहे की, हे सर्व सर्व्हिस क्वार्टर्स आहेत. अर्थातच आपली सेवा संपल्यानंतर तेथे नवीन कर्मचारी येतो त्याला ते घर द्यावे लागते. त्याठिकाणी सध्या जेवढी घरे आहेत त्यापेक्षा 700-800 अधिक घरे बांधली जाणार आहे. या घरांचा जेवढा एरिया आहे त्याच्यापेक्षा दीडपट, दुप्पट, तिप्पट अशी मोठया स्वरूपाची घरे बांधणार आहेत.

यानंतर श्री.शिगम.....

(श्री. छगन भुजबळ...

जे कर्मचारी तेथे राहातात त्या कर्मचा-यांना ती घरे देणार आहेत. त्याचे म्हणणे असे आहे की, ही घरे कायम स्वरूपी द्यावीत. 4800 कर्मचारी तेथे राहातात, म्हणजे जवळ जवळ 5000 कर्मचा-यांना कायमस्वरूपी घरे द्यावीत अशी त्यांची विनंती आहे. आपणा सर्वांना कल्पना आहे की, शासनाचे जे धोरण आहे त्याप्रमाणे हे धोरण मान्य केले तर या राज्यातील सगळ्या सरकारी कर्मचा-यांना ते रहात असलेली घरे कायम स्वरूपी द्यावी लागतील आणि ते शक्य होणार नाही. म्हणून त्यांना हे अधिका-यांनी सांगितलेले आहे. सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्या प्रमाणे अधिका-यांनी, सेक्रेटरींनी त्यांची घरे बनविली. त्यांनी सोसायट्या करून वेगवेगळ्या ठिकाणी जमिनी घेतल्या. त्या माध्यमातून त्यांनी कायमची घरे बांधलेली आहेत.

श्री. दिवाकर रावते : शासकीय जमिनी घेतलेल्या आहेत....

श्री. छगन भुजबळ : अनेक अधिका-यांना घरे मिळाली, ती कायम स्वरूपी मिळाली असे सन्माननीय सदस्यांनी सांगितले. आपणा सर्वांना कल्पना आहे की, सार्वजनिक बांधकाम खात्याचे काम डेव्हलपमेंट करण्याचे आहे. सरकारी कर्मचा-यांना कायमस्वरूपी घरे द्यायची की ते नोकरीमध्ये असे पर्यन्त द्यायची हा मंत्रिमंडळाच्या सार्वजनिक धोरणाचा प्रश्न आहे आणि तूर्त तरी तसे धोरण या शासनाचे नाही, हे खरे आहे.

श्री. दिवाकर रावते : या मुंबई शहरामध्ये शासकीय कर्मचा-यांच्या विविध सोसायट्या झालेल्या आहेत. त्यापैकी किती सोसायट्यांना सरकारी भूखंड देण्यात आले आणि आता पर्यन्त सरकारी भूखंड दिल्यानंतर किती जणांना कायमस्वरूपी घरे मिळालेली आहेत ?

श्री. छगन भुजबळ : या संदर्भातील सर्व माहिती योग्य वेळामध्ये पटलावर ठेवण्यात येईल.

श्री. विनोद तावडे : सार्वजनिक बांधकाम खात्याचे माननीय उपमुख्यमंत्री हे डायनॅमिक आहेत. त्यांच्याच काळात शासकीय कर्मचा-यांना न्याय मिळू शकेल असे मला प्रामाणिकपणे वाटते. वांद्र्याच्या शासकीय वसाहतीच्या विकासाचा मुद्दा आला नसता तर त्यांना घरे द्या असे मी म्हटले नसते. सभापती महोदय, एअरपोर्टची जमीन विकास करण्याच्या वेळी तेथे राहाणा-या लोकांना कायम स्वरूपी घरे द्यावी लागली, रेल्वेच्या जागेचा विकास करताना रेल्वे लाईनच्या शेजारी ज्यांची घरे होती त्यांना पक्की घरे द्यावी लागली. फ्लाय ओव्हर बनविले त्यावेळी तेथे

..2..

(श्री. विनोद तावडे...

असलेल्या लोकांना घरे द्यावी लागली. तेव्हा ज्या ज्या ठिकाणचा विकास होतो तेथील लोकांना आपण पक्की घरे दिलेली आहेत. मी सन्माननीय उपमुख्यमंत्र्यांना सांगू इच्छितो की, जेव्हा धान्यापासून दारु काढण्याचे धोरण घेण्यात आले त्यावेळी 10-15 अर्ज आले आणि ताबडतोब जी.आर. निघाला. त्यानंतर लगेच तो जी.आर. रद्द करण्यात आला. त्याप्रमाणे ह्या कर्मचा-यांना घरे देण्याच्या बाबतीत जी.आर.काढा आणि लगेच तो बंद करा म्हणजे नंतर पुन्हा कोणी त्याबाबत मागणी करणार नाही. सभापती महोदय 0.40 एफएसआय वाढवून दिला तरी अडीच लाख एफएसआयमध्ये सगळ्या कर्मचा-यांना घरे मिळतील. माननीय श्री. छगन भुजबळ हे अतिशय कर्तव्यदक्ष आणि डायनॅमिक म्हणून ओळखले जातात. विकासकाला 0.40 एफएसआय वाढवून दिला तर कर्मचा-यांना पक्की घरे देता येतील आणि त्यामुळे शासकीय कर्मचा-यांचा त्यांना दुवा मिळेल आणि त्यांच्या मनातील सर्व राजकीय आशा-आकांक्षा पूर्ण होतील. तेव्हा हा एफएसआय वाढवून द्याल का ?

श्री. उल्हास पवार : माननीय मंत्री महोदय श्री. छगन भुजबळ यांना विशेषणे लावली त्याबद्दल आनंद आहे. परंतु इतर मंत्र्यांच्या बाबतीत रिमार्क्स मारलेले आहेत ते काढून टाकावे.

श्री. विनोद तावडे : मी इतर माननीय मंत्र्यांच्या बाबतीत कोणतेही रिमार्क्स मारलेले नाहीत.

...नंतर श्री. भोगले...

श्री. छगन भुजबळ : सभापती महोदय, छगन भुजबळ हा चांगला आहे, वाईट आहे हे महत्वाचे नाही. याठिकाणी मंत्रिमंडळाचे आणि शासनाचे धोरण काय आहे हे मी सांगितले आहे. सन्माननीय सदस्यांना कर्मचाऱ्यांबाबत जी सहानुभूती आहे ती मला सुध्दा आहे. शासनाचे धोरण आहे. आपण सुध्दा या राज्यात सत्तेवर होतात. धोरण बदललेले नाही.

श्री.रामदास कदम : सभापती महोदय, गेल्या 50 वर्षांपासून शासकीय कर्मचारी त्या वसाहतीमध्ये रहात आहेत. पोलिसांबाबत जसा शासनाने निर्णय बदलला, पोलिसांबाबत शासनाने निर्णय घेतला की, त्यांना कायमस्वरूपी घरे द्यायची. निर्णय घेतला नाही असा भाग नाही. शासनाने असा निर्णय घेतलेला आहे. जो निर्णय पोलिसांबाबत धोरण बदलून शासनाने घेतला तशा पध्दतीचा धोरणात्मक निर्णय पुढील कॅबिनेटमध्ये घेऊन या कर्मचाऱ्यांना न्याय देणार का? पूर्वी 138 एकर जागा होती, त्यापैकी 96 एकर जागा शिल्लक आहे. त्या 96 एकर जागेमध्ये निवृत्त शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या सोसायट्यांना जागा द्यावी किंवा सन्माननीय सदस्य श्री.विनोद तावडे यांनी सांगितल्याप्रमाणे 0.40 इतका एफएसआय देऊन या सर्व कर्मचाऱ्यांना त्या प्रकल्पामध्ये सामावून घेणार का?

श्री.छगन भुजबळ : सभापती महोदय, एकूण प्रश्नांकित जमीन साधारणपणे 93.62 एकर आहे. यापैकी 20 एकर जमीन विकासकाला देऊन उर्वरित सर्व जमीन शासनाकडेच राहणार आहे. त्या जागेवर 5500 मोठ्या स्वरूपाची घरे, हॉस्पिटल, शाळा, मॉल्स, गार्डन, प्रशासकीय कार्यालय इत्यादी वेगवेगळ्या सोयी असणार आहेत.

श्री.विनोद तावडे : मॉल्सकडे चालले आहेत. सामान्य माणसांना घरांसाठी जागा द्यायला तयार नाहीत. आम्हाला किराणा दुकान चालेल. पण त्या लोकांना तेथे घरे द्या.

श्री.छगन भुजबळ : सभापती महोदय, तेथे मोठ्या प्रमाणावर घरे होणार आहेत. तेथे दुकानाची आवश्यकता भासणार आहे, शाळा, कॉलेज, व्यायामशाळा उभारली जाणार आहे.....(अडथळा).... ही सगळी जागा शासनाच्या मालकीची आहे. पदव्युत्तर वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संस्था, प्रशासकीय इमारत, शाळा, कम्युनिटी सेंटर, शॉपिंग सेंटर, गार्डन, रस्ते इ.सोयी होणार आहेत. तेथे भविष्यात मोठी टारुनशिप निर्माण होणार आहे. या सर्व सोयींसाठी ज्यावेळी नव्याने मांडणी करतो त्यावेळेला टारुन प्लॅनिंगप्रमाणे सगळ्या गोष्टी आवश्यक आहेत त्या प्रथम करणे गरजेचे आहे. त्याठिकाणी आजूबाजूला असलेल्या अधिकृत झोपड्या आहेत, टपऱ्या आहेत

..2..

श्री.छगन भुजबळ.....

त्यांच्यासाठी सुध्दा शॉपिंग सेंटरमध्ये जागा देण्यासाठी तरतूद करावी लागेल. इतकेच नव्हे तर एवढे सगळे बांधकाम करुन शासनाकडे 1282 कोटी रुपये येणार आहेत.

(सभापतीस्थानी माननीय उपसभापती)

नंतर 2आर.1..

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. दिवाकर रावते : महोदय, मंत्री महोदयांनी आताच धोरणात्मक बाब असल्याचे सांगितले. सन्माननीय सदस्य श्री. रामदास कदम यांनी सुचविल्यानुसार आपण हा निर्णय घेणार काय ? तसेच जर धोरणात्मक बाब असे म्हटले तर याच प्लॉटवर आणखी अनेक सोसायट्यांना शासनाने भूखंड वितरित केले आहेत. त्यात वांद्रे (पूर्व) येथील शासनाच्याच प्लॉटवर रेणुका सहकारी सोसायटीला सरकारी कर्मचाऱ्यांना भूखंड दिलेला आहे. न्यायसागर सहकारी सोसायटी, जी उच्च न्यायालयातील न्यायाधीशांची सहकारी गृहनिर्माण संस्था आहे त्यांनाही भूखंड दिलेला आहे. त्यानंतर यशश्री सहकारी गृहनिर्माण संस्थेला, जी जिल्हा उप निबंधक कार्यालयातील अधिकारी व कर्मचाऱ्यांची संस्था आहे त्यांनाही भूखंड दिलेला आहे. श्री. सुशीलकुमार शिंदे प्रतिष्ठानला सुध्दा याच शासकीय भूखंडावर जागा दिलेली आहे. संदीप पाटील क्लब क्रिकेट ॲकेडमीला सुध्दा आपण भूखंड दिलेला आहे. उत्तर भारतीय महासंघाला, कृपाशंकर सिंह यांना देखील आपण भूखंड दिलेला आहे, आणखी सुध्दा देण्यात येणार आहे असे माननीय महसूल मंत्री श्री. नारायण राणे यांनी सांगितले.....शासन अशा प्रकारे कोणाला जागा कुर्बान करीत आहे. त्यानंतर गजराज सहकारी गृहनिर्माण संस्था जी शासकीय जागेवर अतिक्रमण करून तयार केलेली सोसायटी आहे त्यांनाही भूखंड देण्यात आला आहे. आशापुरा डेव्हलपमेंट, साईप्रसाद सहकारी गृहनिर्माण संस्था या आयएस अधिकार्यांच्या सोसायटीला सुध्दा जागा देण्यात आली आहे. सिंधुदुर्ग सहकारी गृहनिर्माण संस्था, कासेगांव सहकारी गृहनिर्माण संस्था जी मंत्री महोदय श्री. जयंत पाटील यांची आहे, त्यांनाही याच जागेवर भूखंड देण्यात आला आहे. अशा प्रकारे भैय्ये, कानडी आणि तामिळी या सर्वांना जागा शासन देत आहे, परंप्रांतियांचे पोषण करीत आहे आणि मराठी माणसे इतकी वर्षे शासनाची सेवा करीत आहे त्यांना मात्र छोटासा भूखंड देण्यास अथवा त्यांच्याबाबतीत योग्य निष्पत्ती घेण्यास कचरत आहे. येथे फक्त 0.40 एवढाच एफएसआय वाढवून दिला तरी या कर्मचाऱ्यांना स्वतःची घरे मिळू शकतील. परवा जोगेश्वरी येथे माननीय मुख्यमंत्र्यांनी जाहीर केले की, मुंबईत राहणाऱ्या सर्वांनाच आम्ही घरे देणार आहोत. असे असताना मराठी माणसांच्या बाबतीत मात्र शासन निर्णय का घेत नाही. मघाशी किती भूखंड दिले असे विचारले असता ही माहिती पटलावर ठेवण्यात येईल असे मंत्री महोदयांनी सांगितले परंतु त्याची गरज नाही, ती माहिती मीच त्यांना दिली आहे. दुसरीकडे मात्र वेगवेगळ्या सोसायट्यांना

श्री. दिवाकर रावते

भूखंड दिले. वांद्रे वसाहतीतील जागेवर विकास करून शासनाला 1200 कोटी रुपये मिळणार असे सांगितले परंतु त्यापैकी 150 कोटी सरकारी कर्मचाऱ्यांसाठी खर्च होतील परंतु त्यांच्या बाबतीत जर शासनाने निर्णय घेतला तरी मराठी टक्क्यात वाढ होऊ शकेल. आपण राज्याचे उप मुख्यमंत्री आहात आणि मराठी माणसांसाठी मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत दंगा करण्याचे काम करा व हा धोरणात्मक निर्णय घेण्याचे काम करावे, अशी माझी विनंती आहे.

श्री. छगन भुजबळ : महोदय, या ठिकाणी इमारती बांधून झाल्यानंतर सध्या जे सरकारी कर्मचारी तेथे राहत आहेत त्यांना बाहेर काढण्यात येईल अशातला भाग नाही तर सर्विस क्वॉर्टर्स कर्मचाऱ्यांना त्यात देणारच आहोत. सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी सांगितले ते बरोबर आहे की अनेक सोसायट्यांना शासनाने भूखंड दिले आहेत, आमदारांच्या सोसायट्यांनाही असे भूखंड दिले आहेत. चर्चगेटपासून वरळीपर्यंत जेथे जेथे शासकीय जागा असेल तेथे तेथे वेगवेगळ्या कर्मचारी/अधिकारी सोसायटी तसेच आमदारांची सोसायटी असेल अथवा न्यायाधीश किंवा आयएएस अधिकाऱ्यांची सोसायटी असेल अशा सोसायट्यांना शासनाने भूखंड दिले आहेत. पण माझे असे म्हणणे आहे की, वांद्रे (पूर्व) येथील शासकीय भूखंडावर आपण जो प्रोजेक्ट उभा करीत आहोत त्या ठिकाणी अशा प्रकारे भूखंड देता येणे शक्य होणार नाही. या कर्मचाऱ्यांनी इतरत्र भूखंड मागितल्यानंतर त्यासंदर्भात महसूल विभागाला विचार करता येईल कारण भूखंड देण्याचे काम महसूल विभागाचे आहे. त्यांच्या या मागणीचा शासनाला सहानुभूतीने विचार करता येईल. पण जो प्रोजेक्ट सध्या उभा राहत आहे त्यातून सरकारी कर्मचाऱ्यांसाठी भूखंड दिला तर हा प्रोजेक्ट काहीच होणार नाही.

अॅड. अनिल परब : महोदय, "माझे घर" सहकारी गृहनिर्माण संस्थेच्या सभासदांनी माननीय मुख्यमंत्री, माननीय उपमुख्यमंत्री यांना लेखी निवेदन देऊन गृहनिर्माण संस्थेला याच भागात भूखंड देण्याची मागणी केली आहे. माझा प्रश्न असा आहे की, शासनाने वांद्रे (पूर्व) येथील शासकीय जागेवर ज्या ज्या संस्थांना आतापर्यंत भूखंडांचे वाटप केलेले आहे त्याच धर्तीवर "माझे घर" या संस्थेला सुद्धा भूखंड देण्याचा विचार शासन करणार काय ?

श्री. छगन भुजबळ : महोदय, या प्रोजेक्टच्या अंतर्गत जी जागा आहे त्यातून वेगळा भूखंड काढून देता येणे शक्य होणार नाही...

यानंतर श्री. जुन्नरे

(विरोधीपक्षाचे सन्माननीय सदस्य हातात फलक घेऊन घोषणा देत असतात.)

श्री. विनोद तावडे : शासकीय वसाहत बांद्रा येथे आपण जर केवळ .40 टक्के एफएसआय दिला तर या ठिकाणचे शासकीय कर्मचारी आपल्याला आशीर्वाद देतील.

(विरोधी पक्षाचे सन्माननीय सदस्य हातात फलक घेऊन वेलजवळ येऊन घोषणा देत असतात.)

श्री. रामदास कदम : सभापती महोदय, हे शासन मराठी माणसांच्या मुळाशी उठले आहे काय ? आज मुंबईमध्ये केवळ 20 टक्के मराठी माणूसच शिल्लक उरलेला आहे. या ठिकाणी आपण अनेक हाऊसिंग सोसायटीयांना जागा दिलेली आहे. आता आपण या ठिकाणी सन्माननीय सदस्य श्री. कृपाशकर सिंह यांना उत्तर भारतीयांच्या सोसायटीसाठी सुध्दा जागा दिलेली आहे. परप्रांतीयांना आपण घरे देत सुटला आहात परंतु मराठी माणसाला, मराठी शासकीय कर्मचा-यांना या ठिकाणी जागा देत नाही. आपण परप्रांतीयांसाठी जागा देण्याचा जसा निर्णय घेतलेला आहे तसाच निर्णय मराठी माणसाला जागा देण्याच्या दृष्टीने घेतला तर ते योग्य होईल. त्यामुळे आपण या ठिकाणी मराठी माणसांना, स्थानिक मराठी माणसांना भूखंड देणार आहात काय ? या ठिकाणी 96 एकराची जागा शिल्लक आहे.

(विरोधी पक्षाचे सन्माननीय सदस्य हातात फलक घेऊन वेलजवळ येऊन घोषणा देत असतात.)

उपसभापती : या लक्षवेधी सूचनेच्या संदर्भात सन्माननीय उपमुख्यमंत्र्यांनी उत्तर दिलेले आहे त्यामुळे मी या संदर्भात अधिक काही बोलू शकत नाही.

(घोषणा)

उपसभापती : माझी सर्व सन्माननीय विनंती आहे की, आपण आपल्या जागेवर बसावे.(घोषणा) अशा परिस्थितीत सभागृहाचे कामकाज सुरु ठेवणे शक्य होणार नसल्यामुळे मी सभागृहाचे कामकाज 2.45 पर्यंत स्थगित करतो.

(सभागृहाची बैठक दुपारी 2.33 ते 2.45 पर्यंत स्थगित झाली.)

(स्थगिती नंतर)

सभापतीस्थानी माननीय उप सभापती

उप सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी खाली बसावे. आपल्या हातातील फलक आपण गुंडाळून ठेवावेत.

श्री.दिवाकर रावते (बसून) : सभापती महोदय, आपले पत्रसुद्धा माझ्याकडे आहे. आपण देखील शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बाजूचे आहात.

उप सभापती : होय. मी माननीय उप मुख्यमंत्र्यांना विनंती करण्यासाठी उभा आहे. माननीय उप मुख्यमंत्र्यांनी आपले उत्तर दिलेले आहे. शासकीय चौकटीत राहून आपले उत्तर होते. माणुसकीच्या नात्याने एक शासकीय कर्मचाऱ्यांच्याबाबतीत आपण देखील थोडासा विचार करायला पाहिजे. कारण आपण गोरगरीबांचेच नेते आहेत. आपण नेहमी गोरगरीबांकरिता भांडत आलेला आहात. त्यांच्या न्याय्य हक्कांसाठी झगडत आला आहात. त्यामुळे केवळ महाराष्ट्रातच नव्हे तर भारतात आपले नाव त्यासाठी सुप्रसिद्ध आहे. म्हणून मी विनंती करतो की, यासंबंधी आपल्याला पुनर्विचार करणे शक्य असेल तर आपण तो करावा.

श्री.छगन भुजबळ : सभापती महोदय, हा 1 किंवा 2 घरे देण्याचा प्रश्न नाही. पाच हजार सव्हीस क्वार्टर्स कायमस्वरूपी देण्याचा प्रश्न आहे. यानंतर येणारे जे कर्मचारी आहेत त्यांना मात्र सव्हीस क्वार्टर्स देता येणार नाही. खास पॉवर वापरून फक्त 1-2 बाबी करता येतील. राज्यात दहा लाख कर्मचारी आहेत. यासाठी आपल्याला धोरणात्मक निर्णय घ्यावा लागेल. यासंबंधातील संपूर्ण सभागृहाची भावना मी माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या कानी निश्चितपणे घालीन.

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, हा विषय फक्त मुंबई पुरताच मर्यादित आहे. आज येथे पाच हजार शासकीय कर्मचारी रहात आहेत. तो भूखंड आपण बीओटीवर विकसित करणार आहोत. त्यातून 1200 कोटी रुपये नफा कसा मिळेल हे आपण सांगितले. हा विषय त्या भूखंडा पुरताच मर्यादित आहे. ज्यांचा संबंध नाही अशा अनेक जणांना आपण जागा दिलेली आहे.

श्री.कृपाशंकर पासून सर्वाना जागा दिलेली आहे. हे शासकीय कर्मचारी मराठी आहेत. आपण मंत्री असल्यामुळे आम्हाला हट्ट धरण्याचा आणि आग्रह करण्याचा हक्क आहे, असे वाटते. त्यामुळे धोरणात्मक निर्णय घ्यावा लागेल असे सांगू नका. या मुंबई शहरामध्ये आपण अनेक शासकीय कर्मचाऱ्यांना भूखंड दिलेले आहेत. हा भूखंड खाजगी तत्त्वावर विकसित करण्यासाठी शासन

श्री.दिवाकर रावते...

देणार आहे. तेथे अनेक प्रकारचा विकास करणार आहोत. एफएसआय वाढविण्याचा धूमधडाका या शासनाने लावलेला आहे. त्यामुळे या जागेसाठी आपण अडीच एफएसआय करावा. हे सगळे नक्की होऊ शकते. यासंबंधी माननीय सभापती महोदय, आपण लेखी स्वरूपात सहानुभूती व्यक्त केली. येथे धोरण म्हणून काहीही प्रश्न येत नाही. येथे दहा लाख कर्मचाऱ्यांचा विषय नाही. हा विषय मुंबई पुरताच मर्यादित आहे. अनेक आयएस अधिकार्यांना आपण भूखंड दिले आहेत. ते स्वतः शासकीय निवासस्थानामध्ये रहात असून आपले घर भाड्याने दिलेले आहे. शासकीय कर्मचारी वांद्रे येथील जागा दैनंदिन जीवनासाठी वापरत आहेत. त्यामुळे शासनाने धोरणामध्ये फरक करावा अशी माझी आग्रहाची भूमिका आहे.

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, हा विषय मुंबई पुरता आहे. माननीय मंत्रिमहोदयांनी सांगितले की, यासंबंधी माननीय मुख्यमंत्र्यांशी चर्चा करतो. तेव्हा हे धोरण बदलण्यासंबंधीचा शासन फेर विचार करेल एवढेच आपण आश्वासन द्यावे

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, माननीय मुख्यमंत्र्यांची भाषणे ऐकली की, मी वाढपी आहे. नुसता 40 टक्के एफएसआय वाढवून द्यायचा आहे. तेवढा एफएसआय वाढ्याने वाढला की, या शासकीय कर्मचाऱ्यांना घरे मिळाली.

यानंतर श्री.गायकवाड...

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री. विनोद तावडे यांनी वाढण्याचा उल्लेख केला आहे. त्यांच्या म्हणण्याला मी दुजोरा देतो. हे काम करीत असतांना फक्त पाच हजार कर्मचा-यांचाच हा प्रश्न नाही तर सध्या जे कर्मचारी नोकरीमध्ये आहेत आणि भविष्यामध्ये जे कर्मचारी येणार आहेत त्यांचाही प्रश्न आहे.....

श्री.विनोद तावडे :कर्मचाऱ्यांना घरे देण्यास काँग्रेस पक्षाचा विरोध आहे काय ?...

श्री.भाई जगताप : सन्माननीय सदस्यांनी माझे संपूर्ण म्हणणे ऐकून घ्यावे. आपल्या म्हणण्याला मी पाठिंबाच देत आहे. आपण माझे म्हणणे ऐकून न घेता अर्धवट म्हणण्यावर मत मांडत आहात. आमचा रोख आपण लक्षात घ्यावा.

(एकाच वेळी अनेक सन्माननीय सदस्य बोलतात)

उपसभापती : यानंतर तिसरी लक्षवेधी सूचना चर्चेला घेण्यात येईल .

..2...

पृ.शी. नाशिक शहरातील नद्यांची पूररेषा नसल्याने नागरिकांना होत असलेला त्रास

मु.शी. : नाशिक शहरातील नद्यांची पूररेषा नसल्याने नागरिकांना होत असलेला त्रास याबाबत डॉ.वसंत पवार, सर्वश्री विक्रम काळे, हेमंत टकले, वि.प.स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना

डॉ.वसंत पवार (नाशिक स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

" नाशिक शहरातील नद्यांची पूररेषाच नसल्याने तेथील नागरिकांना वर्षानुवर्षे त्रासदायक अडचणींना सामोरे जावे लागत असतांनाही कोणतीही उपाययोजना केली जात नसणे, पावसाळामध्ये महापूर येऊन मोठया प्रमाणात नुकसान होत असणे त्यासाठी नैसर्गिक प्रवाहाला अडथळे आणणारी अतिक्रमणे दूर करणे, नदीपात्राची खोली वाढविणे, बंधारे हटविणे, नदी पात्रालगत कोट अथवा भिंती बांधणे इत्यादी उपाययोजना करण्याची स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे वारंवार मागणी केलेली असतांनाही, या संदर्भात कार्यवाही करण्यास होत असलेली दिरंगाई व टाळाटाळ याकडे शासनाचे होत असलेले अक्षम्य दुर्लक्ष, परिणामी शहर परिसरातील नागरिकांमध्ये पसरलेला तीव्र असंतोष व संतापाची भावना, वारंवार येत असलेल्या महापूरामुळे जनजीवन विस्कळीत होऊन प्रचंड नुकसान होत असल्याने, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची उपाययोजना व शासनाची प्रतिक्रिया "

श्री.प्रकाश सोळंके (पुनर्वसन व मदत कार्य राज्य मंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उपसभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

..3...

डॉ.वसंत पवार : सभापती महोदय, नाशिक शहरातून गोदावरी, नासर्डी,वालदेवी, वाघाडी दारणा इत्यादी पाच नद्या वाहतात आणि 68.80 किलोमिटर इतकी नद्यांची लांबी आहे

(विरोधी पक्षातील सन्माननीय सदस्य वेलमध्ये येऊन घोषणा देतात)

त्याठिकाणी पूररेषा नसल्यामुळे केन्द्रीय जल आयोगाच्या निकषाप्रमाणे गेल्या 100 वर्षात सर्वात जास्त महापूर ज्या ठिकाणी आला होता त्या ठिकाणी रेड लाईन आखण्यात आली आहे ज्या ठिकाणी 25 वर्षात सर्वात जास्त पूर आला त्या ठिकाणी ब्ल्यू लाईन आखण्यात आली आहे.हा विषय पुनर्वसन विभागाकडे का आला ? वास्तविक हा विषय नगरविकास विभागाकडे जावयास पाहिजे होता. विकास आराखडयामध्ये पूर रेषेचा उल्लेख करण्यात आला नाही .प्रशासनाने सर्व जागा एन.ए.केल्या आहेत.त्या जागेवर नगरविकास विभागाने प्लॅन मंजूर केला होता. लोकांनी घरे बांधली त्याचे कम्प्लीशन सर्टिफिकेट दिले. घरे बांधण्यासाठी काही लोकांनी कर्जसुध्दा काढले होते. त्या ठिकाणी अनेक लोक राहत असून 400 ते 500 लोकांना जागा खाली नाही. नगरविकास विभागाचे प्रमुख आणि प्रशासन या गोष्टीस जबाबदार आहे. त्यांची चौकशी करण्यात येणार आहे काय ? सहाय्यक संचालक नगररचना या पदावर जो कोणी अधिकारी असेल त्याच्याकडे नगरविकासाची कामे देण्यात येत येतील असा शासनाने आदेश काढला आहे

(विरोधी पक्षातील काही सन्माननीय सदस्य वेलमध्ये येऊन फलक फडकवितात व घोषणा देतात)

उपसभापती :अशा परिस्थितीत सभागृहाचे कामकाज चालविणे अशक्य असल्यामुळे मी सभागृहाची बैठक 3.00 वाजेपर्यंत स्थगित करतो. लक्षवेधी सूचनेवरील चर्चेबाबत सन्माननीय सदस्य ऑन लेग राहतील.

(सभागृहाची बैठक 2 वाजून 53 मिनिटांनी,दुपारी 3.00 वाजेपर्यंत स्थगित करण्यात आली)

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

V V-1

APR/SBT/ST

पूर्वी श्री.गायकवाड

15:00

(स्थगितीनंतर)

सभापतीस्थानी - माननीय तालिका सभापती (अॅड.अनिल परब)

तालिका सभापती : मी सभागृहाची बैठक 10 मिनिटांसाठी स्थगित करित आहे.

(सभागृहाची बैठक दुपारी 3.00 वाजता 10 मिनिटांसाठी स्थगित झाली.)

यानंतर कु.थोरात

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

(स्थगिती नंतर)

(सभापतीस्थानी - माननीय उपसभापती)

(विरोधी पक्षातील सन्माननीय सदस्य घोषणा देत असतात)

डॉ. वसंत पवार : सभापती महोदय, लक्षवेधी क्रमांक 2 च्या बाबतीत माझा प्रश्न एवढाच आहे की, ही लक्षवेधी सूचना पुनर्वसन खात्याकडे कशी आली? जो विकास आराखडा मंजूर केलेला आहे त्यामध्ये कुठल्याही प्रकारची पूररेषा नव्हती.

(विरोधी पक्षातील सन्माननीय सदस्य घोषणा देत असतात)

श्री. पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, सहानुभूतीने या धोरणाचा फेर विचार करावा अशी मागणी आम्ही केली होती त्यावेळी माननीय उपमुख्यमंत्र्यांनी अर्धवट उत्तर दिले. त्यांनी असे सांगितले की, मी माननीय मुख्यमंत्र्यांबरोबर बोलतो. सभापती महोदय, याबाबत सहानुभूतीने विचार करतो असे उत्तर देण्यात आले असते तर आमचे समाधान झाले असते, म्हणून याच्या निषेधार्थ आम्ही सभात्याग करित आहोत.

(विरोधी पक्षातील सन्माननीय सदस्य बहिर्गमन करतात)

डॉ. वसंत पवार : सभापती महोदय, माझा प्रश्न असा आहे की, ही लक्षवेधी सूचना पुनर्वसन व मदत विभागाकडे कशी गेली? त्यांच्याकडून उत्तराची अपेक्षा नव्हती. खरे तर या लक्षवेधी सूचनेला नगरविकास मंत्र्यांनी उत्तर द्यावयास पाहिजे होते.

सभापती महोदय, माझा प्रश्न असा आहे की, विकास आराखडयामध्ये कुठलीही पूररेषा नसतांना, प्रशासनाने प्लॉट एन.ए. केलेला असताना, नगरविकास विभागाच्या एच.ओ.डी.नी प्लॅन मंजूर करून त्यांना कम्प्लिशन सर्टिफिकेट दिलेले आहे. नागरिकांनी कर्ज काढून त्याठिकाणी घरे घेतलेली आहेत. त्या ठिकाणच्या जवळ जवळ चारशे ते पाचशे लोकांना नोटिसा काढण्यात आलेल्या आहेत. तेव्हा त्या लोकांचे पुनर्वसन कसे करण्यात येईल हा पहिला प्रश्न आणि दुसरा प्रश्न असा की, चुकीचे प्लॅन मंजूर केले त्याचप्रमाणे शासनाने दि.8 एप्रिलला चुकीचा आदेश काढलेला आहे....

उपसभापती : ही लक्षवेधी सूचना नगरविकास विभागाशी संबंधित असेल तर पुनर्वसन व मदत कार्य राज्यमंत्री या लक्षवेधी सूचनेला उत्तर देऊ शकणार आहेत काय? जर तसे नसेल तर ही लक्षवेधी सूचना नगरविकास विभागाकडे पाठविण्यात येईल.

...2..

SMT/

श्री. प्रकाश सोळंकी : सभापती महोदय, ही लक्षवेधी सूचना नगरविकास विभागाकडून व जलसंपदा विभागाकडून आमच्याकडे आलेली आहे.

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, या प्रश्नाचे उत्तर नगरविकास विभागाने दिले पाहिजे.

डॉ. वसंत पवार : सभापती महोदय, नगरविकास खात्यातील कामे सहाय्यक संचालक, नगररचना या पदावर जे अधिकारी आहेत त्यांच्याकडे सोपविण्यात येतील असा शासनाने आदेश काढला होता.

उपसभापती : या लक्षवेधी सूचने वरील चर्चा येथेच थांबविण्यात येत आहे. या लक्षवेधी सूचनेचे उत्तर नगरविकास विभागाकडून घ्यावयाचे असेल तर ही लक्षवेधी सूचना त्या विभागाकडे पाठविण्यात येईल.

...3..

पु. शी. : रत्नागिरी जिल्हयातील मौजे नांदगाव येथे पुनर्वसित झालेल्या गावाला प्राथमिक सोयीसुविधा पुरविण्यात न येणे.

मु. शी. : रत्नागिरी जिल्हयातील मौजे नांदगाव येथे पुनर्वसित झालेल्या गावाला प्राथमिक सोयीसुविधा पुरविण्यात न येणे यासंबंधी सर्वश्री हेमंत टकले, विक्रम काळे, अॅड. उषाताई दराडे, सर्वश्री रमेश शेंडगे, अरुण गुजराथी, वि. प. स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री. हेमंत टकले (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

" रत्नागिरी जिल्हयातील गडनदी प्रकल्पामुळे बाधित झालेल्या गावाचे मौजे नांदगाव (ता.चिपळूण, जि.रत्नागिरी) येथे सन 2008 मध्ये पुनर्वसन करण्यात येणे, पुनर्वसनाला एक वर्षाहून अधिक कालावधी लोटूनही सदर गावाला अद्याप प्राथमिक सोयीसुविधा पुरविण्यात न येणे, त्यामुळे त्यांच्या जनजीवनावर होत असलेला परिणाम, याप्रकरणी शासनाने योग्य ती उपाययोजना करुन सोयीसुविधा पुरविण्याची नितांत आवश्यकता, याबाबत शासनाने रावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया "

श्री. प्रकाश सोळंके (पुनर्वसन व मदत कार्य राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उपसभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

श्री. हेमंत टकले : सभापती महोदय, या लक्षवेधी सूचनेला शासनाने दिलेल्या उत्तरामुळे माझे समाधान झालेले आहे.

उपसभापती : ठीक आहे.

...5..

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

पृ. शी. : स्ववेअर गोल्ड ट्रेन्ड या कंपनीने ठाणे, मुंबई व नाशिक या ठिकाणच्या महिला गुंतवणूकदारांची केलेली फसवणूक

मु. शी. : स्ववेअर गोल्ड ट्रेन्ड या कंपनीने ठाणे, मुंबई व नाशिक या ठिकाणच्या महिला गुंतवणूकदारांची केलेली फसवणूक यासंबंधी सर्वश्री विनोद तावडे, चंद्रकांत पाटील, संजय केळकर, रामनाथ मोते, वि. प. स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री. विनोद तावडे (महाराष्ट्र विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय गृह मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"मुंबई पोलीस आर्थिक गुन्हे विभाग यांनी ठाणे येथील श्री. संदीप पोखर्ण यांच्या स्ववेअर गोल्ड ट्रेन्ड या कंपनीच्या माध्यमातून सुमारे ३० कोटी रुपयांची आर्थिक फसवणूक केल्याप्रकरणी मार्च, २०१० दरम्यान चौकशी करणे, श्री. पोखर्ण यांनी ठाणे, मुंबई व नाशिक या ठिकाणच्या महिला गुंतवणूकदारांची फसवणूक करून करोडो रुपये जमा केले असल्याचे निदर्शनास येणे, गुंतवणूकदारांवर प्रभाव पाडण्यासाठी हेलिकॉप्टर, महागड्या मोटारगाड्या यांचा वापर करणे, सदर गुंतवणूकदारांनी पोलीस आयुक्त, ठाणे यांच्याकडे तक्रार केली असता तक्रार दाखल करून घेण्यास टाळाटाळ व दुर्लक्ष करणे, श्री. पोखर्ण यांच्या विरोधात फसवणूक झालेल्या २० हजार गुंतवणूकदारांनी तक्रार करणे, अशाप्रकारे गुंतवणूकदारांना फसवणूक करण्याची योजना अन्य शहरांमध्ये सुरु होण्याची व्यक्त होत असलेली भिती, गुंतवणूकदारांनी तक्रार करूनही पोलीसांकडून कारवाई न होणे, त्यामुळे गुंतवणूकदारांमध्ये निर्माण झालेला असंतोष, तसेच त्यांचे पैसे परत मिळावेत अशी होत असलेली मागणी, यावर शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

श्री. रमेश बागवे (गृह राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उपसभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

श्री. विनोद तावडे : सभापती महोदय, स्ववेअर गोल्ड ट्रेडर्स प्रायव्हेट लिमिटेड या कंपनीने जवळ जवळ 20 हजार महिलांना गुंतवणुकीच्या नावाखाली फसविले आहे. याबाबतची तक्रार माननीय मंत्रीमहोदय श्री. आर.आर.पाटील यांच्याकडे दिनांक 31/12/2009 रोजी केली होती. तसेच श्रीमती चंद्रा अय्यंगार यांच्याकडे दिनांक 31/12/2009 रोजी केली होती. महसूल मंत्री, पोलीस आयुक्त, ठाणे, महासंचालक, जिल्हाधिकारी ठाणे, विभागीय सहकारी निबंधक, बृहन्मुंबई पोलीस आयुक्त, मुंबई पोलीस आयुक्त, आर्थिक गुन्हे या सगळ्यांकडे यासंबंधीची या महिला संघटनांनी वेळोवेळी तक्रार केली आहे.

यानंतर श्री. बरवड...

श्री. विनोद तावडे

पण वेळोवेळी तक्रार करुन सुध्दा तसेच एकदा तर स्पष्टपणे सांगितले की, मुख्य आरोपी अहमदनगरला अमूक ठिकाणी बसला आहे तरी सुध्दा पोलीस खात्याने त्याबाबतीत काहीही हालचाल केली नाही आणि त्याला कोर्टामध्ये जाण्याची संधी मिळेल असा वाव अधिकाऱ्यांनी दिला. या लक्षवेधी सूचनेच्या निमित्ताने या विषयाची माहिती घेतल्यानंतर कोर्टात जाऊन आपला बचाव कसा करावयाला आणि त्याला आपले पोलीस अधिकारी कशी मदत करतात हे माननीय मंत्रिमहोदयांच्या लक्षात आले असेल. अशाच प्रकारे मुंबईमध्ये लिमोझीनचा प्रकार घडला होता. सामान्य माणसांच्या मेहनतीच्या, घामाच्या पैशाची लूट पोलीस खात्याच्या सहकार्याने केली जाते याबद्दल वाईट वाटते. हा गुन्हा केला आहे हे आपल्याला माहित आहे. मग यामध्ये अडचण काय आहे ? कोर्टाचे असे असे म्हणणे आहे तर आपण काय करणार असे सांगण्यात येईल. आपण एका आरोपीसमोर एवढे हतबल आहोत काय की, तो कोर्टातून निर्णय आणतो आणि त्याला आपण हात लावू शकत नाही ? कोर्टाने जे काही म्हटले असेल त्याच्या पुढे जाऊन या आरोपीला गजाआड करण्यासाठी आणि त्याला खऱ्या अर्थाने शिक्षा करण्यासाठी शासन पुढे काय पावले उचलणार आहे ?

श्री. रमेश बागवे : सभापती महोदय, स्वेअर गोल्ड नावाच्या कंपनीच्या माध्यमातून अनेक नागरिकांची फसवणूक झालेली आहे. या कंपनीने चार शाखा उघडल्या होत्या पण या चारही शाखांचा मालक एकच आहे. या कंपनीच्या दादर, ठाणे, कल्याण, पुणे अशा ठिकाणी शाखा होत्या. कल्याणच्या शाखेमध्ये श्रीमती निशा गुप्ता यांनी 13,900 सभासद केले असताना त्यांच्या कमिशनपैकी 70 हजार रुपये न मिळाल्यामुळे त्यांनी तक्रार केली. त्या अनुषंगाने हा गुन्हा दाखल झालेला आहे. अशा प्रकारची जी आर्थिक फसवणूक होते त्यामध्ये ठेवीदारांना संरक्षण देण्यासाठी, ठेवीदारांचे हितसंबंध जपण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाने एमपीआयडी हा कायदा 1999 मध्ये केला होता परंतु मुंबई उच्च न्यायालयाने तो कायदा रद्दबातल ठरविला. महाराष्ट्र शासनाने उच्च न्यायालयाच्या निर्णयाच्या विरोधात सर्वोच्च न्यायालयामध्ये 18.11.2005 साली अपील केलेले आहे. अशा तऱ्हेचे जे आर्थिक गुन्हे होतात त्याला शासन कधीही पाठीशी घालत नाही. गुंतवणूकदारांना

...2...

RDB/

श्री. रमेश बागवे

न्याय मिळावा यासाठी जो कायदा केला होता तो हायकोर्टाने रद्द केला. त्या निर्णयाच्या विरोधात आपण सुप्रीम कोर्टामध्ये अपील केलेले आहे. जो संबंधित आरोपी आहे त्याला कोर्टात अभय मिळालेले आहे. त्याने कोर्टात अटकपूर्व जामिनासाठी अर्ज केला तेव्हा कोर्टाने आदेश दिले. 15 एप्रिलला त्याबाबत निकाल लागलेला आहे. कोर्टाने असे सांगितले आहे की, जोपर्यंत कोर्टाची आर्डर होत नाही तोपर्यंत अटक करू नये. शासनाने या कामी कसूर केलेली नाही. गुन्हा दाखल केलेला आहे. संबंधित गुन्हेगारावर कारवाई करताना त्याच्या घराचा पत्ता शोधून काढलेला आहे. त्याची स्थावर जंगम मालमत्ता मिळण्याच्या संदर्भात शासकीय कार्यालयाशी पत्रव्यवहार केलेला आहे. बँकेच्या खात्यासंबंधी माहिती देण्याबाबत बँकेशी पत्रव्यवहार केलेला आहे. मोटार वाहनाच्या संदर्भात प्रादेशिक मोटार वाहन कार्यालयाकडे पत्रव्यवहार केलेला आहे आणि माहिती मागविलेली आहे. मराठी दैनिकामध्ये नोटिफिकेशन देऊन ज्यांची फसवणूक झालेली आहे त्यांचीही माहिती मागविण्यात आलेली आहे. खात्याने याबाबतीत संपूर्ण लक्ष केंद्रित करून कारवाई करण्याचा निर्णय घेतलेला आहे.

डॉ. नीलम गोन्हे : महिला गुंतवणूकदारांच्या फसवणुकीचा हा महाराष्ट्रातील अलीकडच्या काळातील चौथा स्कॅम आहे. लातूरमध्ये बनावट चेक दिले गेले. सांगली येथील सोनपरी डॉलच्या प्रकरणामध्ये केसेस चालू आहेत. जडेजा नावाच्या माणसाने दुप्पट पैसे देतो असे सांगून फार मोठ्या प्रमाणात महिलांची फसवणूक केली.

यानंतर श्री. खंदारे

डॉ.नीलम गोन्हे....

हा आर्थिक गुन्हा कटकारस्थान करुन केलेला आहे. त्यामुळे त्यांच्यावर आयपीसीच्या कलम 120-ब अंतर्गत अजामीनपात्र गुन्हा दाखल केला जाईल काय ? त्याचप्रमाणे या आर्थिक गुन्ह्यांमधून महिला बचत गटांची व महिला गुंतवणूकदारांची फसवणूक होऊ नये म्हणून प्रत्येक पोलीस स्टेशनमध्ये महिला पोलीस अधिका-यांची एक विंग आहे, त्यांच्यामार्फत लोकांना सावध केले जाईल काय ?

श्री.रमेश बागवे : लोकांना सावध करण्यासाठी बैठका घेण्यात येतील. 120-ब कलम लावण्यासाठी कायदेशीर बाबी तपासून हे कलम लावता येत असेल तर ते लावले जाईल.

उपसभापती : सन्माननीय सदस्यांच्या प्रश्नाला उत्तर देताना आपण असे म्हटले की, त्यांनी हायकोर्टामध्ये अटकपूर्व जामीनासाठी अर्ज केला होता. तो अर्ज मंजूर झाला आहे, कोर्टाच्या आदेशाशिवाय त्याला अटक करू नये असे कोर्टाचे आदेश आहेत. या आदेशाविरुद्ध शासनाने अपील का केले नाही ?

श्री.रमेश बागवे : ठेवीदारांचे हितसंबंध जपण्यासाठी कायदा केला होता. तो कायदा हायकोर्टाने रद्द केला.

उपसभापती : त्याला जो अटकपूर्व जामीन दिला गेला त्याच्याविरुद्ध शासनाने अपील का केले नाही ?

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय, त्याने हायकोर्टाकडून आदेश आणलेला आहे त्याच्या विरोधामध्ये शासन सुप्रीम कोर्टामध्ये जाईल आणि अटकपूर्व जामीन रद्द करण्यासाठी प्रयत्न केले जातील.

- पृ. शी.** : मुंबई शहर, उपनगर, ठाणे जिल्हा, नवी मुंबईत
दूध भेसळीचे प्रकार उघडकीस येणे
- मु. शी.** : मुंबई शहर, उपनगर, ठाणे जिल्हा, नवी मुंबईत
दूध भेसळीचे प्रकार उघडकीस येणे
यासंबंधी सर्वश्री संजय दत्त, प्रा.सुरेश
नवले,सर्वश्री प्रतापसिंह मोहिते-पाटील,
सय्यद जमा,एम.एम.शेख, अमरीशभाई पटेल,
जैनुद्दीन जव्हेरी,भाई जगताप, मोहन जोशी,
राजन तेली, सुरेशदादा देशमुख, चरणसिंग
सप्रा,वि. प. स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री.संजय दत्त (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय अन्न व औषधे प्रशासन मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

" राज्यात विशेषतः मुंबई शहर, उपनगर, ठाणे जिल्हा, नवी मुंबईत गेल्या अनेक वर्षात सर्रासपणे दुध भेसळीचे प्रकार उघडकीस येणे, त्याच धर्तीवर दिनांक २० मार्च, २००९ रोजी वांद्रे येथील अन्न व औषध प्रशासन विभागाने बोरीवली (प.) येथील पोईसर आणि दहिसर परिसरात महानंदा, अमूल मिल्क डेअरी आणि गोकुळ या कंपन्यांच्या दूध पिशव्यात भेसळ होत असल्याचे समजल्या वरून तेथील ८ जणांना ताब्यात घेणे त्यात महिलांचाही समावेश आढळून येणे, व त्यांच्याकडून ९०० लिटर भेसळयुक्त दूध जप्त करणे, सदर प्रकरणावर शासनाने ठोस कोणतीही कार्यवाही न केल्याने अशा घटना सतत घडत असल्याचे आढळून येणे, या घटनेमुळे राज्यातील विशेषतः मुंबई शहर, उपनगर, ठाणे जिल्हा, नवी मुंबई येथील नागरिकांच्या मनात निर्माण झालेली संतापाची भावना, याप्रकरणी शासनाने तातडीने केलेली वा करावयाची कार्यवाही व शासनाची भुमिका."

3...

श्री.रमेश बागवे (गृह राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उपसभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

4...

श्री.संजय दत्त : सभापती महोदय, मला ही लक्षवेधी सूचना उपस्थित करण्याची संधी दिल्याबद्दल मी आपले व सन्माननीय सभापती महोदयांचे आभार मानतो. सभापती महोदय, मुंबई तसेच राज्यात राजरोसपणे दुधाच्या भेसळीचे कारखाने सर्व ठिकाणी सहजपणे चालू आहेत. प्रत्येक अधिवेशनामध्ये दुधाच्या भेसळीवर चर्चा केली जाते. असे प्रकार यापुढे घडणार नाहीत अशी शाश्वती शासनाच्यावतीने दिली जाते. शासनाकडून आश्वासन देऊनही दूध भेसळीचे प्रकार मोठ्या प्रमाणावर सुरु आहेत. मला आपल्या निदर्शनास आणावयाचे आहे की, खालच्या सभागृहामध्ये व या सभागृहात दि.20.3.1997, दि.15.12.2006, दि.25.7.2007, दि.25.4.2009 या दिवशी या विषयावर चर्चा झालेली आहे. शासनाने त्यावेळी यासंदर्भात कडक कायदा केला जाईल असे आश्वासन दिले होते. या निवेदनातील पान दोनवर जे नमूद केले आहे त्यावरून अशा गुन्ह्यामध्ये एका महिलेला त्वरित जामीन मिळालेला आहे. दुस-या गुन्ह्यामध्ये 3 दिवसात जामीन मिळाला आहे. माझा स्पेसिफिक प्रश्न आहे की, अशा गुन्ह्यांसाठी जन्मठेपेची शिक्षा करण्याची तरतूद करण्याचे आश्वासन दिले होते. परंतु त्याची अंमलबजावणी झालेली नाही. या अधिवेशनाचे शेवटचे तीन दिवस राहिले आहेत. यासंबंधीचा कायदा आणला जाईल काय, त्यासाठी कालमर्यादा ठरवून दिली जाईल काय ? सभापती महोदय, अशा गुन्ह्यांमध्ये शिक्षा होण्याचे प्रमाण कमी आहे. अशा गुन्ह्यातील केसचा निकाल लागण्यासाठी फार वेळ लागतो. म्हणून जलद गती न्यायालयाकडे हे गुन्हे वर्ग केले जातील काय ? यासंदर्भात बरेच अहवाल 2-2 वर्षे झाल्यानंतरही प्राप्त झालेले नाहीत.

यानंतर श्री.शिगम.....

माझा स्पेसिफिक प्रश्न असा आहे की, नियमाप्रमाणे 40 दिवसाच्या आत अहवाल आला पाहिजे. हा अहवाल न येण्याचे प्रमुख कारण म्हणजे आपल्याकडे प्रयोगशाळा फार कमी आहेत. तेव्हा प्रयोगशाळांची संख्या वाढविण्यात येईल काय ? तसेच अहवाल 40 दिवसाच्या आत येऊन त्याची अंमलबजावणी होण्याच्या दृष्टीने कार्यवाही करण्यात येईल काय ?

श्री. रमेश बागवे : सन्माननीय सदस्यांनी दूध भेसळीच्या संदर्भात प्रश्न उपस्थित केलेला आहे. त्यांनी अत्यंत संवेदनशील विषयाला हात घातलेला आहे. चांगला मुद्दा या लक्षवेधीच्या माध्यमातून उपस्थित केल्याबद्दल मी त्यांचे मनापासून स्वागत करतो. त्यांनी 40 दिवसाच्या आत कारवाई करणार का, असा प्रश्न विचारला. 40 दिवसाच्या आत अहवाल मागवून घेऊ. संपूर्ण राज्यामध्ये एकूण 9 प्रयोगशाळा आहेत. त्यापैकी एक एफ.डी.ची आणि बाकी सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या आहेत. एक मुंबई आणि दुसरी औरंगाबाद या ठिकाणी आहे. प्रयोगशाळेचा अहवाल वेळेत यावा म्हणून अधिक प्रयोगशाळांची मागणी केलेली असून नागपूर या ठिकाणी एफ.डी.च्या प्रयोगशाळेचे बांधकाम चालू आहे. आपली जी 7 विभागीय कार्यालये आहेत त्या सातही कार्यालयामध्ये प्रयोगशाळा सुरु करण्याचा मानस आहे. त्यामुळे भविष्यकाळात लवकरात लवकर अहवाल प्राप्त होतील. कडक शिक्षा होत नसल्यामुळे भेसळ करणा-या गुन्हेगारांना जरब बसत नाही असे सन्माननीय सदस्यांनी सांगितले. अन्न व भेसळ प्रतिबंधक कायद्याच्या कलम 20 मध्ये सुधारणा करून हा गुन्हा अजामीनपात्र आणि दखलपात्र करण्यासंबंधी सुधारणा करित आहोत. भा.दं.वि.संहितेच्या कलम 272,273,274 कलमामध्ये सुधारणा करून अशा गुन्हेगाराला जन्मठेपेच्या शिक्षेची तरतूद केलेली आहे. या संबंधीचा प्रस्ताव केन्द्र शासनाकडे दिनांक 8 मार्च 2010 रोजी पाठविलेला आहे. मी स्वतः या प्रकरणी लक्ष घालून केन्द्राकडे पाठपुरावा करीन. अशा गुन्हेगाराला कठोर शिक्षा व्हायला पाहिजे या सन्माननीय सदस्यांच्या मताशी शासन देखील सहमत आहे. फास्ट ट्रॅक कोर्ट देखील स्थापन करण्याचा शासनाचा विचार आहे.

श्री. भाई जगताप : माननीय मंत्री महोदयांनी चांगले उत्तर दिलेले आहेत. 40 दिवसात अहवाल येत नाही. त्याबाबत आपण कार्यवाही करावी. 1 मे 2009 ते फेब्रुवारी 2010 या कालावधीत 301 दुधाचे नमुने घेण्यात आले. त्यापैकी 264 नमुन्यांचे अहवाल प्राप्त झाले. या प्राप्त

..2..

(श्री. भाई जगताप...

झालेल्या अहवालांच्या बाबतीत शासनाने काय कारवाई केलेली आहे ? हा प्रश्न केवळ गृहखात्यापुरता मर्यादित नाही. भेसळ करणा-या प्रवृत्ती विरुद्ध हा प्रश्न आहे. त्याबाबतीत कडक शिक्षा व्हायला पाहिजे.

....नंतर श्री. भोगले...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

SGB/

15:20

लक्षवेधी सूचना क्रमांक-5.....

श्री.भाई जगताप.....

आपण तशा प्रकारचा प्रस्ताव केंद्र शासनाकडे पाठविला असल्याचे सांगितले आहे. त्याबाबत पाठपुरावा करावा. हा प्रश्न महाराष्ट्रापुरता मर्यादित नसून संपूर्ण देशात निर्माण झाला आहे. या प्रस्तावाबाबत पाठपुरावा करून मार्ग काढणार आहात का? फास्ट ट्रॅक न्यायालय किती दिवसात स्थापन करणार आहात? जे 264 नमुन्यांचे अहवाल आले त्या संदर्भात काय कारवाई केली?

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय, जे अहवाल प्राप्त झाले त्याबाबत अन्न भेसळ प्रतिबंधक कायदानुसार कारवाई केलेली आहे. नमुने तपासतो परंतु अहवाल उशिरा येतात आणि कमी प्रमाणात येतात असे सन्माननीय सदस्यांचे म्हणणे आहे. मी यापूर्वी सांगितल्याप्रमाणे लॅबची सोय फार कमी आहे. नागपूर येथे आणि विभागीय कार्यालयांच्या ठिकाणी प्रयोगशाळा निर्माण करीत आहोत.

श्री.संजय दत्त : सभापती महोदय, या संदर्भातील मागील पाच-सहा वर्षांच्या पॅटर्नचा अभ्यास केल्यानंतर एक बाब निदर्शनास येते ती म्हणजे मुंबईतील ठराविक झोपडपट्टी परिसरात या घटना घडतात. धारावी, कांदिवली, दहिसर, खार येथील झोपडपट्ट्यांमध्ये हे प्रकार घडतात. हा सेट पॅटर्न बघता आणि विशिष्ट झोपडपट्टी परिसरात हे प्रकार घडत असताना तेथील दक्षता पथकांवर याची जबाबदारी निश्चित करून त्या अधिकार क्षेत्रात असे प्रकार घडले तर संबंधित अधिकाऱ्यांवर कारवाई केली जाईल काय? अशी कठोर उपाययोजना शासन करणार आहे का? हा अत्यंत गंभीर प्रकार आहे. काही विशिष्ट प्रख्यात डॉक्टरांशी मी चर्चा केली. त्या डॉक्टरांनी सांगितले की, दुधामध्ये जे-जे पदार्थ मिसळले जातात ते अत्यंत घातक असतात. या सभागृहातील सन्माननीय सदस्यांनी असे भेसळयुक्त दूध प्राशन केले तर त्यांच्या जिवाला धोका निर्माण होईल इतकी गंभीर परिस्थिती आहे. या संदर्भातील तपासणी यंत्रणा कमी पडते. या संदर्भात नियंत्रण ठेवण्यासाठी यंत्रणा वाढविण्याबाबत शासन विचार करणार आहे काय?

श्री.रमेश बागवे : सभापती महोदय, ही गोष्ट खरी आहे की, दुधामध्ये भेसळ करण्याचे प्रकार हे झोपडपट्ट्यांमध्ये घडतात. 2005 ते 2009 या काळात एकूण 210 ठिकाणी धाडी टाकण्यात आल्या. जप्त साठा 9, 59, 505 लीटर इतका आहे. त्याची किंमत 29, 00, 073 इतकी आहे. एकूण 320 नमुने तपासणीसाठी पाठविले होते, त्यापैकी 162 नमुने प्रमाणित आढळून आले व 158 नमुने अप्रमाणित आढळून आले. अटक केलेल्या व्यक्तींची संख्या 181

..2..

लक्षवेधी सूचना क्रमांक-5..... श्री.रमेश बागवे.....

असून 143 प्रकरणी खटले दाखल केले आहेत. जी तपासणी पथके आहेत त्यांच्यामार्फत ज्या भागामध्ये असे प्रकार सर्रास घडतात त्याठिकाणच्या झोपडपट्ट्यांमध्ये तपासणी करून संबंधितांवर कारवाई करण्यासाठी तपास वाढविण्यात येईल.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

विशेष उल्लेख

पृ. शी. : मुंबई हायकोर्टाच्या अहवालानुसार जानेवारी, 2010 अखेर 24 लाखापेक्षा जास्त प्रकरणे प्रलंबित असणे

मु. शी. : मुंबई हायकोर्टाच्या अहवालानुसार जानेवारी, 2010 अखेर 24 लाखापेक्षा जास्त प्रकरणे प्रलंबित असणे याबाबत डॉ. नीलम गोन्हे, वि. प. स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

उपसभापती : माहितीय सदस्य डॉ. नीलम गोन्हे यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

डॉ. नीलम गोन्हे (विधानसभेने निवडलेल्या) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडते :-

मुंबई हायकोर्टाच्या अहवालानुसार जानेवारी, 2010 अखेर राज्यात 24 लाखापेक्षा जास्त प्रकरणे राज्यातील विविध जिल्ह्यातील न्यायालयात प्रलंबित असणे, यापैकी एकट्या पुणे जिल्ह्यात सर्वात जास्त म्हणजे 4.25 लाख प्रकरणे प्रलंबित असणे, यापैकी 3 लाख 87 हजार फौजदारी व 82117 दिवाणी प्रकरणे प्रलंबित असणे, डिसेंबर, 2009 पर्यंत 250 बलात्काराची प्रकरणे असणे, न्यायाधीशांची पदे रिक्त असल्यामुळे एवढ्या मोठ्या प्रमाणावर प्रलंबित असणे, पुणे जिल्हा सत्र न्यायालयात 100 न्यायाधीश असून यातही 15 पदे रिक्त आहेत, तरी ही प्रलंबित प्रकरणे निकालात काढण्यासाठी शासनाने करावयाची उपाययोजना याबाबत शासनाने तात्काळ निवेदन करावे. त्याचबरोबर नागपूर विभागात 2.93 लाख, ठाणे येथील न्यायालयात 2.35 लाख आणि अकोला न्यायालयात 1.16 प्रकरणे प्रलंबित आहेत. अशा प्रकारे हजारो दावे विविध कोर्टात प्रलंबित आहेत. कोर्टाची वेळ दीड तासाने वाढविणे तसेच संध्याकाळचे कोर्ट अशा उपाययोजना यासंदर्भात मी सुचविणार आहे. कोर्ट ऑफिसरने दिलेल्या माहितीनुसार चेक न वटल्यामुळे सन 1881 च्या निगोशिअबल अॅक्टखाली रजिस्टर्ड झालेल्या अनेक केसेस प्रलंबित आहेत त्यांचा निपटारा करण्यासाठी न्यायालयातील रिक्त पदे भरणे, न्यायालयाच्या कामकाजाची वेळ वाढवून संध्याकाळचे कोर्ट चालविणे अशा उपाययोजनांकडे मी या विशेष उल्लेखाच्या माध्यमातून शासनाने लक्ष वेधत आहे.

पृ. शी. : विदर्भातील अकोला, वाशिम व बुलढाणा जिल्ह्यात जाणवत असलेली भीषण पाणी व चाऱ्याची टंचाई

मु. शी. : विदर्भातील अकोला, वाशिम व बुलढाणा जिल्ह्यात जाणवत असलेली भीषण पाणी व चाऱ्याची टंचाई याबाबत श्री. गोपीकिसन बाजोरिया, वि. प. स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

उपसभापती : मा. जिल्हा सदस्य श्री.गोपीकिसन बाजोरिया यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री.गोपीकिसन बाजोरिया (अकोला-वाशिम-बुलढाणा स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडतो.

विदर्भातील विशेषतः अकोला, वाशिम व बुलढाणा या जिल्ह्यात मोठ्या प्रमाणात भासत असलेला उन्हाळा तसेच सदर जिल्ह्यामध्ये असलेली भीषण पाणीटंचाई, चारा टंचाई यामुळे जिल्ह्यातील नागरिक त्रस्त असणे, चारा टंचाईमुळे जनावरांवर आलेली उपासमारीची पाळी तसेच वाढत्या उष्णतेमुळे जनावरांच्या मृत्युचे वाढलेले प्रमाण पाहता शासनाने जनावरांसाठी चारा व पशु छावण्यांची तात्काळ व्यवस्था करण्यासाठी मी विशेष उल्लेखाच्या माध्यमातून शासनाचे लक्ष वेधत आहे.

....3....

पृ. शी. : नवी मुंबई येथे होणाऱ्या आयपीएल मॅचचा विचार करता त्या भागातील सुरक्षितता वाढविणे

मु. शी. : नवी मुंबई येथे होणाऱ्या आयपीएल मॅचचा विचार करता त्या भागातील सुरक्षितता वाढविणे याबाबत श्रीमती मंदा म्हात्रे, वि. प. स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

उपसभापती : माझी सदस्य श्रीमती मंदा म्हात्रे यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्रीमती मंदा म्हात्रे (विधानसभेने निवडलेल्या) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडतो.

महोदय, संपूर्ण मुंबईचे लक्ष नवी मुंबईकडे लागलेले आहे. कारण नवी मुंबईत आयपीएलच्या मॅचेस होणार आहेत. त्यादृष्टीने जास्तीत जास्त बंदोबस्त वाढविण्यासंबंधीचे आदेश मंत्री महोदयांनी दिले पाहिजेत. कारण अनेक लोक मॅच पाहण्यासाठी या भागात येतील आणि आयपीएल मॅचच्या वेळेस बंगलोर येथे जो अनुचित प्रकार घडला आहे त्या पार्श्वभूमीवर नवी मुंबईपासून हायवे जवळच आहे त्यामुळे जास्तीत जास्त रहदारीचाही प्रश्न निर्माण होणार आहे. अशा परिस्थितीत शासनाने बंदोबस्ताची व्यवस्था करावी याकडे मी या विशेष उल्लेखाच्या माध्यमातून शासनाचे लक्ष वेधण्याचा प्रयत्न करित आहे.

....4....

पृ. शी. : नाशिक जिल्ह्यातील महाविद्यालयांची संख्या विचारात घेता विद्यापीठाचे विभाजन करून नवे विद्यापीठ स्थापन करण्याबाबत

मु. शी. : नाशिक जिल्ह्यातील महाविद्यालयांची संख्या विचारात घेता विद्यापीठाचे विभाजन करून नवे विद्यापीठ स्थापन करण्याबाबत याबाबत श्री. हेमंत टकले, वि. प. स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

उपसभापती : माहिती सदस्य श्री. हेमंत टकले यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री.हेमंत टकले (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडतो.

महोदय, मुंबई व पुणे विद्यापीठाचे विभाजन करण्याचा मनोदन शासनाने करण्यात येणे, नाशिक जिल्ह्यातील महाविद्यालयांची व विद्यार्थ्यांची संख्या विचारात घेता विभाजनानंतर नाशिक येथे नवे विद्यापीठ स्थापन करण्याची आवश्यकता, तसेच नाशिक येथे विद्यापीठ स्थापन करून थोर कविवर्य कुसुमाग्रज यांचे विद्यापीठास नाव देण्याबाबत नाशिक जिल्ह्यातील लोकप्रतिनिधी व नागरिकांकडून होत असलेली मागणी, सदर मागणीच्या अनुषंगाने शासनाने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी या विशेष उल्लेखाच्या अनुषंगाने मी मागणी करित आहे.

....5....

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

3B-5

PFK/

पूर्वी श्री. भोगले.....

15:35

पृ.शी.: विनियोजन विधेयक

L.A. BILL NO. L OF 2010

(A BILL TO AUTHORISE PAYMENT AND APPROPRIATION OF CERTAIN FURTHER SUMS FROM AND OUT OF THE CONSOLIDATED FUND OF THE STATE FOR THE SERVICES OF THE YEAR ENDING ON THE THIRTY-FIRST DAY OF MARCH 2011.)

श्री. विजय वडेटीवार (वित्त राज्यमंत्री) : महोदय, मी महाराष्ट्र विधानसभेने संमत केल्याप्रमाणे सन 2010 चे वि.स.वि.क्र. 50 - दिनांक 31 मार्च, 2011 रोजी संपणाऱ्या वर्षाच्या कामांसाठी राज्याच्या एकत्रित निधीतून आणखी विवक्षित रकमा देणे व त्यांचे विनियोजन करणे यास अधिकृत मंजूरी देण्यासाठी विधेयक विचारात घेण्यात यावे, असा आपल्या अनुमतीने प्रस्ताव मांडतो.

असे करित असताना मी सभागृहाच्या निदर्शनास आणू इच्छितो की, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 207, खंड (1) द्वारे महाराष्ट्राच्या राज्यपालांना प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तींचा वापर करून त्यांनी हे विधेयक महाराष्ट्र विधान परिषदेसमोर मांडण्यासाठी शिफारस केली आहे.

प्रश्न मतास टाकून संमत झाला.

उपसभापती : विधेयक विचारात घेण्यात आले आहे. आता मी विधेयक खंडशः सभागृहाला सादर करतो. शिफारशी करावयाच्या असल्यास सदस्यांनी मांडाव्यात.

(खंड, 2 व 3, अनुसूची, खंड-1, संपूर्ण शीर्षक व हेतुवाक्य हे एका पाठीमागून एक याप्रमाणे विचारात घेण्यात आले. त्यांच्या बाबतीत कोणतीही शिफारस करण्यात आली नाही.)

उपसभापती : ज्याअर्थी, परिषदेस कोणतीही शिफारस करावयाची नाही, त्याअर्थी परिषदेला कोणतीही शिफारस करावयाची नाही, अशा शिफारशीसह हे विधेयक विधानसभेकडे परत पाठविण्यात येईल.

यानंतर श्री. जुन्नरे

पृ. शी. : जळगाव जिल्हयातील भुसावळ तालुक्यात स्वयंपाकाच्या गॅसची निर्माण झालेली टंचाई.

मु. शी. : जळगाव जिल्हयातील भुसावळ तालुक्यात स्वयंपाकाच्या गॅसची निर्माण झालेली टंचाई याबाबत श्रीमती मधू जैन, वि.प.स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

उपसभापती : माहिती सदस्य श्रीमती मधू जैन यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्रीमती मधू जैन (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडते.

"जळगाव जिल्हयातील भुसावळ तालुक्यात स्वयंपाकाचा गॅस वाहनामध्ये भरून देणा-या अड्डयावर छापा टाकला असतांना तेथे 27 घरगुती हंडयासह गॅस भरण्याची इलेक्ट्रिक मोटार सापडली. जिल्हयामध्ये स्वयंपाकाच्या गॅस हंडीची मोठया प्रमाणात मागणी वाढली आहे. घरगुती गॅस ग्राहकांना 21 दिवसांने नोंदणी केल्यानंतर गॅस हंडी उपलब्ध होते. काही वेळा गॅस एजन्सी कार्यालयात 21 दिवसानंतरही 2 ते 3 आठवडे हंडी देत नाही व कार्यालयात ग्राहकांना नीट उत्तरेही देत नाही. अधिकृत ग्राहकांनाही टंचाई काळात 500 रुपये मोजून गॅस हंडी घ्यावी लागते. वाहनामध्ये गॅसच्या वापरामुळे हंडीची टंचाई निर्माण होत आहे. सापडलेली गॅस सिलेंडर ज्या एजन्सीची आहेत त्याची कंपनीच्या अधिका-यांना माहिती असल्यावर सुध्दा त्या एजन्सीवर कोणतीही ठोस कारवाई झाली नाही. ही अत्यंत गंभीर बाब शासनाच्या निदर्शनास आणण्यासाठी विशेष उल्लेखाची सूचना देत आहे. कृपया स्वीकृत करावी, ही विनंती."

सभापती महोदय, गाडयांमध्ये अवैधपणे गॅस भरणा-या रॅकेटच्या कारणाने जळगाव जिल्हयात घरगुती गॅसची टंचाई झालेली आहे. गेल्या काही वर्षांपासून गाडयांमध्ये गॅस भरण्याचे प्रमाण वाढल्याने गॅसच्या हंडीची मागणी वाढली आहे. भुसावळ तालुक्यात 12 मार्च, 2010 रोजी स्वयंपाकाचा गॅस वाहनामध्ये भरून देणा-या अड्डयावर छापा टाकला असता तेथे 27 घरगुती गॅस हंडयासह गॅस भरण्याची इलेक्ट्रिक मोटार सापडली. या केंद्रात गॅस भरण्यासाठी लागणारी अत्याधुनिक यंत्रे सापडली त्यातील यंत्र वीज पुरवठा बंद असल्यावर सुध्दा काम बंद राहू नये म्हणून बॅटरीवर चालणारे होते. याच प्रकारे चाळीसगाव तालुक्यातील कजगांव येथे छापा टाकला

श्रीमती मधू जैन...

असता तेथेही घरगुती वापराचे 21 गॅस सिलेंडर जमा केले ह्या घटनावरून असे लक्षात येते की, संबंधित गुन्हेगारांवर कडक कारवाई न केल्याने दुस-या गुन्हेगारांवर वचक बसला नाही व असे प्रकार जिल्हयामध्ये सर्रासपणे चालू आहेत. चाळीसगाव तालुक्यातच परवा एका घटनेमध्ये वाहनचालक ओम्नी गाडीमध्ये घरगुती गॅस सिलेंडर मधून रिफिलिंग पंपाद्वारे गॅस भरत असतांना तळपत्या उन्हात अचानक गॅसची गळती होऊन स्फोट झाला त्यात गाडी संपूर्ण जळून खाक झाली व वाहनचालक गंभीररित्या भाजला गेला. फक्त अवैध गॅस रिफिलिंग केंद्रावर छापा टाकून हा प्रकार थांबणार नाही यासाठी शासनाने कठोर कायदे करून त्याची योग्य प्रकारे अंमलबजावणी करण्याची गरज आहे. ह्या सर्व प्रकारात गॅस एजन्सीचा हात मोठ्या प्रमाणात आढळून येतो. गोरगरीब, मध्यमवर्गीय अशा ग्राहकांना एजन्सीमध्ये गॅस संपल्यावर नियम दाखविले जातात. 21 दिवसात सिलेंडर मिळेल असे सांगून 21 दिवस झाल्यावरही 3 ते 3 आठवडे फिरवतात. मात्र अनाधिकृत गॅस भरणा-यांना रोजचे 10 ते 20 सिलेंडर मात्र उपलब्ध होतात. छाप्यामध्ये सापडलेल्या हंडया ह्या भारत गॅस व हिंदुस्थान पेट्रोलियम या कंपन्यांच्या आहेत. त्या कोणत्या कंपन्यांच्या आहेत हे संबंधित कंपन्यांना माहित असूनही त्यांनी संबंधित एजन्सीवर काहीच कारवाई केली नाही. परवा सुध्दा भुसावळमध्ये अशाच प्रकारे छापा मारून गॅस सिलेंडर आणि गॅस भरण्याची साधने पकडण्यात आली होती. त्यामुळे यावर शासनाने कार्यवाही करण्याची आवश्यकता आहे व त्यावर तात्काळ उपाययोजना करण्याची गरज आहे. एकीकडे विस्फोटच्या कारणाने लोकांच्या जीवाला धोका निर्माण होण्याची शक्यता आहे व दुसरीकडे सर्वसामान्यांच्या जीवनावश्यक वस्तू मिळत नाही त्यामुळे ही बाब शासनाच्या निदर्शनास आणण्यासाठी विशेष उल्लेखाची सूचना मी करीत आहे.

...3...

पृ. शी. : झुणका भाकर केंद्र महिला बचत गटांना देण्याबाबत
मु. शी. : झुणका भाकर केंद्र महिला बचत गटांना देण्याबाबत
 श्री. दिवाकर रावते, वि. प. स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

उपसभापती : मा.संसदीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री. दिवाकर रावते (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडतो.

"राज्यात सुरु असलेली 750 झुणका-भाकर केंद्रे चालू रहावित म्हणून तत्कालीन मुख्यमंत्री, उपमुख्यमंत्री, मा.संसदीय कार्यमंत्री, मा. अन्न व नागरी पुरवठा मंत्री मा.ना. सभापतींनी व मा. उपसभापतींच्या उपस्थितीत आदेश देणे. 750 झुणका भाकर केंद्रे चालू ठेवावित व सुमारे 3000 केंद्रे ही महिला बचत गटाकडे देण्याबाबत केलेली सूचना, नागपूर अधिवेशनात विद्यमान मा. मुख्यमंत्री यांनी माहिती घेवून योग्य ती कार्यवाही करण्याचे दिलेले आश्वासन. श्रीमती छत्रपती राजमाता कल्पना राजे भोसले यांनी साता-यांतील झुणका-भाकर केंद्र सध्या चालवित असलेल्या महिलांकडे ठेवण्याबाबत व बंद झुणका-भाकर केंद्र महिला बचत गटांना देण्याबाबत सूचित करणे, तरीसुद्धा सातारा जिल्हाधिकारी यांच्याकडून झुणका-भाकर केंद्र हटविण्याची कार्यवाही सुरु करणे, सबब याबाबत शासनाने आपली भूमिका स्पष्ट करावी."

सभापती महोदय, महाराष्ट्रातील झुणका भाकर केंद्राच्या संदर्भात चर्चा सुरु असतांना आपण या ठिकाणी मुद्दा उपस्थित असल्यामुळे मी आपले आभार मानतो. श्रीमंत छत्रपती राजमाता कल्पना राजे भोसले यांनी मला विनंती केल्यानुसार मी मागच्या वेळी विशेष उल्लेखाची सूचना उपस्थित केली होती. आपणही त्यासंदर्भातील निदेश त्वरित दिले होते. झुणका भाकर केंद्राच्या संदर्भात माननीय सभापती महोदयांच्या चेंबरमध्ये दोन बैठका झालेल्या आहेत. त्या बैठकीमध्ये तत्कालीन मुख्यमंत्री श्री. विलासराव देशमुख, आताचे मुख्यमंत्री श्री. अशोकरावजी चव्हाण तसेच उपमुख्यमंत्री, अन्नपुरवठा मंत्री, संसदीय कार्य मंत्री हे सुद्धा उपस्थित होते. त्या बैठकीमध्ये असा

श्री. दिवाकर रावते...

निर्णय झाला होता की, 750 झुणका भाकर केंद्र सुरु आहेत त्यांच्यासंदर्भात अन्नपुरवठा मंत्र्यांनी योग्य अशी योजना मांडावी व बाकीची झुणकाभाकर केंद्रे ही त्या भागातील महिला बचत गटांना देण्यात यावी. परंतु त्यासंदर्भातील योग्य ते धोरण अजूनपर्यंत घेतले नसल्यामुळे अनेक ठिकाणी त्या त्या जिल्हयातील जिल्हाधिकारी नोटीस मारून झुणकाभाकर केंद्र बंद करण्याचे आदेश देत आहेत. यासंदर्भातील झुणका भाकर केंद्राच्या तक्रारी माझ्याकडे आणि आपल्याकडेही सतत येत असतात. ज्यावेळेस साता-याच्या झुणका भाकर केंद्राच्या संदर्भात आपण आदेश दिले होते. त्या ठिकाणच्या जिल्हाधिका-यांनी मला जो पर्यंत वरून आदेश येत नाही तोपर्यंत मला कारवाई मागे घेता येत नाही असे सांगितले होते म्हणून त्या भागातील सन्माननीय खासदार श्री. उदयन राजे भोसले यांनी माझ्याशी यासंदर्भात दूरध्वनीवरून चर्चा केली आणि माननीय मंत्री महोदय श्री. अनिल देशमुख यांना पत्र लिहिले.

यानंतर श्री.भारवि.....

BGO/

जुन्नरे

15:45

श्री.दिवाकर रावते...

श्री.अनिल देशमुख, माननीय मंत्री अन्न व नागरी पुरवठा यांनी श्री.विकास देशमुख, जिल्हाधिकारी, सातारा यांच्याकडे रिमार्क मारून पत्र पाठवून दिले. तो रिमार्क मी आपल्याला वाचून दाखवितो.

" On 23rd December, I stated that Govt. will take Meeting regarding Zhunka Bhakar Kendra. After Meeting, the above Policy will be reviewed, till then keep the Case pending." अशा प्रकारचे आदेश माननीय मंत्रिमहोदयांनी आपल्या विनंती वरून लेखी स्वरूपात दिलेले आहेत. हे आदेश ज्याप्रमाणे त्या जिल्हाधिकाऱ्यांना आहेत, त्याप्रमाणे महाराष्ट्रातील सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांना आहेत. यासंबंधी मला मंत्रिमहोदयांनी एक पत्र दिले. त्यात नमूद केले आहे की, झुणका-भाकर संबंधातील बैठक माननीय महसूल मंत्र्यांकडे होणार आहे. त्या बैठकीला आम्ही येऊ की नाही हा नंतरचा प्रश्न आहे. सभापतींच्या दालनात माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या, अन्न व नागरी पुरवठा मंत्र्यांच्या उपस्थित बैठक झाली होती. त्यावेळी माननीय उप सभापती देखील होते. त्यावेळी तत्कालीन मुख्यमंत्री श्री.विलासराव देशमुख, विद्यमान मुख्यमंत्री श्री.अशोक चव्हाण यांनी माननीय अन्न व नागरी पुरवठा मंत्री यांना सांगितले की, योग्य ते धोरण आणून कॅबिनेट समोर जाऊन योग्य तो निर्णय घेऊ. सभापती महोदय, केवळ आपल्यामुळेच या कुटुंबाना जीवदान मिळालेले आहे. 750 झुणका भाकर केंद्र आहेत. फक्त मुंबईतील झुणका भाकर केंद्रासंबंधी निर्णय झालेला आहे. मुंबईतील झुणका भाकर केंद्रांना अन्नपूर्णा केंद्र असे नाव देऊन त्यांचे पुनर्वसन करण्याचे ठरले आहे. मुंबईतील रस्त्यावरील झुणका-भाकर काढून महानगरपालिकेच्या जागेत त्यांचे पुनर्वसन करण्यात येणार आहे. टाण्यामध्ये आपण स्वतः लक्ष घातले आहे. टाणे महानगरपालिकेमध्ये शिवसेना-भाजपची सत्ता आहे. तेथे आपण शब्द टाकावा. मुंबईच्या धर्तीवर टाणे-कल्याण-डोंबिवली येथे अस्तित्वात असलेल्या झुणका-भाकर केंद्रांना योजना लागू केली तर त्यांना देखील जीवदान मिळेल. तसेच संपूर्ण महाराष्ट्राकरिता शासनाने तातडीने 2-3 महिन्यात धोरण निश्चित करावे. 750 झुणका भाकर केंद्र सोडली तर उर्वरित केंद्र त्या त्या भागातील महिला बचत गटांना द्यावीत अशी सूचना मीच केली होती. जेणे करून लोकांपर्यंत जाऊन त्यांना आपले उत्पादन विकता येईल. तेव्हा केंद्र तोडण्याची नोटीस देण्याची प्रक्रिया कायमस्वरूपी थांबवावी अशी मी विनंती करित आहे. जिल्हाधिकाऱ्यांना माननीय मंत्री श्री.अनिल देशमुख यांनी जो शेरा दिला आहे, त्याप्रमाणे आदेश द्यावेत व यासंबंधी एक धोरण ठरवावे अशा प्रकारची नम्र विनंती मी करतो.

.....

पृ. शी. : 60 वर्षावरील नागरिकांना एस.टी.महामंडळाच्या
बस प्रवासभाड्यात सवलत देणे

मु. शी. : 60 वर्षावरील नागरिकांना एस.टी.महामंडळाच्या
बस प्रवासभाड्यात सवलत देणे याबाबत श्री.संजय दत्त
वि. प. स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

उपसभापती : माहिती सदस्य श्री.संजय दत्त यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री.संजय दत्त (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडतो.

राज्यात 60 वर्षावरील असलेल्या नागरिकांना ज्येष्ठ नागरिक म्हणून शासनाने घोषित करण्यात आल्याने या ज्येष्ठ नागरिकांना रेल्वेच्या प्रवासभाड्यात तसेच विमानप्रवास भाड्यात सवलत दिली जाते. शिवाय इतर वैद्यकीय सेवा व काही विविध बाबीत या ज्येष्ठ नागरिकांना सवलत देण्यात येते. त्याचप्रमाणे एस.टी.बस प्रवासाच्या भाड्यातही सवलत देण्यात यावी यासाठी ज्येष्ठ नागरिकांनी वारंवार संबंधितांकडे मागणी केली एस.टी.महामंडळाकडून 65 वर्षे पूर्ण झालेल्या ज्येष्ठ नागरिकांना बसच्या प्रवास भाड्यात सवलत दिली जाते. अनेक ज्येष्ठ नागरिक 65 वर्षे पूर्ण होण्यापूर्वीच त्यांचा आकस्मिकरित्या मृत्यू होऊन या ज्येष्ठ वयोवृद्ध नागरिकांना या योजनेचा लाभ मिळत नाही. याकरिता 60 वर्षापुढील ज्येष्ठ नागरिकांनाही रेल्वे प्रवास व विमान प्रवास भाड्यात सवलत देण्याची नितांत आवश्यकता याबाबत शासनाने करावयाची तातडीची कार्यवाही.

सभापती महोदय, राज्यात 60 वर्षावरील असलेल्या नागरिकांना ज्येष्ठ नागरिक म्हणून शासनाने घोषित करण्यात आल्याने या ज्येष्ठ नागरिकांना रेल्वेच्या प्रवासभाड्यात तसेच विमान प्रवास भाड्यात सवलत दिली जाते. शिवाय इतर वैद्यकीय सेवा व काही विविध बाबीत ज्येष्ठ नागरिकांना सवलत देण्यात येते. एस.टी.महामंडळ देखील प्रवासभाड्यामध्ये सवलत देते. मात्र, त्यासाठी त्यांनी 65 वर्षे वर्यामर्यादा ठेवलेली आहे. सदर वयोमर्यादा 60 वर्षापर्यंत आणावी अशी

श्री.संजय दत्त....

वारंवार मागणी एस.टी.महामंडळाकडे करण्यात आलेली आहे. ती अद्याप मान्य करण्यात आलेली नाही. म्हणून माझी या विशेष उल्लेखाद्वारे शासनाला विनंती आहे की, एस.टी.महामंडळाने ज्येष्ठ नागरिकांना प्रवास भाड्यात सवलत देण्यासाठी ठेवलेली 65 वर्षे वयोमर्यादा 60 वर्षापर्यंत आणावी.

.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

पृ. शी. : सह्याद्री व्याघ्र प्रकल्पातील धानकर ते नेचर या

या गावात मोठ्या प्रमाणात झालेली वृक्ष तोड

मु. शी. : सह्याद्री व्याघ्र प्रकल्पातील धानकर ते नेचर या

या गावात मोठ्या प्रमाणात झालेली वृक्ष तोड याबाबत

श्री.मोहन जोशी वि. प. स. यांनी दिलेली विशेष

उल्लेखाची सूचना.

उपसभापती : मा.स्थ सदस्य श्री.मोहन जोशी यांनी विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री.मोहन जोशी (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखसंबंधीची सूचना मांडतो.

वाघाच्या संरक्षणासाठी आणि सुरक्षिततेसाठी सह्याद्री व्याघ्र प्रकल्पाची अधिसूचना जाहीर करण्यात आली असून या प्रकल्पातील वाघांचे स्थलांतर धानकर ते नेचर या गावामध्ये करण्यात येणार असून या कॉरिडोर क्षेत्रातच मोठ्या प्रमाणात वृक्ष तोड झालेली असून कुऱ्हाड व जे.सी.पी.चालवून अनेक टोळ्यांनी येथील डोंगरावरचे जंगल नष्ट केलेले आहे. त्यामुळे वाघांचे स्थलांतर होताना वाघांच्या नैसर्गिक हालचालींना अडथळा होऊन प्रकल्पांचा मूळ हेतूच संपुष्टात येणार आहे. वाघांचा प्रश्न देशाच्या व राज्याच्या दृष्टीने महत्त्वाचा आहे. त्यामुळे राज्यात प्रकल्प सुरू करण्याचे शासनाने निश्चित केले आहे. असे असताना प्रकल्पाचा मूळ हेतूच संपुष्टात येणार असल्यामुळे सदर गंभीर बाब शासनाच्या निदर्शनास यावी यासाठी मी विशेष उल्लेखाची सूचना देत आहे.

.....

यानंतर श्री.गायकवाड...

उपसभापती : आता सभागृहाची बैठक मध्यंतरासाठी स्थगित करावयाची काय ?

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, 68 नंबरच्या विधेयकाच्या संदर्भात माननीय सभापतींनी रुलिंग दिलेले असल्यामुळे ते विधेयक आता घेण्यात यावे अशी माझी आपल्याला विनंती आहे.

श्री.राम पंडागळे : मला विशेष उल्लेखाची सूचना मांडावयाची आहे.

पृ.शी. भंडारा जिल्हयातील खैरलांजी गावाला तंटामुक्त गाव म्हणून पुरस्कार देणे

मु.शी. भंडारा जिल्हयातील खैरलांजी गावाला तंटामुक्त गाव म्हणून पुरस्कार देण्याबाबत श्री.राम पंडागळे,वि.प.स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना

उपसभापती : माननीय सदस्य श्री राम पंडागळे यांनी विशेष उल्लेखाची सूचना दिली आहे त्यांनी ती मांडावी.

श्री.राम पंडागळे (नामनियुक्त) :सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना मांडतो :

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांना जो न्याय दिला तोच न्याय मला देखील देण्यात यावा अशी माझी आपल्याला विनंती आहे. 2008-2009 वर्षाकरिता भंडारा जिल्हयातील खैरलांजी गावाला तंटामुक्त म्हणून घोषित करून एक लाख रुपयांचा पुरस्कार जाहीर करण्यात आला आहे. ज्या गावाने संपूर्ण महाराष्ट्राची मान शरमेने खाली जाईल असे कृत्य केलेले आहे. ज्या महाराष्ट्राला शाहू, फुले, आंबेडकरांचा ,छत्रपती शिवाजी महाराजांचा वारसा आहे. जे राज्य छत्रपती शिवाजी महाराजांचे आदर्श समोर ठेवून वाटचाल करीत आहे त्या राज्यात असा प्रकार घडला आहे..

सभापती महोदय, खैरलांजी या गावामध्ये जो अत्याचार झाला त्याला इतिहासामध्ये तोड नसेल. भोतमांगे कुटुंबाच्या घरासमोर संपूर्ण गावातील लोक एकत्र आले होते आणि भोतमांगे यांच्या घरात घुसून भोतमांगे महिला आणि तिच्या मुलीला

उपसभापती : सन्माननीय सदस्यांनी भाषण न करता विशेष उल्लेखाची सूचना मांडावी.

श्री.राम पंडागळे : सभापती महोदय, मी भाषण न करता विशेष उल्लेखाची सूचना मांडत आहे.सन्माननीय सदस्य श्री दिवाकर रावते यांना आपण जो न्याय दिला होता त्यातील अर्धा न्याय आपण मला द्यावा. सभापती महोदय, मी जी विशेष उल्लेखाची सूचना मांडत आहे त्याकडे संपूर्ण राज्याचे लक्ष लागलेले आहे. खैरलांजी गावातील गावक-यांनी भोतमांगे यांच्या घरात घुसून भोतमांगे महिलेला आणि तिच्या मुलीला विवस्त्र केले होते. गावातील तरुणांनी आणि इतर लोकांनी केसांना धरून त्या दोघींना बदडले होते. केसांना धरून त्यांना घराच्या बाहेर आणले होते. विवस्त्र अवस्थेमध्ये त्या महिलेला गावाच्या मध्यवर्ती भागात आणून ठार मारले होते.त्याचबरोबर तिच्या मुलीलासुद्धा ठार मारले इतकेच नव्हे तर तिच्या मुलालासुद्धा गावातील लोकांनी ठार मारले होते. त्यांची प्रेते नदीत फेकून देण्यात आली होती. या प्रकारामुळे संपूर्ण महाराष्ट्र विव्दळला होता. संपूर्ण महाराष्ट्रातील दलित आणि बौध्द समाज या घटनेमुळे या गावाचा निषेध करण्यासाठी महाराष्ट्रातील रस्त्यावर उतरला होता. या लोकांनी अनेक ठिकाणी निदर्शने केली होती. अनेक शहरामध्ये लोकांनी निदर्शने केली होती. या गावाचा निषेध करण्यासाठी राज्यातील अनेक आया बहिणी रस्त्यांवर उतरल्या होत्या. इतके भयानक कृत्य करणारे हे गाव असून या गावाने संपूर्ण राज्याची मान शरमेने खाली घालायला लावली. शिवाजी महाराजांचा आदर्श मानणारा हा महाराष्ट्र.....

(वेळ संपल्याची धंटा वाजविण्यात आली)

नंतर श्री.सरफरे

श्री.राम पडांगळे...

सभापती महोदय, या विषयावर बोलत असतांना आपण मला थांबवू नका...

उपसभापती : आपण विशेष उल्लेखाच्या सूचनेवर बोला...

श्री. राम पडांगळे : सभापती महोदय, या खैरलांजी गावाने संपूर्ण महाराष्ट्राचा अपमान केला आहे. या खैरलांजी गावाने दलितांच्या इज्जतीवर, अब्रूवर घाला घातला आहे. अशा या गावाला तंटामुक्त गाव म्हणून पुरस्कार देण्यात येणार आहे. हा संपूर्ण दलित समाजाचा अपमान आहे...

उपसभापती : माननीय सदस्यांनी खाली बसावे...

श्री. राम पडांगळे : सर्व दलितांच्या दुःखावर या शासनाने डागण्या दिल्या आहेत...

उपसभापती : मी सभागृहाचे कामकाज 4.30 वाजेपर्यंत स्थगित करित आहे.

(दुपारी 3.55 ते 4.30 वाजेपर्यंत सभागृह स्थगित)

(यानंतर सौ. रणदिवे)

(स्थगितीनंतर)

सभापतीस्थानी - माननीय उप सभापती

श्री.राम पडांगळे : सभापती महोदय, मी मध्यंतरापूर्वी विशेष उल्लेखाच्या माध्यमातून एका महत्वाच्या विषयावर म्हणणे मांडत होतो आणि ते अपूर्ण राहिलेले आहे. हा सामाजिक न्यायाचा विषय आहे. दलितांच्या अस्मितेचा प्रश्न आहे. आपण इतरांना म्हणणे मांडण्यासाठी भरपूर वेळ देता. तसे मलाही माझे म्हणणे मांडू द्यावे.

उपसभापती : सन्माननीय सदस्य श्री.राम पडांगळे यांनी खाली बसावे. प्लीज, खाली बसावे.

श्री.राम पडांगळे : सभापती महोदय, मला हा विषय मांडू द्यावा.हा दलितांच्या वेदनेचा प्रश्न आहे.

उपसभापती : मला कल्पना आहे.

श्री.राम पडांगळे : सभापती महोदय, हा सामाजिक न्यायाचा प्रश्न आहे. जो कोणी अधिकारी आहे, त्याने या गावाचे नाव तंटामुक्त गावांच्या यादीमध्ये टाकलेले आहे.

उपसभापती : सन्माननीय सदस्यांनी एक मिनिट खाली बसावे. सन्माननीय सदस्य श्री.राम पडांगळेसाहेब, मी तुम्हाला बोलण्याचे पूर्ण स्वातंत्र्य दिले. विशेष उल्लेख हा मर्यादित स्वरूपाचा असतो. त्याच्यावर कोणीही भाषण करावयाचे नसते. परंतु मी तुम्हाला दोन वेळा सांगितल्यानंतर देखील आपण बोलत राहिलात. त्यानंतर मी या आसनावरून उठलो असताना, आपण एक वाक्य उच्चारले, जे अत्यंत आक्षेपार्ह आहे. जर सन्माननीय सदस्यांना कल्पना नसेल तर मी तुम्हाला एक गोष्ट सांगू इच्छितो. तुम्हाला दलितांबद्दल जेवढी आपुलकी आहे त्याच्यापेक्षा कितीतरी पटीने अधिक आपुलकी मला आहे. मी माझ्या जेवढ्या निवडणुका जिंकलो, त्या सगळ्या दलितांच्या मतावर जिंकलो आहे.

श्री.राम पडांगळे : सभापती महोदय, म्हणून मला . . .

उपसभापती : एक मिनिट थांबा. आता माझे पूर्णपणे ऐकावे. एकतर आपण मघाशी जे वाक्य उच्चारले आहे, ते परत घ्यावे. कारण अशा प्रकारे सामाजिक विद्वेष पसरविण्याची भाषा या सभागृहामध्ये मी सहन करणार नाही.

श्री.राम पडांगळे : सभापती महोदय, जर अनवधानाने चुकून माझ्याकडून काही वाक्य . . .

. . . .3 जी-2

निघाले असेल तर त्यामधून आपल्याला हर्ट करावे अशा प्रकारची माझी कोणतीही भावना नव्हती.

उपसभापती : मी हर्ट झालो आहे.

श्री.राम पडांगळे : सभापती महोदय, माझी अशी भावना नाही.

उपसभापती : मी सन्माननीय सदस्यांना एक सांगू इच्छितो की, मी त्यामुळे हर्ट झालो आहे.

श्री.राम पडांगळे : सभापती महोदय, आपल्याला वेदना होऊ नयेत. आमच्या ज्या वेदना आहेत, तेवढ्या आपल्याला आमच्यासाठी वेदना होऊ नयेत. परंतु माझ्याकडून अनावधानाने आपल्याला काही बोलले गेले असेल तर मी माझे वाक्य परत घेतो. मात्र मी आपल्याला पुन्हा विनंती करतो की, याठिकाणी सामाजिक न्यायाचा प्रश्न आहे. दलितांच्या अस्मितेचा प्रश्न आहे. या भावनेतून संपूर्ण महाराष्ट्र पेटून उठला होता. म्हणून मला हा विषय दोन मिनिटे तरी मांडू द्यावे. सभापती महोदय, आपण इतरांना जो न्याय देता, त्याप्रमाणे मलाही तितकाच न्याय द्यावा अशी मी आपल्याला विनंती करतो.

सभापती महोदय, यामध्ये जे अधिकारी आहेत, त्यांची चौकशी झाली पाहिजे. जे कोणी माननीय पालकमंत्री असतील, त्यांची देखील चौकशी झाली पाहिजे. ज्या पालकमंत्र्यांनी अशा प्रकारची हिंमत केली, त्या पालकमंत्र्यांच्या अधिपत्याखाली असलेल्या कमिटीने ही हिंमत केली आहे. या गावाला तंटा मुक्तीच्या गावामध्ये टाकलेले आहे. म्हणून संपूर्ण अधिकाऱ्यांवर म्हणजे संबंधित अधिकारी, कलेक्टर, एस.पी. या सगळ्यांवर कारवाई झाली पाहिजे. हा केवळ दलितांच्या अस्मितेचा प्रश्न असला तरी त्या खैरलांजी गावामध्ये त्या बाईला आणि मुलीला गावाच्या मध्यभागा मध्ये खेचून आणले आणि त्यांना नग्न केले व त्यांच्या गुप्तांगामध्ये काठ्या घातल्या आहेत. या सर्व मनाला वेदना देणाऱ्या घटना आहेत. संपूर्ण महाराष्ट्राला आपल्यावतीने आमच्या वेदना कळावयास पाहिजेत. ज्या अधिकाऱ्यांनी आणि ज्या मंत्री महोदयांनी आमच्या दुःखावर डागण्या देण्याचा प्रयत्न केलेला आहे, त्या मंत्र्यांसहिले त्या अधिकाऱ्यांवर कारवाई झाली पाहिजे अशा प्रकारची मी या सभागृहाला आपल्यावतीने विनंती करतो आणि मला खात्री आहे की, या गावाला तंटामुक्ती गाव म्हणून जाहीर करण्याचा ज्यांनी कोणी हा निर्णय घेतलेला आहे, त्यांच्यावर कारवाई झाल्याशिवाय रहाणार नाही अशी मी खात्री बाळगतो. कारण अशा प्रकारे जर तंटामुक्ती गावामध्ये त्यांना टाकण्यात आले तर दुसऱ्या गावामध्ये सुध्दा अशा घटना घडतील. दुसऱ्या गावामध्ये देखील

. . . .3 जी-3

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

3G-3

APR/SBT/ ST

16:30

श्री.राम पडांगळे

दलितांच्या आया-बहिणींची अब्रु अशाच प्रकारे लुटण्यात येईल. आज दिवसाढवळ्या आमच्या आया-बहिणींची अब्रु रस्त्यावर लुटून त्यांना ठार मारले जात आहे. मग दुसऱ्या गावामध्ये देखील अशा प्रकारच्या घटना घडतील म्हणून आपण ताबडतोब आपल्यावतीने कारवाई करावी अशी मी आपल्याला विनंती करतो.

यानंतर कु.थोरात

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

3H-1

SMT/ ST/ SBT/

प्रथम सौ. रणदिवे....

16:35

पृ.शी. : मुंबई प्राथमिक शिक्षण (सुधारणा) विधेयक

L. A. BILL NO. LXVIII OF 2009

(A BILL FURTHER TO AMEND THE BOMBAY PRIMARY EDUCATION ACT, 1947.)

(विधेयक विचारात घेण्या संबंधीचा प्रश्न पुन्हा प्रस्तुत करण्यात आला.)

उपसभापती : हे विधेयक आधीच खंडशः विचारात घेण्यात आलेले आहे. आता माननीय मंत्रिमहोदयांनी विधेयक संमत करण्यासंबंधीचा प्रस्ताव मांडावा.

प्रा. फौजिया खान (शालेय शिक्षण राज्यमंत्री) :सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने सन 2009 चे वि.स.वि.क्रमांक 68 संमत करण्यात यावे, असा प्रस्ताव मांडते.

प्रश्न मतास टाकून संमत झाला.

उपसभापती : सन 2009 चे वि.स.वि.क्रमांक 68. संमत झाले आहे.

....2..

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

3H-2

SMT/ ST/ SBT/

प्रथम सौ. रणदिवे...

16:35

पृ. शी. : किमान वेतन (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक.

L. C. BILL NO. VI OF 2010

(A BILL FURTHER TO AMEND THE MINIMUM WAGES ACT, 1948, IN ITS APPLICATION TO THE STATE OF MAHARASHTRA.)

श्री. पद्माकर वळवी (कामगार राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, सन 2010 चे विधानपरिषद विधेयक क्रमांक 6 किमान वेतन अधिनियम,1948, महाराष्ट्र राज्यास लागू असताना,त्यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधेयक मांडण्यासाठी मी सभागृहाची अनुमती मागतो.

प्रश्न मतास टाकून संमत झाला.

उपसभापती : अनुमती देण्यात आली आहे.

श्री. पद्माकर वळवी : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने सन 2010 चे वि. प. वि. क्रमांक 6 मांडतो.

उपसभापती : विधेयक मांडण्यात आले आहे.

...3..

पृ. शी. : महानगरपालिका, नगरपरिषदा आणि महाराष्ट्र
प्रादेशिक नियोजन नगररचना (सुधारणा) विधेयक.

L. C. BILL NO. VII OF 2010

(A BILL FURTHER TO AMEND THE MUMBAI MUNICIPAL CORPORATION ACT, THE BOMBAY PROVINCIAL MUNICIPAL CORPORATIONS ACT, 1949, THE CITY OF NAGPUR CORPORATION ACT, 1948, THE MAHARASHTRA MUNICIPAL COUNCILS, NAGAR PANCHAYATS AND INDUSTRIAL TOWNSHIPS ACT, 1965 AND THE MAHARASHTRA REGIONAL AND TOWN PLANNING ACT, 1966.)

प्रा. फौजिया खान (सामान्य प्रशासन राज्समंत्रि) : सभापती महोदय, सन 2010 चे विधानपरिषद विधेयक क्रमांक 7. मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका अधिनियम, 1949, नागपूर शहर महानगरपालिका अधिनियम, 1948, महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, 1965 आणि महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, 1966 यांमध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधेयक मांडण्यासाठी मी सभागृहाची अनुमती मागते.

प्रश्न मतास टाकून संमत झाला.

उपसभापती : अनुमती देण्यात आली आहे.

प्रा. फौजिया खान : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने सन 2010 चे वि. प. वि. क्रमांक 7 मांडते.

उपसभापती : विधेयक मांडण्यात आले आहे.

...4..

पृ. शी. : मुंबई न्यायालय-फी (सुधारणा आणि त्या चालू राहणे) विधेयक.

L. A. BILL NO. XXVI OF 2010

(A BILL FURTHER TO AMEND THE BOMBAY COURT-FEES ACT, 1959.)

श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (विधी व न्याय मंत्री) : सभापती महोदय, विधानसभेने संमत केल्याप्रमाणे, मी आपल्या अनुमतीने सन 2010 चे विधानसभा विधेयक.क्रमांक 26. मुंबई न्यायालय-फी अधिनियम,1959 यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधेयक मांडतो.

उपसभापती : विधेयक मांडण्यात आले आहे.

श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील : महोदय, मी आपल्या अनुमतीने सन 2010 चे विधानसभा विधेयक क्रमांक 26. मुंबई न्यायालय-फी अधिनियम,1959 यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधेयक विचारात घेण्यात यावे असा प्रस्ताव मांडतो.

प्रश्न प्रस्तुत झाला.

यानंतर श्री. बरवड....

श्री. दिवाकर रावते (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, सन 2010 चे विधानसभा विधेयक क्रमांक 26 - मुंबई न्यायालय-फी अधिनियम, 1959 यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी हे विधेयक आणलेले आहे. माननीय मंत्रिमहोदय म्हणतील की, हा फी वाढीचा साधा प्रस्ताव आहे, यामध्ये चर्चा करण्यासारखे काय आहे ? कायदा अस्तित्वात आहे आणि फक्त फी वाढवित आहोत. एक रुपयावरून सव्वा रुपये करीत आहोत, दोन रुपये करीत आहोत असे म्हणतील. या विधेयकाच्या मूळ भागात बघावयास गेलो तर हे एका वाक्याचे बिल आहे. या बिलाच्या उद्देश व कारणामध्ये पहिल्या परिच्छेदात असे म्हटले आहे की, "राज्य शासनाद्वारे, न्यायदानावर केला जाणारा खर्च काही प्रमाणात भागविण्यासाठी मुंबई न्यायालय-फी अधिनियम, 1959 (1959 चा मुंबई 36) अन्वये न्यायालय-फी आकारण्यात येते. गेल्या पन्नास वर्षांमध्ये न्यायदानावरील खर्चात प्रचंड वाढ झाली आहे." म्हणजे शासनाला 50 वर्षांनंतर जाग आली हे या ठिकाणी मान्य केले आहे. या ठिकाणी आपले बारीक लक्ष आहे. पुढे असे म्हटले आहे की, "हा अवाढव्य खर्च भागविण्यासाठी 2002 या वर्षामध्ये, न्यायालय-फीच्या दरात वाढ करण्यात आली होती. तथापि, एकंदरीत अर्थव्यवस्थेतील चलनवाढीचा कल आणि पैशाच्या मूल्यात झालेली लक्षणीय घट लक्षात घेता, असे आढळून आले होते की, न्यायदानावर होणारा अवाढव्य खर्च अंशतः भागविण्यासाठी न्यायालय-फी मध्ये वाढ करणे अत्यावश्यक होते." माननीय मंत्रिमहोदयांनी हे विधेयक मांडत असताना 50 वर्षांच्या खर्चाचा आढावा आमच्यापुढे मांडावयास पाहिजे होता. 50 वर्षांमध्ये नक्की किती न्यायालये वाढली तसेच खर्च किती वाढला, न्यायाधीशांचा पगार 50 वर्षांपूर्वी किती होता आणि आता किती पगार द्यावा लागतो हा सगळा आढावा या ठिकाणी मांडावयास पाहिजे होता. परंतु त्यांनी तो आढावा मांडलेला नाही. माननीय मंत्रिमहोदयांनी असे गृहीत धरले की, यामध्ये साधा फी-वाढीचा प्रस्ताव आहे. 50 वर्षांपूर्वी हा कायदा करण्यात आला आणि 50 वर्षांनंतर सभागृहापुढे हा विषय घेऊन येत आहात. आपण भाग्यवान आहात. महाराष्ट्र राज्य स्थापनेच्या सुवर्णमहोत्सवी वर्षामध्ये आपण फी वाढीचा प्रस्ताव आणलेला आहे.

सभापती महोदय, उद्देश व कारणामधील दुसऱ्या परिच्छेदामध्ये असे म्हटले आहे की, "लवाद व समेट अधिनियम, 1996 च्या प्रारंभानंतर असे दिसून आले आहे की, अनेक अर्ज किंवा

RDB/

श्री. दिवाकर रावते

विनंती अर्ज (अपिलांसह) रद्द करण्याच्या किंवा लवाद निवाड्यामध्ये फेरबदल करण्याच्या प्रमाणात प्रचंड वाढ झाली आहे." यामध्ये आपण अपील हा इंग्रजी शब्द का वापरला हे कळले नाही. त्या ऐवजी या ठिकाणी मराठी शब्द वापरावयास पाहिजे होता. आपण मराठी शब्द वापरलेला नाही. काही सन्माननीय सदस्य अपील हा शब्द मराठी आहे असे म्हणत आहेत. अपील हा शब्द मराठी नाही. या परिच्छेदामध्ये पुढे असे म्हटले आहे की, "मुंबई न्यायालय-फी अधिनियम, 1959 मध्ये अशा अर्जावर किंवा विनंती अर्जावर व अपिलांवर न्यायालय-फी बसविण्यासाठी कोणताही विनिर्दिष्ट अनुच्छेद नसल्यामुळे, निवाडा रद्द करण्यासाठी किंवा त्यात फेरबदल करण्यासाठी अनुच्छेद 1 अन्वये विहित केलेल्या प्रमाणानुसार, निवाड्यातील रकमेवर किंवा मूल्यावर, यथामूल्य एक व्दितीयांश दराने न्यायालय-फी बसविण्याची तरतूद करण्यासाठी आणि त्याद्वारे, न्यायदानावर होणारा खर्च काही प्रमाणात भागविण्यासाठी शासनाने त्यात विनिर्दिष्ट अनुच्छेदाचा समावेश करणे अत्यावश्यक झाले होते." हे दोन परिच्छेद मी यासाठी वाचून दाखविले की, त्याची या ठिकाणी नोंद व्हावी आणि हे परिच्छेद कशासाठी वाचले हे सांगावे. ही फी कोण देणार आहे ? महाराष्ट्रामध्ये जे सर्वसामान्य नागरिक न्यायालयामध्ये जातात त्यांच्यावर हा भूदंड बसणार आहे. वकिलांच्या खिशातून ही फी भरणार नाही. न्याय मागण्यासाठी जाणारे नागरिक कोण आहेत ? ते महाराष्ट्राचे नागरिक आहेत. या राज्याची राज्यभाषा मराठी असल्याने न्यायालयाचे न्यायदान मराठीमध्ये व्हावे अशी तरतूद घटनेमध्ये आहे. मी आपल्याला फी का द्यावयाची ? हे पैसे मी का भरावयाचे ? हा भूदंड मी का सोसावयाचा ? त्या न्यायालयामध्ये मला राज्यभाषेतून न्याय मिळत नाही त्या न्यायालयामध्ये मी फी का भरावयाची हा मुद्दा आहे. म्हणून मी अपिलावर जोर दिला.

यानंतर श्री. खंदारे

श्री.दिवाकर रावते...

सभापती महोदय, यासंदर्भात या सदनमध्ये फार कमी चर्चा झाली आहे. ही चर्चा मी दोन वेळा उपस्थित केली होती. विधानसभेत चर्चा झाली की नाही ते मला माहित नाही. सन्माननीय श्री.विलासराव देशमुख, तत्कालीन मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांनी दिनांक 24.3.2006 रोजी संदेशातून शुभेच्छा दिल्या होता, त्या कशासाठी दिल्या होत्या ? मुंबई विद्यापीठाचा संज्ञापन व पत्रकारिता विभाग आणि मराठी भाषा संरक्षण व विकास संस्थेतर्फे न्यायालयात मराठीचा वापर, सद्यःस्थिती व आव्हाने या विषयावरील राज्यव्यापी परिषदेचे आयोजन करण्यात आल्याचे समजून आनंद झाला असे त्या संदेशात म्हटले आहे. या संदेशात असे म्हटले आहे की, "राज्यातील न्यायालयांमधील कामकाज लोकांना समजणा-या भाषेत म्हणजेच मराठी भाषेत चालावे यासाठी राज्य शासन प्रयत्नशील आहे. यासाठी लागणारी आवश्यक ती साधनसामग्री आणि कर्मचारी वर्गही लवकरच उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. न्यायदान मराठी भाषेतून करताना येणा-या अडचणींबाबत या परिषदेत एकत्र येणारे प्रतिनिधी विचारमंथन करतील अशी अपेक्षा मी व्यक्त करतो, परिषदेस माझ्या हार्दिक शुभेच्छा. संज्ञापन व पत्रकारिता विभागाने या कार्यक्रमांमध्ये माननीय मुख्यमंत्र्यांचा संदेश वाचला होता. तो कौतुक म्हणून वाचला नाही, सांगायचे आहे म्हणून वाचला नाही. मराठी भाषा संरक्षणाचा भाग आहे, त्यांनी न्यायव्यवहारात मराठीचा वापर या विषयावर परिसंवाद ठेवला होता. दिनांक 25 व 26 असा दोन दिवस परिसंवाद होता. या कार्यक्रमाचे उद्घाटन मुंबई विद्यापीठाचे तत्कालीन कुलगुरु, डॉ.विजय खोले यांनी केले होते. मुंबई उच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती अभय ओक व न्यायमूर्ती दिलीप भोसले हे प्रमुख वक्ते होते. त्यापैकी आपल्या परिचयाचे एक न्यायमूर्ती आहेत. न्यायव्यवहारात मराठीचा संघर्ष या विषयावर शांताराम दातार, अधिवक्ता व न्यायालयातील संगणकीकरण, मराठीचा वापर व त्यातील अडचणी या विषयावर डॉ.जितेंद्र शहा, आयआयटी, मुंबई या अमराठी माणसाने व्याख्यान दिले होते. अनिल जोशी, प्रबंधक, माहिती व तंत्रज्ञान, उच्च न्यायालय यांनी त्याच्यावर भाष्य केले होते.

2....

श्री.दिवाकर रावते...

सभापती महोदय, या विधेयकाद्वारे सामान्य माणसावर शासन फी बसविणार आहे. या महाराष्ट्राच्या नागरिकाची माझी राज्यभाषा न्यायालयात असावी आणि मला ती कळावी असा घटनेने मला अधिकार दिला आहे आणि तो मला प्राप्त व्हावा. याकरिता 2006 साली परिषद भरवून मार्गदर्शन झाले. मोठया अभिमानाने हे विधेयक मांडत असताना 50 वर्षांनी शासन फी वाढ करीत आहे. गेल्या 50 वर्षांमध्ये घटनादत्त न्यायालयाची भाषा ही राज्यभाषा असावी यासाठी कोणते प्रयत्न केले ते सांगणे आवश्यक आहे. ते केले नसेल तर न्यायालयाची फी वाढविण्याचा शासनाला नैतिक अधिकार आहे का असा माझ्यासमोर प्रश्न आहे. पावणेदोन वर्षापूर्वी आझाद मैदानामध्ये या महाराष्ट्रातील सर्व वकील मंडळी निदर्शने करण्यासाठी बसली होती. न्यायालयामध्ये मराठी भाषा असावी या मागणीसाठी जवळपास 600 वकील तेथे जमले होते. मला त्यासंदर्भातील निमंत्रण आले होते. आमच्या मराठवाडयातील वकिलांनी मला बोलविले होते. त्यांच्यासमोर मला बोलावयाचे होते ते मी बोललो. ते सर्व विद्वान वकील होते. ते हट्ट धरून बसले होते, त्याची शासनाने नोंद घेतली की नाही ते मला माहीत नाही. मराठी भाषा संरक्षण व विकास संस्थेने सन्माननीय मुख्यमंत्री श्री.अशोक चव्हाण यांना एक पत्र लिहिले. त्या पत्रात त्यांनी असे नमूद केले होते की, "महाराष्ट्र राजभाषा अधिनियम, 1964 च्या तरतुदीनुसार, 1965 पासून मराठी भाषा शासन व्यवहाराची भाषा आणि 1995 पासून विधिमंडळाच्या कामकाजाची भाषा आहे. 21 जुलै, 1998 च्या राज्य शासनाने काढलेल्या अधिसूचनेप्रमाणे राज्यातील कनिष्ठ न्यायालयाच्या कामकाजाची भाषा मराठी आहे. जिल्हा स्तरावरील ग्राहकमंचांच्या कामकाजाची भाषा सुध्दा 2000 पासून मराठी आहे. त्यामुळे मराठी भाषेला संविधानाच्या अनुच्छेद 348 (2) अन्वये प्राधिकृत भाषेचा दर्जा मिळणे आमजनतेच्या दृष्टीने अत्यंत गरजेचे झालेले आहे. दिनांक 5.8.2009 रोजी म्हणजे काही महिन्यांपूर्वी त्यांनी माननीय श्री.अशोक चव्हाण यांना पत्र लिहिले आहे. घटनात्मक तरतुदीप्रमाणे न्यायालयाची भाषा मराठी असली पाहिजे.

यानंतर श्री.शिगम.....

(श्री. दिवाकर रावते....

संविधानाच्या अनुच्छेद 348(2) अन्वये राज्याच्या विधिमंडळाने कायदा करून शासन व्यवहाराची भाषा म्हणून घोषित केलेल्या भाषेला त्या राज्याच्या उच्च न्यायालयात प्राधिकृत भाषेचा दर्जा देण्यात यावा. त्यासाठी राज्याच्या राज्यपाल महोदयांनी भारताच्या राष्ट्रपतींची पूर्व संमती घेऊन अधिसूचना काढावी असे अनुच्छेद 348 (2) मध्ये सांगितलेले आहे. म्हणजे तुम्हाला वाटते, मला वाटते, कोणाला वाटते म्हणून हा विषय नाही. घटनेच्या 348 कलमानुसारच उच्च न्यायालयाची भाषा मराठी असावी अशी घटनेमध्ये तरतूद केलेली आहे आणि ही घटना देखील 50 वर्षांपूर्वीची आहे. सुदैवाने या देशाच्या राष्ट्रपती मराठी आहेत. 50 वर्षांनंतर का होईना देशाला मराठी राष्ट्रपती लाभल्यानंतर त्यांच्याकडे आपल्याला हक्काने भांडता येईल. आपण त्यांच्याकडे प्रस्ताव पाठविला तर त्यांना हक्काने सांगता येईल की, आता हे करा. आपण सुवर्ण महोत्सवी वर्ष साजरे करीत आहोत. 1 मे ला काही दिवस राहिलेले आहेत. अशा वेळी आमचे रडगाणे काय आहे ? तर महाराष्ट्राची निर्मिती होऊन 50 वर्षे झाली तरी आजही आम्ही या विधिमंडळामध्ये मराठी राजभाषेला स्थान मिळत नाही, म्हणून विविध माध्यमातून आणि विविध ठिकाणी आक्रंदन करीत आहोत. पुढे असे म्हटलेले आहे की, "मराठी राजभाषा अधिनियम 1964 अन्वये 1965 पासून मराठी भाषा ही शासन व्यवहाराची भाषा झाल्यानंतर अनुच्छेद 348(2)चा वापर करून महाराष्ट्र शासनाने मराठी भाषेला उच्च न्यायालयामध्ये प्राकृतिक भाषेचा दर्जा देण्याची आवश्यकता होती. शासनाने मात्र या विषयाकडे आजपर्यंत दुर्लक्ष केलेले आहे." हे ऑगस्ट 2009मध्ये दिलेले पत्र आहे. संविधानाचे शिल्पकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या महाराष्ट्र राज्यात शासनकर्ते संविधानाच्या अनुच्छेद 348(2)च्या तरतुदीचा वापर करीत नाहीत. हा एक प्रकारे महामानव व संविधानाचे शिल्पकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा अपमान तर आहेच पण त्याचबरोबर संविधानात्मक तरतुदींचा वापर करण्याबाबत शासन बेजबाबदार असल्याचे हे स्पष्ट होत आहे. ही बाब अतिशय चीड आणणारी आहे. अशा प्रकारचे हे पत्र लिहिलेले आहे. पुढे या पत्रात असे म्हटलेले आहे की, सदर दोन्ही संस्थेच्या पदाधिका-यांना बोलावून घ्यावे असे शासनाला वाटले नाही. दिनांक 13 डिसेंबर 2007च्या आंदोलनाबाबत आणि 14 डिसेंबर 2007 रोजी महाराष्ट्र टाईम्स या वृत्तपत्रातील बातमीच्या छायाचित्राची प्रत मुद्दाम मुख्यमंत्र्यांच्या माहितीकरिता जोडली

..2..

(श्री. दिवाकर रावते...

होती. एवढी 500-600 वकील मंडळी आज्ञाद मैदानावर बसली आहेत हे त्यांना माहीत नसेल असे त्यांना वाटले. त्यावेळी आदरणीय श्री. विलासराव देशमुख हे मुख्यमंत्री होते. आख्या महाराष्ट्रातून 700-800 वकील आज्ञाद मैदानावर येतात आणि मराठी भाषेचा आग्रह धरतात याची साधी नोंदही घेतली गेली नाही.

मराठी भाषा न्यायालयाची भाषा असण्याबद्दल 348 (2) नुसार तरतूद असतानाही शासनाच्या शासन व्यवहारामध्ये व उच्च न्यायालयात प्राधिकृत भाषेचा दर्जा देण्याबाबत खंड (1) (क) यात काहीही तरतूद असली तरी, राज्याच्या राज्यपालांस राष्ट्रपतींच्या पूर्व संमतीने ज्यांचे मुख्य कार्यस्थान या राज्यात असेल अशा उच्च न्यायालयीन कामकाजात हिंदी भाषेचा किंवा त्या राज्याच्या कोणत्याही शासकीय प्रयोजनाकरिता वापरल्या जाणा-या अन्य कोणत्याही भाषेचा वापर प्राधिकृत करता येईल. परंतु, अशा उच्च न्यायालयाने दिलेला किंवा केलेला कोणताही न्याय निर्णय, हुकूमनामा किंवा आदेश यांस या खंडातील कोणतीही गोष्ट लागू असणार नाही. ही घटनात्मक तरतूद आहे. न्यायालयाची भाषा ही मराठी करण्यासाठी आतापर्यन्त किती प्रयत्न झाले ? 4.11.2003, महाराष्ट्र राज्याचे त्यावेळचे राज्यपाल महम्मद फझल यांना पत्र लिहिण्यात आले. 28.11.2003, अॅडव्होकेट असोशिएशन ऑफ वेस्टर्न इंडिया, मुंबई येथील वकिलांनी महाराष्ट्र राज्याचे त्यावेळचे राज्यपाल महम्मद फझल यांना आणखी एक पत्र पाठविले. 28.1.2004 रोजी महाराष्ट्र राज्याचे त्यावेळचे राज्यपाल महम्मद फझल यांना तिसरे निवेदन देण्यात आले. 28.1.2004 रोजी महाराष्ट्र राज्याच्या राज्यपाल महोदयांना या संस्थेने निवेदन दिल्यानंतर ...

...नंतर श्री. भोगले....

SGB/

16:25

श्री.दिवाकर रावते.....

ती माहिती माननीय मुख्यमंत्री आणि विधी व न्याय मंत्री यांना 2004 साली देण्यात आली. माननीय मुख्यमंत्र्यांकडेच विधी व न्याय खाते होते. त्यांना निवेदन देण्यात आले. 29.3.2004 रोजी महाराष्ट्र राज्याच्या राज्यपाल महोदयांना, मुख्यमंत्री आणि विधी व न्याय मंत्री यांना आठवण करण्याकरिता पुन्हा दुसरी प्रत देण्यात आली. 24.9.05 रोजी मराठी भाषा संरक्षण व विकास संस्था आणि ठाणे जिल्हा वकील संघटना यांच्यातर्फे संयुक्तपणाने मुख्यमंत्र्यांना निवेदन देण्यात आले. तेथे ऐकले नाही म्हणून 10.4.2006 रोजी मुंबई विद्यापीठ आणि मराठी भाषा संरक्षण व विकास संस्था यांच्या संयुक्त विद्यमाने मुंबई येथे न्याय व्यवहारात मराठी भाषेच्या संदर्भात चर्चासत्र आयोजित केले. त्यासाठी सर्वांना बोलावून घेतले. किमान त्या निमित्ताने माननीय मुख्यमंत्री श्री.विलासराव देशमुख यांचे लक्ष जाईल आणि ते या संदर्भात काहीतरी हालचाल करतील. 23.9.2006 ला अॅड.शांताराम दातार यांच्यातर्फे माननीय सचिव, विधी व न्याय व्यवहार, मंत्रालय, मुंबई यांना पत्र लिहिण्यात आले. विधी व न्याय विभागाचे सचिव गॅलरीमध्ये बसले असतील, आपल्या दृष्टीने ते अधिकृत बसलेले नसतात. ते ऐकून पाहतील. त्यांनी चिवडून पहावे. पत्र आले की नाही हे त्यांना बघता येईल. तपासून पहावे असे बोलणे म्हणजे गुन्हा आहे. इतकी निर्भत्सना मराठी भाषेची होत आहे. तुम्हालाही होत असेल. कारण तुमच्याकडे आता खाते आले आहे. 28.2.2007 रोजी महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे माननीय विरोधी पक्षनेते यांनी संसदीय कार्यमंत्र्यांची भेट घेतल्यानंतर माननीय मुख्यमंत्र्यांना पत्र पाठविले. 22.7.2007 रोजी अॅडव्होकेट असोसिएशन यांनी मुंबई विद्यापीठात मराठी भाषेचा वापर करावा यासाठी माननीय मुख्यमंत्र्यांना पत्र पाठविले. पाठपुरावा किती केला हे मी मुद्दाम सांगत आहे. 8.8.2007 रोजी भारताच्या महामहिम राष्ट्रपती श्रीमती प्रतिभा पाटील महाराष्ट्राच्या असल्यामुळे आशा पल्लवित झाल्या म्हणून माननीय राष्ट्रपती यांना संसदेतर्फे निवेदन आणि त्या निवेदनाची प्रत माननीय राज्यपाल, माननीय मुख्यमंत्री व माननीय उपमुख्यमंत्री आणि विधीमंडळाच्या उभय सभागृहाच्या विरोधी पक्षनेत्यांना पाठविली. 11.8.2007 रोजी भारताच्या माननीय राष्ट्रपती महोदयांना पाठविलेल्या निवेदनातील मजकूर वृत्तपत्रात छापून आला. जी प्रत पाठविली ती वृत्तपत्रात छापून आली. शासनाचे प्रसिध्दी खाते आहे त्यांचे याकडे लक्ष गेले. त्यांनी नोट तयार करून संबंधित विभागाच्या मंत्र्यांकडे पाठवून कळविले की, तुमच्या खात्यासंदर्भात छापून आले आहे, तुम्ही तपासून पहावे. हे विभागाचे सचिव

..2..

श्री.दिवाकर रावते.....

सांगू शकतील. 22.10.2007 रोजी महामहीम राष्ट्रपतींना स्मरणपत्र पाठविण्यात आले.

आपल्याकडे मराठी राजभाषा व्हावी म्हणून घटनेत तरतूद आहे. त्या तरतुदीचे पालन होते का? सत्ता तुमची आहे. प्रमुखाला हात लावला पाहिजे तर हालचाल होईल. म्हणून 24.10.2007ला महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेस कमिटीच्या अध्यक्षांना निवेदन देण्यात आले. त्यावेळी माननीय सदस्य श्री.माणिकराव ठाकरे हे अध्यक्ष नव्हते. तत्कालीन अध्यक्षांना निवेदन पाठविले. सत्ता प्रमुख आहेत. राज्याला हलवतील. 26.10.2007 ला महाराष्ट्र व गोवा वकील परिषदेचे अध्यक्ष आणि संस्थेचे पदाधिकारी यांनी तत्कालीन राज्यपाल श्री.एस.एम.कृष्णा यांची भेट घेतली. श्री.महमद फजल गेले आणि श्री.एस.एम.कृष्णा आले. त्यांना निवेदन दिले. माननीय मुख्यमंत्री, माननीय उपमुख्यमंत्री यांना पुन्हा भेटून त्यांना निवेदन दिले. का मराठी राजभाषा होत नाही? मराठी लोकांनी ही फी का भरायची? जोपर्यंत मराठी राजभाषेचा सन्मान होत नाही, तोपर्यंत फी का भरायची? फी भरल्यानंतर वकील काय बोलतात, जज्ज काय बोलतात यातले त्याला काही कळत नाही. तो हरला तरी वकील सांगतो, चांगले झाले. हा विषय आहे. 50 वर्षांनी विषय आल्यानंतर न्यायालयीन व्यवहार मराठी भाषेतून का होत नाही याचा जाब विचारायला तुम्ही मला संधी दिली. मी पैसे का भरायचे? मला घटनेने कलम 348(2) नुसार अधिकार दिला आहे. माझे मत कायम आहे. मला न्याय मिळत नसेल तर मी फी का भरायची?

नंतर 3एम.1...

श्री. दिवाकर रावते...

सभापती महोदय, तुम्हाला मराठीचा गौरव वाटला पाहिजे. मराठीचा आग्रह आपण सर्वांनी धरला पाहिजे. मी मराठीचा पाठपुरावा केलेला आहे. मी मराठीचा पाठपुरावा सन 2001 सालापासून करित आहे. मराठीच्या पाठपुराव्यासाठी मी माननीय राज्यपाल, राष्ट्रपती महोदयांपर्यंत गेलेलो आहे. दिनांक 13.12.2007 रोजी शासनाच्या विरोधात वकील मंडळींनी एक दिवसाचे लाक्षणिक संप व ठिय्या आंदोलन केले होते. दिनांक 27.2.2008 रोजी संयुक्त महाराष्ट्राच्या आंदोलनातील अनेक मान्यवरांनी हुतात्मा चौकात गा-हाणे घालण्याचा कार्यक्रम केला होता. हा महाराष्ट्र बलिदानातून निर्माण झालेला आहे अशा या महाराष्ट्रातील कोर्टात अजूनही मराठी भाषा आलेली नाही. दिनांक 30.12.2008 रोजी मराठी भाषेला उच्च न्यायायात प्राधिकृत भाषेचा दर्जा मिळावा यासाठी देशाच्या राष्ट्रपती श्रीमती प्रतिभाताई पाटील यांना तिस-यांदा निवेदन देण्यात आले. एखाद्या गोष्टीसाठी पाठपुरावा किती करावयाचा यासाठी सुध्दा काही मर्यादा असतात. मराठीच्या संदर्भात महामहिम राज्यपाल काहीही बोलावयास तयार नाहीत. माननीय राज्यपाल घटनेचे अधिकार वापरावयास तयार नाहीत. माननीय मुख्यमंत्र्यांना वारंवार सांगून माननीय मुख्यमंत्री सुध्दा लक्ष द्यावयास तयार नाही. विधी खात्याच्या अधिका-यांना काय झाले ते मला माहिती नाही. विधी व न्याय विभागाचे अधिकारी कसला पगार घेतात ते काही समजत नाही. मराठीच्या संदर्भातील मी उपस्थित केलेल्या मुद्याच्या संदर्भात विधी व न्याय विभागाला माहिती मिळाल्यानंतरही ते अधिकारी ढिम्म बसले आहेत. माननीय मंत्रीमहोदयांनी या खात्याचा पदभार नव्याने घेतलेले आहे त्यामुळे मला आनंद आहे. मी जे काही विषय उपस्थित केलेले आहेत त्यासंदर्भात अधिका-यांनी माननीय मंत्रीमहोदयांना काही सुध्दा सांगितले नसेल याची मला शंभर टक्के खात्री आहे. श्री. राजीव पाटील हे महाराष्ट्र-गोवा वकील परिषदेचे अध्यक्ष आहेत त्यांनी माननीय मुख्यमंत्री श्री. अशोक चव्हाण यांना पत्र लिहिले होते व त्या पत्रात त्यांनी म्हटले होते की, "महाराष्ट्र व गोवा वकील परिषदेने आग्रही भूमिका घेऊन सर्व जिल्हा स्तरावरील न्यायालयामध्ये मराठी भाषेचा न्यायालयीन वापर व्हावा म्हणून सतत प्रयत्न केले आहेत. भारतीय संविधानाच्या कलम 348 नुसार न्यायालयाची मराठी ही अधिकृत भाषा म्हणून

...2...

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

3M-2

SGJ/ ST/ SBT/

प्रथम श्री. भोगले....

17:00

श्री. दिवाकर रावते...

जाहीर करण्याची अधिसूचना महाराष्ट्र शासनाकडे प्रलंबित आहे. सदर विषयाबाबत आपणा बरोबर सविस्तर चर्चा व्हावी म्हणून विनंती करीत आहोत तरी या चर्चेकरिता आपली भेट मिळावी." हे पत्र लिहिल्यापासून आजपर्यंत माननीय मुख्यमंत्री श्री. अशोक चव्हाण यांनी भेट दिलेली नाही. बार कौन्सिलच्या अध्यक्षांचा मान फार मोठा असतो परंतु त्यांना सुध्दा माननीय मुख्यमंत्र्यांनी भीक घातली नाही. महाराष्ट्राच्या सुवर्ण महोत्सवी वर्षात हे सरकार मराठीचा कसा मान ठेवते आहे ते मी येथे सांगणारच आहे. माहितीच्या अधिकाराखाली आपल्या सचिवांनी श्री. शांताराम दातार यांना दिनांक 23.8.2007 रोजी जे पत्र दिलेले आहे ते मी वाचून दाखवितो.

यानंतर श्री.भारवि.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री.दिवाकर रावते...

राज्यपाल मुख्य सचिव, राजभवन यांना अग्रेषित केलेले पत्र मी वाचून दाखवितो. "महोदय, उपरोक्त विषयाला अनुसरून घटनेच्या 348 (2) अन्वये मराठी भाषा उच्च न्यायालयाची प्राधिकृत भाषा व्हावी यासाठी माननीय राज्यपाल यांच्यामार्फत माननीय राष्ट्रपतींची अनुमती मिळण्याबाबत कोणताही प्रस्ताव या विभागातर्फे माननीय राष्ट्रपतींना सादर झालेला नाही." आपल्याला उठून उत्तर देण्यासाठी काहीच मार्ग नाही. माझ्याकडे लेखी स्वरूपात आपल्या खात्याचे उत्तर आहे. हे उत्तर माहितीच्या अधिकारात मिळाले आहे. माननीय राष्ट्रपती, माननीय राज्यपाल, माननीय मुख्यमंत्री व माननीय मंत्रिमहोदयांना पत्र लिहायची. मी आता येथे माहिती अधिकारातील पत्र वाचून दाखविले आहे. हा महाराष्ट्राचा मराठीच्यासंबंधातील गौरव आहे. हे मांडत असताना मला व्यथा होतात. मी कोणासाठी बोलत आहे, कशासाठी बोलत आहे. आज मराठी भाषा उपेक्षित होत आहे. आजच्या लोकसत्तामध्ये एक बातमी आली आहे. माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या शब्दाचा मान ठेवण्यासाठी या सभागृहामध्ये कोणीही दिसत नाही. दैनिक लोकसत्तेमध्ये 16 फेब्रुवारी 2007 रोजी कायद्याचे बोला पण मराठीतून असा लेख आला होता.(अडथळा)आपल्या खात्याने लिहिले की, कोणताही प्रस्ताव नाही. एवढा संदर्भ मी वेळ घेण्याकरिता वाचला नाही. इथे मी सगळी नोंद घेत आहे. एवढी वर्षे पाठपुरवा करून सुद्धा आपल्या खात्याने लिहिले की, कोणताही प्रस्ताव नाही. कसले स्वागत करू मी. त्यांची इच्छा शक्ती असली तरी अंमलात येत नाही, याचे दुःख आहे. आपला जाहीरनामा आहे, त्यातील कलम वाचून दाखवू का ? तो मी नेहमी बॅगेत ठेवतो. आपण लोकांना सांगितले की, आमचे सरकार आल्यानंतर मराठी भाषेला अग्रक्रमाने मान देऊ. कौतुक करून लोकांनी आपल्याला पुन्हा सत्तेवर बसविले. पण या सभागृहामध्ये गेले सहा महिने आम्हाला मराठी भाषेसंबंधीच बोलावे लागत आहे. जिल्हा पातळीवर न्यायालयाचे काम मराठीतून चालणे हे जेवढे गरजेचे आहे, तेवढेच कायद्याचे शिक्षण मराठीतून दिले जाणे देखील आवश्यक आहे. त्या वकिलांचे कायद्याचे शिक्षण मराठीत असले पाहिजे. राज्यात जिल्हा पातळीपर्यंत न्यायालयांमध्ये कामकाज मराठीत सुरू झालेले आहे. त्याठिकाणी काम करणाऱ्या वकिलांची संख्या उच्च न्यायालयातील वकिलाच्या संख्येपेक्षा बरीच मोठी आहे. कायद्याचे शिक्षण मराठी माध्यमातून घेतल्या वकिलांना

...2

श्री.दिवाकर रावते....

तालुका जिल्हा न्यायालयांमध्ये मराठीतून कामकाज अधिक चांगल्या प्रकारे करता येईल. वकिलांमधूनच न्यायाधीश पदावर नेमणूक होत असल्यामुळे तेही मराठी भाषेतून अधिक चांगल्या प्रकारे काम करू शकतील. मराठी भाषा घटनेच्या अनुच्छेद 348 (2) अन्वये प्राधिकृत भाषा व्हावी अशी सर्व स्तरावर मागणी आहे. जिल्हा पातळीपर्यंत न्यायालयांचे कामकाज मराठीतून, शासन व विधिमंडळाचे कामकाजसुद्धा मराठीतून, परंतु कायद्याचे शिक्षणाचे माध्यम फक्त इंग्रजीतून हा विरोधाभास थांबविला पाहिजे. शासनाचे मराठी भाषाविषयक निश्चित धोरण नसल्यामुळे आज पर्यंत मराठी भाषा कायद्याच्या शिक्षणाचे माध्यम मराठी झाले नाही. एलएलबी, एलएलएम इंग्रजी भाषेतून करायचे. मग तो वकील मराठीतून कसे काय बोलणार. इतर राज्यांमध्ये त्यांच्या प्रादेशिक भाषेतून इंजिनिअरिंग, मेडिकलचे शिक्षण मिळते.

यानंतर गायकवाड ...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

श्री.दिवाकर रावते

आपल्या महाराष्ट्रात मात्र इंग्रजीचे फॅड मोठ्या प्रमाणावर आहे. माझा इंग्रजी भाषेला विरोध नाही. कारण एखाद्या व्यक्तिला जेवढ्या भाषा येतील तेवढी त्याच्या ज्ञानाची प्रगल्भता वाढते परंतु आपल्या मातृभाषेमध्ये शिक्षण दिल्या नंतर राजभाषेमधील वकील कसे काय उपलब्ध होतील हा विषय समोर आलेला आहे.जिल्हा पातळीपर्यंतचे न्यायालयाचे कामकाज मराठीतून, शासन व विधिमंडळाचे कामकाज मराठीतून केले जाते मात्र कायद्याच्या शिक्षणाचे माध्यम इंग्रजी आहे हा विरोधाभास थांबला पाहिजे अशी आमची मागणी आहे. शासनाचे मराठी भाषा विषयक धोरण निश्चित नसल्यामुळे आजपर्यंत मराठी भाषा कायद्याच्या शिक्षणाचे माध्यम झालेले नाही. या संदर्भात मी परवाच्या दिवशी सभागृहात एक मुद्दा मांडला होता. वकील मडळीनी ती व्यथा मांडली होती.

सभापती महोदय, लॉ अँड ज्युडिशियरी डिपार्टमेंटने इंग्रजीतून नोट दिलेली आहे. महाराष्ट्र राज्यात मराठी भाषेतून नोट न लिहिता इंग्रजीतून लिहिलेली आहे त्यामुळे मी इंग्रजीतून ती वाचत आहे. विभागाने इंग्रजीतून नोट लिहिली असल्यामुळे आपले अभिनंदन करावयाचे काय ? त्या नोटमध्ये "महाराष्ट्र शासन राजपत्र, 27 ऑगस्ट 2008, भाद्रपद 5, शके 2030 "हे मराठीतून म्हटलेले आहे. ही नोट फार जुनी नसून 2008 सालातील आहे. मला अत्यंत खेदाने नमूद करावयाचे आहे की, ही नोटसुद्धा इंग्रजीतून लिहिली गेली आहे. त्यामुळे मला देखील इंग्रजीतून वाचावे लागत आहे मघाशी माननीय मंत्री महोदय असे म्हणाले की आपण कौतुक केले पाहिजे परंतु मी कसे कौतुक करणार ?

सभापती महोदय, या नोटमध्ये असे म्हटलेले आहे की, "In exercise of the powers conferred by Articles 233, 234 and the proviso to Article 309 of the Constitution of India read with Article 235 and in supersession of all the existing rules, orders or instruments made in this behalf, the Governor of Maharashtra after consultation with the Maharashtra Public Service Commission and the High Court of Bombay, is hereby pleased to make the following rules regulating the recruitment to the Maharashtra Judicial Service, namely:-.....". त्या नोटमध्ये पुढे असेही म्हटलेले आहे की, "Short Title - These rules may be called the Maharashtra Judicial Service Rules, 2008."

.....2.....

श्री.दिवाकर रावते

मी जो रुल वाचणार आहे तो Selection Grade District Judges and Super Time Scale District Judges यासंबंधीचा हा रुल आहे. त्या रुलमध्ये पुढे असेही म्हटलेले आहे की, "Educational Qualification - Must hold a degree in Law." या खात्यात जो कोणी नोकरीस लागेल, तो जज्ज असेल वा सरकारी वकील असेल वा अन्य कोणी असेल त्याच्या बाबतीत हा उल्लेख करण्यात आला आहे. (डी) मध्ये असे म्हटलेले आहे की, "(d) Knowledge of Marathi - Must be certified by the Principal Judge of the District, where the candidate practices, or within whose jurisdiction he ordinarily resides, to have sufficient knowledge of Marathi to enable him to speak, read, write and translate with facility from Marathi into English and vice-versa" . अशा प्रकारचा उमेदवार निवडला जावा अशी नियमात तरतूद केली आहे. या नियमांचे पालन केले जाते काय ? आपल्या खात्यामधील अधिका-यांचे मराठीचे ज्ञान असे असले पाहिजे की त्याला दुस-या भाषेचे इंग्रजी भाषेमध्ये भाषांतर करता आले पाहिजे आणि इंग्रजी भाषेचे मराठीत भाषांतर करता आले पाहिजे.अशा प्रकारची व्यक्ती खात्यामध्ये नेमण्यात आली पाहिजे.

नंतर श्री.सरफरे

श्री. दिवाकर रावते...

सभापती महोदय, या व्यक्तीला मराठी भाषा येते हे कुणी ठरवायचे ? Knowledge of Marathi must be certified by the Principal Judge of the District. त्याला तरी मराठी यायला पाहिजे ना ? म्हणजे हे डोळ्यावर पट्टी बांधून फक्त पगार घेण्यासाठी बसतात काय ? सरकार म्हणून त्यांना कुणी जाब विचारणार आहे की नाही ? या राज्याची राज्यभाषा मराठी असतांना मराठी बाबत तुम्ही काय केले हे तुमच्या खात्याच्या प्रमुखांना, सचिवांना विचारणार की नाही ? तो जज सांगणार की याला मराठी येते. म्हणजे तो नोकरीला लागला ? त्याला खरेच मराठी येते की नाही हे कुणी पहावयाचे ? इतर राज्यात काय चालू आहे ? Atleast try to follow the other States also. माझ्याकडे "लॉग अॅडव्हर्टाझमेंट"च्या नावाखाली ओरिसा पब्लिक सर्व्हिस कमिशनचे, Orissa Judicial Service Examination, 2009. चे आपल्याकडे नोकरीला लागण्याकरिता त्यांनी रुल फ्रेम केले आहेत. भाषेच्या संदर्भात त्यांनी काय दिले आहे ते सांगितले आहे. त्यामध्ये त्यांनी असे म्हटले आहे, "Other Eligibility Conditions :- He/She must be able to speak, read and write Oriya fluently and must have passed at least an examination in Oriya Language....." इथे तसे काहीही म्हटले नाही. मराठीचे ज्ञान असणे आवश्यक आहे. परंतु ते कसे असले पाहिजे हे लिहिलेले नाही. ओरिसा सारखे राज्य काय लिहित आहे? " He/She must be able to speak, read and write Oriya fluently and must have passed at least an examination in Oriya Language....." 'Fluently' म्हणजे मराठीत 'अस्सखलित' भाषा आली पाहिजे. माझे चुकले तर "प्लीज करेक्ट मी" असे म्हटले पाहिजे. "मला दुरुस्त करा" असे म्हटले तर ते बरे वाटत नाही. ओरिसाने अशी अट टाकली आहे की, "...Oriya fluently and must have passed." ही अट आपल्याकडे नाही. या सर्व प्रयोगामध्ये कोण असावे ? कोणते उमेदवार घ्यावेत ? आपल्याकडील कायद्यात काय म्हटले आहे ? उमेदवार कसे असावेत हे आपण याठिकाणी सांगितले. Knowledge of Marathi must be certified by the Principal Judge of the District. त्यांनी याला मराठी येते असे प्रमाणित केले म्हणजे तो मराठीचा माणूस झाला. "... where the candidate practices, or within whose jurisdiction he ordinarily

...2

श्री. दिवाकर रावते...

resides, to have sufficient knowledge of Marathi to enable him to speak, read, write and translate with facility from Marathi into English and vice-versa." ओरिसा सरकारने आपल्या लॉ अँड ज्युडिशिअरीमध्ये कोण असावे ? त्याला ओरिया भाषा कशी यावी ? याबाबत याठिकाणी म्हटले आहे. " ...must have passed at least an examination in Oriya Language equivalent to that of Middle English School Standard conducted by the Board of Secondary Education....." त्यांनी उच्च माध्यमिक परीक्षा उत्तीर्ण होत असतांना त्याने राज्याची मातृभाषा परीक्षा पास केलेली असली पाहिजे. दुसरे असे म्हटले आहे की, "the Matriculation or its equivalent examination with Oriya as medium of non-language subjects or as a language subject (to be certified by the concerned High School recognized by the Board of Secondary Education, Orissa); or at least a test in Oriya equivalent to Middle English School Standard conducted by the School and Mass Education Department of Government of Orissa". एकदा जर का जज्जने या उमेदवारांना मराठी येते असे सांगितले की तो विषय तिथेच संपतो. त्याला ती भाषा येवो अगर न येवो. 15 वर्षे वास्तव्याच्या बाबतीत ज्युडिशिअरी सर्टिफिकेट असते, तो राहो अगर न राहो. आपल्याकडे 15 वर्षे वास्तव्याचा दाखला मिळतो. त्याप्रमाणे मराठीचा दाखला मिळाला. ही मंडळी किती कडवटपणे या सर्व गोष्टी संभाळतात ?

(यानंतर सौ.रणदिवे)

श्री. दिवाकर रावते

अशाच प्रकारचा माझ्याकडे कागद आहे. आपल्या महाराष्ट्रात इंग्रजीमध्ये पत्रक काढलेले आहे. ओरिसामध्ये इंग्रजीमध्ये पत्रक काढले, ते ठीक आहे. "राजस्थान लोकसेवा आयोग" यांनी हिंदीमध्ये काढलेले आहे, त्यांनी इंग्रजी भाषा वापरली नाही. त्यांनी असे म्हटलेले आहे की, "राजस्थान लोक सेवा आयोग, राजस्थान न्यायिक सेवा प्रतियोगी परीक्षा, 2008. "प्रत्येक आवेदक को देवनागरी लिपि में लिखी हिंदी का पूर्ण ज्ञान होना आवश्यक है." सभापती महोदय, त्यांनी सुद्धा यामध्ये कोणता उमेदवार असावा ? तशा बाकी बऱ्याच अटी असतात की, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, अमुक-तमुक. "प्रत्येक आवेदन को देवनागरी लिपि में लिखी हिंदी का पूर्ण ज्ञान होना आवश्यक है" पाहिजेच, असे त्यांनी पत्रक काढले. पण येथे कसे विकलांग डिपार्टमेंट ठेवलेले आहे ? इंग्रजीचे गुलाम ? देश स्वतंत्र होऊन 60 वर्षे झाली तरी अजूनही इंग्रजीचे गुलाम आहेत आणि मातृभाषेचा अवमान करीत आहेत. आपल्या कडे नियम प्रसिध्द करताना जर अशी परिस्थिती असेल तर मग मराठी भाषा न्यायालयामध्ये प्रतिष्ठित कशी होणार आहे ? असा प्रश्न घेऊन मी येथे उभा आहे. मग आम्ही तुम्हाला न्यायदानासाठी फी का वाढवून द्यावयाची ? मला घटनेने दिलेल्या अधिकाराप्रमाणे जर मला माझ्या मातृभाषेमध्ये न्याय, अधिकार मिळत नसेल तर त्यासंबंधीचा विषय मी मांडत आहे. मी परत-परत आमच्या नाशिककरांसाठी सांगतो कारण त्यांच्या मनामध्ये संशय नको की, साहेब, काय बोलत आहेत ? पण मला मराठी भाषेसाठी तुमचा पाठिंबा हवा आहे. सभापती महोदय, महाराष्ट्र विद्यापीठ अधिनियम 1994, त्यामध्ये एक टीप आहे. यामध्ये देखील मराठी-इंग्रजी, मराठी-इंग्रजी हे चालूच असते. "महाराष्ट्र राज्यात मुंबई विद्यापीठासह जी विद्यापीठे आहेत, त्या विद्यापीठांपैकी एकाही विद्यापीठाने उपरोक्त तरतुदीचा वापर केलेला नाही. परिणामी उपरोक्त तरतूद फक्त कागदावर राहिलेली आहे." महाराष्ट्र विद्यापीठ अधिनियम, 1994 चे कलम 5, पोटकलम 55 च्या तरतुदी अन्वये मराठी भाषा विद्यालयीन अभ्यासक्रमात माध्यम म्हणून उपलब्ध करून देणे. तसेच मराठी भाषेचा विशेष अभ्यास याबाबत तरतूद केलेली आहे. अधिनियम इंग्रजी भाषेमध्ये आहे. सदर तरतूद प्रथम इंग्रजीत आणि त्याखाली ती मराठीमध्ये अनुवादित दिलेली आहे. म्हणजे मूळ तरतूद इंग्रजीमध्ये आहे.

सभापती महोदय, महाराष्ट्र विद्यापीठ अधिनियम, 1994 चे कलम 5, पोटकलम 55 मध्ये असे म्हटलेले आहे की, "विद्यापीठाने स्वतःहून किंवा अन्य विद्यापीठाच्या सहकार्याने मराठीचे अध्ययन

. . . .3 क्यु-2

श्री.दिवाकर रावते

आणि शिक्षणाचे माध्यम, अध्ययन व संशोधन आणि परीक्षा यासाठी मराठी भाषेचा वापर होण्यास प्रोत्साहित करणे" हा विद्यापीठाचा नियम आहे. हे विद्यापीठाने करावयास पाहिजे. मी मघाशी सांगितले की, जोपर्यंत आपल्या वकिलांना मराठीमध्ये शिक्षण मिळत नाही, तोपर्यंत ते न्यायालयामध्ये मराठी भाषेमध्ये न्याय देण्याचे आणि न्यायदानाच्या संदर्भातील चर्चा करण्याचे काम करू शकत नाही. त्यासंदर्भात मी विद्यापीठाची तरतूद वाचत आहे. मराठी भाषा संरक्षण विकास संस्था यामध्ये त्यांनी टीप दिलेली आहे की, विद्यापीठाने हे काम केले पाहिजे. कायद्याचा वकील हा सर्वोच्च शिक्षण म्हणजे एल.एल.बी.आणि एम.एल.एम.करेपर्यंत मराठी भाषेमध्ये शिकला पाहिजे अशी विद्यापीठाच्या कायद्यामध्ये तरतूद आहे. पण त्याच्या टीपमध्ये म्हटलेले आहे की, "महाराष्ट्र राज्यात मुंबई विद्यापीठासह जी विद्यापीठे आहे, त्या विद्यापीठांपैकी एकाही विद्यापीठाने उपरोक्त तरतुदीचा वापर केलेला नाही. परिणामी उपरोक्त तरतूद फक्त कागदावर राहिलेली आहे. महाराष्ट्र शासनाच्या उच्च शिक्षण खात्याच्या मंत्री महोदयांनी सुध्दा, आता माननीय मंत्री श्री.राधाकृष्ण विखे पाटील यांच्याकडे उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग नाही. हा विभाग माननीय मंत्री श्री.राजेश टोपे यांच्याकडे आहे. पण त्यांनी सुध्दा या विषयामध्ये लक्ष घातलेले नाही. सभापती महोदय, हे सगळे गंभीर आहे. मराठी भाषेचा ज्यांनी जाहीरनामा केला, त्या सरकारबद्दल मी बोलत आहे. मराठी भाषा विधी अभ्यासक्रमामध्ये माध्यम व्हावे. तसेच अन्य विषयांच्या शिक्षणामध्ये देखील मराठी भाषा माध्यम म्हणून उपलब्ध असावी.

यानंतर कु.थोरात

श्री. दिवाकर रावते.....

तसेच अन्य शिक्षणाच्या विषयामध्ये मराठी भाषा माध्यम म्हणून उपलब्ध असावी. यासाठी मराठी भाषा संरक्षण व विकास संस्था प्रयत्नशील आहे. परंतु शासनाकडून तिला प्रतिसाद मिळत नाही.

सभापती महोदय, 1972 साली लोकसभेमध्ये आदरणीय श्री. अटलबिहारीजी वाजपेयी यांनी भाषण केले होते ते संपूर्ण भाषण मी वाचणार नाही. या देशामध्ये भाषिक राज्य झाल्यानंतर त्यांनी आपले विचार लोकसभेत मांडलेले आहेत त्यातील एक परिच्छेद मी वाचतो. हे सर्वच भाषण उद्बोधक आहे. श्री. अटलजी यांचेच ते भाषण आहे.

"भारत एक बहुभाषी देश है. अंग्रेजी को छोड़कर सारी भाषाएं हमारी राष्ट्रभाषाएं हैं. उनके द्वारा भारत की आत्मा बोलती है. सब भाषाओं का विकास हो, उनका संवर्धन हो, यह हमारी नीति होनी चाहिए. लेकिन आज स्थिति ऐसी विचित्र हो रही है कि जब बंगला और आसमिया का झगड़ा होता है तो अंग्रेजी आगे बढ़ती है. अंग्रेजी को अनंत काल तक बनाए रखने की बात हो रही है. अगर हम भारतीय भाषाओं के संघर्ष को समाप्त नहीं करेंगे तो केवल अंग्रेजी लाभ उठायेगी. अंग्रेजी द्वारा लायी गई एकता राष्ट्रीय एकता नहीं होगी, जनता की एकता नहीं होगी. वह दो ढाई प्रतिशत अंग्रेजी बोलने वालों की एकता होगी. अगर हम को सचमुच भावनात्मक एकता लानी है तो वह केवल भारतीय भाषाओं द्वारा आ सकती है. इसी लिए भाषावार राज्य बनाने का फैसला हुआ था. श्री फ्रैंक एन्थोनी यहां पर नहीं है. अब इस सवाल पर पीछे जाने की गुंजाइश नहीं है. लेकिन भाषावार राज्य का अर्थ यह नहीं है कि एक राज्य में दूसरे राज्य के या दूसरी भाषा के बोलने वाले लोग न रहें. अगर राज्य की एक भाषा होगी तब भी वहां दूसरी भाषा बोलने वाले लोग हो सकते हैं. प्रश्न इस वक्त यह है कि उन्हें शिक्षा दीक्षा में और राज काज में क्या सुविधाएं लेनी चाहिए".

सभापती महोदय, भारत एक बहुभाषी देश आहे. दो ढाई प्रतिशत अंग्रेजी बोलने वालों की एकता होगी. त्यांनी किती मार्मिक सांगितले आहे. श्री. अटल बिहारी वाजपेयींनी 1972 साली सुंदर विवेचन केलेले आहे. त्यांचे सगळेच भाषण सुंदर आहे. हे भाषण मी याठिकाणी एवढ्याच करिता वाचतो की, आपापल्या राज्यातील भाषा समृद्ध झाल्या, प्रगत झाल्या आणि त्या राज्यकारभारात आल्या तर त्या भारताचा आत्मा होतील. इंग्रजी ही भारताची भाषा होऊ शकत नाही आणि जर

..2

श्री. दिवाकर रावते.....

आपण भाषा-भाषामध्ये लढत बसलो तर मात्र हे दोन टक्के इंग्रजीवाले राज्यकारभार करतील असे श्री. अटल बिहारी वाजपेयींनी 1972 साली लोकसभेमध्ये सांगितलेले आहे. तरी आमच्या डोक्यात अजून प्रकाश पडत नाही. सभापती महोदय, आणखी एक लेख दिनांक 17 डिसेंबर, 2004 साली आला होता. राज्याच्या स्थापनेच्या 44 व्या वर्षी हा लेख आला होता. मी आता या राज्याच्या 50 व्या वर्षी बोलत आहे. त्या लेखात असे म्हटले आहे की, "राज्याच्या स्थापनेच्या 44 वर्षांनंतर महाराष्ट्राच्या न्यायालयात मराठीला स्थान नाही. अन्य साऱ्या राज्यामध्ये त्यांच्या प्रादेशिक भाषा त्यांच्या उच्च न्यायालयात प्रादेशिक म्हणून मिरवत असताना महाराष्ट्र मात्र फक्त अन्यायग्रस्त आहे. या शासनाला याचे काहीच वाटत नाही काय ? भाषावार प्रांतरचना झाल्यानंतर देशातल्या सगळ्या राज्यामध्ये त्यांच्या त्यांच्या भाषा उच्च न्यायालयामध्ये आहेत.

सभापती महोदय, आमचे बॉम्बेचे मुंबई कधी होईल याकरिता मी याठिकाणी तीन प्रस्ताव मांडले होते.

यानंतर श्री. बरवड....

श्री. दिवाकर रावते

मला माननीय मुख्यमंत्र्यांनी सांगितले की, आम्ही प्रयत्न करीत आहोत. दिल्लीमध्ये प्रयत्न करीत आहोत. बॉम्बेचे मुंबई झाले, कलकत्याचे कोलकाता झाले, मद्रासचे चेन्नई झाले. केंद्रामध्ये असे काय पडले आहे ? ते कसले टिकोजीराव आहेत ? कसले लॉ अँड ज्युडिशियरी डिपार्टमेंट आहे ? ते कसले कायदे शिकले आहेत ? सरकारने फक्त एक आदेश काढावयाचा आहे की, या या राज्यामध्ये या या न्यायालयाचे नाव असे झाले आहे. यामध्ये काय तांत्रिक मुद्दा आहे ? काही मुद्दा असला तरी पंधरा वीस वर्षे ते का होत नाही ? हे कसले झोपा काढणारे अधिकारी बसलेले आहेत ? बॉम्बे हायकोर्टाचे नाव मुंबई हायकोर्ट होत नाही. या राज्यकर्त्यांना तसे वाटतही नाही. बातम्या येतात. कोठे चालले तर माननीय पंतप्रधानांना भेटायला दिल्लीला चालले आहेत, त्यांनी बैठक बोलावली आहे. कोठे चालले तर खासदारांची बैठक होती. हे कशासाठी घेता ? त्या ठिकाणी मुख्यमंत्र्यांच्या परिषदेमध्ये ठणकावून का सांगत नाही की, आमच्या राज्यामध्ये आमच्या हायकोर्टाचे नाव मुंबई उच्च न्यायालय करा. ही आमची अस्मिता आहे. पण एकदाही आमच्या असे ऐकवात आले नाही. इतर राज्यांमध्ये त्यांच्या राज्याच्या भाषा उच्च न्यायालयामध्ये विराजमान आहेत पण या देशात फक्त महाराष्ट्र असा उरला की ज्या राज्यात उच्च न्यायालयाची भाषा मराठी नाही. म्हणून दुर्दैवाने असे लिहिले जाते त्याच्याकडे लक्ष द्यावयास या खात्याला वेळ नाही. आपले जे प्रसिद्धी खाते आहे त्यांना वेळ नाही. अशी टिप्पणी बनवून पाठवितात की नाही हे माहीत नाही. पाठवत असतील आणि लक्ष देत नसतील मंत्रिमंडळात बसलेले कपाळकरंटे कोण आहेत की जे याकडे लक्ष देत नाहीत ? ते जर पाठवत असतील तर दुर्दैवाने असे म्हणावे लागते. हे मी जर तर मध्ये बोलत आहे. माननीय मंत्रिमहोदयांनी हे व्यक्तीगत मनाला लावून घेऊ नये. काल भाषा संचालनालयाच्या बाबतीत सन्माननीय सदस्या डॉ. नीलमताई गोन्हे यांची अर्धा-तास चर्चा होती. त्याबाबत काय उत्तर दिले याबाबत मला माहीत नाही. अजून आपल्याला भाषा संचालनालयाचा प्रमुख मिळत नाही. त्या योग्यतेचा माणूस महाराष्ट्रात मिळत नाही असे सांगितले जाते. आपला काय कपाळकरंटेपणा आहे. असा शिकलेला माणूस मिळत नाही. असे काय विशिष्ट शिक्षण पाहिजे की, ज्यामुळे आपल्याला तसा माणूस उपलब्ध होत नाही ? यामध्ये असे म्हटले आहे की, 1 मे, 1960 रोजी महाराष्ट्र राज्य निर्मितीच्या सोहळ्यात मुख्यमंत्री यशवंतराव चव्हाण यांनी केलेल्या

...2...

RDB/ D/ KTG/ SBT/ ST/

श्री. दिवाकर रावते

भाषणात असा स्पष्ट उल्लेख आहे. भाषा संचालनालयाची स्थापना करून यशवंतराव चव्हाणांनी त्या दिशेने दमदार पावले टाकायला सुरुवात केली होती. परंतु ते मुख्यमंत्री पदावर फार अल्पकाळ राहिले. 1962 साली चिनी आक्रमणानंतर नेहरुंनी त्यांना दिल्लीला बोलावून संरक्षण मंत्री केले. तो महाराष्ट्राचा बहुमान मानला तरीही त्यापायी महाराष्ट्रात मराठी राज्यभाषेच्या व्यवहाराची प्रगती सर्व स्तरावर मंदावली, हा तोटाच झाला. म्हणजे आमचे मुख्यमंत्री यशवंतराव चव्हाण दिल्लीला गेले याचा अभिमान बाळगावयाचा पण ते गेल्यामुळे इकडच्या राज्यकर्त्यांनी मराठी भाषेची दुरावस्था निर्माण केली हा तोटा झाला असे त्यांना म्हणावे लागते. महाराष्ट्र राज्याने मराठी भाषेला उच्च न्यायालयाच्या प्रादेशिक भाषेचा दर्जा देण्यासाठी घटनेच्या अनुच्छेद 348 (2) चा वापरच केलेला नाही. परिणामी मुंबई उच्च न्यायालयीन प्रक्रियेत मराठी भाषेला स्थानच नाही. मराठी सक्तीची नसल्यामुळे आणि मराठीवाचून काही अडत नसल्यामुळे आपोआपच न्यायालयांमध्ये मराठी अडगळीत पडत गेली. मी अत्यंत खेदाने नमूद करतो. माननीय मंत्रिमहोदय, आपण वकील आहात. आपल्याला कोठे तरी अशा वेदना झाल्या पाहिजेत. गेल्या आठवड्यामध्ये मुंबई उच्च न्यायालयामध्ये काय घडले ते सांगतो. परप्रांतीयांचा भरणा असा मस्त झालेला आहे की, ते न्यायालयामध्ये सुध्दा घुसले आहेत. शर्मा किंवा मिश्रा नावाच्या उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीश होत्या. समोरच्या वकिलाने सांगितले की, माझे इंग्रजी मोडकेतोडके आहे. न्यायालयाला सांगायला त्याला काही लाज वाटली नाही. त्याने सांगितले की, मी जर हिंदीमध्ये बोललो तर मला माझ्या अशिलाची चांगली बाजू मांडता येईल. हे वर्तमानपत्रात पूर्ण बातमी म्हणून छापून आले. सन्माननीय न्यायमूर्ती सुध्दा हिंदी भाषिक. समोरचा हिंदी भाषिक बोलतो की, मला हिंदी भाषेतून म्हणणे मांडण्याची परवानगी द्यावी. त्या न्यायाधीशांनी फक्त त्याला हिंदी भाषेमध्ये म्हणणे मांडण्याची परवानगीच दिली नाही तर त्याला खडसावून विचारले की, तुझे जर हिंदीवर एवढे प्रभुत्व आहे तर तू न्यायालयामध्ये दाखल केलेले जे दस्तऐवज आहेत ते हिंदीतून का केले नाही ? असे म्हणणारा एकही हरीचा लाल आजपर्यंत असा भेटला नाही की साहेब माझे इंग्रजी चांगले असो की वाईट असो पण मला मराठीतून चांगले म्हणणे मांडता येईल आणि समोर उच्च स्थानावर बसलेल्या न्यायाधीशांनी सुध्दा असे सांगितल्याचे ऐकिवात नाही.

यानंतर श्री. खंदारे

श्री.दिवाकर रावते....

ठीक आहे, तू मराठीतून बोलच. परंतु तुझी याचिका मराठीतून का केली नाही असा प्रश्न याचिकाकर्त्यांना विचारल्याचे गेल्या 50 वर्षांमध्ये ऐकावयास आलेले नाही.

15 दिवसापूर्वी उच्च न्यायालयामध्ये हिंदी अधिष्ठित झाली. हिंदी भाषेतून शपथ घेत असताना विधिमंडळात एका सदस्याच्या कानफटात बसत असताना आमच्या उच्च न्यायालयामध्ये हिंदी प्रतिष्ठीत झाली. याबाबत शासनाकडे उत्तर काय आहे ? हिंदीला विरोध करता येत नाही. एकाही वकिलाला हे सांगता आले नाही. न्यायालयातील रिक्त पदांचा प्रश्न अनेक वेळा विचारण्यात आला आहे. न्यायालयात मराठीचा वापर, हे पत्र मला आले होते. मराठी भाषा संरक्षण व विकास संस्थेचे मला पत्र आलेले आहे. मी मघाशी जो उल्लेख केला आहे तो या पत्रामध्ये आहे. माननीय श्री.यशवंतराव चव्हाण यांच्या संदर्भात बोललो तेही यामध्ये आहे. जिल्हा स्तरापर्यंत न्यायाधीशांची पदे भरण्यासाठी लेखी परीक्षा मराठीचा पेपर अनिवार्य करण्याबाबतचा मुद्दा मांडलेला आहे. परंतु यासंबंधी घटनात्मक तरतूद आहे. कायद्यात तरतूद आहे. मग जिल्हा स्तरावर न्यायाधीशांची पदे भरताना लेखी परीक्षा मराठीतून देणे अनिवार्य का केले जात नाही ? तो झाला पाहिजे. "दिनांक 21 जुलै, 1998 च्या अधिसूचनेप्रमाणे तालुका व जिल्हयातील फौजदारी व दिवाणी न्यायालयाच्या कामकाजाची भाषा पूर्णपणे मराठी आहे. त्यामुळे तालुका व जिल्हयातील न्यायाधीशांना मराठी लिहिता, वाचता व बोलता येणे क्रमप्राप्त आहे. तालुका व जिल्हयातील न्यायाधीशांच्या जागा भरण्यासाठी महाराष्ट्र राज्याच्या विधी व न्याय खात्याने शैक्षणिक पात्रता, वय व मराठी भाषेचे ज्ञान याबाबत दि.25.8.2008 चा नियम मघाशी वाचून दाखविला आहे. परंतु आपल्याकडे अनिवार्य नाही. अस्सल मराठी भाषेमध्ये कम्पलसरी म्हणतो ना, ते अनिवार्य नाहीच. त्यामुळे मराठी भाषेच्या संदर्भामध्ये त्या स्थानावर ती व्यक्ती बसली पाहिजे, हे होत नाही. मी यासंदर्भातील सर्व मुद्दे मांडत असताना मला अत्यंत खेदाने मांडावयाचे आहे. सन्माननीय सदस्य डॉ.वसंतराव पवार यांना मी सांगू इच्छितो की, आपल्याकडे कसे कामकाज चालते, मी मघाशी उच्च न्यायालयात हिंदी भाषेचे व न्यायव्यवस्थेचे कौतुक कसे केले आहे जाते ते सांगितले आहे.

सभापती महोदय, माझ्याकडे दिनांक 7.4.2010 रोजीचा द्वैमासिक न्यायशास्त्राचे मासिक आहे. त्यामध्ये त्यांनी ठळक अक्षरामध्ये एक मजकूर छापला आहे. या मासिकात मी त्यादिवशी

2...

श्री.दिवाकर रावते....

विशेष उल्लेख मांडताना काय म्हटले आहे ते छापले आहे. मी खेदपूर्वक म्हटले होते की, किती वेळा सांगायचे. बॉम्बे हायकोर्टाचे नाव मुंबई उच्च न्यायालय असे झाले पाहिजे. त्यासाठी मी वारंवार सभागृहात बोलतो. मी त्यादिवशी विशेष उल्लेख मांडताना असे बोललो होतो की, "कृपा करून आम्हाला त्याच्यावर काळे फासायची वेळ आणू नका आणि अटकाव होण्याची पाळी आणू नका." त्यासंबंधीची बातमी या मासिकात छापली आहे. हा अंक उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांकडे जातो. त्यात असे छापले आहे की, "न्यायालयास डांबर फासण्याची वेळ आणू देऊ नका. बॉम्बेचे नामकरण मुंबई असे करण्यात आले असल्याने बॉम्बे हायकोर्टाचे नामकरण त्वरेने मुंबई उच्च हायकोर्ट असे करा आणि उच्च न्यायालयाला डांबर फासण्याची वेळ आणू देऊ नका, असा इशारा शिवसेना आमदार दिवाकर रावते यांनी आज विधानपरिषदेत दिला. यासंदर्भात आज सभागृहात विशेष उल्लेख करताना दिवाकर रावते म्हणाले की, हा अस्मितेचा प्रश्न असल्याने तो तातडीने सोडवावा, अशी सूचना आपण माजी मुख्यमंत्री विलासराव देशमुख यांना केली होती व त्यांनी ते मान्यही केले होते. मात्र अद्यापही त्याची अंमलबजावणी झालेली नाही. त्यामुळे न्यायालयाला डांबर फासण्याची आणि त्याप्रकरणी अनेकांना तुरुंगाची हवा खाण्याची वेळ आणू देऊ नका, असा इशारा रावते यांनी दिला." मी अत्यंत खेदाने नमूद करतो. या कार्यक्रमाला न्यायमूर्ती सत्यरंजन धर्माधिकारी, श्री.सुभाष मोहोड, प्रधान जिल्हा व सत्र न्यायाधीश व इतर सर्व मंडळी उपस्थित होती. त्यानंतर असा त्यांना रिमार्क देण्यात आला की, तुम्ही अशाप्रकारे छापले आहे. त्यामुळे गोंधळ निर्माण होईल. भाषिक वाद निर्माण होईल अशाप्रकारचा सल्ला देण्यात आला. त्याठिकाणी सर्व मराठी अधिकारी होते. विधिमंडळामध्ये मी मुद्दा उपस्थित केला होता तो त्यांनी त्या मासिकात छापला आहे.

यानंतर श्री.शिगम.....

(श्री. दिवाकर रावते...

माझे नाव कोर्टाला द्यायचे नाही किंवा माझ्या वारसाचे नाव कोर्टाला द्यायचे नाही. या मुंबईची अस्मिता असल्यामुळे मुंबई हे नाव द्यायचे आहे. मग काही राजकीय मंडळींनी असे सांगितले की, अशा प्रकारचे वृत्त छापत जाऊ नका त्यामुळे अराजकता माजेल. सभापती महोदय, अशा प्रकारची आमची मानसिकता आहे. ही मानसिकता का निर्माण झाली ? तर आपण मराठीचा आग्रह धरत नाही. आपण महाराष्ट्राचे सुवर्ण महोत्सवी वर्ष साजरे करीत आहोत. मराठी सन्मानित करावी असे म्हणत असताना मराठीला किती अवमानित केले जात आहे हे मी सांगण्याचा प्रयत्न केला आहे. दिनू रणदिवे, रोझा देशपांडे, अरुण साधू, कुमार कदम, डॉ. जब्बार पटेल, शांताराम दातार, कौतिकराव ढाले पाटील, डॉ.दारुद दळवी या मंडळींनी मराठी भाषा, संस्कृती प्रेमींना विनम्र आवाहन केलेले आहे.... सभापती महोदय, संपूर्ण विश्वात प्रसिद्ध असलेले एकमेव व्यक्तिमत्व म्हणजे कौतिकराव ढाले पाटील. साहित्यिक नसलेल्या माणसाला अखिल भारतीय मराठी साहित्य महामंडळाचे अध्यक्ष केलेले आहे. त्यांनी एक दोन पुस्तके लिहिली असतील तर ती मला वाचावयास द्यावीत. माननीय मंत्री महोदयांना त्यांचे कौतुक वाटत असेल... सभापती महोदय, या सर्व मोठ्या माणसांनी, ज्यांची मी नावे घेतली, विनम्र आवाहन केलेले आहे. संयुक्त महाराष्ट्राच्या स्थापनेला 2010 साली 50 वर्षे पूर्ण होतील. 105 हुतात्मांच्या बलिदानाने आणि लाखो मराठी जनांच्या सक्रिय सहभागाने मुंबईसह महाराष्ट्र आपण मिळवला. पण मराठी भाषा, समाज आणि संस्कृतीची इथली स्थिती काय आहे ? मराठी शाळा धडाधड बंद पडताहेत. घटनात्मक तरतूद असूनही मराठी मुंबई उच्च न्यायालयाची प्राधिकृत भाषा होत नाही. शासनाला कसलेच भाषिक धोरण नसल्याने व्यवहारभाषा, ज्ञानभाषा म्हणून मराठीचा संकोच होतोच. राज्यकर्ते मराठी, पण मराठी माणसाचे रोजगार, धंद्याचे प्रश्न सुटता सुटत नाहीत. बेळगाव, निपाणी महाराष्ट्रात याचये दूरच आहे. तो महाराष्ट्र टिकविण्याचे आव्हान आपल्यापुढे आहे. हे सारे पेलायचे तर संयुक्त महाराष्ट्राच्या लढ्यासारखाच लोकलढा उभा राहिला पाहिजे. महाराष्ट्र घडविण्याचे अपुरे स्वप्न पुरे करण्यासाठी. हे मी सर्व सांगतोय, कारण मराठी भाषेला महाराष्ट्रामध्ये प्रतिष्ठा नाही. दिनू रणदिवे, रोझा देशपांडे, शांताराम दातार, कौतिकराव ढाले पाटील ही छोटी माणसे आहेत असे म्हणता येणार नाही. पण त्यांनी देखील आक्रोश केला. घटनात्मक तरतुदी नुसार महाराष्ट्र राज्याच्या उच्च न्यायालयात मराठी ही प्राधिकृत भाषा नाही.

...नंतर श्री. भोगले...

SGB/

17:45

श्री.दिवाकर रावते.....

मग हे जे विधेयक आणले आहे त्या विधेयकाद्वारे फी वाढवित असताना ती मी का स्वीकारायची? माझ्या राज्यात मला घटनात्मक अधिकार असताना न्यायालयात मराठी भाषेचा सन्मान होत नाही. न्यायमूर्ती मराठी भाषिक असावेत असा आग्रह घटनेमध्ये असताना, ते देण्याचा अधिकार असताना न्यायालयात न्यायनिवाडा करताना जे माझ्या वतीने वकिली करण्यासाठी उभे राहतात त्यांना मराठीचे ज्ञान असले पाहिजे हा अधिकार तुम्ही देत नाही. म्हणून न्यायालयामध्ये मराठी भाषेचा आग्रह करीत करीत एक पिढी बरबाद झाली, दुसरी पिढी तयार झाली आहे. बेळगाव कारवारचा लढा सुरु आहे तसा लढा देत न्यायालयात मराठी भाषेचा वापर व्हावा यासाठी ठराविक पिढी काम करीत आहे. मराठी भाषेचा न्यायालयात सन्मान व्हावा, महाराष्ट्राच्या सर्वसामान्य जनतेने न्याय मिळण्यासाठी जास्त फी का भरावी असा माझा प्रश्न आहे. म्हणून मंत्रीमहोदयांनी या विधेयकावर उत्तर देत असताना न्यायालयात मराठी भाषेचा वापर होण्यासाठी कोणते प्रयत्न केले, उच्च न्यायालयामधील व्यवहार मराठी भाषेतून कधी होणार हे ठामपणे सांगितले पाहिजे. या सुवर्ण महोत्सवी वर्षात मराठी भाषा अशी अवमानित होणार असेल तर विधेयक तुम्ही ताकदीने मंजूर कराल, बहुमत तुमचे आहे. केवळ नाईलाजाने मराठी भाषेचा अवमान होतो म्हणून या विधेयकाला विरोध करावा लागेल असे नमूद न करता मराठी भाषेच्या अवमानाबद्दल निषेध नाही परंतु खेद व्यक्त करावा लागेल. आजपर्यंत जे झाले नाही, 50 वर्षे वाट पहावयास लागली, यापुढे वाट पहावयास लावू नका एवढे बोलून माझे भाषण संपवितो. जय हिंद, जय महाराष्ट्र!

SGB/

17:45

श्री.संजय केळकर (कोकण विभाग पदवीधर) : सभापती महोदय, सन 2010 चे वि.स.वि.क्रमांक 26, मुंबई न्यायालय फी (सुधारणा आणि त्या चालू राहणे) विधेयकावर भाष्य करण्यासाठी मी याठिकाणी उभा आहे.

सभापती महोदय, विधीमंडळातील ज्येष्ठ माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते यांनी अतिशय विस्ताराने या विधेयकावर विचार मांडले आहेत. एकाच मुद्यासाठी हे विधेयक आणले आहे. त्याबाबत कारण नमूद केले आहे की, 'गेल्या 50 वर्षात न्यायदानावरील खर्चात प्रचंड वाढ झाली. हा अवाढव्य खर्च भागविण्यासाठी 2002 या वर्षात न्यायालय फीच्या दरात वाढ करण्यात आली होती. तथापि, एकंदरीत अर्थव्यवस्थेतील चलनवाढीचा कल आणि पेशाच्या मूल्यात झालेली लक्षणीय घट लक्षात घेता, असे आढळून आले होते की, न्यायदानावर होणारा अवाढव्य खर्च अंशतः भागविण्यासाठी न्यायालय फी मध्ये वाढ करणे अत्यावश्यक होते.'

सभापती महोदय, हे खरे आहे की, जिल्हास्तरीय न्यायालयात मराठी भाषेतून कामकाज चालले पाहिजे. त्या संदर्भात माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते यांनी अतिशय विस्ताराने विचार मांडले. मला आठवते, पाच वर्षापूर्वी न्यायालयांचे कामकाज मराठी भाषेतून झाले पाहिजे, गोरगरीब लोकांना, खेड्यापाड्यातील लोकांना काय निवाडा होतो, कोणत्या प्रकारचे आदेश होतात ते कळले पाहिजे. त्यासाठी अनेक ठिकाणी आंदोलने झाली. ठाणे शहरात आंदोलने झाली. जिल्हा न्यायाधीशांच्या कॅबिनसमोर आम्ही ठिय्या आंदोलन केले. तीव्र प्रकारची आंदोलने झाली. माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते यांनी अॅड.शांताराम दातार यांचे पत्र वाचून दाखविले. या संदर्भात अनेक वर्षे पाठपुरावा झाला. अनेकदा वृत्तपत्रातून शासनातर्फे स्टेटमेंट दिली गेली की, जिल्हास्तरीय न्यायालयांचे कामकाज मराठी भाषेतून होईल. परंतु अद्याप मराठी भाषेतून कामकाज सुरु झालेले नाही. काही वेळेला वेगवेगळी कारणे दिली गेली. स्टेनो उपलब्ध नाहीत, टाईप रायटर नाहीत, मराठी भाषेतील साहित्य उपलब्ध झाले नाही. ते साहित्य उपलब्ध झाल्यानंतर मराठी भाषेतून निश्चितपणे कामकाज केले जाईल असे सांगितले गेले. सभापती महोदय, हे खरे आहे की, राज्यामध्ये मराठी भाषेची अवहेलना होत आहे. न्यायालयातील कामकाज मराठी भाषेतून सुरु झालेले नाही. असंख्य गोरगरीब माणसे, ज्यांना इंग्रजी भाषा येत नाही, ती न्यायालयात जातात तेव्हा त्यांना न्यायालयाचे कामकाज मराठी भाषेतून चालले तर निश्चितपणे उपयोग होईल.

..3..

श्री.संजय केळकर.....

परंतु शासन याबाबत इतके उदासीन असेल असे आम्हाला वाटले नव्हते. मी आमदार होण्यापूर्वीपासून या संदर्भात आंदोलने झाली होती. अजूनही याबाबत आवाज उठविण्यासाठी निरनिराळ्या संघटनांच्या व मराठी भाषा विकास संस्थेच्या माध्यमातून प्रयत्न सुरु आहे. ही वाढीव फी का आकारली जात आहे? न्यायालयात वेगवेगळ्या सोयी सुविधा उपलब्ध करून दिल्या आहेत का? उच्च न्यायालयाची इमारत फक्त बाहेरून छान दिसते. दगडी इमारत सुंदर दिसते.

नंतर 3डब्ल्यू.1...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. संजय केळकर.....

आपण चित्रपटातून सुध्दा उच्च न्यायालयाची इमारत पाहतो. खालच्या स्तरावरील न्यायालयांची दुरवस्था पाहिली तर मात्र लक्षात येईल की, राज्यातील तालुका व जिल्हा न्यायालयांच्या इमारतीत कोणत्याही प्रकारच्या सुविधा नाहीत. असे असेल तर मग कशासाठी ही फी वाढ करावयाची, त्यातून जर खर्च करीत नसाल तर मग फी वाढीची गरज काय हा प्रश्न निर्माण झाल्याशिवाय राहत नाही. आज जिल्हा व तालुक्याच्या न्यायालयांच्या इमारतींची दुरुस्ती असो अथवा कामकाज करण्यासाठी जागा वाढविण्याची बाब असो असे अनेक प्रश्न न्यायालयांबाबत निर्माण होत आहेत. मी अनेक न्यायालयांना भेटी दिल्या आहेत. त्यात मला असेही आढळून आले की, न्यायालयात तसेच बार कौन्सिलच्या वकीलांना बसण्यासाठी बाके नाही, खुर्च्या नाहीत तर टेबल सुध्दा काही ठिकाणी दिसून आले नाही. अशिलांचा तर प्रश्न बाजूलाच राहतो, त्यांच्यासाठी सुध्दा कोणतीच सुविधा नाही. अशिलांना बसण्यासाठी तर सोडाच पण त्यांना स्वच्छता गृहाची देखील व्यवस्था या न्यायालयांच्या ठिकाणी दिसून येत नाही. या अनुषंगाने मी आमदार निधीतून वकीलांना बसण्यासाठी खुर्च्या, टेबल्स तसेच इतर सुविधांबाबत खर्च करण्याचा मुद्दा उपस्थित केला होता परंतु तशी परवानगी मला मिळाली नाही. माननीय अर्थमंत्री श्री. जयंत पाटील यांच्या कारकिर्दीत माझी आणि त्यांची लिफ्टमध्ये भेट झाली त्यावेळेस मी या अनुषंगाने त्यांच्याकडे विश्लेषण केले असता त्यांनी ताबडतोब माझ्या पत्रावर विशेष बाब म्हणून असा निधी मंजूर करावा असे लिहिले होते परंतु ती कागदपत्रे फक्त माझ्या फाईलीतच राहिली. ग्रामीण भागात डॉक्टर व वकील एक प्रतिष्ठित व्यक्ती म्हणून ओळखले जातात. अशा वकीलांना मात्र न्यायालयाच्या ठिकाणी बसायलाही जागा नाही व इतर व्यवस्था सुध्दा नाही. मला वकीलांच्या संघटनेने कल्याण न्यायालयात बोलाविले होते तेव्हा मी गेलो असता तेथेही वकीलांसाठी बसण्याची जागा नसल्याचे मला दिसून आले होते. यापलिकडे जाऊन मी सांगू इच्छितो की, ज्यावेळेस कल्याण कोर्टात मी भेट दिली तेव्हा मला अत्यंत वाईट वाटले होते. कारण जेथे न्यायदानाचे काम चालते तेथे कोर्टात लाईटची व्यवस्था नव्हती, स्वच्छता सुध्दा दिसून आली नाही तसेच पाण्याची देखील सुविधा मला आढळून आली नाही आणि अशिलांसाठी स्वच्छतागृह उपलब्ध नसल्याचे मला आढळून आले होते. त्यानंतर न्यायालयाच्या रुममध्ये गेल्यानंतर मला न्यायाधीशांनी सुध्दा सांगितले की, आमच्या न्यायालयातील

श्री. संजय केळकर

असुविधांच्या संदर्भात आपण लक्ष घालावे. तेथे रुममध्ये गेल्यानंतर न्यायालयात जाण्यासाठी न्यायाधीशांना जाण्यासाठी स्वतंत्र दरवाजा असतो परंतु येथे मात्र सामान्य लोक ज्या दरवाजातून येत होते त्यांच्याबरोबरच न्यायाधीश सुध्दा येताना मला आढळून आले. अशा सर्व लोकांबरोबर येऊन नंतर ते आपल्या न्यायासनावर जाऊन बसत होते इतकी दूरवस्था न्यायालयांची झालेली आहे, याचा शासनाने विचार करणे आवश्यक आहे. कल्याणसारख्या शहराची लोकसंख्या 10 लाखाच्या वर गेली आहे. तसेच आजुबाजूच्या परिसरातील लोक सुध्दा येथे येत असतात. म्हणून माझी अशी विनंती आहे की, राज्यातील तालुका व जिल्हा न्यायालयांची जी वाईट अवस्था आहे त्यावर वर्षानुवर्षे खर्चच केलेला नाही, याचाही विचार होणे आवश्यक आहे. शासन सांगते की सन 2002 मध्ये खर्च केला होता परंतु माझे असे म्हणणे आहे की, जिल्हा व तालुका न्यायालयांसाठी आजपर्यंत कोणताच खर्च शासनाने केलेला नाही. अशा प्रकारे आवश्यक तो संपूर्ण खर्च करून न्यायालयांच्या परिसरात आवश्यक त्या सुविधा अशिलांसाठी तसेच वकीलांसाठी निर्माण कराव्यात व या खर्चातही वाढ करावी अशी भूमिका मी मांडणार आहे. निरनिराळ्या ठिकाणी जिल्हा व तालुका न्यायालयांचे विभाजन करण्यात आले. त्यानुसार वसई, माणगांव, कल्याण, गुहागर अशा न्यायालयांच्या ठिकाणी आवर्जून खर्च करणे गरजेचे आहे. कारण मंडणगडसारख्या तालुक्याच्या ठिकाणी, जेथे नव्यानेच विभाजन झालेले आहे तेथे तर अजूनही न्यायालयासाठी जागाच मिळत नाही अशा अनेक ठिकाणी आवश्यक सुविधा उपलब्ध नाहीत, याचाही विचार करणे आवश्यक आहे.

यानंतर श्री. जुन्नरे

श्री. संजय केळकर

सभापती महोदय, त्यामुळे अनेक खटले अजूनही प्रलंबित आहेत. या न्यायालयांमध्ये किती तरी वर्षांपासून कर्मचा-यांची पदे रिक्त असल्यामुळे, न्यायाधिकांची पदे रिक्त असल्यामुळे वर्षानुवर्षे खटले तसेच पेंडींग आहेत. न्यायालयाच्या कामावर ओव्हर बर्डन आलेले आहे. पूर्वी जर आपण या सर्व गोष्टींवर खर्च केलेला असता तर आज ही वेळ आली नसती. असे असतांनाही आपण न्यायालयाची फी वाढवित आहात ते काही बरोबर नाही. आपण न्यायालयाच्या फी वाढीच्या संदर्भात जे विधेयक आणलेले आहे ते सामान्य लोकांना पटणारे नाही एवढेच मी या निमित्ताने सांगू इच्छितो.

सभापती महोदय, आज न्यायालयांची दुरवस्था काय आहे हे पुन्हा सांगावयास नको. शासन फास्ट ट्रॅक कोर्ट करणार आहे असे सांगते परंतु आपण जर न्यायालयाच्या कर्मचा-यांची रिक्त पदे, न्यायाधिकांची रिक्त पदे तसेच आवश्यक ती साधने उपलब्ध करून देत नाही तर आपण फास्ट ट्रॅक कोर्ट कसे काय निर्माण करणार आहात. आपण दुधात भेसळ करणा-यांसाठी फास्ट ट्रॅक कोर्ट स्थापन करणार आहात, महिलांवर होणा-या बलात्कारासाठी फास्ट ट्रॅक कोर्ट करणार आहात परंतु आपण हे कसे करणार आहात याची माहिती माननीय मंत्रीमहोदयांनी या ठिकाणी दिली तर बरे होईल. महाराष्ट्रातील किती तरी तालुका न्यायालयांमध्ये पदे रिक्त आहेत त्यामुळे शासनाने ही रिक्त पदे लवकरात लवकर भरण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, ठाणे न्यायालयाचे वकील 3 एप्रिल, 2010 पासून संपावर आहेत. या वकिलांच्या इतरही अनेक मागण्या आहेत. 3 एप्रिल पासून या ठिकाणच्या वकिलांचा संप सुरु असतांना सुद्धा त्या ठिकाणी शासनाचा एक सुध्दा प्रतिनिधी गेलेला नाही. परंतु आज माननीय मंत्री महोदय त्या ठिकाणी गेले होते अशी मला माहिती मिळालेली आहे. या ठिकाणी माननीय मंत्री महोदय 10.00 वाजता येणार होते परंतु मला यासंदर्भातील माहिती 9.30 वाजता मिळाल्यामुळे मी त्या ठिकाणी मी उपस्थित होऊ शकलो नाही. या ठिकाणचे 1900 वकील संपावर आहेत त्यामुळे या ठिकाणच्या न्यायालयाचे सर्व काम ठप्प झालेले आहे. या न्यायालयाला मोठी इमारत सुध्दा आहे.

...2...

श्री. संजय केळकर

परंतु या ठिकाणच्या न्यायालयात 10 लाखावरील खटल्यांसाठी ठाणेकरांना मुंबईला जावे लागते, लिव्ह अँड लायसन्ससाठी बांद्रे कोर्टात जावे लागते,सहकार क्षेत्रातील दावे लढण्यासाठी ठाणेकरांना मुंबईच गाठावी लागत असते. अशा किती केसेससाठी ठाणेकरांना मुंबई किंवा बांद्रयाला जावे लागते. या ठिकाणी जी रिक्त पदे आहेत ती पदे सुध्दा भरण्यात आलेली नाहीत. या ठिकाणच्या न्यायालयात सहा सहा खोल्या रिकाम्या पडलेल्या आहेत. परंतु शासनाला याकडे बघण्यास वेळ मिळत नाही. असे असतांनाही आपण न्यायालयाच्या फीमध्ये वाढ करीत आहात ते काही बरोबर नाही. खरे म्हणजे जनतेला त्वरित आणि योग्य पध्दतीने न्याय मिळाला पाहिजे परंतु याकडे शासनाचे दुर्लक्ष आहे. या ठिकाणी वकिलांना किंवा अशिलांना बसण्यासाठी सोय नाही, या ठिकाणच्या सरकारी कर्मचा-यांना अनेक अडचणींना तोंड द्यावे लागत आहे त्यामुळे शासन या सर्व बाबीकडे बघणार आहे की, नाही ? हा खरा प्रश्न आहे. या ठिकाणी सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी "बॉम्बे"चे "मुंबई" करण्याच्या बाबत सविस्तर विचार मांडलेले आहेत.

सभापती महोदय, हायकोर्टाचे प्रोटोकॉल काय असतात त्याची मला माहिती नाही. आपण स्टेशनची, रस्त्यांची नावे बदलली आहेत परंतु ज्या लोकमान्य टिळकांना न्यायाधीश श्री. डावर यांनी शिक्षा सुनावली त्या न्यायाधिकाचा फोटो ठाणे न्यायालयात अजूनही लावण्यात आलेला आहे. त्यामुळे या ठिकाणावरून श्री.डावर यांचा फोटो त्वरित काढण्याची आवश्यकता आहे. तसेच महात्मा गांधी यांची सनद श्री.मॅकलॉर्ड यांनी रद्द केली होती त्यांचा फोटो 46 नंबरच्या दालनात अजूनही लावलेला आहे.

यानंतर श्री.भारवि.....

श्री.संजय केळकर...

त्यांचे फोटो काढा व देशातील थोर पुरुषांचे फोटो लावा. ब्रिटीशांच्या काळात हे सुरु होते. म्हणजे ज्यावेळी न्यायाधीश येतात त्यावेळी वकिल आणि अन्य लोक उठतात त्यावेळी त्यांना डावर यांच्या फोटोला नमस्कार करावा लागतो. तेव्हा अजूनही हायकोर्टामध्ये ब्रिटीशांचा पगडा आहे. त्यामुळे याचा देखील शासनाने अवश्य विचार करायला पाहिजे.

श्री.हेमंत टकले : सभापती महोदय,सन्माननीय सदस्य श्री.संजय केळकर यांनी लोकमान्य टिळक यांच्या शिक्षेचा उल्लेख केला. त्या न्यायमूर्तींनी निकाल देताना आपल्याला अतीव दुःख होत आहे अशी भावना व्यक्त केली होती. चौकटीत असलेला न्याय देण्याची जबाबदारी त्यांच्यावर होती. तेवढीच गोष्ट सन्माननीय सदस्यांनी समजून घ्यावी.

श्री.संजय केळकर : सभापती महोदय, ब्रिटीशकालीन फोटो आहे, तो ठेवण्याची काहीही गरज नाही. आपण जे काही सांगितले त्याबद्दल मला काही म्हणायचे नाही. त्यांनी शिक्षा दुःखद अंतःकरणाने शिक्षा सुनावली. ज्यांनी स्वातंत्र्य लढ्याकरिता काम केले अशा राष्ट्र पुरुषाला शिक्षा सुनावली आहे. त्यामुळे या देशातील जनतेची मागणी आहे की, त्या फोटोची काहीही आवश्यकता नाही. मला प्रोटोकॉलची काहीही माहिती नाही. ही जनतेची भावना आहे. स्वातंत्र्य मिळाल्यानंतर आपण स्टेशन, रस्ते यांची नावे बदलली आहेत. त्यामुळे ती नावे देखील ठेवावी. त्यांनी ही इमारत बांधली. त्याने रेल्वे सुरु केली. ती पण नावे ठेवा. राज्यातील जनतेची भावना आहे की, ब्रिटीश कालीन फोटो काढून टाकावेत. त्यासंबंधात अनेकांनी पत्र देखील लिहिलेली आहेत. अधिक वेळ न घेता न्यायदानावर होणारा खर्च केलेला नाही. तालुका न्यायालयापासून वरच्या न्यायालयापर्यंत जे जे करणे आवश्यक आहे ते ते होत नाही. खटले प्रलंबित रहात आहेत. त्यामुळे न्यायदानावरील खर्चात प्रचंड वाढ झालेली आहे, असे म्हणत आहात. त्यामुळे आपण फी आकारणी करायला बघत आहात. याचा आपण पुनर्विचार करावा अशा प्रकारचे माझे मत व्यक्त करतो आणि माझे दोन शब्द पूर्ण करतो.

.....

20-04-2010

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

3Y 2

BGO/ KTG/ D/

जुन्नरे...

18:00

पॉईंट ऑफ इन्फर्मेशन

प्रा.सुरेश नवले : सभापती महोदय, माझा पॉईंट ऑफ इन्फर्मेशन आहे. राज्य शासनाच्यावतीने अर्ध्या तासापूर्वी विधान सभेमध्ये एक आर्थिक घोषणा करण्यात आली आहे. हे सभागृह आणि सन्माननीय सदस्य अजूनही अंधारात आहे. आमदारांचा निधी दीड कोटी रूपये करण्यात आलेला आहे. परंतु, अजून पर्यंत आम्हाला माहिती नाही. ती त्यांनी द्यावी एवढी माझी विनंती आहे.

...3

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

पृ. शी. : मुंबई न्यायालय-फी (सुधारणा आणि त्या चालू राहणे) विधेयक.

L. A. BILL NO. XXVI OF 2010

(A BILL FURTHER TO AMEND THE BOMBAY COURT-FEES ACT, 1959.)

डॉ. वसंत पवार (नाशिक स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, मुंबई न्यायालय फी अधिनियम, 1959 यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधेयक क्रमांक 26 याला पाठिंबा देण्यासाठी मी उभा आहे.

सन्माननीय सदस्य श्री.रावते साहेब यांनी या बिलामध्ये नसलेला मुद्दा मांडलेला आहे. मराठीला न्याय मिळावा अशा प्रकारचा मुद्दा त्यांनी मांडलेला आहे. त्याला मी पाठिंबा व्यक्त करीत आहे. मुंबई उच्च न्यायालय हे नामकरण लवकरात लवकर व्हावे ही काळाची गरज आहे. त्यासाठी आपण प्रयत्न करणे महत्त्वाचे आहे. इतर गोष्टींवर बोलण्याच्या आधी मी बिलावर बोलतो. दिनांक 11 ऑगस्ट 2009 रोजी अध्यादेश आला होता. त्यानंतर 8 डिसेंबर 2009 रोजी विधान सभेमध्ये हे विधेयक मांडण्यात आले. परंतु, सत्र समाप्त झाल्यामुळे ते मंजूर झाले. त्यामुळे पुन्हा अध्यादेश प्रख्यापित करून या अध्यादेशाचे रूपांतर अधिनियमात करण्यासाठी हे विधेयक येथे मांडलेले आहे. लवाद अधिनियम 1940 यामध्ये निवाड्या व्यतिरिक्त इतर कोणताही निवाडा रद्द ठरविण्यासाठी किंवा त्यात सुधारणा करण्यासाठी वादपत्र किंवा अर्ज किंवा विनंती अर्ज यांची जी काही फी आहे तिच्या मूल्यावर वाढ करण्यात आलेली आहे.

यानंतर श्री.गायकवाड...

डॉ.वसंत पवार

या फीमध्ये वाढ करणे गरजेचे आहे. लवाद किंवा निवाडे सामान्य माणसासाठी नेमले जात नाहीत. मोठ्या कंपनी किंवा फर्मसाठी लवाद वा न्याय निवाड्यांची पध्दत असते. त्यामुळे त्यांची फी वाढविण्यात आल्यामुळे सर्व सामान्य माणसावर फार ताण पडेल असे मला वाटत नाही. म्हणून माननीय मंत्री महोदयांनी मांडलेल्या या विधेयकाला मी पाठिंबा देतो.

सभापती महोदय, सर्वसामान्य माणूस असे म्हणतो की, शहाण्या माणसाने कोर्टाची पायरी कधीही चढू नये. एखाद्या व्यक्तीने कोर्टाची पायरी चढली की तेथे त्याला काय त्रास होतो हे सगळ्यांना माहित आहे. जस्टिस डिलेड इज जस्टिस डिनार्ड या भावनेने न्यायाचे काम चालू असते न्यायदेवता ही डोळ्यावर पट्टीलावून उभी असते आणि तिच्या हातात तराजू असतो. त्यामुळे न्याय देत असतांना तो न्यायाधीश कायदेशीररीत्या चांगल्या प्रकारचा न्याय देत असतो. रामशास्त्री प्रभुणे यांचे नाव आपल्या सर्वांच्या वाचनात आलेले आहे. रामशास्त्री प्रभुणे यांनी चांगल्या प्रकारे न्याय देण्याची भूमिका मांडली होती. सन्माननीय सदस्य श्री. संजय केळकर यांनी आताच डावर जज्जचा उल्लेख केला होता. त्यांनी सुद्धा कायद्याचा आणि न्याय देवतेचा सन्मान केला होता आणि अत्यंत दुःखद अंतःकरणाने त्यांनी निर्णय दिला होता. त्यांनी जो काही निर्णय दिला होता त्याकडे आपल्याला न्यायाच्या दृष्टीने बघणे गरजेचे आहे असे मला सांगावयाचे आहे.

सभापती महोदय, मराठीतून न्याय देण्यासाठी शासनाने जास्तीत जास्त लवकर कार्यवाही करणे आवश्यक आहे. माननीय मंत्री महोदयांना मी धन्यवाद देतो. न्यायालयाच्या इमारती कमी आहेत नाशिक जिल्ह्यातील निफाड तालुक्यामध्ये तसेच मालेगाव तालुक्यामध्ये न्यायालयाच्या इमारती कमी आहेत शासनाने त्याकरता अर्थसंकल्पात तरतूद केली होती त्याबद्दल मी माननीय मंत्री महोदयांना धन्यवाद देतो. आज अनेक न्यायालयात लाखोच्या संख्येने प्रकरणे प्रलंबित आहेत. त्यासाठी फास्ट ट्रॅक न्यायालये तयार करण्यात आलेली आहेत परंतु त्यांच्याकडून लवकरात लवकर सामान्य माणसाला न्याय कसा मिळेल आणि न्याय मिळतांना विलंब कसा होणार नाही यासाठी दोन सत्रात न्यायालयाचे काम सुरु करण्यास काही हरकत नाही असे मला वाटते. सध्या आय.टी.आय. , इंजिनिअरींग आणि पॉलिटेक्निक दोन सत्रात सुरु करण्यात आलेली आहेत. अशा प्रकारे जर न्यायालये दोन सत्रात सुरु करण्यात आली तर लवकरात लवकर न्याय मिळू शकेल अशी माझी धारणा आहे. कोर्टातील केसेस कमी करण्यासाठी प्रत्येक ठिकाणी लोक अदालत

डॉ.वसंत पवार

भरविण्यात येते. त्या ठिकाणी जास्तीत जास्त निर्णय दिले जातात.तरीसुध्दा त्यांची संख्या जास्तीत जास्त वाढविण्याची गरज आहे.सभापती महोदय, आज अनेक कायदे करण्यात आलेले आहेत व आपल्यालासुध्दा अनेक कायदे माहीत नाहीत.तेव्हा सर्वसामान्य माणसाला कायद्याचे ज्ञान देण्यासाठी एक यंत्रणा चागल्या प्रकारे उभी करणे अत्यंत मोलाचे आणि महत्वाचे आहे.असे मला सांगायचे आहे. त्यासाठी रिक्त न्यायाधीशांच्या जागा लवकरात लवकर भरल्या गेल्या पाहिजेत. कोणतेही प्रकरण कोर्टात गेले की तारीख वर तारीख दिली जाते आणि निर्णय मात्र लवकर लागत नाही तेव्हा यासाठी शासनाने काही तरी डायरेक्टीव्हज देण्याची गरज आहे. कोर्टात एखादा दावा दाखल झाल्यानंतर किती दिवसात निकाल दिला गेला पाहिजे याचा सुध्दा शासनाने निर्णय देणे गरजेचे आहे परंतु प्रत्यक्षात तसे होत नाही.

नंतर श्री.सरफरे`

डॉ. वसंत पवार...

ते होत नाही., आपण म्हणता की, इलेक्शन पिटीशन दाखल झाल्यानंतर इलेक्शन संपले, निकाल लागल्यानंतर पुढील इलेक्शनपर्यंत चालू राहिल. हे आपल्याला प्रॅक्टिकली माहित आहे. यासाठी आपण टाईम लिमिट दिले पाहिजे. ते असल्याशिवाय त्याठिकाणी आपल्या चांगल्या पध्दतीने न्याय मिळणार नाही. न्यायाचे शिक्षण सर्वसामान्य माणसाला मिळाले पाहिजे. त्याप्रमाणे जे लॉचे विद्यार्थी आहेत त्यांना सुध्दा कायद्याचे चांगले ज्ञान मिळाले पाहिजे. आज विना अनुदानित लॉ कॉलेजची संख्या मोठ्या प्रमाणात वाढली आहे. त्यांना सॅलरी ग्रॅंट किंवा तदर्थ अनुदान देण्यात आले पाहिजे. सुप्रीम कोर्टाचे आदेश आहेत की, कोणतेही लॉ कॉलेज विना अनुदानित तत्वावर चालता कामा नये.सर्वाना अनुदान दिले पाहिजे.लॉ एज्युकेशन म्हणून तरी सरकारने त्यांना अनुदान दिले पाहिजे. परंतु त्याचा सरकारने विचार केलेला दिसत नाही. तो विचार सरकारने करावा अशी विनंती करतो. विद्यापीठामध्ये नॅशनल लॉ स्कूल करण्याचा निर्णय घेतला आहे, त्यासाठी इमारत उभारली जाणार आहे...

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, या विधेयकामध्ये असे म्हटले आहे की, न्यायालयाचा वाढता खर्च भागविता येत नाही म्हणून आपण हे शुल्क लावीत आहात. उद्या जर तुम्ही अनुदान द्यायचे ठरविले तर पुन्हा दुसरे विधेयक आणावे लागेल.

डॉ. वसंत पवार : सभापती महोदय, याठिकाणी न्यायालयाची फी वाढविल्यानंतर आणखी पैसे जमा होणार आहेत, त्यांचे नियोजन कसे करावे याबद्दल मी मार्गदर्शन करीत आहे. मला एक नोटरी डॉक्युमेंट करावयाचे होते म्हणून मी परवा उच्च न्यायालयामध्ये गेलो होतो . त्यावेळी सर्व वकिलांनी मला सांगितले की, पार्किंग केलेल्या गाडीमध्ये नोटरी बसलेले आहेत. त्याठिकाणी डॉक्युमेंट नोटराईज करून मिळेल. मी त्या पार्किंग केलेल्या गाडीजवळ गेलो त्यावेळी तिथे नोटरी बसलेले होते. आणि चक्क त्यांनी गाडीमध्ये डॉक्युमेंट नोटराईज करून दिले. म्हणून सत्य हे सत्य असते. याकरिता नोटरींची संख्या जास्तीत जास्त वाढवून देण्याबाबत शासनाने लक्ष दिले पाहिजे अशी माझी सरकारला विनंती आहे.

सभापती महोदय, मराठी शब्दांप्रमाणे काही इंग्रजी शब्द सुध्दा प्रचलित आहेत. ग्रामीण भागामधील सर्व सामान्य माणसाला "अपिल" या शब्दाचा अर्थ कळतो. त्या शब्दाचा मराठीतील अर्थ सांगितला तर तो समजणार नाही. तेव्हा माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी काही प्रचलित

DGS/ D/ KTG/

डॉ. वसंत पवार....

इंग्रजी शब्दांच्या ठिकाणी मराठी शब्दांचा आग्रह धरु नये अशी माझी त्यांना विनंती आहे. या विधेयकाच्या माध्यमातून मराठीला निश्चितपणे न्याय मिळेल. आणि म्हणून मराठी भाषेला, मराठी माणसाला जास्तीत जास्त न्याय मिळाला तर या विधेयकाचा जास्तीत जास्त सदुपयोग होईल. त्यादृष्टीने या विधेयकाला पाठिंबा देतो. आणि या अध्यादेशाचे अधिनियमामध्ये रूपांतर करावे अशी विनंती करुन माझे भाषण संपवितो.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

DGS/ D/ KTG/

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, मी सुरुवातीला बोलायचे टाळले. परंतु एक गोष्ट याठिकाणी सांगतो. "बॉम्बे कोर्ट" हा इंग्रजीमधील शब्द अजून गेला नाही. ते वाक्य अजून बदलले नाही. विधानसभेमध्ये या शब्दासाठी हे विधेयक अडवून धरण्यात आले होते. या सभागृहामध्ये हे विधेयक आल्यानंतर हा बदल लवकरात लवकर करावा असा आम्ही आग्रह धरल्यानंतर मंत्रिमहोदयांनी आम्हाला शब्द दिला. मंत्रिमहोदयांना मी सांगू इच्छितो की, आपण त्या दिवशी सभागृहात आला असता तर बरे झाले असते. आपल्याला कां बोलाविले नाही? हे मला माहित नाही. सुवर्ण महोत्सवी वर्षामध्ये 1 मे पूर्वी हा बदल होईल अशी अपेक्षा होती. हे अधिवेशन संपायला 4 दिवस उरले आहेत. त्यामुळे आता यामध्ये बदल होणे शक्य नाही. विधी व न्याय विभागाच्या अधिकाऱ्यांनी यामध्ये योग्य तो बदल करून ते 23 तारखेपूर्वी पुन्हा सभागृहापुढे आणले असते तर त्याला न्याय दिल्यासारखे झाले असते. परंतु आपण पुढील अधिवेशनामध्ये तरी बदल कराल अशी अपेक्षा व्यक्त करतो.

(यानंतर सौ.रणदिवे)

श्री सय्यद जमा (महाराष्ट्र विधान सभा सदस्यों द्वारा निर्वाचित) : माननीय सभापती महोदय, एक बहुत ही छोटा सा बिल सदन में चर्चा के लिए रखा गया है. यह एक रूटीन बिल है यहां पर माननीय सदस्य श्री दिवाकर रावते साहब ने कोर्ट की भाषा से संबंधित अपनी जो भावना यहां पर रखी है उसको इम्प्लीमेंट करने में चाहे जो दिक्कतें हों लेकिन मैं माननीय सदस्य श्री दिवाकर रावते साहब की भावना से सहमत हूं. क्योंकि जब हमारी महाराष्ट्र सरकार की ऑफिशियल लॅंग्वेज मराठी है तो उसको कोर्ट में शत प्रतिशत लागू करने के लिए सरकार द्वारा जो कदम उठाने आवश्यक हैं, वे कदम सरकार की ओर से समयबद्ध तरीके से अवश्य उठाए जाने चाहिए. माननीय सदस्य श्री दिवाकर रावते साहब को या अन्य किसी माननीय सदस्य को इस बारे में बार-बार आग्रह करने की आवश्यकता नहीं पड़नी चाहिए. एक बार जब नीतिगत फैसला हो गया कि मराठी हमारे राज्य की ऑफिशियल लॅंग्वेज है तो मराठी भाषा को समयबद्ध तरीके से सम्मान मिलना ही चाहिए. और इसके लिए जहां-जहां सुधार करने की आवश्यकता है वहां-वहां पर सुधार किया जाना चाहिए. उदाहरण के तौर पर "बंबई कोर्ट फी एक्ट" है तो इसमें मराठी भाषा को सम्मान देने के लिए यदि इसे "मुंबई कोर्ट फी एक्ट" करना है या इस एक्ट में जो भी बदल करना जरूरी है वह काम सरकार की ओर से किया जाना चाहिए.

माननीय सभापति जी, भाषा के आधार पर राज्यों का गठन हुआ है. उसके पीछे जो अच्छी भावना थी वह भावना माननीय सदस्य श्री दिवाकर रावते साहब ने यहां बतायी है. उन्होंने भूतपूर्व प्रधान मंत्री माननीय श्री अटल बिहारी वाजपेयी साहब का भाषण भी यहां कोट किया. वह सही है. द्विभाषा के आधार पर हमारे राज्यों का गठन हुआ है. उस संबंध में हर राज्य की भाषा को संविधान के शेड्यूल में डाला गया है. और वे सभी भाषाएं हमारे अपने देश की भाषाएं हैं. और उनका सम्मान संवैधानिक तरीके से होना ही चाहिए. लेकिन एक बात मैं यहां पर कहना चाहूंगा कि इस देश में भाषा के आधार पर जितने भी राज्यों का गठन हुआ है. उन सभी राज्यों में हर राज्य की भाषा प्रथम स्थान पर है. वहां पर अपने-अपने राज्य की भाषा का महत्वपूर्ण स्थान है. लेकिन मैं कहना चाहूंगा कि हमें अपने देश में हिंदी भाषा को सम्पर्क भाषा के रूप में

श्री सय्यद जमा...

विकसित करना भी आवश्यक है. हम अंग्रेजी भाषा को अन्तर्राष्ट्रीय सम्पर्क भाषा के रूप में रख सकते हैं. लेकिन यदि हमें अपने यहां से अंग्रेजी को हटाना है और सभी राज्यों को एक दूसरे से संपर्क रखना है तो उसके लिए हिंदी को संपर्क भाषा बनाने के लिए सभी को सहयोग करना चाहिए. इतनी बात ही मैं यहां पर इस बिल पर बोलते हुए भाषा के संबंध में कहना चाहूंगा.

माननीय सभापति जी, दूसरी बात मुझे यह कहनी है कि मैं इस बिल की इंग्लिश कापी पढ़ रहा हूं. मैं सदन का ध्यान इस बिल के पेज 5पर स्टेटमेंट ऑफ ऑब्जेक्ट्स एण्ड रिजन्स के आइटम नंबर 4 की ओर आकर्षित करना चाहूंगा. इस को पढ़ते हुए मुझे तारीख के बारे में थोड़ा कन्फ्युजन हो रहा है. हो सकता है मैं इसको न समझ पाया हूं या इसमें भी कुछ गलती हो सकती है. माननीय मंत्री महोदय इसको क्लेरीफाय कर दें तो अच्छा होगा. पहली बार आर्डिनेंस निकाला तो इसमें ऐसा लिखा है कि " Thereafter, the regular session of the State Legislature was convened by the Hon'ble Governor on the 8th December 2009 and a Bill for converting the said Ordinance into an Act of the State Legislature was introduced in the Maharashtra Legislative Assembly as L.A. Bill No. XIX of 2009 on the 8th December 2009. However, the said Bill could not be passed by the Maharashtra Legislative Assembly, as the Session of the State Legislature was prorogued on the 23rd December 2009. In the meanwhile, as the Maharashtra Legislative Assembly was summoned to reassemble on the 9th November 2009...."

मैं कहना चाहता हूं कि नागपुर में 23 दिसम्बर 2009 को सेशन समाप्त होने के बाद यहां पर फिर से पिछली डेट 9 नवम्बर 2009 का रेफरेंस क्यों दिया गया है ?

".....and the Maharashtra Legislative Council was summoned to reassemble on the 11 November 2009, as provided by the Explanation to Clause (2) of article 213 of the Constitution of India, the said Ordinance had ceased to operate..."

श्री सय्यद जमा...

नागपुर में 23 दिसम्बर 2009 को सेशन समाप्त हो गया था. और जो पहला आर्डिनेंस था उसका अस्तित्व 11 नवम्बर 2009 से 6 हफ्ते के बाद यानी 22 दिसम्बर 2009 को समाप्त हो गया था. इस लिए यह आर्डिनेंस आपने फिर से निकाला है जिसको आज बिल के रूप में यहां पर लाया गया है. लेकिन यहां पर नवम्बर 2009 में विधान सभा और विधान परिषद का सेशन बुलाने की जो बात कही गयी है वह बात मेरी समझ में नहीं आ रही है. हो सकता है कि यह बात मेरी समझ में नहीं आ रही हो या यह भी हो सकता है कि यह प्रिंटिंग मिस्टेक हो. मैं आशा करता हूं कि माननीय मंत्री महोदय इस बात का खुलासा यहां पर करेंगे. इतना कहते हुए यहां पर कोर्ट फी बढ़ाने से संबंधित जो बिल लाया गया है उसका मैं समर्थन करता हूं और अपनी बात भी मैं यहां पर समाप्त करता हूं. सभापति जी आपने मुझे बोलने का समय दिया उसके लिए भी आपको बहुत बहुत धन्यवाद.

-0-

(इसके बाद कु. थोरात) 4 सी -1

श्री. भगवान साळुंखे (पुणे विभाग पदवीधर) : सभापती महोदय, विधानसभा विधेयक क्रमांक 26 चे मुंबई न्यायालय-फी (सुधारणा आणि त्या चालू राहणे) विधेयक असे जे नाव आहे ते बदलून महाराष्ट्र राज्य न्यायालय शुल्क अधिनियम,2010 असे करावे. तसेच मुंबई हा शब्द काढून महाराष्ट्र राज्य आणि फी हा शब्द काढून शुल्क हा शब्द केला तर ते अधिक चांगले होईल.

सभापती महोदय, फी वाढविण्याच्या पाठीमागचे लॉजिक कळले नाही. ही फी कोणत्या कारणाने वाढविण्यात येत आहे याबाबतीत सांगितलेले नाही, फक्त खर्च वाढला आहे असे म्हटले आहे. सभापती महोदय, ब्रिटिश आमदानीपासूनची न्यायालयाची जी प्रक्रिया आहे, त्याचे भारतीयकरण अजून झालेले नाही. या न्यायालयाचे कुठे तरी भारतीयकरण झाले पाहिजे. त्या अनुषंगाने थोडासा खर्च येणार असेल तर त्याचा सुध्दा यामध्ये अंतर्भाव व्हावयास पाहिजे होता. पण तो कुठे दिसत नाही. त्यादृष्टिकोनातून याचा विचार व्हावयास पाहिजे. सन्माननीय सदस्य श्री. संजय केळकर यांनी मांडलेला मुद्दा लक्षात घेऊन काही अपवाद वगळले तर बहुतेक सर्वच न्यायालय भौतिक सुधारणेच्या बाबतीत कमालीची मागे आहेत. केव्हा तरी 40 वर्षापूर्वी, 50 वर्षापूर्वी बांधलेल्या इमारती आहेत. त्यांची डागडुजी झालेली नाही. त्यात सुधारणा झालेली नाही. वकिलांना बसण्यासाठी चांगल्या बार रुम्स नाहीत. जाणाऱ्या-येणाऱ्या वादी-प्रतिवादी, अभ्यागतांसाठी सुध्दा प्रतिकालयाचा लवलेस नाही. आरोपीला घेऊन येणारे पोलीस आणि आरोपी यांना येथे थांबण्यासाठी नीटपणे जागा नाही त्यामुळे ते कुठल्या तरी झाडाखाली थांबलेले असतात. या सगळ्यांची केविलवाणी आणि दयनीय अवस्था झालेली असते. त्याठिकाणी प्रतिकालये उभे करण्याच्या दृष्टिकोनातून काही उल्लेख असता तर अधिक बरे झाले असते, असे मला वाटते.

सभापती महोदय, सार्वत्रिक आधुनिकीकरण झाले पण न्यायालयांचे मात्र आधुनिकीकरण अजिबात झालेले नाही. न्यायालयांना लागणारी अत्याधुनिक साधने म्हणजे त्यांना लागणाऱ्या संगणकापासून प्रिंटरपर्यंतची सगळी साधने त्या त्या ठिकाणी देणे तसेच तेथे असलेल्या क्लेरिकल स्टाफच्या संगणक प्रशिक्षणापासून सगळ्या गोष्टी व्हायला पाहिजेत त्याठिकाणी अजून गतानुगती आणि पारंपरिकता आहे. ती पारंपरिकता बदलण्याच्या दृष्टिकोनातून शासनाने पाऊले उचलण्याची गरज आहे ती पाऊले उचलली जात नाहीत. साधे ॲफिडेव्हिट करायचे झाले तरी सुध्दा सामान्य माणसाला छळण्याचा प्रकार होतो. ॲफिडेव्हिट करण्यासाठी शासन दरबारी दहा रुपये, वीस रुपये, पन्नास रुपये शुल्क असेल पण प्रत्यक्ष त्यासाठी शंभर ते तीनशे रुपये वसुली केली जाते किंवा

...2..

श्री. भगवान साळुंखे...

वाटेल तेवढी वसुली केली जाते. जेथे न्यायदेवता म्हणून न्याय मागायला जायचे तेथेच त्या न्याय मागणाऱ्या माणसाची आर्थिक पिळवणूक, अडवणूक चालू होते, यामध्ये कशा पध्दतीने सुधारणा करता येईल हे बघायला पाहिजे. या न्यायालयात प्रशासकीय मंडळी आणि वकील मंडळी असते. प्रशासकीय मंडळींनी करावयाची पिळवणूक वेगळी आणि वकील मंडळींनी करावयाची पिळवणूक वेगळी. आमचे बापजादे म्हणायचे तीच गोष्ट अजूनही खरी आहे ती म्हणजे कोर्ट- कचेरीची पायरी चढायला नको. स्वातंत्र्यानंतरच्या 60 वर्षांच्या काळांमध्ये त्यामध्ये अधिक दाहकता वाढलेली आहे पण सुधारणा झालेली नाही. बिनधास्तपणे जावे आणि न्याय मिळवावा अशा तऱ्हेची स्थिती राहिलेली नाही.

सभापती महोदय, या अनुषंगाने आणखी एका गोष्टीकडे लक्ष वेधू इच्छितो. आपण स्पेशल कोर्ट हा प्रकार गेल्या 60 वर्षांत खूप मोठ्या प्रमाणात आणलेला आहे. स्कूल ट्रायब्युनल हा एक प्रकार आणलेला आहे. स्कूल ट्रायब्युनलच्या बाबतीत बोलायचे झाले तर डिव्हिजन लेव्हलला जे सात विभाग आहेत त्याठिकाणी सुध्दा हे ट्रायब्युनल नीट नाहीत असतील तर त्याठिकाणी न्यायाधीश नेमलेले नाहीत. न्यायाधीश नेमले असतील तर एखादा क्लार्क, एखाद-दुसरा शिपाई असतो आणि कुठल्या तरी इमारतीच्या एका कोपऱ्यात हे न्यायालय भरलेले असते. एकूणच न्यायालय म्हणून त्याचे जे स्वरूप असायला पाहिजे ते असत नाही. त्या ठिकाणी थांबण्याच्या बसण्याच्या जागेची सगळी गैरसोयच असते. विशेष न्यायालय ज्याला आपण म्हणू मग ते कामगार न्यायाधिकरण असो, शाळा न्यायाधिकरण असो, बाल न्यायाधिकरण असो किंवा सहकार न्यायाधिकरण असो या सगळ्या न्यायालयासाठी आज आपण सिव्हिल कोर्टवरचा ताण कमी करण्यासाठी स्पेशल कोर्टाची योजना आणलेली आहे पण या न्यायालयांची दुरवस्था ही न्यायालये स्थापन केल्यापासून आजपर्यंत तशीच आहे. कारण त्यांच्यासाठी पैसे उपलब्ध करून दिले जात नाहीत म्हणून त्यांची दुरवस्था होत आहे. सभापती महोदय, त्यांच्या कामाच्या कक्षा निर्धारित होत नाहीत.

यानंतर श्री. बरवड...

श्री. भगवान साळुंखे

मग जे न्यायाधीश असतात ते अनेक वेळा सांगतात की माझ्या अधिकारक्षेत्र ते येत नाही त्यामुळे त्याला मान हलवून निघून जावे लागते. हे माझ्या अधिकार क्षेत्र येते किंवा कसे याबाबत दोन न्यायाधीशांमध्ये चार पाच वर्षे लढाई चालू असते. मला असे वाटते की, या न्यायाधीशांचे सुध्दा प्रशिक्षण करण्याची आवश्यकता आहे. मी न्यायाधीशांबद्दल आदर व्यक्त करून सांगेन की, काही बाबतीत तर अशी अवस्था आहे की, जे न्याय देण्यासाठी बसले आहेत त्यांच्याकरिता केंद्र शासनाने कायदे केले, राज्य शासनाने कायदे केले आणि काही कायदे ब्रिटिशांच्या आमदनीपासून आहेत त्यामध्ये थोडाफार बदल करून आपण कायदे आणलेले आहेत आणि या तीनही प्रकारच्या पध्दतीमध्ये आणि या देशाच्या जीवनशैलीला अनुषंगिक न्याय देण्यासाठी मी बांधलेलो आहे याचे भान हरपलेले न्यायाधीश बघावयास मिळतात. ते केंद्र शासनाचे कायदे मानत नाहीत. ते राज्य शासनाचे कायदे मानत नाहीत. ब्रिटिशांच्या आमदनीतील कायदांची दखल घेत नाहीत. या देशातील जीवनशैली, पध्दती आणि जे संकेत आहेत त्याच्याही पलीकडे जाऊन लिव्ह इन रिलेशनशीप सारखे निर्णय देतात आणि सामान्य माणसाला असे वाटावयास लागते की, ही न्यायदेवता कशा पध्दतीने काम करीत आहे ? खाली जे संदेश दिले जातात ते चुकीचे दिले जातात. म्हणून या निमित्ताने मी शासनाला विनंती करणार आहे की, आमचे जे न्यायाधीश आहेत त्यांना आमची भारतीय प्रशासकीय प्रक्रिया कशी आहे, न्यायिक प्रक्रिया कशी आहे याचे प्रशिक्षण देण्याची सुविधा करता येते काय आणि त्यांना सुध्दा कोणत्या स्कोपमध्ये काम करावयाचे आहे याची काही पध्दती निर्धारित करून देता येईल काय हे पाहून तसे करण्याची नितांत आवश्यकता आहे. नाही तर काही निर्णय फार चुकीचे होत आहेत. त्याचबरोबर एखादा खटला किती लांबवावा आणि कोणकोणत्या कारणाने लांबवावा ? एक असे लक्षात येते की, समोरच्या व्यक्तीला न्याय नको आहे पण फक्त कोणाला तरी अडकवून ठेवावयाचे आहे आणि त्या व्यवस्थेचा गैरफायदा घ्यावयाचा आहे. समजा त्याने जमीन बळकावलेली असेल आणि आता त्याला खटला चालू ठेवावयाचा आहे, त्याला कब्जा सोडावयाचा नाही हे साधे गणित असते. त्याचा हेतूच खटला लांबविणे हा आहे. तो हेतू लक्षात घेऊन न्यायिक प्रक्रिया गतिशील करण्याच्या दृष्टीकोनातून न्यायाधीश मंडळी काम करीत नाहीत हे लक्षात येते. त्यांनाही कोठे तरी रोखण्याची आवश्यकता आहे.

RDB/ D/ KTG/

श्री. भगवान सालुंखे

सभापती महोदय, आपण अलीकडे स्पर्धात्मक परीक्षेतून नवीन न्यायाधीश नेमण्याची प्रक्रिया चालू करून काही वर्षांचा कालावधी लोटला. पण आता अगदी काल एल.एल.बी. झालेल्या तरुणाला लगेच स्पर्धात्मक परीक्षेला बसवतो आणि तो लगेच न्यायाधीश होतो. तो लगेच न्यायाधीश झाला की, त्याच्या पुढे 25 वर्षे, 50 वर्षे वकिली केलेला गृहस्थ की, ज्याला संबंध ज्ञान आहे त्याला देखील न्यायाधीश म्हणून त्यांचा आदर करावा लागतो. हा नवीन तरुण न्यायाधीश ज्यांनी कधी वकिलीच केली नाही, ज्यांनी वादी आणि प्रतिवादी दोघांच्याही बाबतीत काही काम केले नाही फक्त फ्रेश एल.एल.बी. झाला आणि डायरेक्ट न्यायाधीश म्हणून आल्यानंतर त्याच्याकडून होणारे निर्णय वरच्या कोर्टात जाऊन ताबडतोब बदलले जात आहेत. हे लक्षात घेतले तर मला असे वाटते की, आपली जी पहिली अट होती की त्याने किमान पाच वर्षे वकिली केलेली असली पाहिजे ती अट पुन्हा निर्धारित करण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, आपण वकिलांना फी घेण्याची नियमावली करून ठेवली आहे पण संबंध देशभरामध्ये आणि आपल्या महाराष्ट्रातील प्रत्येक कोर्टामध्ये आपण निर्धारित केलेल्या दराने फी घेणारा वकील सापडणार नाही. देवीचा रोगी कळवा आणि हजार रुपये मिळवा याप्रमाणे असा एकही वकील नाही की जो शासनाने निर्धारित केलेल्या फीमध्ये वकिली करतो आणि त्या उत्पन्नामध्ये जीवन जगतो. असे कोणताही वकील कोठेही करत नाही. मला असे वाटते की, आपण वकिलांच्या फीच्या बाबतीत महागाई वगैरे लक्षात घेऊन दरवर्षी त्यांची फी सुधारित करून दिली तरी चालेल पण निर्धारित केलेल्या फी पेक्षा एक पैसाही जादा फी घेता येणार नाही आणि घेतली तर तो गुन्हा मानला जाईल अशी पध्दत सुध्दा निर्धारित करून देण्याची आवश्यकता आहे. आपण जो फी वाढीचा प्रस्ताव आणलेला आहे यामध्ये आपण अशा सुधारणा करून देणार असू तर त्या फी वाढीला काही अर्थ आहे असे मी मानतो. या सगळ्या गोष्टींचा शासनाने विचार करावा एवढे बोलून मी माझे भाषण संपवितो.

यानंतर श्री. खंदारे

अॅड.वंदना चव्हाण (पुणे स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, मला एकच मुद्दा मांडावयाचा आहे. आता याठिकाणी अनेक सन्माननीय सदस्यांची भाषणे झाली. या बिलामध्ये असे नमूद केले आहे की, आपण कोर्ट फी वाढवित आहोत. 50 वर्षापूर्वी जी फी होती त्यात आपण वाढ करित आहोत. कारण खर्च खूप वाढलेला आहे. पण मला मंत्री महोदयांच्या निदर्शनाला आणावयाचे आहे की, आतापर्यंत कोर्ट फी घेतली जात नव्हती ती या विधेयकात दुरुस्ती झाल्यानंतर घेतली जाणार आहे. मला एका मुद्याबाबत मंत्री महोदयांनी स्पष्ट दिले तर बरे होईल. आर्बिट्रेशन अॅण्ड कंसिलिएशन अॅक्ट हा जो कायदा झाला आहे, त्याचा मूळ हेतू हा होता की, कोर्टात न जाता जर दोन पार्टींनी ठरविले की, आम्हाला कोर्टात जायचे नाही. आम्हाला आर्बिट्रेशन पॅनल निवडून आमचा जो वाद आहे त्याबाबत त्यांच्याकडून निवाडा पाहिजे. त्यासाठी कोर्टाची परवानगी घ्यावी लागते आणि जजेस किंवा पॅनेल नेमावे लागते. जजेसची फी या दोन्ही पार्टींना द्यावी लागते. मग हे असेल तर पार्टींनी जजेसची फी द्यायची आणि कोर्ट फी स्टॅम्प सुध्दा द्यायची. त्यामुळे क्लायंटवर अधिक आर्थिक भार येत नाही का ? आर्बिट्रेशन अॅण्ड कंसिलिएशन अॅक्टचा मूळ हेतू आहे की, त्या प्रकरणाचा निकाल जलद गतीने व सुलभरितीने व्हावा. एव्हिडंसचा कायदा सुध्दा त्याला लागू होत नाही. खर्च वाढला आहे हे बरोबर आहे. परंतु त्या क्लायंटला डबल पेमेंट करावे लागते असे मंत्री महोदयांना वाटत नाही काय, याबाबत त्यांनी उत्तरातून खुलासा करावा अशी विनंती करुन मी माझे दोन शब्द संपविते.

NTK/ D/ KTG/

श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (विधी व न्याय मंत्री) : सभापती महोदय, वि.स.वि.क्रमांक 26, मुंबई न्यायालय-फी अधिनियम, 1959 यात आणखी सुधारणा करणे आणि त्या चालू राहणे, यासाठी हे विधेयक मांडले आहे.

सभापती महोदय, या विधेयकावर अनेक सन्माननीय सदस्यांनी आपल्या भावना व्यक्त केल्या आहेत. आताच सन्माननीय सदस्या श्रीमती वंदना चव्हाण यांनी सांगितले की, अतिशय मर्यादित स्वरूपामध्ये या विधेयकात दुरुस्ती सुचविली आहे. 1959 च्या कायद्यान्वये एवढी वर्षे वाटचाल करित असताना न्यायालयीन प्रक्रियेमध्ये जे बदल झाले, खर्च वाढला आहे हा त्याच्यातील एक भाग आहे. विशेष करून 1996 नंतर मोठ्या प्रमाणावर अर्थकारणाची प्रक्रिया सुरु झाली. त्याच्यातून मोठे रकमेचे दावे उपस्थित होऊ लागले. या दाव्यांसाठी कशाप्रकारे फी आकारावी यासाठी विशिष्ट तरतूद नव्हती. जिल्हा न्यायालयामध्ये दावे चालू असताना 20 रुपये, 25 रुपये आकरण्याची तरतूद होती. त्याच्यातून कोर्टाचा वेळ जायचा. त्यासाठी आवश्यक ती कागदपत्रे निर्माण करावी लागत होती. याच्यामध्ये जेवढे निवाडे असायचे त्यासाठी आवश्यक ती तरतूद होती. त्यासंबंधी जे दावे असायचे त्यातील रक्कम मोठी असायची. 2 कोटी, 4 कोटी इतक्या मोठ्या रकमेचे ते दावे असायचे. फी मात्र अल्प असल्यामुळे बहुतांश दावे या माध्यमातून दाखल करण्याची प्रक्रिया सुरु झाली.

यानंतर श्री.शिगम.....

(श्री. राधाकृष्ण विखे-पाटील....

या विधेयकामध्ये न्यायालयीन फी वाढविण्याच्या संदर्भात तरतूद करण्यात आलेली आहे. ही तरतूद करण्याचा हेतू असा होता की, या सगळ्या प्रक्रियेमध्ये वेळ फार जातो. किंबहुना जो खर्च वाढलेला आहे त्यातून ज्या सुविधा निर्माण कराव्या लागतात त्याच्या वाढणा-या खर्चासाठी अशा प्रकारच्या निवडयामधून, दाव्यामधून अधिकची रक्कम उपलब्ध व्हावी हा हेतू आहे. प्रथमतः कोणत्याही सामान्य नागरिकावर हा बोजा पडणार नाही. किंबहुना अन्य दाव्यामध्ये जी कोर्ट फी आकारली जाते त्यामध्ये कोणत्याही प्रकारचा बदल या विधेयकात प्रस्तावित केलेला नाही. एका मर्यादित स्वरूपाचे हे विधेयक आहे. या विधेयकावर बोलत असताना लवकरात लवकर निर्णय व्हावेत अशा प्रकारच्या भावना सन्माननीय सदस्यांनी व्यक्त केल्या. मूळ कायद्यामध्ये कोणत्याही प्रकारचा बदल केलेला नाही. आपण प्रक्रिया सुरु केली. अध्यादेश काढला, मधल्या काळात विधानसभेचे अधिवेशन लवकर संपले..

श्री. दिवाकर रावते : किती उत्पन्न अपेक्षित आहे ?

श्री. राधाकृष्ण विखे-पाटील : आपण अध्यादेशानंतरची प्रक्रिया सुरु केली. प्रत्यक्ष दाव्याची रक्कम पाहिली तर ती काही लाखामध्ये राज्य सरकारला मिळाली. 1.9.2009 पासून न्यायालयीन शुल्क घेणे सुरु केले तेव्हा पासून 177 अपिलात 28,92,994 रुपये आणि कलम 37 अन्वये उच्च न्यायालय व खंडपीठ यांच्यापुढे दाखल झालेल्या 40 अपिलामध्ये 7 लाख 23 हजार असे एकूण 36 लाख 16 हजार रुपये न्यायालयीन शुल्क शासनाच्या तिजोरीत जमा झालेले आहेत. अशा प्रकारचे दावे हे मोठमोठ्या संस्था आणि उद्योग यांच्यामध्ये सुरु असतात. या शुल्कामध्ये 50 वर्षांमध्ये फारशी वाढ झालेली नाही. 2002मध्ये त्यामध्ये आपण काही सुधारणा केली.

सन्माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते यांनी मराठी भाषेचा मोठा इतिहास आपल्या पुढे मांडला. राज्य सरकारने अतिशय गांभीर्याने या विषयाकडे पाहिलेले आहे. न्यायालयाचे कामकाज मराठीतून सुरु व्हावे अशी सरकारची भूमिका होती. आता कनिष्ठ न्यायालयातून मराठीतून कामकाज सुरु आहे. या संदर्भात एक विशिष्ट संगणक प्रणाली तयार करण्यात आली आहे. कनिष्ठ न्यायालयामध्ये पुरावे देखील मराठीतून नोंदविण्यात येतात. अनेक न्यायालये मराठीतून निर्णय द्यायला लागले आहेत. मराठीमध्ये न्यायनिवाडा करण्यासाठी न्यायाधीशांना प्रवृत्त करण्यासाठी

..2..

(श्री. राधाकृष्ण विखे-पाटील..)

त्यांना आवश्यक असणा-या सुविधा वाढवून देण्यात आलेल्या आहेत. तसेच आवश्यक ते मनुष्यबळ वाढवून देण्याच्याबाबतीत सरकार प्रयत्न करीत आहे. काही राज्य सरकारांनी आपल्या राज्यामध्ये आपल्या राजभाषेचा वापर उच्च न्यायालयामध्ये करण्याच्या बाबतीत माननीय राष्ट्रपतींकडे आग्रह धरलेला असून त्याबाबतीत कार्यवाही सुरु केलेली आहे.

....नंतर श्री. भोगले....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील.....

सभापती महोदय, स्वतः राज्य सरकारने आता पावले उचलली आहेत. 2005 साली पहिल्यांदा मुंबई उच्च न्यायालयाला व विशेष करून केंद्र सरकारला बॉम्बे हायकोर्टचे मुंबई उच्च न्यायालय असे नामकरण करण्याविषयी ना हरकत प्रमाणपत्र दिलेले आहे. राज्य सरकारच्या वतीने विशेष प्रयत्न सुरु आहेत. पुन्हा सन्माननीय मुख्यमंत्री श्री.अशोक चव्हाण यांनी 2009 मध्ये तत्कालीन केंद्रीय कायदा मंत्री श्री.भारद्वाज यांना विनंती केली की, लवकरात लवकर मराठी भाषेचा वापर करण्यासंदर्भात निर्णय व्हावा.

श्री.दिवाकर रावते : बॉम्बेचे मुंबई होत नाही यामध्ये अडचण काय आहे हे महाराष्ट्राला समजावून सांगा.

श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील : राज्य सरकारच्या माध्यमातून केंद्रीय कायदा मंत्र्यांकडे विशेष शिष्टमंडळ नेऊन निश्चित स्वरूपात निर्णय झाला पाहिजे असा आग्रह धरण्यात येईल हे सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो. नामदार हायकोर्टामध्ये मराठी भाषेचा वापर झाला पाहिजे अशा प्रकारची मागणी आहे. घटनेच्या अनुच्छेद 248 नुसार याबाबतचे अधिकार संसदेकडे दिलेले आहेत. माननीय सर्वोच्च न्यायालय आणि उच्च न्यायालयातील सगळे कामकाज इंग्रजीमध्ये चालावे अशा प्रकारची त्यामध्ये तरतूद करण्यात आली आहे. तो राज्य सरकारच्या अखत्यारितील विषय नाही. मराठी भाषेचा वापर करण्यासाठी लागणाऱ्या सर्व सुविधा राज्य सरकार द्यायला तयार आहे अशी भूमिका राज्य सरकारला घ्यावी लागेल. त्या संदर्भात राज्य सरकारच्या माध्यमातून केंद्रीय कायदा व कंपनी कामकाज मंत्रालयाला पत्र लिहिले आहे. राज्य सरकारची याबाबत भूमिका अतिशय स्पष्ट आहे. मराठी भाषेचा वापर कनिष्ठ व जिल्हा न्यायालयात सुरु आहे. तसा वापर उच्च न्यायालयामध्ये सुरु झाला पाहिजे अशी राज्य सरकारची भूमिका आहे.

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, घटनेच्या कलम 348 (2) प्रमाणे त्या त्या राज्यामधील उच्च न्यायालयामध्ये राजभाषेचा वापर झाला पाहिजे. तामीळनाडू, केरळ, कोलकाता या राज्यातील उच्च न्यायालयामध्ये स्थानिक भाषेचा वापर होतो. मग आपल्या राज्यात घटनेतील कलमानुसार इंग्रजी भाषेतून कामकाज चालावे अशी अडचण का येते? इतर राज्यामध्ये स्थानिक भाषा वापरली जाते. अधिकाऱ्यांनी लिहून दिले त्याप्रमाणे मंत्रीमहोदय जे सांगतात ते रेकॉर्डवर आले आहे. उच्च न्यायालयात मराठी भाषेचा वापर होणार नाही असा त्याचा अर्थ होतो. इतर राज्यामध्ये त्या त्या राज्यातील भाषेचा वापर सुरु आहे.

...2

श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील : सभापती महोदय, याबाबत मी सांगू इच्छितो की, माननीय राष्ट्रपतींची मान्यता घेऊन पुढील कार्यवाही करण्यासाठी माननीय राज्यपाल महोदयांच्या माध्यमातून इंग्रजीमध्ये जो काही पत्रव्यवहार झाला तो मी वाचून दाखवितो. "According to Section 7 of the Official Language Act, 1963, the Governor of the State may with prior consent of the President authorise the use of Hindi or Official Language of the State, in addition to the English language, for the purpose of any judgment, decree or any order passed or made by the High Court for that State. However when any judgment, decree or order is passed or made in any language other than English language then, it should be accompanied by a translation of the same in English language issued under the authority of the Hon. High Court."

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, मंत्रीमहोदयांनी हे काय वाचले ?

श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील : मराठी भाषेचा वापर नामदार हायकोर्टामध्ये करण्याच्या संदर्भात जो उल्लेख करण्यात आला त्या संदर्भात जे पत्र लिहिले आहे ते वाचून दाखविले.

नंतर 4एच.1...

श्री. दिवाकर रावते : या पत्रामध्ये "अदर दॅन इंग्लिश" असे शब्द वापरलेले आहेत याचा अर्थ इंग्रजी भाषा ही राहिलच. मुळातच राज्य सरकारच इंग्रजी भाषा सोडण्यास तयार नाही असाच त्याचा अर्थ होतो.

श्री. राधाकृष्ण विखे-पाटील : सभापती महोदय, घटनेच्या अनुच्छेद 348 प्रमाणे म्हटले आहे की, " Language to be used in the Supreme Court and in the High Court". Article 348(1)(b)(iii) further states that - "of all orders, rules, regulations and bye-laws issued under this Constitution or under any law made by Parliament or the Legislature of a State, shall be in the English language."

सभापती महोदय, जो अनुच्छेद वाचून दाखविला तो केंद्राच्या अखत्यारित असल्यामुळे त्यासंदर्भात जो उल्लेख होता त्याचा वापर करण्यासंबंधीचा उल्लेख सन्माननीय सदस्यांनी केला होता. म्हणून या अनुषंगाने शासनच अनास्था दाखविते अशातला भाग नाही हे मी सन्माननीय सदस्यांना सांगणार आहे. मराठीचा वापर करण्याच्या दृष्टीने सुध्दा शासनाने पावले उचलली आहेत. राज्य शासनाकडून जे शेवटचे पत्र दिलेले आहे त्या अनुषंगाने उच्च न्यायालयाने सुध्दा कळविले आहे की न्यायालयात मराठीचा वापर प्रभावीपणे कसा करता येईल याबद्दलची कार्यवाही प्रत्यक्षात सुरु झाली आहे आणि ज्या उपाययोजना केलेल्या आहेत त्या देखील उच्च न्यायालयाने स्पष्टपणे सूचना देऊन कळविल्या आहेत. अशा प्रकारे टप्प्याटप्प्याने ही प्रक्रिया सुरु होत आहे. त्यात मराठी टंकलेखन किंवा मराठी लघुलेखन यांचा वापर सर्वांनी करावा, अशा प्रकारची प्रक्रिया सुध्दा सुरु झालेली आहे. अन्य राज्यांप्रमाणे आपल्या राज्यात सुध्दा मराठीतून न्यायदानाचे काम आपण करणार, त्यात आपण मागे राहून चालणार नाही आणि या सुवर्ण महोत्सवी वर्षात मराठीसंबंधीची प्रक्रिया अधिक प्रभावीपणे कशी होईल याचे प्रयत्न करण्यात येतील, अशी खात्री मी सन्माननीय सदस्यांना देऊ इच्छितो. सन्माननीय सदस्य श्री. केळकर यांनी न्यायदानाच्या प्रक्रियेतील असुविधांचा उल्लेख सभागृहात केला. त्या अनुषंगाने मी सभागृहाला आश्वासन देतो की, यासंबंधीचा दीर्घ कार्यक्रम शासनाने घेतला असून तालुका व जिल्ह्याच्या ठिकाणी न्यायालयाच्या इमारतीचे काम पूर्ण व्हावे, न्यायाधीशांची निवासस्थाने पूर्ण व्हावीत तसेच जुन्या इमारतींची दुरुस्ती

..2

श्री. राधाकृष्ण विखे-पाटील.....

व्हावी या सर्व बाबतीत प्रयत्न करण्यात येतील, असे मी सांगू इच्छितो. सर्वोच्च न्यायालयात देखील ही प्रक्रिया सुरु झालेली आहे, त्याचबरोबर उच्च न्यायालयातही ही प्रक्रिया सुरु झालेली आहे. त्यानंतर जिल्हा न्यायालय व तालुका स्तरावरील न्यायालयांच्या संदर्भात देखील शासनाला पावले उचलावी लागतील. ठाणे कोर्टाच्या बाबतीत मी आजच बैठक घेतली आणि आमच्या प्रधान सचिवांना तशा सूचना दिल्या आहेत. त्यानुसार उच्च न्यायालयातील रजिस्ट्रारची भेट अगोदर घ्यावी आणि त्यांच्याकडून ज्या त्रुटी आहेत त्यांचा विचार करता येईल. तसेच भिवंडीला नवीन डिवीजन सुरु केले त्यामुळे येथील व्यवस्थेवर काही परिणाम होतो काय व त्यातून काय मार्ग काढता येईल याचाही विचार करण्याच्या सूचना प्रधान सचिवांना देण्यात आल्या आहेत. या अनुषंगाने लवकरात लवकर बैठक घेऊन आवश्यक ती पावले उचलण्यात येतील. या ठिकाणी सन्माननीय सदस्य सर्वश्री. एस.क्यू.जमा, भगवानराव साळुंखे यांनी सुध्दा अनेक सूचना केल्या आहेत.

यानंतर श्री जुन्नरे

श्री. राधाकृष्ण विखे-पाटील...

खरे म्हणजे न्यायाधीशांचे प्रोजेक्शन व्हावे अशी मागणी केलेली आहे. आता ताबडतोबीने न्यायाधीशांच्या नेमणूका होतात. न्यायाधीशांचे प्रोजेक्शन झाले पाहिजे म्हणून उत्तन येथे नॅशनल लॉ अॅकॅडमी सुरु केलेली आहे. या ठिकाणी न्यायाधीशांच्या प्रशिक्षणाची उत्तम व्यवस्था करण्यात आलेली आहे. आपल्या देशात उत्तम अशी न्यायाधीशांच्या प्रशिक्षणाची संस्था उत्तनला केलेली असून गेल्यावर्षीच माननीय राष्ट्रपती महोदयांच्या हातून या अॅकॅडमीचे उद्घाटन झालेले आहे. या संस्थेमध्ये अधिक चांगल्या प्रकारे प्रशिक्षण मिळणार असून कायद्यामध्ये, न्यायव्यवस्थेमध्ये होणारे जे बदल आहेत त्याची न्यायाधीशांना माहिती होणार आहे. राज्यसरकारने नॅशनल लॉ स्कूल नावाची संस्था औरंगाबादमध्ये काढण्याचा निर्णय घेतलेला आहे. त्यासाठी आवश्यक असलेली जमीन औरंगाबाद येथे उपलब्ध करतांना उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाला पुढील कारवाई करण्यास सांगितलेली आहे. औरंगाबाद येथे उच्च न्यायालयाचे खंडपीठ असल्यामुळे न्यायाधीशही प्रशिक्षणासाठी उपलब्ध आहे त्यामुळे या ठिकाणी आपण चांगल्या प्रकारची व्यवस्था करित आहोत. या ठिकाणी सन्माननीय सदस्य डॉ. वसंतराव पवार यांनी तसेच अनेक सन्माननीय सदस्यांनी पेंडींग केसेच्या बाबतीत चिंता व्यक्त केलेली आहे. या सगळ्या बाबींचा विचार करतांना राज्य शासन ठोस पाऊल उचलणार आहे. या सर्व प्रक्रियेमध्ये मॉर्निंग कोर्ट, इव्हिनींग कोर्ट तसेच फास्ट ट्रेक कोर्ट आहेत. आपले राज्य सरकार हे देशातील पुढाकार घेणारे सरकार आहे. खरे म्हणजे मुंबईमध्ये इव्हिनींग कोर्टाची आवश्यकता होती. आता मॉर्निंग कोर्ट सुरु करण्याची कल्पना पुढे घेऊन यांसदर्भातील प्रक्रिया सुरु केलेली आहे. नवीन वाढणा-या गुन्हेगारीच्या पार्श्वभूमीवर आता फास्ट ट्रेक कोर्ट सुरु करण्याची प्रक्रिया सुरु झालेली आहे. खरे म्हणजे कायद्याची अंमलबजावणी करण्याकरिता या आवश्यक असणा-या बाबी आहेत. पेन्डींग केसेस कमी झाल्या पाहिजेत अशी सर्वसामान्य मानसांची भावना आहे की, दाव्यांची संख्या कशी कमी करता येईल याबाबतीत आपण काही उपाययोजना केलेल्या आहेत. न्यायालयांची संख्या वाढविणे, न्यायाधीशांची संख्या वाढविणे असे उपाय आहेत. याबाबत मागच्या तीन वर्षात उच्च न्यायालयामध्ये किंबहुना जिल्हा न्यायालयापर्यंत आपण न्यायाधीशांची संख्या वाढवलेली आहे. मला वाटते इतर राज्याच्या मानाने आपल्या राज्याने फार मोठी प्रगती केलेली आहे. बहुतांशी ठिकाणी जागा भरण्याची प्रक्रिया पूर्ण केलेली आहे. दुसरीकडे न्यायालय सुरु करण्याची मागणी आलेली आहे. जेथे जेएमएफसी आहे

...2

श्री. राधाकृष्ण विखे-पाटील...

त्या ठिकाणी सिनिअर डिव्हीजन सुरु करावे, अशी मागणी आलेली आहे. टाण्याचा वाद आता भिवंडीत सुरु झालेला आहे. मुळातच आता दाव्यांची संख्या कमी होत चालली आहे. वकीलांची मागणी वाढत चालली आहे. परंतु पेन्डंसी कमी करण्यासाठी दावे कम्पाऊंडिंग करून दावे कमी करता येईल. म्हणून आमच्या विभागाचे प्रधान सचिव किंवा राज्याचे अॅडव्होकेट जनरल यांची एक समिती स्थापन करण्याचा विचार आहे. छोट्या मोठ्या दाव्यांसाठी त्यांचा निर्णय कसा लवकर करता येईल, यासंबंधी विचार करण्यासाठी समिती स्थापन केली जाणार आहे. उदाहरणार्थ भेसळीचे जे दावे आहेत ते कारण नसतांना अनेक वर्षांपासून सुरु आहेत. अशा प्रकरणांची संख्या वाढलेली आहे. या दाव्यांची संख्या कमी करून ख-या अर्थाने न्याय मिळाला पाहिजे त्याकरिता प्रभावीपणे अंमलबजावणी करण्याकरिता आवश्यक ती कार्यवाही करावी लागणार आहे. त्यामुळे राज्य सरकार गांभीर्याने या विषयाकडे पाहते आहे. दाव्यांची संख्या कमी करतांना किंवा न्यायनिवाडा वेगाने होण्यासाठी आपण आवश्यक ती सर्व पावले उचलत आहोत. या ठिकाणी सन्माननीय सदस्या श्रीमती वंदना चव्हाण यांनी लवादाच्या संदर्भात विचार व्यक्त केलेले आहेत. लवादाची नेमणूक केली जाते तेव्हा दोन्ही पक्षकार आपसातील संमतीनेच निर्णय करीत असतात व दोन्ही पक्षकार यासंदर्भातील फी देत असतात. त्यामुळे मोठा भुर्दंड पक्षकारावर होतो असे मला वाटत नाही. दोन्ही पक्षकाराची बाजू ऐकूनच लवाद निर्णय देत असतात. लवादाचा निर्णय मान्य व्हावा म्हणूनच लवादाची नेमणूक केली जात असते.

यानंतर श्री.भारवि.....

श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील..

पक्षकाराला लवादाचा निर्णय मान्य नसेल तर अपीलामध्ये जाण्याची तरतूद आहे. अपीलासाठी फीची तरतूद नव्हती. त्यामुळे नवीन विधेयकामध्ये फीची तरतूद करण्यात आली आहे. छोट्याशा तरतुदीकरिता न्यायालयीन फी विधेयक आणले आहे. मराठी संबंधातील राज्य शासनाची भूमिका स्पष्ट केली आहे. या सुवर्णमहोत्सवी वर्षामध्ये त्याचा वापर अधिक प्रबळपणे करण्यासाठी आम्ही प्रयत्न करणार आहोत. सर्व न्यायालयातील दावे मराठीतून चालतील या भूमिकेशी सरकार ठाम आहे. मुंबई न्यायालय फी अधिनियम, 1959 यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधेयक मांडण्यात आले आहे ते सभागृहाने मंजूर करावे अशी मी विनंती करतो.

प्रश्न मतास टाकून संमत झाला.

उप सभापती : विधेयक विचारात घेण्यात आले आहे. आता विधेयक खंडशः विचारात घेण्यात येईल.

खंड 2 ते 3 विधेयकाचे भाग झाले.

खंड1, संपूर्ण शीर्षक व हेतुवाक्य विधेयकाचे भाग झाले.

श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने सन 2010 चे वि.स.वि.क्रमांक 26 संमत करण्यात यावे असा प्रस्ताव मांडतो.

प्रश्न मतास टाकून संमत झाला.

उप सभापती : सन 2010 चे वि.स.वि.क्रमांक 26 संमत झाले आहे.

.....

पॉईंट ऑफ इन्फर्मेशन

डॉ.वसंत पवार : सभापती महोदय,माझा पॉईंट ऑफ इन्फर्मेशन आहे. येथे विनियोजन विधेयक मंजूर झालेले आहे. खालच्या सभागृहामध्ये आमदार निधी कोटी दीड कोटी रूपये केल्याची घोषणा करण्यात आली. तो आपल्या सदनातील सदस्यांना लागू आहे किंवा नाही याचे आपण स्पष्टीकरण करावे हीच आमची आपल्याला विनंती आहे.

उप सभापती : यासंबंधातील माहिती घेऊन मी आपल्याला उद्या अवगत करतो. आता अर्धा-तास चर्चा घेण्यात येईल.

यानंतर श्री गायकवाड...

पृ. शी. :जळगाव जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेला वेतनेतर अनुदान मिळणे बाबत

मु. शी. जळगाव जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेला वेतनेतर अनुदान मिळणे बाबत या विषयावरील तारांक्ति प्रश्न क्रमांक 65 ला दिनांक 15 डिसेंबर 2009 रोजी शासनाला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात श्री.दिलीपराव सोनवणे वि.प.स. यांनी उपस्थित केलेली अर्धा-तास चर्चा.

श्री. दिलीपराव सोनवणे (नाशिक विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय," जळगाव जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेला वेतनेतर अनुदान मिळणे बाबत " या विषयावरील तारांक्ति प्रश्न क्रमांक 65 ला दिनांक 15 डिसेंबर 2009 रोजी शासनाला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात मी आपल्या अमुतीच्या विषय 92 अख्ये ही अर्धा-तास चर्चा उपस्थित करित आहे.

सभापती महोदय, जळगाव जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक नावाची संस्था अत्यंत जुनी असून त्यांना वेतनेतर अनुदान देण्यासंबंधीचा प्रश्न आहे. 95 वर्षांपासून जळगाव जिल्हयातील ग्रामीण भागात शिक्षण प्रसाराचे काम ही संस्था करित आहे.ग्रामीण भागातील सर्व समाजातील गोर गरीब विद्यार्थ्यांना शिक्षणाची संधी मिळावी, त्यांची जिल्हयाच्या ठिकाणी राहण्याची सोय व्हावी .म्हणून जिजामाता वसतीगृह चालविण्याचे काम या संस्थेने केले आहे. त्यामुळे समाजातील अनेक विद्यार्थ्यांच्या राहण्याची सोय झाली. त्यांना शिक्षण घेता आले आणि त्यांची पुढची प्रगती होऊ शकली.ग्रामीण भागातही शिक्षणाची सोय व्हावी म्हणून संस्थेने माध्यमिक शाळा सुरु केल्या, माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक विद्यालये ग्रामीण भागात सुरु करून शिक्षणाची सोय केली. जळगाव शहरामध्ये देखील माध्यमिक विद्यालये आणि ग्रामीण भागात जवळजवळ 27 शाळा, डी.एड.कॉलेज, तीन महाविद्यालये अशा प्रकारे या संस्थेचा कारभार गेल्या अनेक वर्षांपासून सुरु आहे.जळगाव शहरातील मध्यवर्ती ठिकाणी सहा हजार विद्यार्थ्यांची सोय या संस्थेने केली आहे.या शिक्षण संस्थेच्या संदर्भात या ठिकाणी अनेक प्रश्न निरनिराळ्या माध्यमातून तयार झाले होते 1994-95 पासून ते आजपर्यंत वेतनेतर अनुदानाचा प्रश्न निर्माण झाला होता. या संस्थेतील अंतर्गत वादामुळे आणि कार्यकारणीच्या वैधतेमुळे वेतनेतर अनुदान मिळालेले नाही. मंध्यतरीच्या काळात तत्कालीन शालेय शिक्षण मंत्र्यांच्या अध्यक्षतेखाली वेतनेतर अनुदान, नियुक्त्या, पदोन्नत्या यांना

श्री.दिलीपराव सोनवणे ...

मान्यता देण्यासंबंधी सुनावणी घेण्यात आली होती. नियुक्त्या, पदोन्नत्या त्याचबरोबर मान्यता देण्यासंबंधी त्यावेळी सांगण्यात आले होते. कार्यकारीणीची कार्यवाही ग्राह्य धरण्यात यावी, वेतनेतर अनुदान शासनाच्या धोरणाप्रमाणे वाटप करण्यात यावे, थकीत अनुदानास दिलेली स्थगिती उठविण्याच्या बाबतीत प्रस्ताव सादर करण्यात यावा असेही त्यावेळी सांगण्यात आले होते त्याप्रमाणे हा प्रस्ताव सादर केला होता परंतु गेल्या बारा वर्षांपासून आजपर्यंत तो प्रलंबित आहे. या विषय वादातीत आहे असे म्हटले आहे. 1998 ते 2000, 2000 ते 2007 आणि 15.2.2007 रोजी बिनविरोध संस्थेचे संचालक मंडळ निवडून आलेले आहे. धर्मदाय आयुक्तांकडून वेंज रिपोर्ट देखील मिळालेला आहे या संस्थेमध्ये आता कोणत्याही प्रकारचा अंतर्गत वाद नाही. कार्यकारीणीच्या वैधतेबाबत तक्रारही नाही याचिका नंबर 2215/02 चा निकाल दिनांक 3.6.2003 ला लागून बढत्या, बदल्या, नेमणुकासंबंधीचे सर्व अधिकार कार्यकारीणीला मिळालेले आहेत. त्यानुसार ही वैध मॅनेजमेन्ट आहे. असे असूनही 11.6.2009 आणि दिनांक 5.8.2009 रोजी तक्रार अर्ज करण्यात आले होते त्यामुळे संस्थेला अनुदान देण्यास स्थगिती देण्यात आली आहे.

नंतर श्री.सरफरे

श्री. दिलीपराव सोनावणे...

या संदर्भात अनेक वेळा प्रश्न विचारण्यात आला आहे. याठिकाणी आदरणीय श्री. मोते साहेबांनी देखील 15 तारखेला प्रश्न विचारल्यानंतर त्यावर मंत्रिमहोदयांकडून उत्तर मिळाले आहे. म्हणून मी या निमित्ताने अशी मागणी करतो की, या संस्थेचे थकित वेतन ताबडतोब देण्यात यावे. त्याबाबत योग्य ती कारवाई करावी अशी या निवेदनाव्दारे विनंती करतो.

श्री. रामनाथ मोते : सभापती महोदय,माननीय सदस्यांनी या ठिकाणी अर्धा तास चर्चा उपस्थित केली आहे. याच विषयाच्या संदर्भात या सभागृहामध्ये गुरुवारी प्रश्न विचारण्यात आला होता. त्यावेळी सन्माननीय मंत्र्यांनी 15 दिवसात हे काम पूर्ण करतो, आणि त्यांना तातडीने हे अनुदान देतो असे सांगितले होते. तेव्हा आपण दिलेला शब्द पाळणार काय? एवढे सांगा.

प्रा. फौजिया खान (शालेय शिक्षण राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, या सभागृहामध्ये या विषयासंबंधी विचारण्यात आलेल्या तारांकित प्रश्नाला उत्तर देतांना मंत्रिमहोदयांनी आश्वासन दिले. त्याप्रमाणे त्यांनी शिक्षणाधिकारी, उपसंचालक व संचालक यांच्याकडून परत अहवाल मागितला असून तो येणार आहे. त्यामुळे हा प्रश्न मिटणार आहे. परंतु हा प्रश्न फक्त एकाच संस्थेपुरता सीमित आहे असे मला वाटत नाही. कारण असंख्य संस्थांच्या ठिकाणी वाद आहेत. ज्या संस्थामध्ये वाद आहेत म्हणून त्या संस्थांचे अनुदान थांबवून ठेवणे योग्य आहे असे मला वाटत नाही. या संस्थेच्या अंतर्गत 28 माध्यमिक शाळा आहेत, त्या कशा चालणार आहेत? याबाबत सुध्दा शासन विचार करीत आहे त्याकरिता वाद मिटेपर्यंत शाळेची एखादी कमिटी करुन त्यांच्यामार्फत प्रशासकीय कामे करता येऊ शकतात काय? याबाबत सुध्दा शासन निश्चितपणे तपासणी करील इतकेच मी यानिमित्ताने सांगते.

उपसभापती : अर्धा-तास चर्चा संपली आहे.

पृ.शी./मु.शी.: अर्धा-तास चर्चेसंबंधी

उपसभापती : सन्माननीय मंत्रिमहोदय उपस्थित नसल्यामुळे आजच्या दिवसाच्या कामकाजामध्ये दुसऱ्या क्रमांकावर दाखविण्यात आलेली सन्माननीय सदस्य श्री. संजय केळकर यांची अर्धा-तास चर्चा पुढे ढकलण्यात येत आहे.

सभागृहाची बैठक आता स्थगित होत आहे. बुधवार, दिनांक 21 एप्रिल, 2010 रोजी सकाळी 10.30 ते 12.00 वाजेपर्यंत सभागृहाची विशेष बैठक होईल. त्यावेळी महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम 97 अन्वये अल्पकालीन चर्चा घेण्यात येईल.

सभागृहाची नियमित बैठक दुपारी 12.00 वाजता पुनः भरेल.

(सभागृहाची बैठक 7 वाजून 7 मिनिटांनी बुधवार, दिनांक 21.4.2010 रोजीच्या सकाळी 10.30 वाजेपर्यंत स्थगित झाली.)

असुधारित प्रत -----